

ŐSI GYÖKÉR

KULTURÁLIS FOLYÓIRAT

Megjelenik negyedévente a magyarságtudomány és az ősi magyar nyelv kutatásának szolgálatában

Alapítva: 1972

Ára : 1200,- Ft

La Raiz Ancestral

Alapító – Örökös Főszerkesztő: Badiny Jós Ferenc

Tóth Sándor PhS Deutsch-Altenburg-i kutatásai

A Pogány-kapu, Sicambria kapuja
(Tóth Sándor felvétele)

Alapító - Örökös Főszerkesztő: Badiny Jós Ferenc

Felelős szerkesztő: Dr. Gyárfás Ágnes
Szerkesztő: Bubcsó Gáborné
Munkatárs: Bubcsó Gábor

Kiadó: Miskolci Bölcsész Egyesület (MBE)
3534 Miskolc-Diósgyőr, Vár u. 9.
(az egyes villamos végállomásánál)
Levél: 3509 Miskolc, Pf. 819.
Szerkesztőségi telefonszám/fax:
+36-46-331-981

© Ősi gyökér 2009. XXXVII. évf. 4. sz.
Minden cikkért a szerzője a felelős. Egyes cikkeket csak rövidített formában közlünk.
Kéziratokat nem őrzünk meg, és nem küldünk vissza! **(Lemezen küldött anyag mellé kérnénk kéziratot is)**

Belföldi előfizetés (évente négy szám):
4000 Ft/év.

Egy szám ára 1200 Ft.

Az előfizetés történhet a MBE címére
(3534 Miskolc-Diósgyőr, Vár u.9.)

– Ősi gyökér előfizetés megjelöléssel –
postautalványon, a Kiadónál személyesen, vagy
banki átutalással a BB RT bankban a
10102718-10373815-00000004 számlaszámra.

Külföldi előfizetés: 50 USD/év.

Az összeg a BB bank miskolci fiókjában vezetett
10102718-10373815-00000004
számlaszámra utalható át.

Adószám: 19071332-1-05

Kapható: a MBE könyvtárban
(Miskolc-Diósgyőr, Vár u. 9.),
a Központi Antikváriumban
(Miskolc, Széchenyi u. 21. a színháznál),
a Belvárosi Szépmíves Antikváriumban
(Miskolc, Városház tér 9.),
a Szkíta Könyvesboltban
(Miskolc, Széchenyi u. 53.),
a Kéthollós Könyvesboltban
(1081. Bp. Kenyérmező u. 3. a.),
a Fehérlófia Könyvesboltban
(Bp., József krt. 35.),
a Magyarok Háza földszinti könyvesboltjában
(Bp., Semmelweis u. 1-3.),
a Püski Könyvesboltban (Bp., Krisztina krt. 54.),
az Emese Álma könyvesboltban
(Bp., Fehér út 1. – az Őrs vezér térenél),
Gedeon Editnél Budapesten (tel.: 314-4863),
a Csodaszarvas Könyvesboltban
(Bp., Teréz krt. 8. sz. alatt, az udvarban),
az ARTAMONDÓ Kft:
(SZKITIA) Bp., Andrássy út 124.
az ERDÉLYÉRT KÖNYVESHÁZ
Bp., Bécsi út 99.,
a SZITTYA Könyvesbolt
Bp., József Attila út 22.,
a TURUL Könyvesbolt
Bicske, Ady E. u. 7.,
Pécsett: Lác u. 2.,
Szabó Andrea
Szentendre, Bogdányi út 14.

ISBN 9632144546 • ISSN 1586-9423 • HU ISSN 1586-9423

Niccolò Pisano: Háromkirályok imádása (Internet)

ÖSI GYÖKÉR

KULTURÁLIS FOLYÓIRAT

Alapító – Örökös Főszerkesztő: Badiny Jós Ferenc

2009. XXXVII. évf. 4. sz.

TARTALOM

TANULMÁNYOK

Borbola János	
A Szent Korona és a méter	2
Végh Tibor	
A Szent Korona és az állatövi jegyek geometrikus szimbólumai	18
A dátumozásról	27
2 szófejtési kísérlet	28
Simon Péter	
Ósi magyar nyomok észak-amerikai indián földön	29
Assisi Szent Ferenc	
A vétket kizáró erényről	35

MAGYAR MESE ÉS MONDAVILÁG

Kovács Ágota	
Attila alakja mondákban	36
Gyárfás Ágnes	
A zöld király mesék és a gonosz módszertana	39
A zöld király (mese)	44

LÉLEKTUDOMÁNY-MAGYAR TUDOMÁNY

A kaposfüredi Mária Ház	
Szombati Mária (Internet)	50

'56

Balogh Sándor	
Nagy Imre és a pesti Srácok	51
L. Kecskés András	
A fa (Karácsonyi rege forradalommal)	62

RÉGÉSZETI HÍREK

Pásztorfi István	
Hová lett a 9000 pergament tekercs	63

MAGYAR EMLÉKEK KÜLFÖLDÖN

Somos Zsuzsanna	
Magyarországi Szent Erzsébet emlékek Franciaországban	64

HÍREK A VILÁGHÁLÓN

Ufók ellen fegyverkezik Japán	
(Ufomagazin)	69

HÍREK A VILÁGHÁLÓN

Canterbury érseke is nyitott a muzulmánokkal való párbeszédre	
(Magyar Kurír)	70
Kétkézi munka a szellemi fejlődésért	
(Internet)	70
A földön kívüli életről tanácskoztak a Vatikánban	
(Internet)	71

A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN

Tóth Sándor	
Árpád nyomában	72
Székely Gyöngyi	
Út a házsongárdi temetőhöz	82
Múlt keresés – A MBE magyarságtudomány szakosainak kirándulása BÉNY-be (Szlovákia) és környékére Dr. Tomory Zsuzsa szellemi vezetésével	87

MBE HÍREI

20 éves a Miskolci Bölcsész Egyesület	
Jakab Mária	93
MBE oktatói Csíkszeredában	
Záhonyi András	94
Golenya Ágnes képei Equadorból, a Crespi gyűjteményből	
Szerk.	96

OLVASÓINK ÍRJÁK

Borbola János levele Bradák Károly olvasói levelére	100
Dr. Gööz Lajos gondolatai az időről	102

MBE ÚJ KÖNYVEI

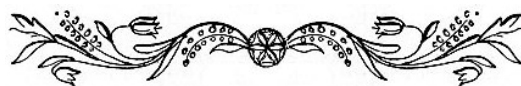
ÚJ könyvek Karácsonyra Szerk.	103
Ajándékkönyvek Szerk.	104

VERSEK

Veörös Sándor – Pásztor Béla: Holdaskönyv	
A bohócok énekeiből	

KÉPEK

Képek az Internetről	
-----------------------------	--

BORBOLA JÁNOS

A Szent Korona és a méter

Első látásra ez a két fogalom egymással összeférhetetlen, hiszen a szaktudományok vélekedése szerint a Szent Korona közismerten középkori ereklyénk, a *méter* pedig a Párizsi Nemzetgyűlésen, 1791. március 26-án elrendelt mértékegység. Következésképpen a Szent Korona méretei között értelmetlen a metrikus rendszert keresni.

Súlyos tévedés!

A következőkben bemutatjuk, hogy a Szent Koronán nemcsak az alpméretként használt *abüdoszi láb*, hanem a *méter* nagyságrend is bizonyíthatóan jelen van!

Lássuk először a tényeket...

Az 1983-ban végzett koronaszemlék egyik eredményeként az ún. aranyműves csoport a Szent Korona méreteit is meghatározta.¹ Az abroncs belső kerülete 63,5 cm-nek bizonyult, az élére állított pártá görbületének hossza pedig 31,5 cm. Az abroncs készítéséhez levágott eredeti aranypánt abronccsá formálása közben méreteiben kissé megváltozott. Belső kerületében valamelyest zsugorodott, a külső kerülete pedig megnyúlt, azaz a pánt eredeti hosszúsága a szemlén mért belső kerületénél valamivel nagyobb volt. Nagyságát tekintve az *abüdoszi Kettős Láb* → *Nbi* méretével azonosítható: 63,83 cm.² Ez utóbbi – centiméterekben kifejezett – alpméretet írták rá a Szent Korona pártájára! A belső háromszögekben az egész számok olvashatók: 63 egység, kifelé haladva – a szomszédos kupola alatt – 83 részegység látható. A következő, kisebb háromszög 31 teljes egységet számol, majd a szélső kupolák alatt ismét 5 részegységnek jutott hely.³ Ebből egyenesen

következik, hogy mind az *abüdoszi kettős láb*, mind a csaknem feleként használatos általános *egyszeri*, vagy *északi láb* méretét az abroncs készítői egy másik rendszerben is meghatározták. Értelemszerűen... aki tudja, hogy egy hossz méret – akár görbült változatában is – 63,83 egység, illetve a pártá esetében 31,5 egység, az ismeri ugyanabban a rendszerben kifejezett 100 egységnyi nagyságot is!

1. ábra

A *láb* méret, mint a Szent Korona alpmérete nem lehet kétséges⁴, hiszen nemcsak a szemléken mért nagyságok, hanem képi megjelenítéseként az ún. felső Pantokrátort ábrázoló zománckép fehér mezőkkel, s vörös szegéllyel kiemelt *egyszeri*, illetve a *kettős láb* aibai a mindenkori alpméretre utalnak. Vö.: az 1. ábrával.

Sejtésünk szerint ez a Pantokrátor kép eredetileg az abroncs élére állított pártázat középső eleme lehetett, és természetesen akkor még nem volt kifúrva. Ebben a környezetben válik értelmessé az (új)keresztény tantételektől eltérő mondanivalója.⁵ Az ősi pártá közepére helyezve az általa hirdetett *láb*, illetve a *kettős láb* fogalmát és méretét a pártá alakos elemeiben közvetlenül számokkal írt egységek azonosítják. Ma, hasonló mondanivalóval az oromzati Pantokrátor, azaz a Krisztuskép mezítlábas lábai ugyanezen a helyen láthatók. Ezt a másik rendszert ma *metrikus* rendszernek nevezzük. A Szent Korona mindkét mértékegységben kifejezett alpméretét így mind képi mivoltában, mind számszerűségében egy

¹ Az 1983-ban végzett koronaszemlék mérési eredményeit Csomor Lajos, Lantos Béla, Ludvig Rezső, Poór Magdolna, *A magyar korona aranyműves vizsgálatának eredményei*. Zománc 1975-1985. Nemzetközi Zománckészítői Alkotótelep (Kecskemét, é.n. 1985) tették közzé.

² A hossz méretek részletesebb bemutatását a *Királykörök* című munkánk 216-217. oldalán találják. Egyébként tisztán számítási módszerrel J. Newton /1643-1727/ a Kheopsz piramis sírkamrájának méreteit vizsgálva a többi között a 0,635 m-es eredményre jutott (tévesen *piramiskönyök*nek nevezte), követője Ch.P. Smyth /1864-ben/ mérései alapján megerősítette a 0,635 méter egységet.

³ A nagyobb kupola alatt látható fél-ívek a 3/8/9 számrendszert, egyúttal a kör területe kiszámításához használt ősi alapszámokat ismertetik, a kisebb kupola alatti fél-ívek a π akkori értékét, a 3,1605 jelzik. Erre később még visszatérünk. Bővebben Borbola, *Királykörök*, 229-234. oldalain tárgyaltuk.

⁴ Részletes bemutatását lásd a *Királykörök*, 229-231. oldalakon.

⁵ A kereszténység ősi elemei megítélésünk szerint a Nílus völgyéből származnak, többek között a kereszt több ezer éves jelei sorra fellelhetők a hieroglifák között. Ezért illesztettük az (új) megkülönböztető jelzőt a ma használatos *keresztény* szó elé.

sorban látjuk. Mindez nem légből kapott kitaláció, mert a pártázatra írt számok nagyságát a többi között a koronaszemléken *cm*-ben mért, fent említett méretek azonosítják/bizonyítják. Véletlen egybeesés lehetősége ebben az esetben értékelhetetlenül csekély. Ezek tehát a tények!

Csakhogy a pártázatra írt számok és a Szent Korona *cm*-ben mért méreteinek azonosításakor egy apró akadályt kellett leküzdeni. Nevezetesen... a jelzett számokat – egyébként félreérthetetlenül – egyiptomi hieroglifákkal írták a pártázat alakos elemeire! Vö.: a 2. ábrával.

5//6

31

8//9/3

63

63

8//9/3

2. ábra

Ez az újabb felismerés sokaknak nemcsak megdöbbenítő, hanem egyszerűen elfogadhatatlan fordulatot jelentett.

Továbbá... látszólag ellenkezik a Szent Korona ún. keresztény mivoltával, ellenkezik népünk mindmáig uralkodó származás-elméleteivel, és a méterről kialakult kultúrtörténeti szemlélettel is.

A cáfolatként többszörösen szajkózott dogmák természetesen nem változtatnak a tényeken.

A Szent Korona alapméretét képező abüdoszi kettős láb metrikus egységekben mért és egyiptomi hieroglifákkal írt nagysága a pártázat alakos elemein félreérthetetlenül olvasható.

A Szent Korona és a méter közötti összefüggés közvetlen bizonyítását ezzel befejezettek tekinthetjük.

* * *

Másrészt... tekintve, hogy általános jelentőségű kultúrtörténeti ismeretanyagot fessegetünk, érdemes mélyebbre ásunk, pontosabban a hieroglifákkal írt számok nyomán fel kell tárunk a *méter* ősi eredetét.

A legelső bekezdésben bemutatott, a középiszkoláinkban is hangoztatott tétel az első megközelítésben logikusnak látszik, csakhogy a valóságban még távolról sem bizonyított, hogy a Szent Korona minden részletében középkori keltezésű, egy időben

készült királyi fejdísz, ugyanakkor a *méter fogalma* sem az újkor terméke, hiszen – mint látni fogjuk – a *méter* az ősi alapkör egyik elemi meghatározója, egyúttal a katedrális tudomány szerint is ógörög szó!

A mértékegységek végelláthatatlan sora, kutatóinak könyvtárakra menő gyűjteménye sehol sem jelzi a *méter* nagyságot! Erre a látszólagos ellentmondásra levezetésünk végén adjuk meg a pontos választ. Ugyanakkor már most érdemes megjegyezni, hogy több tucat hossz méret között az idők kezdetétől a méter bevezetéséig mindenhol találkozunk a *láb*, mint hosszegység, időszakonként változó méreteivel.

Ismereteink szerint eddig senki sem vette a fáradságot a *méter* valódi eredetének felkutatására. Mindenki megelégedett azzal, hogy a *méter* ugye annak a bizonyos délkörnek a negyvenmilliomod része, pontosabban a *méter* a Párizson keresztülmenő meridián kvadráns tízmilliomod része, s története a nevezetes 1799-ben készített platina-iridium rúddal kezdődött...⁶ Pedig már megközelítő pontossággal Era-

⁶ Azóta a *Bureau International des Poids et Mesures*, Paris-ban őrzik. A történetírók szerint két földmérő mérte a Duinkerke-Barcelona (Monjuick) Párizson áthaladó délkör 10°-os szakaszán a távolságot, ami kiterjedt a 45°-os szélességi kör mindkét oldalára. Az így kiszámolt *méter* egység nagysága csak a meglepő 0,2 mm-es eltérést mutatta (a valósághoz képest rövidebb). Egyébként a mérés tervezetéről, kivitelezésének körülményeiről, a méterrúd(ak) készítéséről, és bevezetéséről számos tanulmány látott napvilágot. Ezek egyike Ken Alder, *De Maat*

TANULMÁNYOK

tosztenész is kiszámolta, hogy a Föld gömbölyű, s az sem szorul bizonyításra, hogy a csillagászat és a matematika – még ha látszólag kezdetlegesebb fokon is – évezredekkel Kepler előtt már létezett.

Az alábbiakban nézzük meg közösen, hogy honnan származik a *méter* nagyságrendje, fogalma és elnevezése, valamint arra is választ keresünk, hogy miért nem találkozunk jelenlétével a mértékegységek ősi rendszereiben.

Öt ponton fogjuk vallatóra a történelmi adatrendszert:

- 1.) A *méter* nagyságrend bevezetésének idején, az 1790-es években.
- 2.) Az ún. *másodperc inga* kutatása során.
- 3.) A Nílus ősi partján, ahol a *láb méret* mellett az *alapkör* meghatározásának másik adataként ismerkedhetünk meg tulajdonságaival. Korát az Óbirodalom idejére tesszük.
- 4.) A Szent Korona készítésének idején: ?, az időpontot (~tokat) nem ismerjük.
- 5.) A ráadás.

ad 1.) Kezdjük vizsgálódásunkat a *méter* hivatalos bevezetésének lényegesebb adataival.

A mértékegységek áttekinthetetlen erdejének megszüntetésére az 1791. március 26.-án összehívott nemzetgyűlés elrendelte a Francia Akadémia által javasolt mérések elvégzését. Célja a hosszmetr alapegységét valamelyik, mindenki számára elfogadható állandóhoz kötni. A javaslat a Föld Párizson áthaladó délkörének negyvenmilliomod részeként definiált új alapegység bevezetése volt. A mérés elméleti és gyakorlati megtervezését Borda, Condorcet, LaGrane, LaPlace és Monge dolgozták ki.

Az Akadémia úgy határozott, hogy a tényleges mérést a párizsi csillagvizsgálón áthaladó délkör egy 10°-nyi szakaszán végzik el. A mérésre a délkörnek a Dunkerque és a Barcelona melletti Monjuick közötti szakaszát jelölték ki. Két, egymástól független mérőexpedíciót indítottak útnak, az egyiket Jean-Baptiste-Joseph Delambre, a másikat Pierre-François-André Méchain vezette (mindkettő csillagász-matematikus volt). A mérések csillagászati helymeghatározásokból, és Snellius által a már a XVII. században alkalmazott *gömbfelszín geodéziai háromszögelésekből* álltak. Mérőeszközként az akkori idők legpontosabb szögmérőjét, a Jean-Charles de Borda-féle *repetíciós gyűrűt*, használták.⁷ Hossz-

mértékként az abban az időben érvényes francia mértékegységet, az 1735-ben bevezetett *Toise du Pérou-t* vették alapul. Utólagos átszámításakor hosszúsága 1,949.093 m-nek bizonyult. Elődje az 1688-ban a *Grand Châtelet de Paris* épületébe beépített vasrúd (a *Toise du Grand Châtelet* nevét is innen kapta), hivatalos nevén a *Toise de l'Académie*, mely 6 *Párizsi Régi Láb* és 864 *Párizsi vonal* nagyságú volt. Ez a méret a méter bevezetésekor $54.000 : 27.706 \text{ m} = 1,949.036.309.824.6 \text{ m}$ hosszúnak tekinthető. Érdeemes megjegyezni, mert a későbbiekben még visszatérünk rá. A mérések 1792-ben kezdődtek és csak hat évvel később 1798 novemberében fejeződtek be.

„The new unit of length would be „natural” and would be based on the size of the earth itself. De Borda suggested calling it simply the „meter” (from the Greek *metron*, measure). The commission agreed that the definition of the meter would be to unitary length of 1 ten-millionth part of the distance along the meridian passing through the Paris Observatory from the North Pole to the equator.”⁸

A Dunkerque-Monjuick távolságból kiindulva hónapokon át tartó számolgatások után alaplátszóként a Párizson áthaladó délkör-kvadráns tízmilliomod részét vették alapul, ez eredményezte a platina-irídiumból készült, 1799 júniusára bemutatott, ősméter elkészítését. A *méter* szó bevezetését a görög *metron* szóból származtatva (το μετρον mérték) 1793 májusában Jean-Charles de Borda javasolta először. Eddig a lerövidített történet.

Pontosabban...

„From their observation, Méchain and Delambre calculated that the difference in latitude between Dunkerque and Barcelona was 9°39'. Taking into account the oblateness of the earth, they deduced that the length of the meridian quadrant from pole to equator was 5.130.740 toise. On the face of it, their calculations produced a meter fractionally shorter than the provisional meter deduced from Bougeur's value for the size of the earth.”⁹

részegységeket is 100-as egységekre osztották fel. Ennek értelmében méréseik közben a teljes kör nem 360 egységre oszlott, hanem 400-ra. Ez egybeesik a mai geodéziai méréseknél alkalmazott „gon”, azaz „grade”, azaz „neugrade”-val.

⁸ Edwin Danson, *Weighing the World* (Oxford University Press, 2006), 234. Fordításunkban: 'Az új hosszmetrnek „természet-hűnek” kell lennie, melyet egyúttal a Föld saját méreteire kell alapozni. De Borda javasolta, hogy egyszerűen „meter”-nek nevezzék (a görög *metron*, mérték). A Bizottság megegyezett abban, hogy a méter általános hosszmetr definíciójaként egy-tízmilliomod része legyen a Párizsi Observatóriumon áthaladó délkör É-pólus és egyenlítő közötti szakaszának.'

⁹ Edwin Danson, *op. cit.*, 240. Fordításunkban: 'Méchain és Delambre megfigyeléseiből kiszámolták, hogy Dunkerque és Barcelona-nál mért szélességi fokok közötti különbség 9°39'. Számolva a Föld lapultságával kikövetkeztették, hogy a meridián-

van alle dingen, Uitgeverij Anthos 2004. ISBN 90 414 0569 0. című részletes alkotása.

⁷ Szögbeosztása eltért a 360°-os ma ismert fokbeosztástól. A hegyes szögeket, azaz a derékszögig 100 egységgel számoltak. A

Tehát a nevezett két pont közötti szögnyílás nem a ma mindenhol olvasható 10° volt, hanem csak $9^\circ 39'$! Az így mért távolságból – a Föld lapultságát is figyelembe véve – számítással a meridián kvadráns nagysága számukra 5.130.740 *Toise du Perou*-nak bizonyult. (Tekintve, hogy 1 *Toise de Perou* 1,949 m nagyságú, a $5.130.740 \text{ toise} \cdot 1,949 = 9.999.812,26$ m, ami a meridián kvadráns hosszáként ma már nem tekinthető pontos eredménynek.)

A jelzett méréseknek természetesen előzményei voltak. Ezek egyik legismertebbje a francia asztronómia atyjának is nevezett Jean Picard (1620-1682) jezsuita pap által végzett megfigyelés-sorozat volt:

„Two baselines were set out and measured: one of 5.663 *Toise du Chatelet* (an ancient French measure also known as the French fathom, about 6.4 ft, 1.95 m) between Villejuif and Juvisy, southwest of Paris, and a verification base near Montdidier, southeast of Souron. The triangulation scheme, with its baselines, provided Picard with the linear distance between the two terminals. Telescopic observations of Jupiter’s eclipsing moons provided the absolute times. Two of Huygens’s new-fangled pendulum clocks were used to measure relative time so accurately that the clocks, wrote Picard, “marked the seconds with greater accuracy than most clocks mark the half hour.” After long study and detailed calculations, Picard was able to announce that the length of a degree of latitude north of Paris was 57,060 toises (111,3 km). From this measurement, Picard was able to calculate that the diameter of the spherical earth was 7,925 miles (12,750km). This was the value sent to Isaac Newton, which the great scientist used to formulate his laws.”¹⁰

quadrans hossza az É-pólustól az egyenlítőig 5.130.740 toise nagyságú. Első pillantásra nyilvánvaló, hogy a számításuk alapján a méter nagysága egy töredékkal rövidebb, mint az ideiglenes méter, mely értéket a Föld méreteként Bougeur vezetett le.’

¹⁰ Edwin Danson, *op. cit.*, 23/24. Fordításunkban: ‘Két háromszögelési alaptávot tűztek ki és mértek meg: az egyik 5.663 *toise du Chatelet* (ösi francia méret, másképpen mint a francia *fathom* ismert [angol vízmélység-mérési egység, sic.], mely kb. 6,4 láb ill. 1,95m hosszú) Villejuif és Juvisy között, délnyugatra Párizstól, és egy ellenőrző alaptáv Montdidier közelében, Sourontól délkeletre. A háromszögelési sémák, s azok alapvonalai Picard számára a két végpont közötti egyenes vonalú távolságot eredményezte. A Jupiter holdjainak takarásait teleszkóppal vizsgálva az *abszolút idő*-t határozta meg. Huygens két új ingaóráját használta a *relatív idő* mérésére, melyek olyan pontosak voltak – írja Picard – „a másodperceket pontosabban jelezték, mint a legtöbb óra a félórakat”. Hosszas tanulmányozások és részletes számítások után Picard kijelentette, hogy az egy fokhoz tartozó hosszúság Párizstól északra lévő szélességi körön 57,060 toises (111,3 km). Ebből a mérésből Picard kiszámíthatta, hogy a Földgömb átmérője 7,925 miles (12.750 km). Ez volt az az érték, melyet elküldött Isaac Newtonnak, melyet a nagy természettudós a tételeinek meghatározásához használt.’

Tehát Picard a rendelkezésére álló eszközökkel – közötté a Huygens-féle ingaórával – már meghatározta az abszolút és a relatív időt, és kiszámította a Föld megközelítő nagyságát, átmérőjét. Ezeket az adatokat használta aztán Newton a törvényeinek megfogalmazásához is.

Összefoglalva a fentieket megállapíthatjuk, hogy a hossz mértékek dzsungeljából a kiutat a Föld Párizson áthaladó meridiánjának 40 000 000 milliomod részeként bevezetett hossz méret, az 1793-ban a *méter* nevet kapott egység jelentette. Nagyságát az egymástól 10° (pontosabban $9^\circ 39'$) szögnyílású két pont, a párizsi csillagvizsgálón áthaladó délkör Dunkerque és a Barcelona melletti Monjuick közötti távolság méréséből → számítással állapították meg. A méréseket a *Toise du Pérou-t* \approx *Toise du Grand Chatelet* ősi hossz mérettel végezték. A meridián kvadráns hosszát is *toise*-ban határozták meg. Neve pedig az ókori görögöktől kölcsönzött *metron* szóból származik ($\tau\omicron\ \mu\epsilon\tau\rho\nu$ mérték).

I.) Az első alapkérdés: *miért kellett a meridiánkvadrans távolságát éppen tízmillióval, azaz 10 000 000-val elosztani? Miért nem többel, vagy kevesebbel? Ki szabta ezt meg, és miért?*

II.) Második alapkérdés: *ismerték-e a méter nagyságát már korábbról is?*

Ez utóbbi kérdésre határozottan igennel felelhetünk!

“In 1790, Charles Maurice de Talleyrand Perigord (1754-1838), bishop of Autun, presented a proposal to the National Assembly for standardizing the new unit based upon Picard’s idea. The proposal was to define the unit as representing the length of a pendulum beating seconds, oscillating at the midlatitude point of 45° north.”¹¹

Vagy más szavakkal:

„Also accepted was Talleyrand’s proposal for a „natural” unit defined by the beats of a one-second pendulum in the manner in which Picard had preserved the length of the Paris toise.

This delicate work was assigned to de Borda and Cassini, who would be using the platinum pendulum

¹¹ Edwin Danson, *op. cit.*, 233. Fordításunkban: ‘1790-ben, Charles Maurice de Talleyrand Perigord (1754-1838), Autun püspöke, benyújtotta a National Assembly-nak az általános új mérethez vonatkozó – Picard elképzelésére alapozott – szabvány indítványát. Az előterjesztés alapja az(új) méret meghatározására a másodpercinga fonalának hossza volt, mely az É közép-szélesség 45° -án leng/működik.

of the Paris Observatory.”¹² Vö.: a 3. ábrával.

Ezek alapján megállapíthatjuk, hogy a méter meghatározásánál a *másodpercinga* döntő fontosságú szerepet játszott.

ad 2.) Galileo Galilei már 1589-ben a pisai egyetem matematikaprofesszoraként a szívverését másodpercnek tekintve megismerkedett a szabadesés és az inga lengésének szabályaival. Mégis Christian Huygens (1664-ben), az ingaóra megalkotója nevéhez fűződik az az indítvány, mely a másodpercinga hosszát javasolta a hossz mérés egységéül. Bár javaslatát később többször módosította, gyakorlati bevezetését a francia csillagász Richter elutasította. Kimutatta, hogy az inga felfüggesztésének hossza azonos lengésidővel számolva a Föld különböző pontjain kissé eltér egymástól. (Az oka az ún. gravitációs állandó változásaira vezethető vissza.) Ebben a javaslatban tehát megtalálható a ma is érvényben levő definíció előfutára: a hosszúságegységet az időmérésre kell visszavezetni. Felismerte az ún. *tér idő* egységét! A másodpercinga egyébként olyan ≈ 100 cm felfüggesztésű fonálinga, amely éppen 1 másodperc alatt jut egyik szélső helyzetéből a másik szélső helyzetébe. (A másodpercinga teljes lengésideje, azaz eredeti helyzetébe való visszatérés ideje 2 másodperc.) A másodpercinga fonálának hossza a Föld különböző pontjain némi eltérést mutat, Bécsben mérve a felfüggesztési ponttól az ingatest közepéig 99,4 cm.

A matematikai inga mozgása a következő képlettel írható fel:

$T = 2\pi\sqrt{\frac{l}{g}}$ ahol a T a másodpercet jelöli, az l a fonál hosszát, a g a nehézségi gyorsulást. Másrészt az

$l = \sqrt{\frac{I}{\alpha}}$ ahol az I az ív hossza a nulla pontból a

kitérés nagyságáig, α a körív nyílásszöge 15° -nál nem nagyobb szög esetében. Ekkor a fenti képlet a

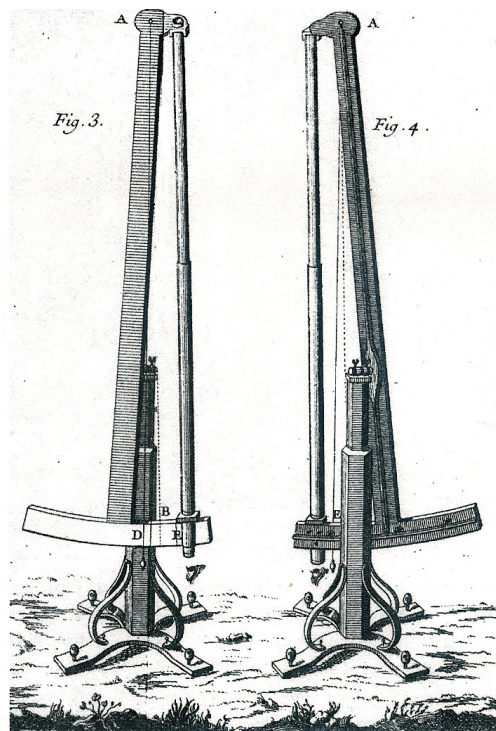
következésképpen írható át: $T = 2\pi\sqrt{\frac{l}{g\alpha}}$. Értékelésére még visszatérünk.

Itt térünk ki a másodperc fogalmának meghatározására is:

A *másodperc*. „Objektív folyamatok egymásutánjának és tartamának mérésére az időt használjuk.

¹² Edwin Danson, *op. cit.*, 235. Fordításunkban: ‘Ugyancsak elfogadták Talleyrand indítványát a másodperc inga, mint “természetes hosszmet” meghatározásáról, mely Picard módszere szerint megtartja a Párizsi toise hosszát. Ez a remek munka jogosította fel de Borda-t és Cassinit, akik a Párizsi Observatórium platina ingáját használhatták.

Időmértékül csak olyan folyamatok alkalmasak, amelyek periodikusak és változatlan sebességgel folynak. /.../ Ezért a másodperc meghatározásánál a Föld Nap körüli keringését vették figyelembe, és másodpercként az 1900-as *tropikus év* 31 556 925, 9747-ed részét tekintik.”¹³ [Ma az atommásodperccel számolnak (1967) sic!]

Zenith sector used by Picard. From *Mesure de Degré du Meridien en France*, Mémoires de l'Académie Royale des Sciences, Paris, 1736.

3. ábra

Ugyanakkor megjegyezzük, hogy a $31,556 \cdot 10^5$ számszerűségében ismét a *Szent Láb*, illetve az akkori π , s ezen keresztül a *méter* megközelítő nagyságát jelzi (lásd később).

* * *

Foglaljuk össze az eddigi ismereteinket!

- A *méter* tehát a Föld Párizson áthaladó délkörkvadráns 10.000.000 \rightarrow azaz tízmilliomod része, melyet a Francia Nemzetgyűlés rendelkezése alapján csillagász matematikusok a *Toise du Perou* (ösi francia) hossz mértékben részben mérés, részben számolással határoztak meg. A méter nagysága így $0,513074$ *Toise du Perou*-nak bizonyult (ha $0,513074$ *Toise* = 1,00 méter, akkor $1,00$ *Toise* = 1,949 méter)
- Ugyanakkor kiderült az is, hogy a méter szán-

¹³ *Természettudományi Kisenciklopédia*, Gondolat, Budapest 1987 13. oldal 1.2 Az idő és az időmértékek.

dékosan választott hossz méret volt! Közvetlen előzményének az akkor már két évszázad óta többször javasolt, az É-félteke 45° szélességi fokán működő másodpercinga fonálhossza tekintetű. Ez a fonálhossz $t_i \approx 1\text{m}$, azaz ugyancsak $0,513074 \text{ Toise}$ nagyságú volt.

- Korábbi számítások alapján (vö.: Picard, Snellius, Cassini, Newton adatai) már ismert volt a Föld megközelítő átmérője, így a geoid idom formáját (lapultságát) figyelembe vevő meridián hossza is.
- Ebből az is következik, hogy a Párizsi Akadémia tudósai legalább is 150 évvel az 1790-es években tartott Párizsi Nemzetgyűlés előtt már ismerték a nevezett meridián kvadráns *Toise*-ban kiszámított megközelítő hosszát, azaz a $\approx 5.130.740 \text{ Toise du Chatelet}$ nagyságrendet.
- Tekintve, hogy a fonálinga hossza, valamint a meridián kvadráns hossza számszerűségében csaknem azonos, ez a tény válaszol a fenti első kérdésünkre, hogy a *méter* bevezetésekor a meridián hosszát miért $10.000.000$ -val osztották el!
- Gyakorlatilag a *méter* hivatalos meghatározásakor nem történt más, mint a fonálinga hosszának standardizálása, nevezetesen ugyanennek a hosszának most már a *g*-től független, a Föld egy másik természetes méretéből történő levezetése.
- Ezek ismeretében azt is megállapíthatjuk, hogy a *méter* és a *másodperc* egymással szorosan összefügg.
- A Párizsi Akadémia a most már a Föld méretéből levezetett hossz méretet stílusosan az ősi görög névvel látta el: *metron*.

Megállapíthatjuk, hogy a *másodperc*, a *méter* és a *Láb* hossz méret egysége – azaz a *tér idő* egysége – a Föld méreteinek és keringési idejének adataival szorosan összefügg.

* * *

Csakhogy a másodpercinga nem az újkor találmánya. Már az ősi Mezopotámiában is ismerték...

„A *sumer mértékegységek*

A hossz mérték reprodukálásához az ingát használták, így bárki, bármikor elég pontosan létre tudta hozni az egységes hossz mértéket. Az általuk megalkotott hossz mérték egysége mai értékben $99,88 \text{ cm}$, azaz közel az 1m -hez.[...]

A *sumer* matematika 60-as számrendszerben gondolkodott, mivel tőlük származik az idő, mint fogalom, illetve az idő mérése, ezért innen ered a 60-as számrendszer alkalmazása az időmérésben.

Szintén tőlük származik a 360 fokos kör alkalmazása, illetve ennek bontása percekre, másodpercekre.[...]

A két legfontosabb *sumer* számot a 366 -ot és a 360 -at összeköti a *pi* és *fi* kombinációja, 360 osztva 5 -el 72 -t eredményez, míg 366 osztva a *pi* és *fi* számok szorzatával szintén 72 -t eredményez. [...]

Azt is elmondhatjuk, hogy a franciák által az 1800-as évektől elterjesztett metrikus rendszer pont ugyanolyan módon alakult ki, pont ugyanolyan elvek alapján, és szinte hibahatáron belül meg is egyezik értékekben a 6.000 évvel korábbival. Ez természetes is, hiszen mindkettő a saját bolygónk fizikai adottságait felhasználva jött létre. Érdekes ez a párhuzamos gondolkodás.”¹⁴

Vagy...

De Mezopotámiában ismerték a négyzetgyökvonást, csillagászati ismereteik egyik csodálatot kiváltó bizonyítéka a *Jupiter* (Marduk) mozgásának sebességváltozatát leíró hosszúsági fokokat bemutató táblázat, ők írták le először az *ekliptikát*, vagyis a Nap látszólagos pályáját a csillagok között. Tudták, hogy 235 hold-hónap tesz ki jó megközelítéssel 19 évet (Meton-ciklus), és mérési adataikból megállapíthatóan az év tartamát négy és fél perc pontossággal ismerték.¹⁵

A fentiek értelmében elfogadjuk, hogy Mezopotámiában a *másodperc*, és az *inga* ismeretében a *méter* nagyságrendet is ismerniük kellett.

* * *

De lépünk tovább az adatok felkutatásában...

ad 3.) A következőkben bemutatjuk, hogy egy ősi *egyiptomi* egységnyi *láb*-bal, mint átmérővel szerkesztett kör és annak a metrikus rendszerbe illeszkedő *kerülete* az emberiség hajnalán született, még akkor is, ha kezdetben esetleg más volt a neve.

¹⁴ Az *Érdekeségek, végtelen határok* honlapon közölt adatokat személyesen nem ellenőriztük, állításait így csak feltételesen fogadjuk el. Az oldalakat Orosz Zsolt, okl. mérnök írta. Az általa felhasznált szakirodalom:

Samuel Noah Kramer:

- History Begins at Sumer: Thirty-Nine Firsts in Recorded History
- The Sumerians: Their History, Culture, and Character
- Sumerian Mythology
- In the World of Sumer: An Autobiography
- Sumerian Literary Texts in the Ashmolean Museum (Oxford Editions of Cuneiform Texts)

¹⁵ A fenti részleteket Simonyi Károly *A fizika kultúrtörténete* (Akadémiai Kiadó 1998), 49.-50.- oldalán bővebben olvashatják.

TANULMÁNYOK

3.1. Az állítás megértéséhez ismerni kell az egyiptomi ősi hosszmeretek egyikét, a *kettős láb*-at, az ún. *Nbi* méretét. Ez a méret a több évezredes története folyamán természetesen megváltozott, a kezdeti, abüdoszi ún. *szent* méret (centiméterekben kifejezett nagysága 63,83) három évezreddel később a görög-római időkre már 68/69, napjainkban cm-ben mért egységre növekedett. Az ásátások során a sokkal attraktívabb, kultikus célokat szolgáló *könyök rudak* mellett a *kettős láb* méretét viselő, fából készült mérő rudak is előkerültek, tanúsítva a *láb*, mint hosszmeret, általános elterjedtségét. A következőkben csak az abüdoszi *Nbi*-vel foglalkozunk, melyet az egyiptológusok (W. M. Fl. Petrie és F. G. Skinner) az Ozirisz tiszteletére épített ősi szentély oszlopainak és épületelemeinek méretátlagaként, az akkor és ott használt alapterülettel azonosítottak. NB.: a földkerekségnek csak ezen a pontján használták ezt a hosszmeretet.

3.2. A Nílus-partiak ismerték a tízes számrendszer mai fogalmaink szerint kezdetleges változatát, ismerték a 10 hatványait ill. azok reciprokait, törtjeiket a tízes rendszer alapján rendezték. Közvetlen bizonyítékként bemutatjuk hieroglifákkal írt jeleiket: $1 = \text{I}$, illetve a törtszámok esetében O ; $10 = \text{II}$; $100 = \text{III}$; $1000 = \text{IV}$; $10.000 = \text{V}$; $100.000 = \text{VI}$; $1.000.000 = \text{VII}$. Ugyanakkor nem ismerték a nullát, s ezzel együtt a tizedesvesszőt sem! Számukra a számsor legkisebb egysége az 1 volt, innen, a csökkenő végtelen felé a törtek birodalma kezdődött. A törtek számlálója mindig 1, azaz O hieroglifa volt.¹⁶ Egyébként bármely számot meg tudtak tízszerezni, ill. tizedelni, azaz egy számot/mennyiséget száz részre osztani. Sőt! Felezni és harmadolni is – egyszerű műveletnek számított. Ezek is a tények közé tartoznak

3.3. Az eddig előkerült tekercsek közül két matematikai papirusz foglalkozik részletesen a Nílus parti számolás ősi módszereivel.¹⁷ Szöveges példák sora mutatja be a kör területének, körmetszetű idomok felszínének és űrtartalmának a Közép- és Újbirodalomban használt számsorait. Ezek ismételt tények. A számolási műveleteket viszont úgy végezték, hogy nem tudtak a mai

értelemben vett π -vel számolni. Sőt! A szorzás és osztás műveletét visszavezették a kétszerező páros számsorokra. Ennek ellenére a π kérdéskörére frappáns megoldást találtak. Részletes leírása meghaladja mostani kereteinket, elégedjünk meg annyival, hogy az ősi kerülőút eredménye a $4 \cdot (8/9)^2$, ami négyezer év távlatában a 3,16049-es tiszteletet parancsoló π értékkel azonos.¹⁸ Egyúttal kiemeljük a számoláshoz elengedhetetlen 8-as és 9-es számok uralkodó szerepét! Nélkülük nem tudták volna a körrel végzendő számolásokat kezelni! A kör területének kiszámolásához mindig az átmérőt használták. Az etalonként bemutatott alapszámolásban az alapkör átmérője 9 egység volt.¹⁹ Ezt az átmérőt először elkilencedelték, majd az így kapott $1/9$ részt levonták az átmérőből. A terület meghatározásához a maradék $8/9$ részt megszorozták önmagával. Példánkban: $9:9=1$; $9-1=8$; $8 \cdot 8=64$ egység². A kör területét mai formulákba öntve tehát a következőképpen határozták meg: $A_{\text{kör}} = (d \cdot 8/9)^2 = d^2 \cdot (8/9)^2$. Ezek ismeretében kétségtelen, hogy a Szent Koronán tömegesen szereplő nyolcas és kilences számok, valamint azok többszörösei nem a sokat emlegetett szám-misztika körébe tartoznak, eredetük, mondanivalójuk visszavezet a Nílus parti π -t helyettesítő ősi számolási rendszerhez.

4. ábra

3.4. Eddig a kör területének példákra alapozott ősi meghatározását mutattuk be. A matematikai papiruszok viszont nem tértek ki a kör kerületének közvetlen meghatározására, helyette összetett, görbült felszínének számolását az ún. csíkozásos módszerrel végezték.²⁰ Így csak feltételezhetjük,

¹⁶ Kivételt képez a $2/3$ jele.

¹⁷ A Rhind Matematikai Papirusz →RMP (Robins G. and Shutte Ch., *The Rhind Mathematical Papyrus, an ancient Egyptian text*, London 1987), és a Moszkvai Matematikai Papirusz →MMP (Struve W.W., *Mathematischer Papyrus des Staatlichen Museums der Schönen Künste in Moskau*, Berlin 1930)

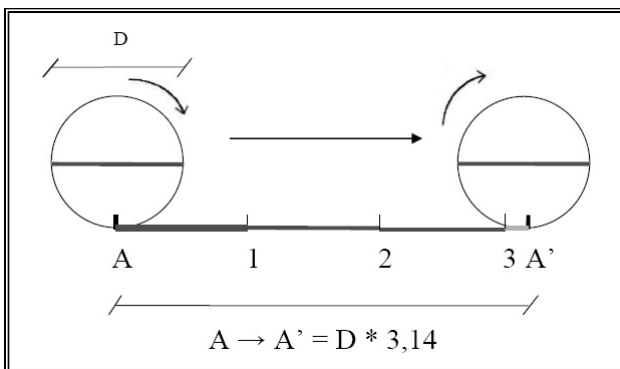
¹⁸ Érdeklődőknek Borbola, *Királykörök*, 184-186. ISBN 963 00 7468 0. oldalainak tanulmányozását ajánljuk.

¹⁹ *The Rhind Mathematical Papyrus*, 43-as feladata.

²⁰ „Érdekes újdonság az „irhát/ruhát csíkozni” fogalom. Valamilyen szabálytalan felszín felületének kiszámítására a felszint

hogya a középbirodalmi gondolkodók nemcsak a kör területét, hanem annak a kerületét is ki tudták számolni.²¹ Szerkeszteni egyszerű feladatnak számított, hiszen a kör kerületét csak egy egyenesbe kellett kivetíteni. Egy egységnyi átmérőjű kör egy teljes fordulat megtételével 3,14 egységnyi utat tesz meg. Ez a vízszintesre kiterített kerülete! NB.: a görbe vonalak mérésére mindmáig ezt a gyakorlati módszert használják, lásd a helyszíneléskor használatos rúd végére illesztett kerekas távolságmérőt. A kerék átmérője 32 cm (100cm : 3,14159 = 31,831055cm; illetve az egyiptomi számolás szerint 100cm : 3,16049 = 31.6406633cm). Minden fordulatára ≈ 1 m utat tesz meg. Vö.: a 4. ábrával. A Nílus völgyében a kör kerülete tehát nem a silányabb 3*D volt!

3.5. Ha a D átmérőjű kör egy teljes fordulatot tesz, akkor a megtett út végén az A pont ismét az eredeti helyzetébe tér vissza A'. Az A és A' között megtett út azonos a D átmérővel írt kör kerületével → 3,14*D ≈ π*D; a fáraók korában 3,16*D. Vö.: a 5. ábrával.

5. ábra

3.6. Csakhogy ... mint már említettük a Nílus völgyében akkortájt még nem ismerték a nullát, így a tizedesvesszőt sem! Ha tehát a kiterített palást/kerület pontos hosszát akarták meghatározni, akkor az ő számrendszerükben a 3 egész mellett – a tizedes vessző hiányában – nem lehetett a 0,16 részegységet jelezni (ismét az egyiptomi π értékével, 3,1605-tel számoltunk), helyette a megközelítő 3 egész 1/8 + 1/25 érték szerepelhetett volna. Ezt viszont nem volt pontos, sőt akkortájt ezt is csak számolással és nem méréssel lehetett meghatározni.

3.7. A részhosszúságok méréséhez tehát beosztásokat kellett elhelyezni a mértéknek választott

távolságon. Felmerülhet a kérdés: melyik távolságon?

3.7.1. Ha az átmérőt, tehát a lábat, vesszük méretnek, akkor a 100-as felosztása alapján a három egész láb mellett, valóban leolvasható lenne a 16 részegység. (A könyök-rudakon nem 100-as beosztás látható, nem is beszélve az annál jóval rövidebb egyszeri láb beosztásának nehézségeiről.) Ilyen mérőrúd még nem ástak ki a sivatag homokjából.

3.7.2. De vehették az egész távolságot is alappéretnek, az ún. *Északi Láb*, mint átmérő esetében ezt nevezzük ma *méternek*. Százas beosztásán az átmérő – tehát a nevezett *láb* – mérete 31,5 egységnek, mai értelemben vett cm-nek felel meg. Vö.: a 10. ábrával. Ez esetben is meg kell állapítanunk, hogy ilyen ősi rúd még nem látott napvilágot. Az eddig ismert első méter-rudakat – mint látni fogjuk érthető okokból – csak az 1700-as évek végén készítették.

A fentiek ismeretében fel kell tennünk a következő alapkérdést: *hogyan mérték a görbült távolságokat a Nílus partján?*

Görbe, a változó átmérőkhöz alkalmazkodó mérőrúd még ki kellene találni, ilyen mérőrúdjuk tehát nem lehetett!

Pontosabban...hogyne lett volna; hanem értelemszerűen *kötélből volt*, és az első látásra nem közvetlen mérésre használták.

A *megméretett királyok* nevét vették körbe vele, ez a kötélgyűrű az ő *méretük*, megtisztelő jelképük volt.

6. ábra. Részlet a karnaki szentély nagy oszlopsarnokából

Gardiner gyűjtésében két változatban is megtalálható: „V₉ cartouche in original round form;

Illetve V₁₀ cartouche in secondary oval form.”²²

azonos szélességű csíkokra oszthatjuk be, majd a csíkok teljes hosszának megállapítása után megszorozzuk a csík szélességével (greifolás?!).”

²¹ Az MMP 10 feladatának számolási menetét javítottuk, ott egy kosár ürtartalmát számolták.

²² Gardiner A., *Egyptian Grammar Third Edition*, Griffith Institute, (Oxford, 1994), 522. Egyébként mindkettőnek azonos a

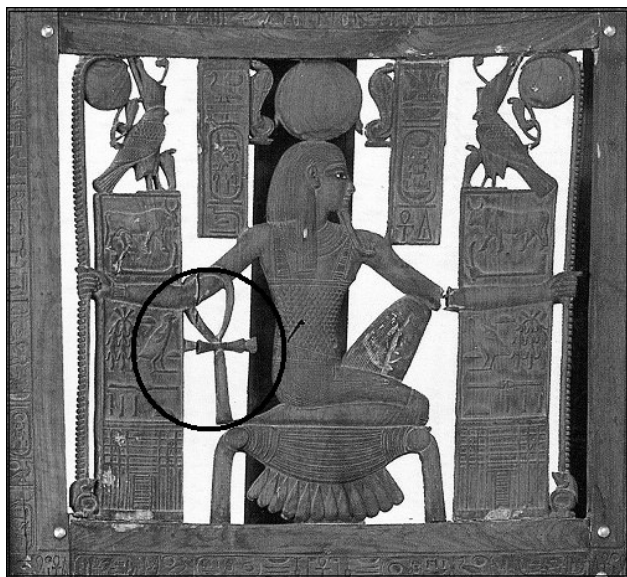

7. ábra. Részlet Tuthankhamon középső koporsójáról

A hieroglifákat nézve közös vonásuk, hogy a gyűrűt érintő vonal (a kötél végei), egyúttal a kör átmérője, s ez a *láb* méretét ábrázolja. A kör maga pedig a *láb*hoz tartozó *kerület*, nevezetesen a *méter* jelképe, mely a *magyarrá* avatottak nagyságát jelzi.²³

Az ún. királygyűrűk a különböző hosszúságú nevek befogadására, másodlagos, megnyúlt alakban váltak közismertté. Vö. az 6. és a 7. ábra mindkét királykörével.

A királygyűrű és a pálca egyébként Mezopotámiában is ismert volt, Samas isten kezében látható.²⁴

8. ábra. Tutankhamon trónszékének háttámlája, az örökkévalóság jelképe.

Megjegyezzük, hogy AN, a teremtőnk ősi közismert jele, melyet az egyiptológia az *élet* jeleként ismer –

az 𓀀 nh – is egy „körből” és az alatta vízszintesen

hangzósítása 𓀀 nh snw , szerepe Determinatívum. Jelentésük 'cartouche', ill. 'circuit'.

²³ Bővebben, lásd Borbola, *A Magyarok Istene*, 40-42. oldalán.

²⁴ Színes képei, illetve további hivatkozások a *Kikelet* című munkák 28-29. oldalain találhatóak.

elhelyezett (az 8. ábrán kétrészes változatban látható) átmérőből áll. Ez lehetne a *méter* jelképe, a függőlegesen folytatódó szár pedig a *kettős láb* mérete. Valószínűleg ez volt a *méter* és a *láb* összevont ábrázolása.²⁵

Eddigi ismereteink szerint az egyenes hosszúságot jelző egyszeri láb-méret csak az ún. kartus változatban maradt ránk, helyette a kettős láb méretet rögzítő mérő-rudak, a *Nbi* változatai kerültek elő. Az ezzel, mint átmérővel írt kör kerülete $63,83\text{cm} \cdot 3,14 = 200,42 \text{ cm}$, vagy $63,83\text{cm} \cdot 3,1605 = 201,734715\text{cm} \approx 2 \text{ m}$. (A kerület nagysága a *láb* méretétől is függ)

3.8. A mérések elemzése után vizsgáljuk meg a kör kerületének feltehető, ősi számolási menetét is.

Az ősi számolási módszer mai formában felírva $K_{\text{kör}} = d \cdot 4(8/9)^2, \rightarrow K_{\text{kör}} = d \cdot \pi$.

A szakirodalom mindmáig uralkodó nézete szerint az MMP 10 feladatában az ősi tanárok egy ismeretlen kör metszetű idom felszínét, palástját számolták, tehát kiszámolták a **körmet-szet kerületét** is.,,T. Eric Peet elveti Struve fordítását, helyette két újabb variánsal állt elő. Szerinte az első variáns a félkör felszíne lenne, hátránya, hogy tanárunk ebben az esetben először a diaméterrel, másodsor viszont a rádiusszal számolt volna. Ha $4,5 = r$, akkor $d \cdot (8/9)^2 \cdot r =$ a félkör területével. A második, matematikailag szintén korrekt levezetése, a félhenger palástjának a felszínéhez vezet. Ha $4,5 = d$, valamint ugyanez a $4,5 = m$ is, akkor $2d \cdot (8/9)^2 \cdot m =$ félhenger palástja.²⁶

A szakirodalom tehát „felfedezte” a *kör kerületének* ősi számolási menetét. S bár ma már tudjuk, hogy megoldási javaslataik a szövegben (írott formában) megadott méret felismerésének hiányában nem vezetett helyes eredményre, mégis megállapíthatjuk, hogy a matematikai papiruszok vizsgálói, neves egyiptológusok sora, a *kör kerületének kiszámolását* az ősi ismeretanyag szerves tartozékának tekintette! Számunkra is elképzelhetetlen, hogy az összetett körmet-szetű idomok ürtartalmának meghatározására képes ősi mesterek, vagy pl. a Rhind Matematikai Papirusz egyik példajaként bemutatott 2^{n} számsor összeállítója²⁷ ne ismerte volna a $K_{\text{kör}} = d \cdot 4(8/9)^2$ számolási menetét, de ugyanakkor bizonyítottan több példában is az $A_{\text{kör}} = (d \cdot 8/9)^2 = d^2 \cdot (8/9)^2$ megoldó képlettel számolt.

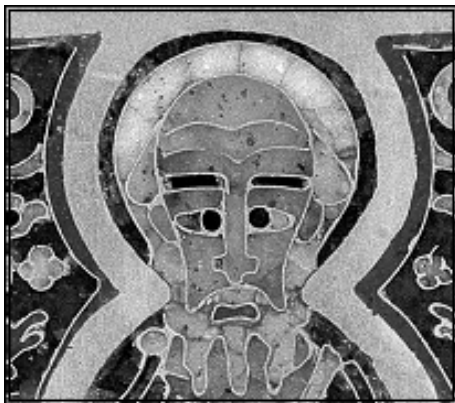
²⁵ Gardiner S₃₄-es 𓀀 jele szerinte *szandál* ábrázol, s jelentése az *élet*. Kérdés, hogy a *szandál* összevethető-e a *láb* mérettel? Minden esetre ez a jel valóban a *magyarrá avatottak örök élethez vezető útját* jelképezi. Gardiner, *op. cit.*, 508.

²⁶ A fenti részlet az *Olvassuk együtt magyarul!* című munkánk 88. oldaláról származik.

²⁷ Gay Robins & Charles Shute, *The Rhind Mathematical Papyrus*, British Museum Press, 1998, 30. oldal.

3.9 Az előzőekben megvizsgáltuk a kör átmérője és kerülete közötti összefüggést abban a kivételes esetben, amikor a kör átmérője az abüdoszi kettős-láb, a Nbi méretének a fele, azaz az átmérő mai értelemben véve $\approx 31,5$ cm-re azonos. Könnyen belátható, hogy ennek a körnek a kerülete 3,1605-szor nagyobb az átmérőjénél. Ezt a méretet nevezzük mai nomenklatúránk szerint *méternek*. Tehát egy abüdoszi-láb átmérőjű kör kerülete ≈ 1 méter. A neve esetleg akkortájt *ív / öv* is lehetett. A *méter* tehát KÖRMÉRET, s az abüdoszi, vagy – Fl. Petrie által elnevezett – *Északi láb HOSSZMÉRET*tel, mint átmérővel rajzolt *nevezetes kör* tartozéka!

3.10 Sejtésünk szerint a szentek fejét övező ún. *glória*, vagy *fényöv* is hasonló mérettel rendelkezik. A *fej* és a *lábfej* fogalma között valószínűleg a köréjük írt kör képezi az összefüggést. A 31,6 cm hosszú *lábfejű* társunk 1m kerületű körben lépked. Feltevésünkben a fejét is ilyen kör veheti körül. A *median-sagittalis* síkban mért függőleges közép-európai átlag fejméret három tenyér $\approx 22,2$ cm nagyságú; a *glabella* magasságában mért vízszintes fejméret átlaga – R. Martin rendszerében az M1-es nagyság – két tenyér $\approx 16,65$ cm, a közép-európai átlagméret 18-19 mm. Ha a fényöv átmérője $\approx 31,5$ cm, azaz a *szent lábfej* átmérőjű, akkor az körkörösen kb. 6 cm-rel szélesebb fejünkénél. Vö.: a 9. ábrával. Képünkön Szent Pál apostol fejét övező fényövet, pontosabban annak zománcképre kicsinyített mását látjuk. A fényöv külső kerülete a *szent láb* méretű átmérő esetében tehát 1m.

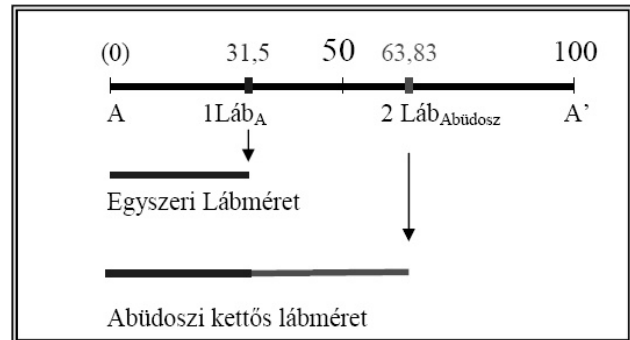

9. ábra. Pál apostol glóriája

Mit jelent pontosan, mikor jelenik meg először a keleti ún. pogány művészetben a fényöv (más néven dicsfény), s azonos-e a Napkoronggal?

3.11 Ha tehát az *abüdoszi lábbal*, mint átmérővel írt kör (kiterített) kerületét A – A' kétszer eltizedelték, akkor a kapott egység a kerület század része

lett. Ebben az egységben számolva az átmérő, azaz a láb nagysága $\approx 31,5$ egységnek bizonyult. A kettős láb, az abüdoszi *Nbi* pedig ≈ 64 egységnek felelt meg. Vö. a .10 ábrával.

10. ábra

3.12 Gyakorlatilag a kör *jellemzőit kényszerűségből két mértékegységgel mérték: az átmérőjével és a kerületével!* A kerület, mint mértékegység szükségességét részben a π irracionális mivolta, számolásának körülményessége, de mint láttuk nagyrészt az akkori matematikai számolási módszerek hiányosságai okozták. Másrészt... megállapítottuk, hogy a Szent Láb hosszúságú átmérővel szerkesztett kör kerületének hossza $31,5 \text{ cm} \cdot 3,16 = 99,555 \text{ cm} \approx 100 \text{ cm}$, azaz 1 méter volt.²⁸ Erre az ún. véletlen egybeesésre, azaz a szent méretek származására egyelőre nincs természettudományi tételekkel alátámasztható magyarázatunk. Az *ösi lábméret*, és vele, mint átmérővel írt körkerület nagysága – azaz a méter – egyszerűen ennyi! Mint látni fogjuk, a Föld méreteiből származik. A következő fejezetekben erre még visszatérünk.

3.13 Emlékeztetőül: a *méter*, mint hosszúság az 1791-es bevezetésekor ismételtén egy *körkerület*, azaz egy meghatározott délkör részeként egy görbe vonal mentén mért távolság volt. Ez az állítás még akkor is áll, ha mi ezt a görbületet a hatalmas kerület következtében már nem észleljük! Sőt! Az elődjeként bemutatott fonálinga hossza is *következtetett méret!* Eredetileg a megtett körív hossza és ideje, a szögse-

besség és a g függvénye: $T = 2\pi \sqrt{\frac{l}{g\alpha}}$. Tehát

az itt mért távolság is alapvetően a körkerült egyik része.

²⁸ Az *abüdoszi egyszeri láb* pontos mérete $63,83/2 = 31,915$ egység, helyette a könnyebben kezelhető 31,5 egységnyi számot használták. Ez a *magyar láb* mérete is. Ha ezzel a pontosított értékkel számolunk, akkor a kör kerülete $31,915 \cdot 3,1605 = 100,86736$ egység, ami még így is csak az egy egységen belüli eltérést jelenti.

3.14 De mi volt a *méter* méret hajdani gyakorlati értéke? Pontos válasszal nem rendelkezünk, az alábbi feltételezett példa nem szerepel az ismert matematikai papiruszokon! De... mint bemutattuk 1 láb átmérőjű körhöz 1 méter terület tartozik, 2 láb átmérőhöz 2 méter terület, 3 láb átmérőhöz 3 méter terület... x láb átmérőjű körhöz x méter terület tartozik! Tehát a különböző átmérőjű körök területét nem kellett megmérni, sőt kiszámítani sem, hiszen az átmérő *lábakban* mért számszerűsége egyúttal megadta a terület *méterben* kifejezett nagyságát. A számoláshoz a két méret közötti viszonyszámot kellett volna megállapítani, s mint láttuk ez a π . Ezzel viszont az eddigi ismereteink szerint közvetlenül nem számoltak. A számolás/mérés feltételezett menete a következő lehetett. Ha egy henger alakú siló építéséhez szükséges téglák számát kívánták megállapítani, akkor *a számolás előtt csak arra voltak kíváncsiak, hány téglát illeszkedik az egyszeri lábbal, mint átmérővel írt kör területébe – azaz a mai értelemben vett méterbe.* Ezután ezt a számot megszorozták az átmérő lábokban mért nagyságával, így kapták meg a területre illeszkedő téglák számát. Ezt a számot kellett megszorozni a tervezett siló magasságával, azaz a téglasorok számával.

3.15 Egyébként eddig még nem teljesen felderített okokból a távolságot a páros, a kettős láb hosszúságú rudakkal mérték. A gyakorlati értéke valószínűleg a tört számok megjelenésével magyarázható: ha 2 láb \rightarrow 2 méter, akkor 200:8 = 25, míg a 100:8 csak 12,5 a szükséges téglák száma.²⁹

Ezek ismeretében jogosan feltételezhetjük, hogy a méter, mint görbületen mért hosszúság, olyan idős, mint a kör maga.

3.16 Érdemes a *méter* szó etimológiáját követni:

„**méter** 1771./.../ Nemzetközi szó; vö.: ang *metre*; ném. *Meter*; fr. *mètre*; ol. *metro*; or. *mētrōs*; stb.: 'méter'. Végső forrása a gör. *μέτρον* 'mérték; hosszúság, nagyság; versmérték'. Ez a latin *metrum* 'mérték, versmérték' közvetítésével – 'versmérték jelentésben' – átkerült a franciába, ahol a 18 sz. végén, a méterrendszer bevezetésekor a hosszúság egységének jelölésére alkalmazták, mintául véve a görög szó jelentés körét is. A franciából terjedt el. – A m. R. *mètre* változat a franciából, a *méter* a németből származik.”³⁰

Lássuk a görög jelentését is:

„*μέτρον* n meetstok, maat(staf); richtsnoer, juiste maat; lengte, afstand, ruimte, uitgestrektheid, omvang; volle maat, eindpunt,

doel; bloei, rijpheid; versmaat, metrum.”³¹ Fordításunkban: mérőbot, mérce(rúd); **irányhuzal** [kiemelés tőlünk, *sic*], a valódi méret, hosszúság, tér, kiterjedettség, úrtartalom, teljes méret, végső pont, cél; virágzás, érettség; versláb, metrum.

„†metrum, i, kn. [=μετρον]
mérték, küln. versmérték; névk. vers.
†perimetros, i, nn. [περιμετρος]
körvonal, kör kerülete.”³²

Tehát az ún. görög eredetiben a *metron* = *mérő-rúd*, **irányhuzal**. Sőt! Ezt a szót használták a (kör) területének megnevezésére is = *körül-méter*. Egyébként különböző népek másként nevezik: ang *metre*; ném. *Meter*; fr. *mètre*; ol. *metro*, stb. bizonyítják nevének változatos átvételét.

A magyarok a *méter* német változatot vették át. Számunkra csak az a furcsa, hogy nyelvünk erre a fogalomra a vele egybehangzó ősi szavunkat használja: *mér*, *mérték*, *mérce*. Vajon ki és kitől vette át ezt a szót/fogalmat?

A *TESZ* szerint vitatott eredetű, de leginkább szláv jövevényszó. Lásd ott a *mér* szavunk elemzését.

„**MÉR**, (2), áth. m. *mér*-t, szenvedő: *méretik*, mivel. *méret*. 1) Valamely ismeretlen mekkoráságot egy más ismert mekkoráság által meghatároz. Különösen mértani ért. bizonyos pontról kiindulva, valaminek hosszúságát (illetőleg távolságát), v. szélességét, v. magasságát, (illetőleg mélységét), területét stb. meghatározza. /.../ A mér igéhez rokonok a szanskrit *má*, és *masz*, a hellen $\mu\alpha\omega$ (elavult törzs), és $\mu\epsilon\tau\rho\epsilon\omega$, a latin *mensuro*, *metior*, a német *messen*, finn *määrään*. Minthogy a *metri* és *metere*, valamint a német *messen* és *Metzger* igen rokon hangok, Adelung egyik véleményül azt hozza föl, hogy ezen szókban közös alapfogalom a metszés, hasítás (a magyarban is a *metsz* *metél* igék gyöke ezen rokonsághoz tartozik); de figyelembe kell venni, hogy a *meta* és *medri* első szótaga hosszú, a *meto* (aratok) igében pedig az e rövid, tehát különböző értelmű gyökökből származnak; a két első gyöke hihetőleg a *meo meas meat* igében rejlik, s talán a magyar *mér* is a megy gyökéből keletkezett, *me-er*, v. *me-el*, azaz valaminek hosszúságát, távolságát menve, lépve meghatározza, föltevéen t. i. hogy az első mérés neme a távolságnak meghatározásában állott s utóbb egyéb irányok (üregék) és sulyok megtudására is használtott. Az is lehető, hogy a *mér* am. *mél*, *me-el*, vagyis hogy itt az eredeti *l* átalakult *r* hanggá, mint *isme*, *ismél*, *ismér*, *botlánkozik*, *botránkozik* azaz erkölcsileg botlik. *Elisabeth*, *Erzsébet*. *Mér* is *mérföld* szóban tájdivatosan: *mélföld* stb. Ez értelmezéssel egyezik meg Adelungnak második állítólagos véleménye, mely szerént a *messen* ige közvetlen gyöke a régi *mäthen* (mozogni); l. Adelungnál: *Messen*.”³³

Kresznerics Ferenc gyűjtésében csaknem egy teljes oldalt tesznek ki a *mér*-ni szóval alkotott szóösszetételek. Pl.: „Mérő bot. Radius. Meszstab. S.I.; Mérő rúd. Pertca. PP.; Mérő sinor. Norma. Káldi Isaia 44.13.; Mérő ón. Catapirates, bolis. S.I. [S.I. = Sándor István, *Toldalék a magyar – deák szókönyvhez*, a 'mint végsőszőr jött ki 1767-ben és 1801-ben; PP. = Pápai Páriz

²⁹ A *Toise de l'Académie*, mely 6 Párizsi Régi Láb és 864 Párizsi vonal nagyságú volt. Ez a méret a méter bevezetésekor 54.000 : 27.706 m = 1,949.036.309.824.6 m hosszúnak tekinthető.

³⁰ *TESZ* II. op. cit., 910.

³¹ *Prisma Handwoordenboek Grieks-Nederlands*, prof. Dr. G.J.M. Barteling, Zutphen 1997, 200.

³² Finály Henrik, *A latin nyelv szótára* (Virtualis, Arcanum, DVD)

³³ Czuczor Fogarasi 4, op. cit., 481.

Ferenc: *Dictionarium manuale Latino – Ungaricum et Ungarico – Latinum*. Lőcse 1708]

A *mér* ige változatainak és összetételeinek tehát se szeri, se száma.

Lám a szanszkritban a mélyhangú *masz* jelenti a *mérni* szavunkat. Vajon a *méter* „vastaghangú” változatai is ide sorolhatók-e? Gondolunk itt elsősorban *mater*, *Mutter*, de a *matar*, *madar*, *madár*, sőt a *magyar* változatokra is.

* * *

ad 4.) Kanyarodjunk vissza a Szent Korona kupolájához, és vegyük szemügyre a pántokat összefogó zárlemez és a rajta elhelyezett Pantokrátor kép méreteit. Az 1983-as koronaszemléken az aranyműves csoport mérése a négyzet alakú felső zárlemez oldalhosszát 72 mm-nek találta, a rajta elhelyezett ugyancsak négyzet alakú Pantokrátor kép oldalai pedig kerek 50 mm-esek.³⁴ A mérést közvetlenül, subler-rel végezték, melyen köztudottan a tizedmilliméterek is leolvashatók. Ezek tehát hiteles adatok.³⁵

Feltűnő módon ezek a méretek nem illeszkednek sem a *láb*, sem a *hüvelyk* méretrendszerébe. Az 50 mm érték a középkor méretei között annyira kirívó, hogy esetében nem szorul magyarázatra az előző állítás; hanem fogjuk vallatóna a 72 mm-es nagyságot. 1 hüvelyk = 25,4 mm.³⁶ Ha a 72 mm : 25,4 mm = 2,8346 eredményt kiegészítjük a lábméretben mért eredményekkel, azaz N_{100} esetében $\rightarrow 72 \text{ mm} : 6,38 \text{ mm} = 11,2852$ -vel, akkor egyik esetben sem kapunk egész számú többszöröst.³⁷

Következésképpen a 72 mm-es és az 50 mm-es méretek függetlenek a Szent Korona bármelyik vélt, ill. bizonyított alapmértétől.

Másrészt a kupolán elhelyezett, többször számolt és számmisztikának minősített 72 gyöngy pontosan ezt a számot örökíti meg. A 72 nem más, mint $8 \cdot 9$, a Pantokrátor feje mellett látható két körben is szereplő Napküllök 8 ága, illetve a Hold körül elhelyezett 9 köröcske jelzései. Valamint... az előzőekben láttuk, hogy a körrel történő ősi műveleteknél a 8 és a 9 számok az alapszámok voltak.

Ha tehát a kupola zárlemeze egy 72 mm oldalú négyszög, akkor a 72 szám kivételes jelentősége

³⁴ Az oromzati Pantokrátor kép oldalmérete is 50 mm.

³⁵ Ferencz Csaba és kutatótársainak 1982-ben geodéziai teodolittal végzett szögméréseiből származó számított méretei tudományos kutatásra sajnos nem használhatóak. Mérlegelve az általuk ismertett eljárások körülményeit vélekedésükkel ellentétben a közvetlen méréssel szemben túl nagy a hibaszázalékuk. Ferencz Csaba *Szent István Király Koronája* (Budapest 2002), 152-154.

³⁶ Ferencz Csaba *op. cit.*, 36.

³⁷ A *könyök* mérete sem jöhet számításba, hiszen a *királykönyök* cm-ben mért hossza ≈ 52 .

mellett a hajdan volt ötvös-mesternek a mm-es nagyságrendet is ismernie kellett! Más méretet használva a kupola zárlemeze ma nagyobb vagy kisebb lenne! Ezzel egyúttal megoldódik a Pantokrátor képek szélességét jelző 50 mm-es méret is. Mindkettő szándékos tervezés és kivitelezés eredménye.

Sőt! Az előzőek értelmében tagadhatatlan, hogy a Szent Korona két méretrendszerben készült. Az általános vázmérete az abroncs hosszából származtatható *lábméret*³⁸, melyet az abroncon és a keresztpántok szélességén mérhetünk, de a kupola tetején szereplő zárlemez és a reája helyezett Pantokrátor kép már a *méter*rendszert követi!

Alul a láb, felül a méter

* * *

ad 5.) A fentiekben bemutatott az ősi alapkör meghatározásához szükséges paramétereket: az egy-ségnyi lábat és az ezzel a lábbal, mint átmérővel írt kör területét, a métert. Ma már a π ismeretében (a Ludolf van Ceulen-féle szám, értékét 1596-ban 36 tizedesig számolta ki) a kör, ill. a gömb feladványok további számításaihoz elegendő az átmérő/sugár meghatározása. Kezdetben viszont a π helyett egy másik mértékegységre volt szükségük, s ez volt a *kör kerülete*.

Megállapíthatjuk, hogy a két pont között lévő leg-rövidebb távolság általános, gyakorlati mértékegysége a *láb* volt, melynek történetéről, különböző méreteiről, s az évezredek folyamán követhető változásairól táblázatok sokasága készült.

Érdekességként a *láb* szó korai etimológiájáról a következőket:

Abu Nasr al-Qummi a következőkről értesít:

„*Abu Nasr al-Hasan ibn 'Ali al-Qummi* was an astronomer of the late tenth century. His major work was an extensive treatise entitled *al-Mudjkal ila 'ilm ahkam al-nujum*, dealing with astrology but also containing sections on theoretical astronomy. In the second *fasl* of the third *maqala* al-Qummi wrote about the astrolabe and presented an etymology of *asturlab* which was quoted by several later writers. No doubt the fact that al-Qummi was an astronomer gave authority to his derivation of *asturlab*, which was that the instrument was invented by Lāb, a son of Idris, and that when his father asked who had drawn the lines on it (*man satarahu?*) he was told

³⁸ A hüvelyk nagyságnak is a lábméret az alapja: $4 \cdot 6,38 \text{ mm} = 25,52 \text{ mm}$.

TANULMÁNYOK

that Lāb had drawn the lines on it (*hādhā asturu Lāb or satarahu Lāb*), whence the name *asturlāb*.

In one of the copies of al-Qummi's treatise that I have used there is the additional fiction that *astur* is Greek for *mizan* (= balance) and *lāb* for the sun, whence *asturlāb*, meaning *mizan al-shams* (=balance of the sun). This etymology also occurs in later sources."³⁹

Fordításunkban:

' *Abu Nasr al-Hasan ibn 'Ali al-Qummi* a késő tizedik század csillagásza volt. A legjelentősebb munkája egy *al-Mudjkal ila 'ilm ahkam al-nujum* című kiterjesztett értekezés volt, mely kapcsolatban van az asztrológiával, de amely magában foglalja az asztronómia elméletének részleteit is. A harmadik *maqala* második *fasl*-ban ír *al-Qummi* az astrolabról, és bemutatja az *asturlab* etimológiáját, melyet különböző későbbi írók is idéznek. Nem kétséges az a tény, hogy *al-Qummi* asztronómus volt, aki hozzáértő levezetést adott az *asturlab*hoz, mely az volt, hogy ezt a szerkezetet Lāb, Idris fia találta fel, és azt, hogy amikor az apja megkérdezte, hogy ki húzta a vonalakat azon (*man satarahu?*), elmondta hogy Lāb húzta rá a vonalakat (*hādhā asturu Lāb or satarahu Lāb*), innen származik az *asturlab* név. *al-Qummi* egyik értekezésének másolatában – melyet használtam –, van egy kiegészítő feltevés, hogy *astur* a görögben *mizan* (= balans jelent), a *lāb* a Napot jelenti, innen az *asturlab*, meaning *mizan al-shams* (=balance of the sun). Ez az etimológia későbbi forrásoknál is előfordul'

„**asztrolábium**<gör.–lat.>: bolygók és csillagok égi pozíciójának meghatározására szolgáló egyszerű szögmérőeszköz. Használatát már Ptolemaiosz is leírta, egyik feltalálója vsz. Hipparkosz lehetett (Kr.e.2.sz.). Elsősorban az ókori görög és középkori csillagászok használták.”⁴⁰

Csak éppen a leglényegesebbet felejtették el feljegyezni...

A Föld közismerten nem szabályos gömb, alakja a geoid, minek következtében az egyenlítőnél mért sugara 6378,140 km, a poláris sugár 6356,775 km. A Föld közepes fődugara az IAU (1964) szerint 6371,024 km, a közepes átmérője ennek a kétszerese: 12 742,048 km.⁴¹

³⁹ David A. King, *Islamic astronomical instrument*, Variorum Reprint(London,1987), 296. ISBN 0-86078-201-8

⁴⁰ *Magyar Nagylexikon* 2, 515.

⁴¹ A Föld alakja geoid, szabálytalan ellipszoid, felszíne állandóan változó, oka a folyékony magma és a Hold okozta mozgásokra vezethető vissza. A Föld egyes részei +85.4 m fölött vannak az ellipszoid felszínétől, más részei viszont -107.0 m-el alatta.

Ha a Föld közepes sugarát 6371,024 kilométert = 637 102 400 centimétert lecsökkentjük a tízmilliomod részére, akkor $63,7102400 \approx 63,71$ cm-t kapunk. Ez a méret továbbra is ugyanannak a nevezetes körnek most már a kicsinyített változata.

A Föld méretei tehát az abiüdoszi lábbal és az attól elválaszthatatlan méterrel fejezhetők ki!

Ha ezt a kicsinyített méretet összevetjük az ősi egyiptomi méretekkel, de egyúttal a Szent Korona méreteivel is, megdöbbentő eredményt kapunk:

- ❖ 1 *Nbi* _{Abüdosz} = **63,83** cm || A Föld közepes sugarának tízmilliomod része **63,71** cm.
- ❖ Egy Abüdoszi kettős láb hossza **63,83** cm, egyúttal a Szent Korona abroncsának belső kerülete, ill. alapterülete **63,5** cm // **63,83** cm. || A Föld közepes sugarának tízmilliomod része **63,71** cm.
- ❖ Az egyszeri láb pártára írt számai, és az 1983-as szemlén mért pártázat hossza **31,5/6** cm. || Ezzel az átmérővel írt kör kerülete **99,55** cm \approx **1** m [3,1605 π -vel számoltak].
- ❖ Az egyszeri láb méret négyszerese, azaz 2 *Nbi* _{Abüdosz} \approx **127,66** cm. || A Föld közepes átmérőjének tízmilliomod része $2 \cdot 63,71$ cm \approx **127,42** cm. || Ez a méret ugyancsak a Szent Korona vázrendszerének a magassága: **12,7** cm!
- ❖ A két *Nbi*, ill. $4 \cdot$ Láb \approx 127,0 cm átlag átmérőjű kör kerülete pedig \approx 401,32 cm \approx 400cm \approx 4 m.

Felfoghatjuk úgy is, hogy a Szent Korona méreteinek számszerűségében nemcsak a Föld sugarának, illetve átmérőjének nagyságát őrzi, hanem kerületének részegységeként bemutatott *méter* nagyságrendet is.

Ha most megfordítjuk a gondolatsort, és az *abiüdoszi kettős lábbal mint átmérővel írt kört* egymillióval megszorozva felnagyítjuk a Föld egyik meridiánjára, akkor $400 \text{ cm} \cdot 10^7 = 4 \cdot 10^9 \text{ cm} = 40 000 \text{ km}$. Ma már tudjuk, hogy pontosabban 40 132 km.

Viszont... súlyos gondolatokat támaszt a méter származtatása. Párizsban a Föld méretét vették alapul. Abüdoszban pedig a *szent Láb* méretét ismerték. Ha a pontatlanságotól eltekintünk, akkor a két méret kicsinyített ill. kinagyított változata azonosítható. Vonatkozik ez a Föld sugarára és a *Nbi* méretére csakúgy, mint a mindkét kör esetében mérhető *méter* nagyságú kerületre, körívré.

Egyiptom bizonyos részei a +85.4 m felülethez tartoznak. Nadai: *Theory of Flow and Fracture of Solids*. Zürich ETH.

Összegezve az elmondottakat a történelem megismételte önmagát. A *Nílus-völgyi ősi láb mérettel, mint átmérővel írt kör területét évezredekkel később (1799-ben) – a Föld méreteire kivetítve – kinevezték a nemzetközi hossz méretnek. Ezt nevezzük ma méternek.*⁴² A méter tehát mindig valamilyen görbületen mért hossz méret!

* * *

S inentől kezdve néhány, az első fejezetekben feltejt kérdésre válaszolhatunk...

A méter 1790 előtt sohasem volt egyenes hossz mérték! Ez az oka annak, hogy méter nagyságú mérőrudakat 1800-ig nem készítettek, illetve egyenesre kivetített nagysága sem szerepel a hossz mértékek között.

Vizsont az ilyen fontos adat, akkortájt gyakorlatilag nélkülözhetetlen méret, eddigi tapasztalataink szerint nem tűnik el nyomtalanul.

A méter sem tűnt el a mértékegységek közül, csak ma már más néven ismerjük.

A π használata, számolása az Ókor népeinek komoly gondot okozott. A Nílus-parti kezdeti 3,16049 tisztelt parancsoló nagyság a görög-római időkre leromlott a silány 3-as szorzószámra.⁴³

Ennek tükrében érdekes felfedezéseket tehetünk:

- a) Lépünk vissza a *Toise de l'Académie*, 6 Párizsi Régi Láb és 864 Párizsi vonal nagyságú hossz mértékhez. Közismert neve *Toise du*

Grand Châtelet volt. Ez a méret a méter bevezetésekor $54.000 / 27.706 \text{ m} = 1,949.036.309.824.6 \text{ m}$ hosszúnak tekinthető. A vasból készült rúd hossza csaknem 2 m. Pontosabban 6 láb és 864 párizsi vonal. Hogyan keletkezik egyáltalán ilyen méret? Miért nem pontosan mondjuk 6 láb a hossza? Lássuk csak...

Ha a π nagyságát kerek *három*nak vesszük, akkor a *Toise de l'Académie* nagyságát elosztva $1,949:3 = 0,6497 \text{ m}$ kapunk. Vagy ha a pontosabb $3,14159$ vesszük, akkor $0,6204 \text{ m}$ eredményhez jutunk. Ez viszont (megközelítőleg) a *kettős láb* mérete!

Más szavakkal kifejezve a *Toise de l'Académie*, vagy a *Toise du Grand Châtelet*-be beépített ősméret a két láb átmérővel írt kör egyenes vonalba kiterített kerülete volt. Azaz az ősi párizsi méret nagysága \approx két láb \rightarrow két méter. A 2 láb átmérővel írt kör kerülete egyenesbe kiterítve: $2 \text{ láb} * 3,14 = 6 \text{ láb} + 864 \text{ vonal}$ hosszúságú etalon maradt az utókorra. A mai méretekhez képest észlelt eltéréseket a láb mértékegység változásai okozták.

Ezzel a „két láb átmérőjű kör kerületével”, azaz a *tois-al mérték és határozták meg az 1790-es évek folyamán a nevezett meridián kvadráns hosszát!*

- b) Vizsgáljuk meg ismét a korábban meghatározott ősi magyar hossz méreteinket.
- ❖ Az egyszeri **Láb** mérete 31,5 centiméter (ez a Szent Koronán is feltüntetett nagyság).⁴⁴
 - ❖ A kettős láb – (*Nbi* \rightarrow aN láBaI) magyarul **NyaLáb** – mérete 63 cm.
 - ❖ Ezek ismeretében a **Nyaláb** méretet eddig hárommal szorozva a 189 cm következő nagyságot neveztem meg.

A kérdés természetesen megint csak az, hogy miért kellene az ún. **Nyaláb** hossz méret háromszorosát venni?

Íme a válasz: a hossz méret ebben az esetben is kör méret. Nevezetesen... a $\pi = 3$ esetén $63 \text{ cm} * 3 = 189 \text{ cm}$. Ez mindmáig a magyar **öl**.⁴⁵ Magyar elnevezése csodálatosan pontos: **körbeöleli** a 63 cm-es **Nyaláb** hosszúságú kör átmérőt. S ez is csak magyarul érthető!

- 1 **Láb**_{magyar} * $\pi \approx$ 1 méter;
 2 **Láb**_{magyar} azaz **Nyaláb** * π (de most csak 3-mal számolunk) \rightarrow **Öl**;
 1 **Öl** * ezer \approx 1 tengeri mérföld

⁴² A pontatlanságok elkerülésére 1923 óta több kísérletet tettek a méter meghatározására, először a Cadmium vörös vonalával, később a kripton izotóp segítségével igyekeztek nagyságát pontosítani. 1983 októberében A Méter Definíció Tanácsadó Bizottság (CCDM) Párizsban a CGPM 17. ülésén előterjeszti Bay javaslatát, amit el is fogadnak. Bay Zoltán: *A méter új definíciója*. Tér és idő elválaszthatatlanok. A módszer lényege: *ha c a jel sebessége, akkor t idő alatt a jel s = c * t távolságot tesz meg*. A lézer-technika magas frekvenciájú látható fényvel működik, az atomóra viszont alacsony frekvenciájú rádióhullámot bocsát ki. 25 év kísérletezés után végül is a *Nemzetközi Súly- és Mértékügyi Bizottság 1983 októberében Párizsban tartott konferenciáján szentesítette a Bay Zoltán által javasolt új definíciót: "1 méter az a távolság, amit a fény légüres térben 1/299 792 458 másodperc alatt befut."* Ettől a naptól kezdve nem kell tovább törekedni a fénysebesség pontosabb és még pontosabb megméréseire: a $c = 299\,792\,458 \text{ m/s}$. Magyarországon az új méter definícióját az 1991. évi 45. Törvényben rögzítették, október 9-én.

⁴³ Ugyanakkor Mezopotámiában a lényegesen durvább $\pi \approx 3\frac{1}{8} = 3,125$ és a $\pi \approx 3$ közelítő értéket használták. Ez utóbbit a

zsidók is átvették, sőt szentnek tartották, amit a Biblia tekintélye is alátámasztott (Kir. 7:23¹¹¹). Az ókorban szinte minden országban, minden matematikával foglalkozó tudós más és más közelítést alkalmazott.

⁴⁴ A magyar láb pontosan = 0,316081 m.

⁴⁵ Hivatalosan a „bécsi öl” rendszerű négyzetgölgöl mértékegység (1,89648 m) az állami nyilvántartásokban 1972-ig volt használatban.

- ❖ Hasonló a helyzet a *mérföld* terén is. A felsorolások erdejéből csak két, ránk vonatkozó egységet emelünk ki: 1 nemzetközi tengeri mérföld = 1852 m. A tengeri mérföld a hosszúsági kör hosszával arányos. Hagyományosan 1852 m volt 1 tengeri mérföld, de a különböző országok geodéziai rendszerében elfogadott Föld-forma (geoid) alakja miatt a számított meridián hosszak valamelyest különbözhetnek. A mi *öl* mértékegységünk ezerszerese!
- ❖ Szárazföldi változataként a Magyarországon érvényes postamérföld 7585,9 m – Ausztria-Magyarország (*postamérföld*). Négyezred része a magyar *öl*: $758594\text{cm}:4000 = 189,64 \text{ cm}$; 1 osztrák mérföld (Meile) = 4000 *öl* = 7585,94 m.
- ❖ Mérföld (*mil, miil, mijl, mila, milja, mile, mille*): A külföldi elnevezése is az ezerszerest jelenti! Az *öl* ezerszeresét. „Latin neve *milliare*, melyből származott a német *Meile*, török *míl* és tót *míle*. Hasonló hozzájuk a magyar *mérföld* is, de méginkább a tájdivatos *mélföld*. Azonban véleményünk szerint ennek első alkotó része nem latin vagy német vagy tót szó, hanem a *mén* ige gyökéből származott *mér*, azaz menve meghatároz valamely távolságot, és így mérföld am. mérés által meghatározott távolságnyi föld.”⁴⁶

Ez utóbbi szótani levezetés is elgondolkodtató.

További kérdéseink:

- Egyáltalán... mikor, hol és ki ismerhette az egyiptomi kultúra több ezer éves virágzásának kezdetén a

Föld sugarát, átmérőjét, paramétereit?

- Mekkora pontosan a Föld rádiusza az egyiptomi Abüdoszban mérve? Lehetséges lenne, hogy ott az egyenlítőnél mért átlagsugaránál 5 km-rel nagyobb (esetleg volt), azaz a Föld sugara ezen a ponton nem az átlag 6378,140 km, hanem az ősi méretekkal nagyjából azonos $\approx 6383,00 \text{ km}$?

- Sőt! Ki, mikor és hol örökítette tovább ezeket az ismereteket a Szent Korona vázrendszerében, ill. zománcképein?

* * *

Összefoglalás:

Az *Északi Láb* (31,6 cm) átmérővel képzett kör kerülete $\approx 1\text{m}$.

Az *Északi Láb* és a *méter* ugyanazon nevezetes kör két ősi meghatározója.

Ahány *Északi Láb* az átmérő, annyi *méter* bármely kör kerülete.

A *méter* ismeretének hatalmas előnye, hogy nem kellett a π -vel számolni.

A kör kerületét lábban is ki lehetett volna fejezni, de akkor azt mindig mérni kellett volna. (Számolásával nem találkoztunk.)

A *méter* KÖRMÉRET! Ezért hiányzik az ősi civilizációk leletei közül a *méter-rúd*.

Helyette ismeretesek a könyök *cubit*, és a kettős láb *Nbi* rudak.

A *métert* kötéllel/zsinorral stb. mérték.

Ábrázolása Egyiptomban és .

A *méter*, de a *matar/máter/madár/méret/metron/perimetros* stb. változatok is mint ősi kultikus alapegység, az örök életre avatottak, a korábbi munkáinkban már részletesen is bemutatott *magyarok* nagysága volt.⁴⁷

Megjegyzések:

I. Az egyenes hosszúságok

a.) A Föld közepes átmérője : $2 * 6371,024 \text{ km} = 2 * 63,71024 * 10^7 \text{ cm} = 2 * 6,371 * 10^8 \text{ cm}$

: $12742,048 \text{ km} = 12,742 * 10^8 \text{ cm}$

b.) Az ősi egyiptomi kör átmérője : Kettős Láb $Nbi_A = 63,83 \text{ cm}$

c.) A Szent Korona vázmagassága : $2 * Nbi = 12,76 \text{ cm}$

pártára írt lábmérete : $= 31,6 \text{ cm}$

⁴⁶ Czuczor Fogarasi 4, *op. cit.*, 492.

⁴⁷ Borbola, *Magyarok Istene*, reCell (Budapest 2005),40-43.

II. A görbült hosszmeretek

a.) A Föld meridionális ellipszis hossza : $40009 \text{ km} \approx 4 * 10^7 \text{ m} = 4 * 10^9 \text{ cm}$ [körív]

meridion kvadráns hossza : $10009 \text{ km} \approx 1 * 10^7 \text{ m} = 1 * 10^9 \text{ cm}$ [körív]

b.) Az ősi egyiptomi kör kerülete : 1.) $D = 63,83 \text{ cm} = 201,7 \text{ cm} \approx 2 \text{ m}$ [kör-kerület]
($\pi = 3,16$ esetén) 2.) $D = 31,5 \text{ cm} = 99,54 \text{ cm} \approx 1 \text{ m}$ [kör-kerület]

3.) $D = 127,76 \text{ cm} = 402,4 \text{ cm} \approx 4 \text{ m}$ [kör-kerület]

c.) A Szent Korona abroncsának hossza,
alapmérete, a pártára írt mérete: **63,83 cm**, átlagos átmérője 20,1961 cm.

d.) A *másodperc*. „Objektív folyamatok egymásutánjának és tartamának mérésére az időt használjuk. Időmértékül csak olyan folyamatok alkalmasak, amelyek periodikusak és változatlan sebességgel folynak. /.../ Ezért a másodperc meghatározásánál a Föld Nap körüli keringését vették figyelembe, és másodpercként az 1900-as *tropikus év* 31 556 925, 9747-ed részét tekintik.”⁴⁶ [Ma az atommásodperccel számolnak (1967)]
Viszont a $31,556 * 10^6$ számszerűségében ismét a *Szent Láb*, illetve az akkori π , s ezen keresztül a *méter* megközelítő nagyságát jelzi.

A másodperc és a Láb egysége – azaz a tér idő egysége – a Föld méretei és keringési idejének adataival szorosan összefügg.

e.) A nehézségi gyorsulás nagysága Európában $g = 9,78 \text{ m/sec}^2 \approx 9,8 \text{ m/sec}^2$. A kör területének kiszámításához alkalmazott ősi alapszámok. Nyelvünkben is megkülönböztetett (~nc-re végződő) számok: *nyolc* és *kilenc*, valamint a *harminc*.

III. Az ősi láb méretéből származó magyar elnevezések

Ha egy **Láb** hossza 31,5 cm, akkor a Kettős Láb – $63,00 \text{ cm} \approx \text{Nbi}$ – neve a **NyaLáb**, melynek háromszorosa – $3/\pi * 63,00 \text{ cm} = 189 \text{ cm}$ (Bécsi öl: 1896,48mm) – a széttárt karjaink közötti távolság az **ÖL**, vagy *ölel*.

	A Föld méretei	A Szent Korona méretei	Abüdoszi méret
Hosszméret	Poláris sugár: 6356,775 km	Az abroncs mért belső kerülete: 63,5 cm	Piramis könyök: 63,5 cm
	Ekvatoriális sugár: 6378,140 km	Az abroncshoz levágott pánt eredeti hossza: 63,83 cm	Kettős láb Nbi: 63,83 cm
	Közepes átmérő: 12 742,048 km	A Szent Korona vázának magassága: 12,7 cm	2*Nbi: 127,66 cm
	A közepes átmérő negyede: 3185,512 km		Láb Abüdosz: 31,915cm Északi Láb: 31,5 cm
Körméret	Meridian-ellipszis hossza: 40 009 km	A pártázat hossza: 31,5 cm	Északi Láb* π Egyipt: $31,5 \text{ cm} * 3,16 = 99,55$ $\approx 100 \text{ cm} = 1 \text{ m}$
	Meridián-kvadráns hossza: $10\,002 \text{ km} \approx 1 * 10^7 \text{ m} = 100 * 10^7 \text{ cm}$	A Pantokrator képek szélessége: $0,05 \text{ m} = 5 \text{ cm}$	Északi Láb* π Egyipt: $31,5 \text{ cm} * 3,16 = 99,55$ $\approx 100 \text{ cm} = 1 \text{ m}$

⁴⁶ Természettudományi Kisenciklopédia, Gondolat, Budapest 1987 13. oldal 1.2 Az idő és az időmértékek.

A Szent Korona és az állatövi jegyek geometrikus szimbólumai

Dr. Molnár V. József (a továbbiakban MVJ), a neves néprajz-tudós és néplélek-kutató (még az 1980-as években) megszerkesztette a Zodiákus (az állatövi csillagképek) geometrikus szimbólumait. MVJ személyes közlése szerint a jegyeket kettő – a Kos és a Bika – kivételével Pap G. azonosította. Pestiesen szólva: „Na, és akkor mi van?” Hát az, hogy ezek az alakzatok – MVJ megnevezése szerint: jegyek – élnek, működnek, mégpedig úgy, hogy jelentéseket közvetítenek, ha célirányosan rájuk kérdezzük. Kérdéseket tehetünk fel pl. a magyar Szent Koronával kapcsolatban is, és – mint látni fogjuk – érkeznek feleletek.

Mielőtt azonban rátérnénk a kérdésre, ismerkedjünk meg röviden MVJ jegyeinek szerkezetével.

A szimbólumok a 4x4-es négyzethálóban helyezkednek el, annak 16 elemi négyzetéből 10-et kitöltve, és a háló bal alsó sarkától a jobb felső sarkáig húzódó tengely mentén szimmetrikus megoszlásban. Ha a négyzetháló 4 függőleges (egyenként 4-elemes) oszlopra bontjuk, mindig kell találnunk 1 olyan oszlopot, amelyikben csak 1 elem van kitöltve, 1 olyan oszlopot, amelyikben kettő, egyet, amelyikben 3, és egyet, amelyikben 4 elem van kitöltve. (Persze nem csak ebben a sorrendben.) Ezt a szabályt betartva csak 12 alakzat szerkeszthető meg, ez pedig éppen megfelel a Zodiákus jegyei számának. (Ha ezt a szabályt elhagyjuk, 10 elemmel szimmetrikusan 64 alakzatot lehet képezni a 4x4-es négyzethálóban.) Természetesen mindegyik alakzatot 3x is elforgathatjuk 90-90°-kal, azonban így is ugyanazt az alakzatot kapjuk mind a 4 helyzetben, de ezek nem számítanak újabb alakzatnak. A jegyek az **1. sz. ábrán** láthatók. (A jegyekről Pap G. "Hazatalálás" c. – Püski kiadású – kötetének 186-191. oldalán olvashatunk.)

A jegyeket az előbb említett oszlopokban található elemeik számával – szó szerint – kódolhatjuk, azonosíthatjuk. Az ember első hallásra azt hiszi, hogy mivel azokban az oszlopokban, amelyekben 1, 2 vagy 3 elem van, ott ezek többféleképp is el-

helyezhetők a 4 négyzetben, azért ez a kódolás nem lehet elég pontos, nem azonosít kellő biztonsággal. Érdekes módon azonban nem így van. A szimmetria követelménye miatt ugyanis az elemeket mindig csak egyetlen módon lehet elhelyezni az adott oszlopban, különben a szimmetria felborul.

Legelőször mindig a 4-, és az 1-elemes oszlopot célszerű berajzolni, (vízszintesen és függőlegesen is!), mert a 4 elem teljesen kitölti az oszlopot, illetve a sort, vagyis más kitöltési lehetőség nincs. Az 1-elemes oszlop eleme pedig benne van a 4-elemes oszlopban annak – az 1-es oszlop helye szerint meghatározott – egyik elemeként. Ha ezzel a 2 adattal szimmetriát teremtünk a négyzethálóban, akkor ki is zártuk azokat a helyeket a maradék négyzetek közül, ahová már nem tehetünk be elemet, mert a szimmetria nem engedi. Az így leszűkült területen pedig 1-1 oszlop elemei számára legfeljebb 2-féle elhelyezési lehetőség marad, és azokat kipróbálva vagy rögtön az első, vagy legkésőbb a második próbálkozással egyértelműen kialakul az egyetlen lehetséges, a szabályoknak eleget tevő alakzat. (Tessék kipróbálni: igen jótékonyan megmozgatja és felfrissíti az agyunkat ez a kis – rejtvénytyszerű – feladat.)

*

Ha Karácsony közeledtével a betlehemes játékokhoz kartonpapírból el akarjuk készíteni a Háromkirályok fantáziaszülte koronáit, akkor előbb ki kell gondolnunk azok szabásmintáit. Ha aztán a készülődés közben a Háromkirályok koronáiról a beszélgetések során a szó a magyar Szent Koronára terelődik, és annak a modelljét is el akarjuk készíteni, akkor ahhoz is előbb szabásmintát kell készítenünk.

A szabásminta alakja természetesen igen sokféle lehet. (Lásd a **2. sz. ábrát**.) De a kartonlap anyagkihasználása, meg a szerkesztési logika és a formaérezék szempontjából is az u.n. szvasztika-alak kínálkozik a legjobb választásnak. (Lásd az ábrán az utolsó variációt a jobb alsó sarokban.) Ennél a

variációnál a kieső anyagdarabok egyformák (téglalapok), és a szabásminta-alak a kész koronához képest annak mindig az azonos viszonylatú 4 helyén történő felmetszéséből származik. (A metszés az abroncon van, ott, ahol a pántok bal széle érkezik felülről az abroncshoz. Lásd a **3. sz. ábrát.**)

Figyelem! A szvasztika-alaktól nem kell megijedni! Alattomosan és mesterségesen félretájékoztattott, a történelmet visszamenőlegesen meghamisító mai globális társadalmunkban fontos tudni, hogy az egyáltalán nem a német nemzetiszocialisták találmánya az 1930-as évekből, – ezért szó se lehet róla, hogy eredetileg önkényuralmi jelkép lenne! – (legalább is helyesen kialakított formájában!), hanem egymástól földrajzilag távoli, de több ezer éves magas fejlettségű kultúrák együttesen használt jelképe: élet, teremtés, alkotás, építés jelentéstartalommal. (Lásd Várkonyi Nándor: "Sziriát oszlopai" c. monumentális kultúrtörténeti művét – Püski kiadás. A szvasztika egyébként szanszkrit szó. (Bizonyos nyelvtörténeti irányzatok ezt a nyelvet tekintik az indoeurópai népek közös ősnyelvének.)

A szvasztika pontos, hiteles formájáról még annyit, hogy az ezt a jelképet ruháikon, szőnyegeiken ősidők óta használó, de emiatt a hidegháború 1950-es éveiben nácizmussal alaptalanul megvádolt észak-amerikai indiánok figyelmeztettek arra, hogy az igazi szvasztika kampói balra mutatnak, ezért jobbra forgó irányt képesek megjeleníteni, – mert forgó szerkezetként a szél vagy a víz csak balról tud belekapaszkodni – míg a nemzetiszocialista horogkereszt kampói jobbra mutatnak, így az balra forgó irányt jelenít meg.

(Még valami a félretájékoztatással és történelemhamisítással kapcsolatban... Minden valamirevaló, öntudatos társadalmi képződmény, szervezet, társaság, vállalat igyekszik megvédeni az általa először használt emblémát, márkajelet, címet. A közismert német óriásvállalat, az AEG – az 1970-es években – védjegy-pert indított a magyarországi Elektroakusztikai Gyár ellen, mert az annak gyártmányain használt EAG rövidítés szerintük túl könnyen összetéveszthető az AEG-vel. A szlovákok a XX. század végén alakult első államuk címeréül plagizálták a kb. 800 éve, azaz II. Béla királyunk óta használatos magyar országcímer majdnem teljesen változatlan féloldalát, de tudtommal ez ellen senki, sehol nem tiltakozott, ha-

nem inkább megszavaztuk a szlovákok EU-ba való felvételét anélkül, hogy – az emberi jogokra oly érzékeny – EU visszavonatta volna velük a "kollektív bűnösség" náci és szovjet törvénykezési szokásán alapuló Benes-féle dekrétumot.)

Az ősi jelképek eredeti értelemben való használatára jó példa, hogy a Születés Templomának a tetején Betlehembben ötágú vörös csillag hirdeti az örök életet és a feltámadást (Duna II. TV, "Minoritates mundi" sorozat, az örmény kisebbségről szóló 2009. III. 15-i adás), de az nem a szovjet rendszerre utal, mert sokkal előbb tűzték ki oda, mint a Kreml tornyára.

*

Ami a mű – az eredeti és a modell – méretezését illeti, úgy járhatunk el a legegyszerűbben, ha a Szent Korona felületét azonos alakú és nagyságú elemekből összeállítottként kezeljük. Az abroncs 16 ilyen négyzet alakú egységből, a pántok 4x2 egységből tevődnek össze. Mindez a pántok keresztesződésénél levő egységgel kiegészülve (ide – zárólemezként – a végén még egy nagyobb négyzetet kell majd ragasztani), összesen 25 egység. A pántok a szabásmintában is megtartják eredeti viszonyukat egymással, az abroncs pedig a szvasztika ágainak külső, derékszögben elforduló szakaszaként 4 részből tevődik össze.

Így a szabásmintában 1-1 négyzet megfelel 1-1 képnek is a Szent Koronán, de az abroncon 1 kép és 1 drágakő sorakozik felváltva körben. (Az abroncon 8 kép és 8 drágakő adja ki a 16 egységet.) Lásd a **4. sz. ábrát.** Ha az egységnyi négyzetek szabadon álló oldalhosszát 1-nek véve leolvassuk a szabásmintán előforduló méreteket, és a leolvasást 2 irányból is elvégezzük (pl. a bal felső sarokból és a jobb felső sarokból egymással szemben elindulva), csupán 1-es, 2-es, 3-as és 4-es méretet találunk. Ez a 4 adat megegyezik a MVJ jegyeinél kódként szereplő 4 számmal.

Most már elkezdhetjük a rákérdezést a Szent Koronára MVJ jegyei segítségével.

Hátha van ebben a "körbejárásos" méretdarabban olyan összefüggő szakasz, azaz közvetlenül egymás utáni 4 olyan adat, amelyik együttvéve megegyezik valamelyik állatövi jegy kódjával, és így a kódból vissza lehet következtetni arra a csillagképre, amit szimbolizál, a csillagképet pedig értelmezni lehet?

A 12 jegyből csak kettőnek a kódja található meg a méretdobozban, mégpedig az egyik az egyik irányú leolvasásban, a másik a másik irányban, és – érdekes módon – mindkét esetben a méretdoboz leolvasási irányához képest "visszafelé": azaz úgy lehet kiolvasni, mint a rovásírást! (Így a rovásírás lehet a Szent Korona 4. nyelve? A képeken ugyanis latin és görög feliratok olvashatók, Dr. Borbola János pedig felfedezte – "Királykörök" és az "A magyarok Istene" c. 2. könyvében számol be róla, – hogy a pártázaton és a Krisztus-képen az egyiptomi matematika nyelvén kifejezett ismeretek vannak megjelenítve.)

Az egyik jegy a Halak, a másik a Nyilas. (Lásd újból az 1. sz. ábrát.) A Halak a kereszténység közismert korai jelképe, a Nyilas pedig a csillagképek hagyományos értelmezése (az asztrológia, az asztrál-mitológia) szerint a magyarok csillagképe. Ilyen módon tehát a Szent Koronába bele van írva, hogy az

nem bizánci és nem római, nem kétfelől származik, (ahogy a hivatalos fórumok 200 év óta ezt sulykolják), hanem egyszerre keresztény és magyar, és ez a 2 jellegzetesség egymástól elválaszthatatlan, mert ugyanannak a méretdoboznak a tagjaiként talált adatokból jelentek meg számunkra.

És még valami a szvasztikáról. Hogy a szvasztika maga forgómozgásra is utaló jellegével egyúttal az időnek, az év körforgásának a jelképe is, azt az mutatja, hogy ha összeadjuk a méretdoboz adatait – teljesen körbejárva a szvasztikát, – 52-t kapunk eredményül, ami megegyezik a hetek számával az évben. (Egy-egy ág méreteinek összege 13, és 4 ág van, mint ahogy 4 negyedév. Lásd újból a 4. sz. ábrát.)

A szvasztika 1-1 ágát – derékszögben elhajlóan – 1 fél pánt és 1 negyed abroncsnyi rész alkotja. A szvasztikában tehát pántokbeli és abroncsbeli részek tartoznak össze. Hogy ez az összetartozás mennyire szerves, megtervezett, a Szent Korona egészének rendszerébe illeszkedő, azt az mutatja, hogy az 1-1 ágon belüli 4 képhez tartozó névünnepek csillagászati évkezdet (III. 21.) szerinti naptári sorrendje átlószimmetrikus rendet képez a 4 ágban. Ez is az egyik kézzelfogható bizonyítéka annak, hogy az abroncs és a pántok nem készülhettek egymástól függetlenül, ahogy azt a hivatalos álláspont több, mint 200 év óta próbálja elhi-

tetni. Lásd az **5. sz. ábrát**.

Ha pedig a szvasztika ágaiban levő képek sorrendjét MVJ geometrikus állatövi szimbólumai-ként (az ág végétől a középpont felé haladva) leolvassuk, és kódként értelmezzük, akkor azt látjuk, hogy a felső (balra mutató) ág képeinek sorrendjében az Ikrek jelenik meg, az alsó (jobbra mutató) ágban a Mérleg "visszafelé kiolvashatóan", a bal oldali (lefelé mutató), és a jobboldali (felfelé mutató) 2 ágban pedig egyaránt a Skorpió jelenik meg, mégpedig (180°-ban elforgatott) kétféle állásban. (2413=3142) Lásd a **6. sz. ábrát**.

Vegyük észre, hogy a Skorpió kétszeri megjelenése egyezik a Boldogasszony-központúság (alulról balról felfelé jobbra) mutató tengelyével. (Erről az Ősi Gyökér 2009/3-as számában írtam.)

A Skorpióról pedig azt is tudnunk kell, hogy a geometrikus szimbólumok közül ez a legkiegyensúlyozottabb. A kiegyensúlyozottságot úgy vizsgáljuk, hogy a bal alsó saroktól a jobb felsőig tartó (azaz a szimmetria-) tengelyre merőleges (a bal felső és a jobb alsó sarok közötti) tengelyben levő jegyeket leszámítva megszámláljuk az e felett a tengely feletti (vagyis a jobb felső térfélre eső) és az ez alatt a tengely alatti (vagyis a bal alsó térfélre eső) elemeket. Mindkét térfélre 3-3 jegy jut, és más jegyben ez az egyensúly nem fordul elő. Lásd a **6. sz. ábrát**.

Ajánlatos lenne, ha az asztrál-mitológiában jártas szakemberek ezeken a formai észrevételeken elgondolkodnának és hozzátennék az összefüggések tartalmára vonatkozó tudásukat.

*

Ha a Szent Korona teljes felületének azt a részét, amelyen a 16 kép foglal helyet, síkban kiterítve ábrázoljuk, Y-szárú keresztalakot kapunk, és ez az alak a 7x7-es négyzethálóban helyezhető el. Ha a hálófelületet függőlegesen oszlopokra tagoljuk, és a bennük található, a Szent Korona felületét képező elemi négyzeteket megszámláljuk oszloponként, ugyanúgy 1-es, 2-es, 3-as és 4-es számot kapunk, mint ahogyan a "szabásminta" méreteinek leolvasásakor történt. Lásd a **7. sz. ábrát**.

Ha a négyzeteket vízszintes soronként számláljuk meg, természetesen oldalt ("kitöltött") ugyanazok a számok írhatók fel összegként, mint amilyeneket a függőleges számbavételnél a háló alá írtunk, hiszen a hálóban levő alakzat többszörösen (:az ol-

dalakra merőlegesen is és a sarkok közt átlósan is) szimmetrikus.

7 oszlop lévén 7 adatunk van. Köztük középen a 4-es szám, bár csak egyszer fordul elő, de tőle kétoldalt szimmetrikus páronként azonosak az adatok. A középtől mindkét irányban – balra is és jobbra is – kiindulva, és ezeket az adatokat kód-ként kiolvastva, mindkét irányban a Bak jegyének megfelelő kódot kapjuk. Ennek a jegynek az egyik legfontosabb szimbolikus értelmezése az áldozati jelleg. (Ez annyira általánosan ismert, hogy még a köznyelv is használja a "bűnbak" kifejezést, ami abból az ószövegségi szokásból ered, hogy az akkori népek bűneiket jelképesen egy /kecske/bakra terhelve azt a pusztába űzték abban a hiedelemben, hogy ezzel levették magukról a bűn következményeit.) És ne felejtjük el, hogy Krisztusnak is az egyik átvitt értelmű megnevezése: az Isten Báránya. (Csak melleleg kérdezem: hát nem Magyarországot tették meg Trianonban a világ Bűnbakjának?)

Sorsámozzuk be a 7x7-es háló összes elemi négyzetét a bal felső sarokból kiindulva és soronként haladva (1-től 49-ig). Emeljük ki a számok közül azokat, amelyek az Y szárú kereszt területére tartoznak, és tőszámként adjuk össze oszloponként alul, a hálón kívül. Olyan számokat kapunk, hogy ha azoknak a középső adathoz képest szimmetrikusan megegyező párjait összeadjuk, az összegek aránya megint csak az 1, 2, 3, 4-re emlékeztet, de 50-szeresen többszörözve. És – szinte hihetetlen, hiszen egészen más adatokat kell összeadnunk, – de ha a sorokat adjuk össze ezután, jobboldalt megint ugyanazokat az adatokat kapjuk, mint a függőleges összegezésnél, még hozzá – a szimmetrikus párok összevonása után – ugyanabban a sorrendben is!

Ha most már a vízszintes alsó és a függőleges oldalsó adatsort egyetlen közös adatsorba egyesítjük, amit a 2 adatsornak egymás irányában történő 45°-os elforgatásával hozhatunk létre, és az így kialakult egyetlen sor közepét képező 2 részadatot (a háló jobb alsó sarka mellett) összevonjuk, agyanúgy 7 adat birtokába jutunk, mint az előbb, amikor a – sorszám nélküli, de – kitöltött négyzeteket számoltuk meg. Ezt a 7 adatot ezután ugyanúgy használjuk fel egy jegy tükörképszerű 2 helyzetének kódjaként, mint az előbb. Lásd a **8. sz. ábrát**.

A középső adatok kétszeres felhasználásának jogosultságával kapcsolatban (mindkét eljárásban) hivatkozom Pap Gábor az asztrál-mitológiai tárgykörben általános érvényűként ismertetett magyarázatára, miszerint: ami középen van, az mindig egyszerre tartozik kétfelé is. Ha réteges a megosztottság, akkor az alsóhoz és a felsőhöz is, ha pedig kétoldali, akkor a baloldalihoz is és a jobboldalihoz is. (Elhangzott Pécsen az Ifjúsági Házban 2004. márc. 25-én a nagyszentmiklósi kincsről tartott előadásában.)

Visszatérve a kapott eredményhez és a jegyek értelmezését keresve azt találjuk, hogy az áldozatvállalást jelképező Bak = a feladattal, a magyarságot jelképező Nyilas pedig a feladat címeztejeként, végrehajtóként van beleírva a Szent Koronába. És hogy áldozatot vállalni, és magyarnak lenni, ez a kettő lényegében ugyanazt jelenti, az mutatkozik meg abban, hogy a Bak és a Nyilas 3 elemük áthelyezésével egymással alakul át. Egyik áttevődik a másikba. ("Három a magyar igazság". Vajon mire vonatkozik ez a közmondás?) Feladat és címezteje ugyanazon az Y-szárú keresztalakon belül azonosul, átlényegül, egybeolvad. (A 3 elem áthelyezésének irányát az ábrán nyilak, helyüket pedig az áthelyezés előtt és után szaggatott vonalak mutatják.)

Egybeolvasva tehát a talált kódok jelentését:

A Szent Korona sem nem bizánci, sem nem római, hanem egyértelműen keresztény és egyben ettől elválaszthatatlanul magyar, üzenetként pedig félreérthetetlenül sugározza felénk azt a történelmi feladatunkat, hogy áldozatot kell vállalnunk, tudomásul kell vennünk, hogy magyarnak lenni annyi, mint áldozatot vállalni.

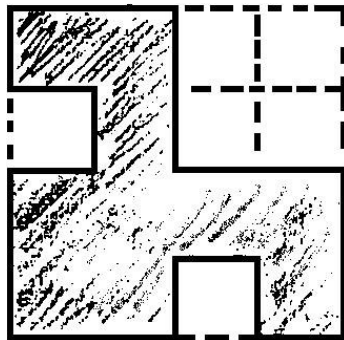
A Halak és a Nyilas szvasztika méreteinek 2 irányból történő leolvasásából állt elő, a Bak és a Nyilas pedig a síkban kiterített felület kétfajta (merőleges és 45°-os) átlója szerinti (a jelöletlen és a számmal jelölt) négyzeteinek összegezéséből állt elő. És a Nyilas megjelenéséhez mindenképp eljutunk, akár az egyik, akár a másik módszert alkalmazzuk. A magyar jelleg tehát nem csupán egyszeri, járulékos tartalom, hanem lényegi összetevő, ami elhagyhatatlan az üzenetek jelentéséből. A geometrikus szimbólumok segítségével kiolvasott üzenetekben az a megdöbbentő, hogy nemcsak korábbi történelmünkre vonatkoztatva igaz

TANULMÁNYOK

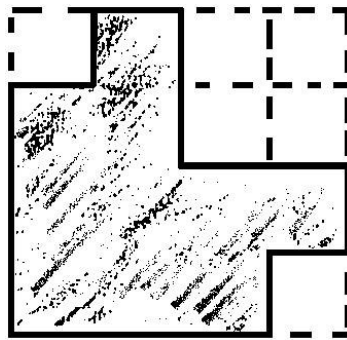
(pl. hogy áldozatot vállaltunk, amikor Európát védtük a török ellen, vagy amikor 1956 után elszenvetük a megtorlást), hanem világosan érvényes napjainkra is.

Kerek 80. születésnapjára (2010. márc. 17.) ezzel a tanulmánnyal kívánok tisztelegni Molnár V. József áldásos munkássága előtt.

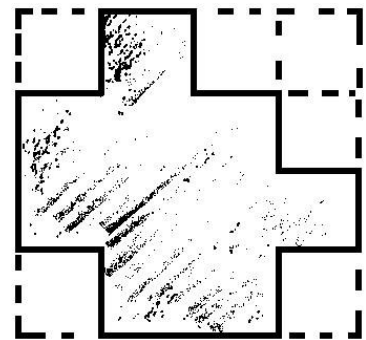
MOLNÁR V. JÓZSEF ÁLLATÖVI JEGYEI

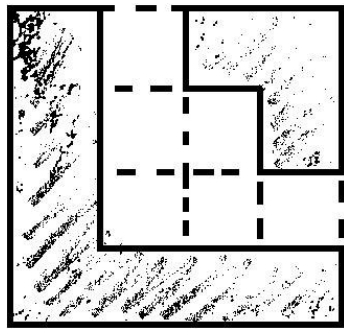
KOS (K) 3412

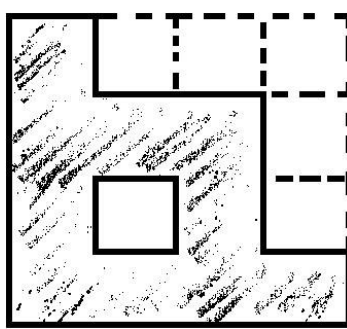
BIKA (Bi) 3421

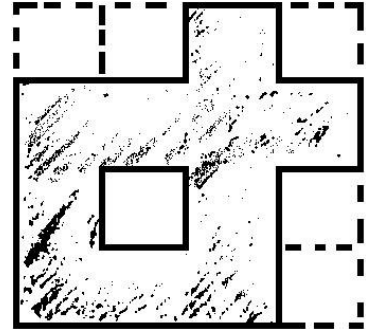
IKREK (I) 2431

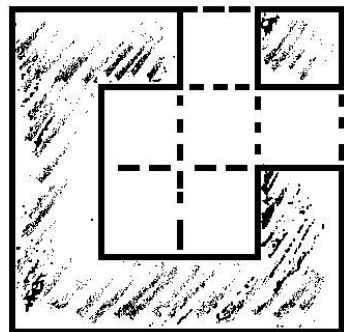
RÁK (R) 4123

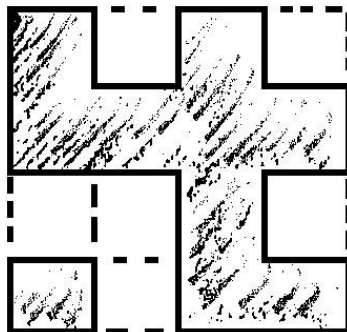
OROSZLÁN (O) 4231

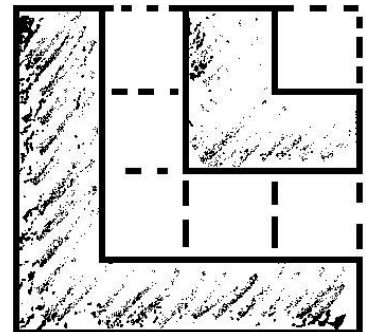
SZŰSZ (SZ) 3241

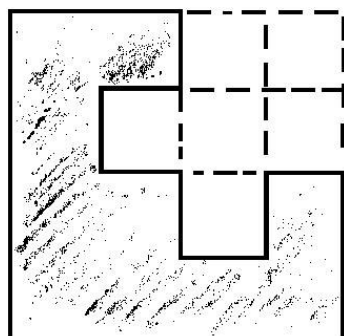
MÉRLEG (M) 4213

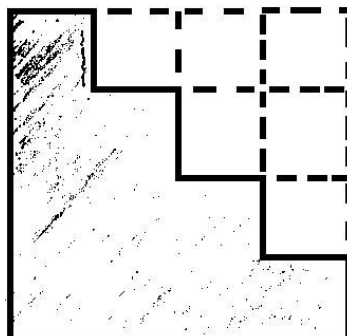
SKORPIÓ (S) 3142

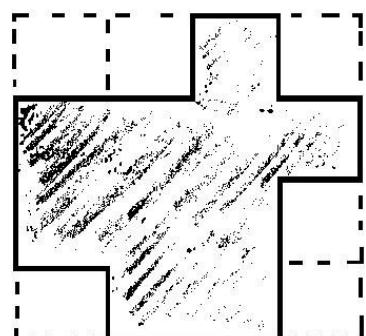
NYILAS (NY) 4132

BAK (Ba) 4312

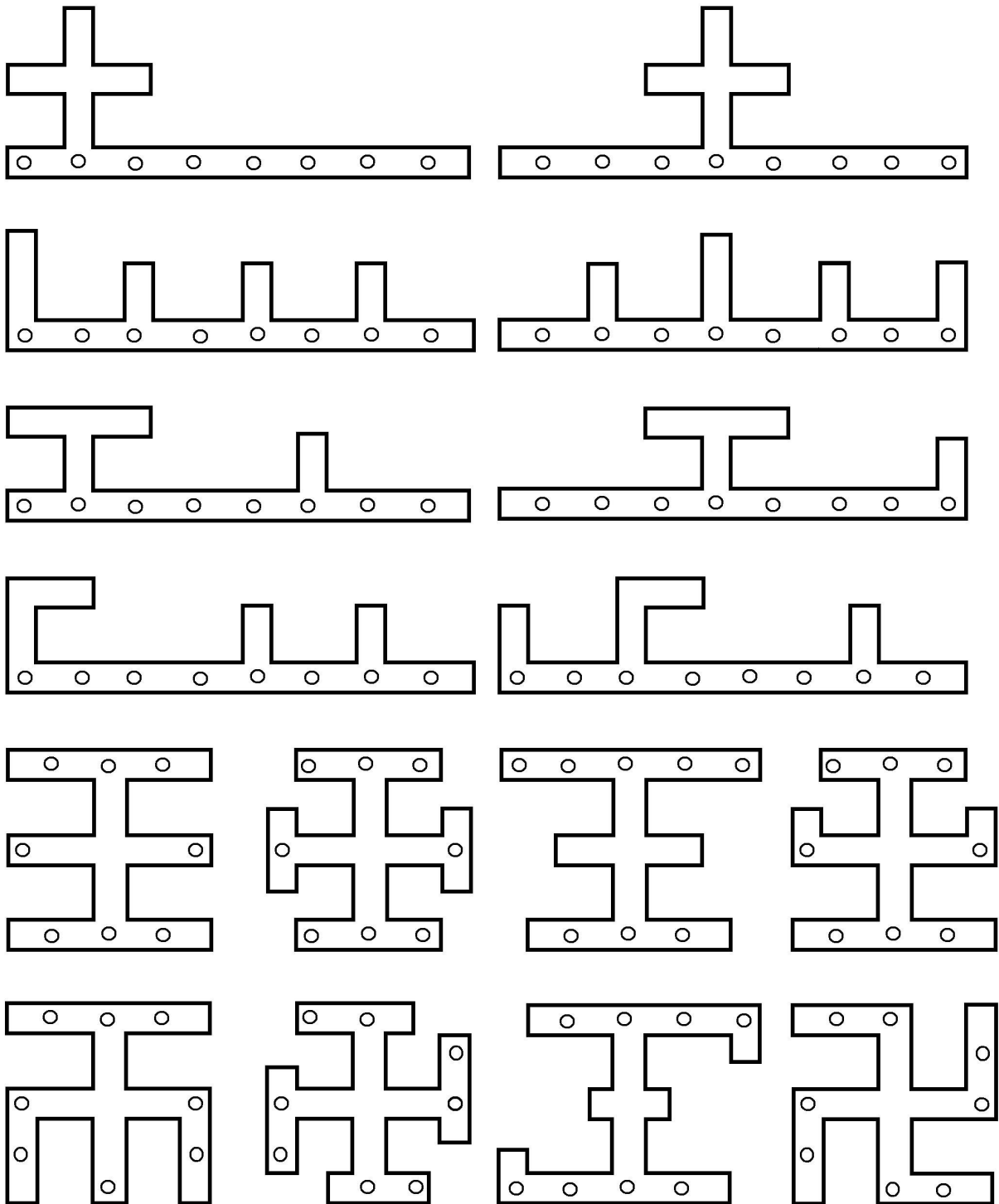
VÍZÖNTŐ (V) 4321

HALAK (H) 2341

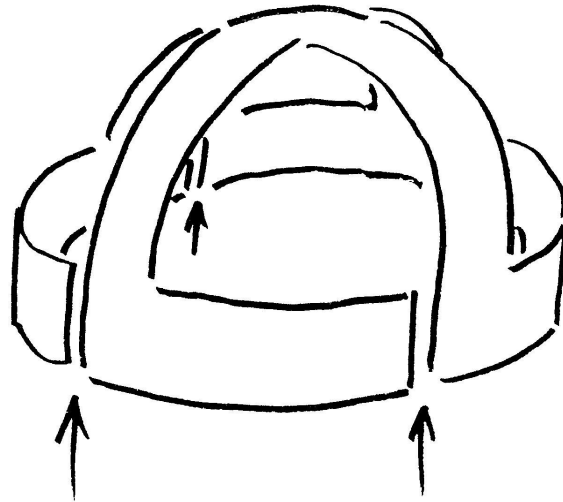
I. sz. ábra

„Szabásminták”

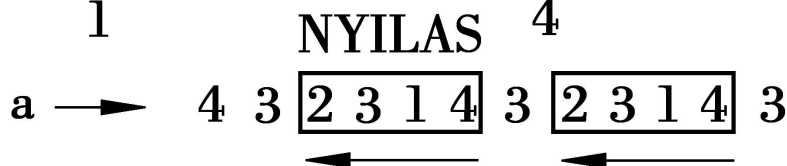
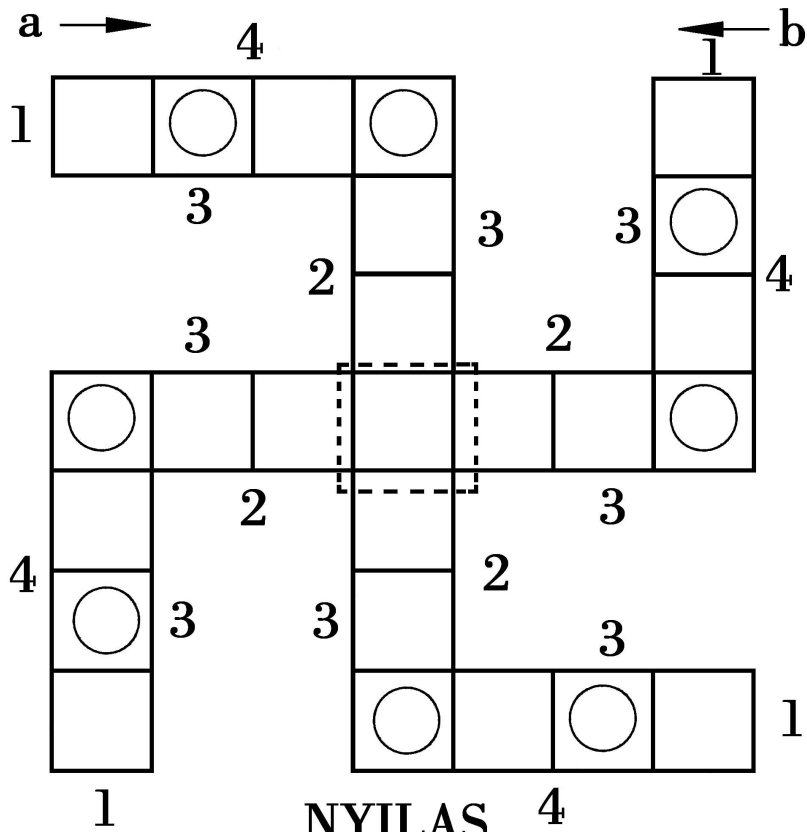
2. sz. ábra

Így lesz a Szent Koronából szvasztika

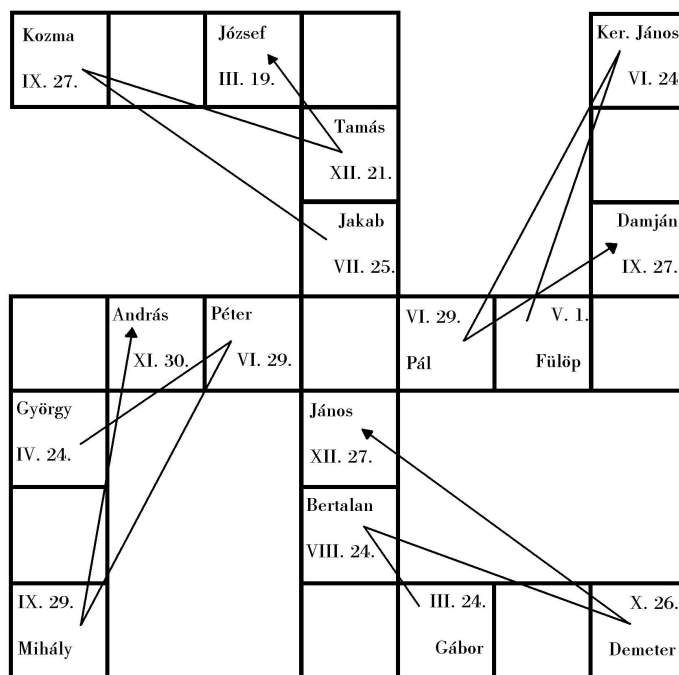
3. sz. ábra

A méretek leolvasása

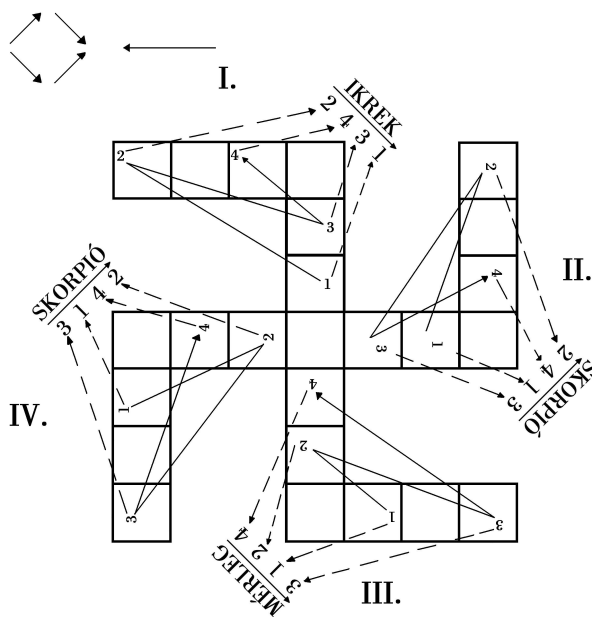
4. sz. ábra

A névünnepek naptári sorrendjének átlószimmetrikus rendje a Szent Korona felületének szvasztika alakban kiterített ágaiban

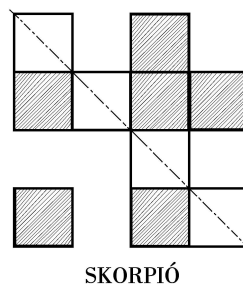

5. sz. ábra

A kódok leolvasási irányának szabályszerűségei

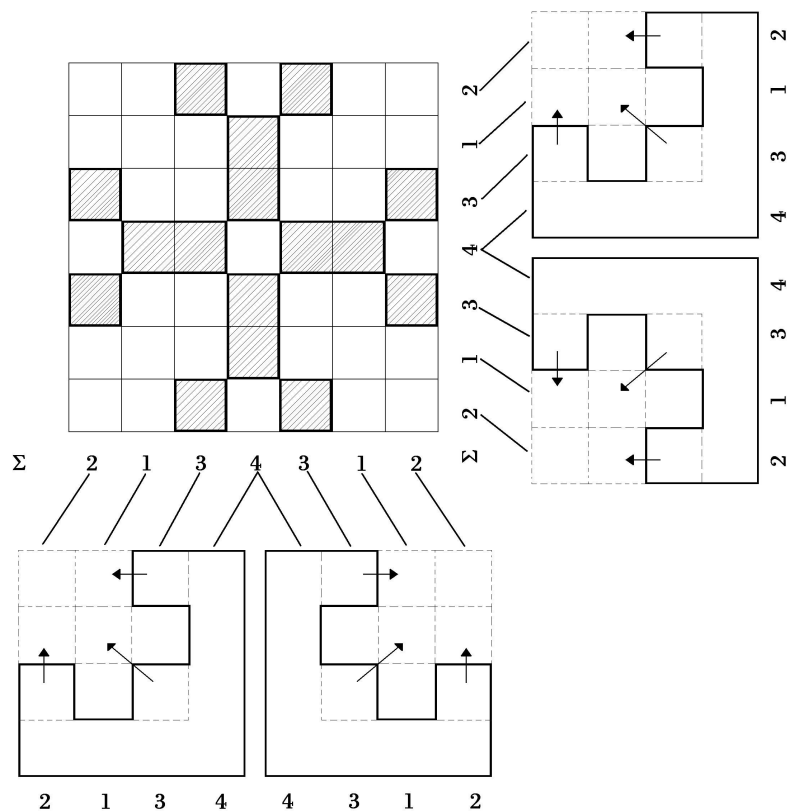

- I. 24|31 IKREK
 - ← II. 24|13 SKORPIÓ
 - ← III. 31|24 MÉRLEG
 - IV. 31|42 SKORPIÓ
- ↑ Leolvasási irány

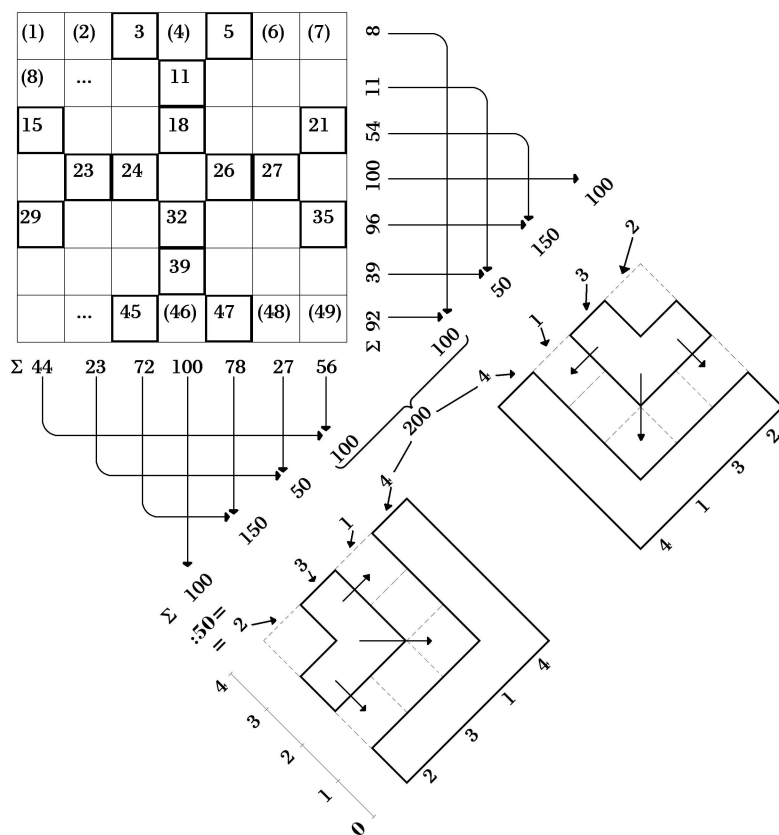
6. sz. ábra

A Bak jegye a Szent Koronában

7. sz. ábra

A Nyilas jegye a Szent Koronában

8. sz. ábra

VÉGH TIBOR

A dátumozásról

Idegen nyelvekkel ismerkedő kamaszkorom óta bosszant: hogyan lehetnek más népek olyan furcsán, következetlenül fordítottan gondolkodók, hogy – jóformán kivétel nélkül minden országban rajtunk kívül – a dátumozásban először a napot adják meg, aztán a hónapot, és csak legvégül az évet. Mert számomra az a természetes – az idő "kezelése" esetében is, – hogy a nagyobb kör (az égi pálya) felől haladjunk a pillanat irányában, nem pedig fordítva, az illanó jelentől az idő tágabb horizontja felé.

Aztán felnőtt koromra rájöttem, hogy a dátumozás adatainak sorrendje (is) a magyar lélek beállítottságából adódik. A magyar ember először mindig az egészet ragadja meg, a lényegét látja meg, a Mindenségből indul ki. Gondolkodásmódja felül-emelkedett, áttekintő, szellemiségének színvonala ilyen értelemben magas, és ezekből a magasságokból ereszkedik alá vizsgálódásaiban a hétköznapi konkrétumokig.

A magyar ember magában hordozza a Mindenséget, magát annak részeként éli meg. A többi népek kitekintenek magukból a világra, mint magukkal szemben megkülönböztetendő, idegen, ellenséges, legyőzendő közegre, és magukból kiindulva próbálnak eljutni annak a világnak a nagyobb összefüggései megértéséig. A magyar ember mintegy felülről ránéz a világra, az egész világra. A többi népek (a népek többsége) maga körül látja a világot, kinéznek magukból, hogy lássák, láthassák az őket körülvevő világot. A magyar gondolkodás mindent Felülről kiindulva vezet le, másoké alulról próbál felemelkedni. A magyar gondolkodásban tehát eleve adva van a tudás, csak élni kell vele, másoknak keservesen kell megszerezni a tudást.

És amikor eljött a számítástechnika kora, a Nyugaton megszülető és elterjedni kezdő új technika magától értetődő természetességgel a nyugati dátumozási szokást fogadta el, azt építette bele a programjaiba, s ezzel pontosan az ellenkezőjét tette annak, mint ami a számítástechnika lényege. (És ez félreértést és bizonytalanságot is okoz, mert – pl. – a 08. 09. 10-ről nem lehet tudni, hogy

2008. szept. 10-ről, vagy 2010. szept. 8-ról van szó.)

Merthogy mi is a számítástechnika? Eredendően a 0 (nulla) és az 1 éles megkülönböztetése, (:folyik-e áram, vagy nem folyik?), az 1 2-felé osztása (közel a végtelenségig folytatva ezt a felosztást), praktikusán kifejezve: kiindulás a "főmenü"-ből, átlépés az 1. fokozatú "almenü"-be, aztán azok valamelyikéből tovább a 2. fokozatú almenübe tetszés szerint akármeddig. Nos, ez az alapgon-dolati felfogás azt diktálja, hogy először azonosít-suk a legnagyobb fogalmi kört, azt az adattartományt, amelyen később mindig belül maradunk, ami magában foglalja az összes részadatot, és innen, a legösszefoglalóbb szintről haladjunk a részletek irányába. Tehát: év, hó, nap, óra, perc, másodperc. (Manapság az első 3 adat után megfordul az irány, és az óra-perc-másodpercet már nem másodperc-perc-óra sorrend szerint mutatják a kijelzők!)

Amikor a közhasználatot is érintő első nagy számítógépes programok bejöttek Magyarországra, nálunk is elkezdődött ennek a fordított dátumozási sorrendnek a szolgálai követése (pl. az áruk szavatossági időpontjának megjelölésében, és a külföldi termékek és gyártók túlsúlya miatt kiirthatatlannak is látszóan).

Az EU – szinte komikus szintig – mindent az abszurdumig agyonszabályoz (pl. a disznókat nem szabad moslékkal etetni, na persze nem azért mert az nem egészséges, hanem azért, hogy a nagy tápszergyártóktól vásároljuk meg a disznóknak szánt mérgező anyagokat!), de arra nem telik figyelem a nagy egységesítő irányzat keretében, hogy a logikátlan dátumozási szokást megszüntesse. Vagy ott van a világméretű Postai Unió, mely – a dátumozás fordított jellegével megegyező (francia mintájú) címzési szokásokat sem egységesítette a postai munkában is előretört számítógépesítés ellenére sem, hanem engedi, hogy először legyen leolvasható a küldeményről és az azt kísérő úrlapról a házszám, utána az utcanév, még később a település neve, és csak legvégül az ország, holott az országok tekintetében már régóta működik az egy-

séges betűjel-rövidítés. Mindez persze csak jelentéktelen apróság a világ meglévő égető, fontos, veszedelmes és megoldhatatlan nagy ellentmon-

dásai között. De jó példa arra, hogy ha a világ magyarul gondolkodnék, ez se lenne probléma.

VÉGH TIBOR

2 szófejtési kísérlet

(Mentségemre legyen mondva, hogy ezeknél sokkal "meredekebb" eszmefuttatásokat is láttam már, amelyekben a hangzásbeli eltérés miatt szinte már felismerhetetlen az összefüggés, úgyhogy ezért merem ezeket előterjeszteni.

Pannon

A "Tarih-i Üngürüş"-ben azt olvashatjuk, hogy Pannónia neve a latin panis (=kenyér) szóból ered. Számomra azonban (akit a pécsi ciszterci gimnáziumban áldott emlékü osztályfőnököm Mayer Móric Ádám úgy megtanított latinul, hogy 1948-ban – Magyarországon utolsó mohikánként! – latinul tudtam vizsgázni római jogból a később még 106 évet teljes szellemi épségben megélt Óriás Nándor professzornál, ez egyáltalán nem valószínű. A Pannónia névnek ugyanis a jellegmegadó hangja a kettős n. De a panis szónak egyetlen ragozott alakjában vagy származékszavában sincs kettős n. Ellenben

pannus=rongy, pannosus=rongyos!

Könnyen lehet, hogy a római hódítók – civilizációs fensőbbiségük gögös tudatában a bíbor tógájukhoz képest – rongyosnak találták az itt lakók szegetlen darócruházatát. (Lásd a Feszty-körképben az Árpád előtt hajlongó "bennszülöttet".) Pannónia tehát Rongyosföld, Rongyosak országa. A néhai Pannónia lerongyolódott mai állapotát látva csak csodálkozni tudok a rómaiak jövőbelátó képességén és találó névadásukon.

Párthus

Ennek a népnévnek a jelentéséről mindössze egyetlen értelmezést találtam eddig az u.n. szakirodalomban, és az úgy szól, hogy a latin pars (=rész) szóból ered. Hát ezt nem tartom valószínűnek.

A népeket sem mások, sem maguk nem szokták ilyen jellegtelen fogalmakkal illetni, hanem inkább totemállatról vagy valamilyen tulajdonságról elnevezni. (A párthus "pártos"-ként való értel-

mezése szellemes ugyan, hiszen jellemző a magyarokra, sőt talán elődeikre is, de ez inkább csak hangzásbeli szerencsés hasonlóság lehet szerintem.)

A párthusok magukat a *párducról* nevezhették el, magukat a párduc népének tudhatták. (Lásd a sumérokig visszamenőleg a párducbőr viseletet.)

A pars szó egyetlen ragozott alakjában és származékszavában sem jelenik meg a jellegmegadó th hang. A párthus szó nem hangzik latinosan a latinoknak tűnő -us végződés ellenére sem. A görögben viszont kétféle t van: a "sima", kemény (=tau), és a zöngés th (=théta.) A görögök földrajzilag a rómaiak és a párthusok között, a párthusokhoz a rómaiaknál közelebb éltek, tehát előbb lehetett alkalmuk meghallani és leírni ennek a népnek a nevét. A görög th közel áll a d hangzásához (lásd az angol névelőt, a the-t), az u hang megtartása pedig a szóban arra utal, hogy az eredetiben (a nép saját elnevezésében) is benne volt, vagyis nem latinosítás. Görög szóvégeken c nem fordul elő, ezt sz-szel kellett helyettesíteni.

És nézzük a leopárd szót. Olyan oroszánfajtát jelöl, amely a párduchoz áll közel, vagyis a párduc nép oroszánja.

Maga a párduc szó pedig összefügghet a világ 2 középponti oszlopával, tengelyével (pár dúc), amelyekről Rumi Tamás ír "2 kör" c. zseniális művében?

A parth... szótő a görögben a "szűz"-zel egyenlő. A párthus nők (és a magyar népviselet) pártája vajon nem jobban függ-e össze a Szűz-jelleggel (a Szűz népe vagyunk!), mint a párthus szó a pártosságként való értelmezéssel?

(Molnár V. József barátom szerint a vitézkötés kacskaringós zsinórmintája a Szűz jegyét idézi.)

Mindezek csak felvetések. Akit érdekel, vagy ért hozzá és fel tudja használni, annak továbbgondolásra felajánlom.

SIMON PÉTER

Ósi magyar nyomok észak-amerikai indián földön

Kamasz korom óta, még mohácsi kisdíákként kezdtek az indiánok komolyan érdekelni. Aztán kb. 10 éven át Dr. Borvendég Deszkáss Sándor, írói nevén Fehér Szarvas (az indiánok között a 30-as években kutató magyar ember) személyes irányítása mellett további értékes ismereteket szerezttem róluk. 1965-től, ha vakmerő és kalandos vállalkozás eredményeként is, de végső soron mégis csak a Jóisten kegyelméből, kanadai tartózkodásom során 20 éven át tanulmányozhattam tervezőmérnöki és oktatói munkaköröm hivatalos idején túli időmben az Észak-amerikai indiánok életét.

Hamarosan rádöbbsentem arra, hogy a magyarok és az Észak-amerikai indiánok általam vizsgált népcsoportjainak kultúrájában föllelhető nagyon gyanúsán közeli vagy teljes mértékű megegyezéseknek oly magas a számuk, hogy itt magyarozatul csak a közös töről származás jöhet szóba. Matematikus egyetemi kollégáimmal az egyezéseket ún. valószínűség számítással gondosan ellenőriztük. Az eredmény nagy biztonsággal kizárta a véletlen egybeesések lehetőségét. Ezt aztán évek során számtalan ottani újságban megírtam és hirdettem. Többjeles amerikai és kanadai „sápadt arcú” kutató (régész, antropológus, etnográfus) reagált köszönettel, biztató hangon, és meggyőzött, hogy érdemes ebben a témában tovább kutatnom.

Ennek a biztatásnak az okát már a 60-as években abban a tényben jelölték meg, hogy az amerikai migrációs kutatások kétséget kizárva bebizonyították a régebben őslakóknak vélt lakosság ázsiai eredetét. Ezek az őskori mamutvadászok Ázsiából, Szibérián keresztül vándoroltak az Újvilágba a legkorábban Kr.e. 9 ezer évvel.

A fehérbőrű és az indián tudósok abban teljesen egy véleményen voltak, hogy az északi és déli részből álló, de a Panama csatorna elkészültéig gyalogosan is átjárható Amerika bizonyos területein (mint például a Maya-föld Mexikóban vagy az Inka-föld Peruban és Ecuadorban) minden általunk ismert ősi – mezopotámiai, egyiptomi, kínai, zsidó, görög és egyéb – kultúrák előtt ezer évekk

már más magas kultúrájú népek éltek.

Az eddigiekből világos, hogy a 60-as évek végéig az amerikai tudósok még csak a régebben átjárható Behring-szoros bevándorlási útját valószínűsítették. A 70-es évek kutatásai azonban bebizonyították, hogy sok ezer évvel az első bevándorlások után a mai időszámításunk szerint Kr.u. 100 és 1200 között érkeztek az amerikai földrészre tengeri, vízi úton az Észak-amerikai kontinens indiánjai. A kanadai Yukon territórium Csendes-óceáni oldalán érték el a nyugati partokat, ahonét először kelet, később dél felé kezdték lazán feltölteni a mai Észak-Amerika területét. A kutatások során előkerült leletek és az indián törzsek emlékezetében még élő adatok alapján pontosan föltérképezték és kronológiailag jelölték az amerikai földrész ezen újabb betelepődését is. Ezekből a telepedési térképekből jól kivehető, hogy a már említett ősi, magas kultúrát képviselő népek kivételével a többiek mind jóval később érkeztek és mindannyian északról délre vándoroltak. Így töltötték fel lassan az egész Észak-amerikai kontinenst. Általános szabály, hogy a legdélebbre lakók érkeztek a legkorábban, és az északiak a legkésőbbi időkben. Ezt a szabályt kb. 600 eset igazolja. Mindössze 11 esetben fordul elő, hogy későbben érkezett törzsek a szabálytól eltérően sokkal délebbre helyezkednek el. Talán azért, mert valamikor mégis sikerült nekik a már elfoglalt területeken is keresztüljutniuk. Ez különösen fontos nekünk, hiszen pontosan Peruba, Ecuadorba és Brazíliába vitt az útjuk ezeknek a kiemelkedően penetráns törzseknek. Nem véletlen tehát, ha ott az alapszabálytól eltérően mégis léteznek részünkre „rácsodálkozni valók”, hiszen a magyarhoz nagyon közeli nyelvet beszél ott néhány törzs.

Legkevésbé az aztékok hagyománya hasonlít a többi indián nép és a magyar nép sajátosságaira. Ez azonban teljesen logikus, ha tudjuk azt, hogy az aztékok a legutoljára érkezett ázsiai telepések. Árpád magyarjai már rég letelepedtek a Kárpát-medencében, amikor ők Amerika földjére lépnek,

és rövid időn belül a mai Mexikó területét hódolttatják. Pontos adatunk van az aztékok Mexikóba érkezéséről. Ők az ősi maya, majd tolték birodalomra települtek rá, és magukkal hozott friss ázsiai tapasztalataikkal ötvözve átvették annak kultúráját. Az akkor általuk megismert és tovább használt maya naptárban megjelölték az odaérkezésük évét. Ez a mi időszámításunkban az 1168-as esztendő. Nálunk ebben az időben III. István, ifjú Árpád-házi királyunk egy évtizedes országglásának a hatodik évébe lépett.

Eddig jutottak el tehát az amerikai tudósok a 80-as évek derekéra. Én azonban a családommal 1985-ben visszatértem Magyarországra. Akkori érzésemet ez a közismert szólás fejezi ki a leghívebben: „Az egyik szemem sír, a másik meg nevet”. Hogyne mosolygott volna az egyik a magammal hozott csodálatos kutatási anyag láttán. És szinte már kacagott, amikor Amerikából jött a jó hír, ami szerint a 90-es évek régészeti és genetikai vizsgálatai során az amerikai szakemberek előtt a régebbi tétel már finomabb megközelítésben fogalmazódott meg. Most már az indiánokat nem csupán valamely Ázsiából betelepülő népnek, hanem nyíltan „*American ugars*”-nak, magyarul „*amerikai ugorok*”-nak nevezték.

De valóban sírt a másik szemem még több, mint egy évtizeden át, amikor is a finn-ugorosok egyedül üdvöztető és tudományosnak kizárólagosan kikiáltott tételével szemben itthon mozdulni se látszott semmi. Aztán fél éve megérkezett a nem várt „evangélium”, az új jó hír Amerikából. Ők az egy évtizeddel előbb tett megfigyeléseiket és konklúzióikat még tovább finomították a közelmúltban, amikor is egy összehangolt, nagyszabású nemzetközi génkutató munka eredményeként az Észak-Mexikótól délre eső indiánokra vonatkoztatják az „amerikai ugorok” megnevezést, az Észak-amerikai indiánokat pedig az „*American turanics*”, az „*amerikai turániak*” megnevezéssel illetik.

Ezek az új tudományos fölfedezések azonnal kitorölték a bánatos szememből is a könnyet, és bizakodással töltötték el. Szinte alig telik el néhány rövid hónap, és a Magyarok Világszövetsége előadói termében a fülem hallatára az én régi tételtemet erősíti, bizonyítja havonként kétszer, hétfői napon Dr. Aradi Éva - India kutató, Dr. Szabó István Mihály – mikrobiológus, aki az első indián

betelepülő hullámra egyenesen az „amerikai ugorok” kifejezést használja. Dr. Béres Judit Ph.D. – kiváló humángenetikusunk a gének bizonyító erejével kijelenti a finn rokonság tarthatatlan voltát, és a magyar, a Közép-ázsiai turáni és ugor szórvány népek, valamint az amerikai indiánok genetikai rokonságát. Ezek mind az itthoni őstörténet jegét hivatottak megtörni!

Na tessék...! Most irigy és féltékeny legyek azért, hogy mindannyian arról beszélnek, amiket én már évtizedek óta szóval, újságcikkben és könyvekben hirdetek? Ezt már csak azért se tehetem, mert számos emberi gyarlóságaim közül áldott szüleimnek ezt az egyet, az irigységet gyökerestől sikerült a lelkemből kigyomlániuk.

Ellenkezőleg:

Boldoggá tettek az Amerikából jött új kutatási hírek, és a most említett magyar nyilatkozatok egyenesen mosolyt hoztak arra a bizonyos valamikori síró szememre is.

Meggyőződésem, hogy minden igazi tudományos munkához alapvető szerénység szükséges. Egy egész nemzet őstörténetével kapcsolatos vizsgálódások pedig az oda merészkedő kutatótól mély alázatot követelnek.

A következőkben a megszabott idő keretein belül csak arra van lehetőségem, hogy kutatási anyagomból sorjában a nyelvészeti, zenei, teológiai, jelképi és díszítőmotívumi aspektusokat csak néhány jellemző, kiragadott példával illusztráljam.

Nyelvi sajátosságok

Itt – ha megengedik – először röviden beszámolok az első döbbenetes kanadai nyelvi élményemről: Kb. 5 hónapja éltünk az Újvilágban, és leendő családi házunk vétele előtt egy rövid időre albérleti megoldást választottunk. Szombat volt, a ház tulajdonosai korán reggel rokoni látogatásra indultak. Feleségemmel a reggeli mellett magyarul arról tanakodtunk, hogy miként indulhatnánk minél előbb kirándulni. Ennek egyetlen akadályát abban láttuk, hogy a hetente kétszer megjelenő bejárónő éppen akkor is ott serénykedett, s hogy hagyhatjuk el a házat bezáratlanul. Arról sosem volt szó házigazdáinkkal, hogy a kulcsot bárkinek átadhatjuk. A máskor mindig diszkrét bejárónő most szemlátomást mindig a közelünkben szorgos-

kodott. – Te, ez a nő figyel bennünket! – szólalt meg a feleségem. Akkor a takarítónő elénk állt és könnytől csillogó szemmel mondta: – Igazán röstellem, hogy ismeretlenül így megzavarom Önöket a beszélgetésükben. Végül is éppen azt szeretném kérni, hogy folytassák csak azt a mi drága anyanyelvünkön. Olyan ez az én fülemnek, mint a régi időkből visszazárlt álom, amikor dakota kislánycént nevelkedtem és az anyanyelvemen beszéltem. Fiatal lányként a fehérek közé kerültem. Az anyanyelvemen ma már a szavakat is nagyon keresgélem, némelyiknek a jelentését is csak sejttem. De most kimondhatatlanul boldog vagyok, hogy az én népem nyelvét újra hallhatom...! – Asszonyom, Ön azt állítja, hogy megértette a beszélgetésünket? – kérdeztem hitetlenül. – Hát persze, a lényegét. Már nagyon elfelejtettem a dakotát, és csak a mondandójuk értelmét tudtam kihámozni. A sok ismerős szó csengése és az angol nyelvben teljesen ismeretlen szóvégi változtatás azonban egészen elbűvölt. – De ha tényleg el akarnak menni, akkor csak nyugodtan menjenek, én majd bezárom az ajtót, hiszen nekem is van kulcsom a házhoz. – És azt meg honnét tudja, hogy kirándulást tervezünk, és azért izgultunk, hogy meddig tart a takarítása? – Azt nem értettem meg, hogy kirándulásra készülődnek, de azt igen, hogy el szeretnének menni, és nem tudják, hogy ki fogja bezárni a kaput. – Hirtelen Kosztolányi sorai szökkentek az agyamba: „Mint aki a sínek közé esett” ...Az elképedésem ijesztő és döbbenetes volt. Később játékba kezdtünk. Elmondtunk egymásnak egy kitalált, rövid történetet, és a bejárásontól vártuk az értelmezését. Négy-öt kísérlet után megszegyenülten kértem tőle elnézést, amiért ilyen próbára tettük. Amilyen biztos volt a próba eredménye, olyan türelmetlenül vártam, hogy egyszer a dakoták földjére léphessek. A Dakota indiánok lakota törzsénél tett látogatásomkor nyelvész és történész apámmal együtt vettem részt a kisiskolás indián gyerekek anyanyelvi számtanóráján. Az egyszeregyet dalolva fújták, valahogy így: (énekelve) „*Ketó ketó hetyen topa, ketó ketó hetyen topa*”. Apám úgy tántorgott ki az ajtón és a fűben négykézlábra ereszkedve skandálta a hallottakat. Azt illusztrálta, hogy a topa a négykézlábra esett ügyetlent jelenti, mely régen a négy magyar szinonim szava volt. A „ketó” értelmezése nekem se jelentett gondot. Apám elmondta, hogy

1910-ben, szenyéri iskolájában így tanulta ezt az egyszeregyi részletet: „*Kétszer kettő legyen négy*”. Ezt a „legyent” később több, 90 év körüli ember is megerősítette, ők is így tanulták a századelőn. Mivel hazafelé a lakotákkal rokon oglalák földjén jöttünk át, megálltunk, és egy indián kislától megkérdeztem: „Mondd, hogy mondjátok ti a saját nyelveteken azt, ami angolul így hangzik: two by two is four (kétszer kettő, az négy). „*On pár on pár lecsen topa*” volt a meglepett gyerek válasza. Pedig nekünk volt sokkal több okunk a meglepődésre, hiszen most egy másik, és nálunk is élő szóval fejezték ki ugyanazt. Az „on” szinte a világ valamennyi nyelvén egyet takar. A pár magyarul most is kettőt jelent. Tehát a jelentés: „*Egy pár x egy pár legyen négy*”. – Mindezek után hallgassuk meg, hogy régi és kortársi ismert egyéniségek hogyan nyilatkoztak a magyarok és az indiánok nyelvéről. Sorjában idézek néhány jellemző mondatot megnyilvánulásaikból, a teljesség igénye nélkül.

A magyarok nyelvéről

Sir John Bowring: (Korának híres angol nyelvésze) „A magyar nyelv... egészen sajátosan fejlődött, és szerkezete olyan időkre nyúlik vissza, amikor a legtöbb most élő európai nyelv még nem is létezett. Önmagában, következetesen és szilárdan fejlődött nyelv, melyben ésszerűség és számtan van, sőt hajlékonyságával és alakíthatóságával erős a hangzatokban.”

George Bernard Shaw: Az angol írófejedelem drámáit a magyar közönség is ismeri és szereti. Kevésbé ismert, hogy az író komoly energiát fordított a magyar nyelv tanulmányozására. Egyik régi rádiós nyilatkozatában így nyilatkozott:

„...egy igazán tehetséges angol írónak az előbb már említett hatalmas előnyök ellenére is leküzdhetetlen nehézségekkel kell szembenéznie. Őszintén mondom, az anyanyelvemen nagyon sokszor képtelen vagyok érzéseimet és gondolataimat teljes pontossággal visszaadni. A mi nyelvünk gazdag, nagy és praktikus, de viszonylag fiatal... Bátran kijelenthetem, hogy miután évekig tanulmányoztam a magyar nyelvet, meggyőződésemmé vált: ha a magyar lett volna az anyanyelvem, az életművem sokkal értékesebb lehetett volna. Egyszerűen azért, mert ezen a különös, ősi erőből duz-

zadó nyelven sokszorta pontosabban lehet leírni a parányi különbségeket, az érzelmek titkos rezdüléseit. A magyar nyelvben a prozódiciók használata helyett a legtöbb szó végét óriási variációban változtatni lehet. Ez a művelet a legkisebb érzelmi rezdülést is képes kifejezni, és hűségesen visszaadni. Ehhez képest (s itt bocsánatot kérek a tisztelt Hallgatóságtól) sokszor úgy érzem, hogy a mi angol nyelvünkön a legtöbbször képtelen vagyok a közlendőm belső lelkiismeretem szerinti pontos visszaadására, és ahelyett, hogy biztosan odatalálnék, ahová akarok, csak járom és járom az utam akörül a szólás-mondásunkban szereplő bizonyos bokor körül. (I am just going and going around the bush.)”

Palmerston (Magyarországi angol nagykövet 1848-ban). Ennek a magyarok szeretetéről éppen nem híres diplomatának a véleménye különösen érdekes, mivel érzelmi szálak biztosan nem kötötték a magyarsághoz. „...a Habsburgok keleti birtokán élő magyar nép... nem csak kontinensünk egyik legerősebb államát alkotta évszázadokon át, de valami általunk nem ismert nagyon ősi műveltséggel a környező népeket és országokat századokon át teljes tiszteletadásra tudták kényszeríteni. Sir Boyd azt is tudni vélte, hogy népi nyelvük rendkívül kifejező és a dalaik ősbibek, szebek, kifejezőbbek a mieinknél.”

Nemzetközi vélekedések az indiánok nyelvéről

Senora Maria de la Cruz, telivér indián tudós asszony azok közé tartozik, akik a spanyol mellett megőrizték anyanyelvüket. Emellett angolul is megtanult. 1974-ban a CBC-nek adott interjújában a következőket mondta: „...mint született indiánt és a mexikói kultúrák kutatóját engem az lelkesített az angol nyelv tanulásában, hogy ezen a világ minden csücskén beszélt nyelven végre képes leszek őseim kultúráját közkézre adni, és csodálatos filozófiáikkal a fehér ember sekélyes gondolkodásában új távlatokat nyitni. Ma már tudom, hogy az elvárásom túl nagy volt. A nahuatl indián nyelv lenyűgöző kifejező erejét, tömörségét, képi megjelenítő, ragozó, értelmet módosító képességét az angol nyelv még annyira se képes kifejezni, mint a spanyol...”

Clark (a Lewis and Clark Expedíció egyik

névadó résztvevője) és Sacajawea, az expedíció indián tolmácsa és scoutja, cserkésző vezetője:

Clark beszámol arról, hogy többször tapasztalta Sacajaweanál azt az őt egyre jobban bosszantó szokást, amivel a nyelvzseni és angolul kitűnően beszélő tolmácsnő az illető indián szóvivő néhány szavát több hosszú angol mondattal adta vissza. Amikor ez már sokadszor fordult elő, az egyik esti tábortűznél megkérdezte tőle, hogy miért tesz így, amikor megegyeztek abban, hogy mindig mindent azonnal és pontosan fog fordítani. Sacajawea válasza meglepte Clarkot, hiszen tudta, hogy a nő teljesen őszinte és megbízható. A válasz: „– Szóról szóra egy nyelvet se lehet igazán lefordítani, legkevésbé pedig az indián nyelveket. Én a hűséges, pontos, a gondolattal teljesen megegyező fordítást vállaltam, ami egészen más dolog. Az indián beszéd szavait – melyeket mesterien forgatnak és árnyalnak azáltal, hogy a legtöbb szóhoz rövid, módosító végződéseket ragasztanak – az angol nyelvben csak több hosszú, magyarázó mondattal lehet visszaadni, mert az angol kifejező ereje összehasonlíthatatlanul gyengébb az indián nyelvekben rejlő erőnél.”

Móricz János és Csizmadia István: A 60-as években a kanadai sajtóban nagy port vert föl az a hír, mely szerint Móricz János és később annak honfitársa, Csizmadia István beszámoltak nem mindennapi tapasztalatukról: Ecuadorban néhány indián törzs a magyarhoz, anyanyelvünkhöz rendkívüli módon hasonló nyelven beszél. Ez a hasonlóság olyan erős, hogy magyar füllel helyenként határozottan érteni lehet őket. (Most erről önkéntelenül eszembe ötlük a párhuzam az Önökkel már megosztott indián bejárónős esetemmel!)

Rostás Sándor, verbita pátert hosszú várakozás után engedték misszióba. Együtt ment Dél-Amerikába azzal az egyetlen Japánból származó misszionáriussal, aki ősi japán családból származott, és a modern japán nyelven kívül a japán ősi nyelvet is beszélte. Spanyolul azonban olyan nehezen tanult, hogy csak a legjobb indulattal, és a többi atya segítségébe ajánlva engedték el a misszióba. A páterek későbbi közös álmélködésére a rendkívül rossz nyelvérzékű és spanyolul szinte semmit se tudó japán pap egészen rövid időn belül többször is bebizonyította, hogy kitűnően szót ért az indiánokkal, akik csak őt tartották igazán illetékesnek, tekintettel arra, hogy spanyo-

lul ők is csak nagyon gyéren beszéltek. (Ettől kezdve egy zenei példával foglalkozunk, melynek azonban a nyelvészeti oldala se kevésbé érdekes!)

Zenei vonatkozások

Amikor először alkalmam nyílt indiánokkal formális tanácskozáson részt venni, a tanács-tűzhöz, kísérelve érkeztem. Azonnal felpattant két ember, és helyet adott kettőnknek. Akkor még nem tudtam, hogy a tanácsützet csak négyen, heten, vagy kilencen ülhetik körül. (Ezt majd a későbbiekben a teológiai résznél még érintjük.) A legidősebb indián a lobogó tűz másik oldalán calumet-jét (békepipáját) magasra emelve így kezdett énekelve fohászzkodni:

„*Rakattu ja dizet, ill ja füsti Hezod – Rakattu ja dizet, ill ja füsti hezod*”

„*Wakonda Dédpa, att mö nek Atonhe! – Wakonda Dédpa, att mö nek Atonhe!*”

Az indiánok nyelvét és az angolt egyaránt beszélő kísérelmet csak később kérdeztem meg a hallottak angol értelméről. Ezt ugyanis magyar füllel is megértettem:

„*Megrakták a tüzet, száll a füstje Hozzád – Nagyszellem Dédpa (Öregisten), add nekünk Szellemedet!*” Vagyis ugyanaz, amit bármely fontos tanácskozás előtt minden tisztességes magyar pap ilyenkor fohásként mond: „*Teremtő Atyánk, küldd el hozzánk Szent Lelked!*” (Mármint hogy mi is bölcssek lehessünk és jó döntést hozzunk!)

Most a nyelvi szempontokon túl nézzük csak a fohász dallamát még egyszer indiánul, majd közvetlen utána magyarul: (*A fenti szöveg eredetiben, majd magyarul énekelve*). Hát bizony itt nem sok kétség adódik. Nem csoda, ha Bartók, Kodály és világhírű zongoravirtuózunk, Cziffra György egyaránt meg voltak győződve arról, hogy a magyar és indián népzene pentatonitásában egy tőről fakadt. Itthon megjelent egy gyűjtemény Bartók Béla összegyűjtött leveleiből. Ennek az utolsó oldalain az olvasó megtalálja a Seattle-beli Wood professzorral folytatott levelezését. Már ezekből is kitűnik, de az általam Amerikában föllelt adatokból egészen biztos, hogy Bartók utolsó nagy álma az indián és a magyar népdal közös eredetének bizonyítása volt. Erről sok érdekes bizonyítékot gyűjtöttem össze, melyek az „Aki Őelőtte Jár” c. könyvemben megtalálhatók. Nekünk most itt az idő szorításában tovább kell lépünk.

Teológiai vonatkozások

Az indiánok *egy Isten hívők* voltak, és a Nap képében tisztelték Őt, a Nagyszellemet, a Világmindenség Teremtőjét. Ábrázolásánál mindig a Nap és a sárga vagy arany szín szerepel. „Bouass, a Happy Lady, vagyis a Boldogasszony ábrázolásánál mindig a hold kísérete és a ruha kék színe a jellemző. Pontosan ezek érvényesek az ősmagyarokra is. Az első szakrális szám az indiánoknál a 4, mégpedig 3+1 formájában. A magyaroknál ugyanez a 3+1 szerkezet lelhető fel: „Három a magyar igazság, de negyedik a ráadás!” A beavatási szertartás során minden törzsfőnek vagy népvezérnek először a napba kellett néznie, aztán egy, a törzs különféle területeiről összehordott halomra, vagy meglévő dombra kellett fölmennie, és lándzsájával a Négy Égtáj felé sújtania. A magas helyek egyébként is prioritást élveztek. Az orvosos emberek magaslatokon imádkoztak, ennek hiányában magas fákra másztak. Történelmünkben a magyar királyok felavatásának egyik döntő momentuma volt, hogy egy összehordott dombon a Négy Égtáj felé kellett kardjukkal sújtaniuk. A magas helyek itt is mindig prioritást élveztek, a táltosok dombokon imádkoztak, vagy ezek hiányában magas fákra másztak. – A 7 és a $3 \times 3 = 9$ az indiánok szakrális számai a már említett 4 mellett. Amint később látni fogjuk, minden díszítő motívumuk erre a három szakrális számra épül. A magyarok a 4-en kívül szintén a 7-et és a 9-et használták szakrális számokként. A „Bouass (Happy Lady), az indiánok Boldogasszonya 7 minőségben szerepel. A magyarok Boldogasszonyát az egész Kárpát-Medencében máig is ugyanígy 7 névvel tisztelik. Nem kétlem, hogy a magyar fajú népek legősibb szellemi előljárói az Ázsiában végig föllelhető „sámánok”-hoz hasonló szinten látták el tisztüket. A népvándorlás és honfoglalások korára azonban a magyar szellemi vezetők már régen túljutottak ezen a szinten és „táltosok”-ként már abban a régi világban, amikor a krisztusi etalont még nem is ismerték az emberek ők már eljutottak a világosság tornácára. Ezért helyesebb a régen általánosan használt „táltos” megnevezésük, melyet mára sajnos még a legkiválóbb kutatók is mintha elfelejtettek volna. Ugyanígy fest a kép az indiánok „*orvosos emberé*”-vel. Nála legalább nem használják a „sámán” kifejezést.

Itt az ideje, hogy tisztázzuk a mexikóiakkal

kapcsolatosan folyvást emlegetett véres áldozatok, és az északiak skalpolási szokásának kérdéseit. Az aztékok a többi indián előtt teljesen ismeretlen emberáldozati rítust mint legkésőbbi bevándorlók – ahogy láttuk – Kr.u. 1168-ban mutatják be először. Ezt a szokást Ázsiából frissen hozták magukkal. Az ezen megütköző spanyol hódítók azonban egyrészt kegyetlen népirtásuk magyarázatául és ellensúlyozásául erősen eltúlozva adtak hírt erről. Másrészt az ókorban az egész eurázsiai kontinensen elszórtan mindenütt emberáldozatokat végeztek. Perzsián kívül a legismertebb Ibn Kab mór-arab történetíró közlése, mely szerint a mórok Hispániába vonulásukkor emberáldozatok véres helyeire bukkantak. Hérodotos ugyanerről a Hispániáról írja, hogy a hadjáratok során az elesett harcosok fejbőrét lenyúzzák és egymás előtt kérkednek velük. Az első fehér-indián csatákban a holttesttel mindig tisztelettel bánó indiánok a spanyoloktól látták először ezt a test csonkításának megélt és részükre érthetetlen eljárást. Az évszázados harcok során azonban két-három törzs harci szokásként átvette a skalpolást fehér ellenfeleiktől.

Legfontosabb jelképek

Az *indiánok Thunderbird*-jének (Mennydörgésmadár) ornitológiai megfelelője a *Havasi Sólyom* (*Falco rusticolus altaicus*). Jelentése: az Észak-amerikai *indiánok összefogásának jelképe*. A *magyarok Turulmadarának* madártani megfelelője ugyanez a *Havasi Sólyom*, melynek édes, legközelebbi, kisebb termetű rokona a Kerecsensólyom. A sas ábrázolás teljesen hibás és túlhaladott. A Turulmadár jelentése: a *turáni népek összefogásának jelképe*.

Hiába tértem haza Magyarországra, csak elment a híre az indiánok között, hogy a mohácsi festői Dunaparton, a házunk előtt nálunk is egy szép nagy nemzetségfa, ún. totemoszlop áll. Évek óta érkeznek hozzánk az indián látogatók magyar csodát látni. Ha már olyan messziről jöttek, elszoktuk vinni őket székelykaput és kopjafát nézni, melyekből van néhány a városunkban is. Aztán a Csataéri Emlékhelyet, a Mohácsi Csata megtalált sírjai körül nemzetközi szinten kialakított zarándokhelyet is megmutatjuk ilyenkor nekik. Az alábbi véleményekben és viselkedési módokban

minden indián látogatónk eddig megegyezett. A székely kopjafákról is azt hitték, hogy indián származásúak, akárcsak a nemzetségfánk a házunk előtt. A székelykapukon azonnal föllelték és fényképezték a sajátjuknak vélt és náluk „a legkisebb család”-nak nevezett faragott, nálunk „rozetta”-ként ismert motívumokat. Mindannyian elmondták, hogy ez az első hely a világon, ahol látják, hogy az ellenfél tiszteletén túl nem csak az elesett embereknek, de az elpusztult lovaknak is méltó emléket állítottak. Ez rendkívüli módon egybevágott indián filozófiájukkal. Azoknál a kopjafáknál, ahol a székely faragóművész a Turulmadarat ábrázolta, lábuk a földbe gyökerezett, kapkodtak a fényképezőgépeik és a videóik után. Hangosan álmélkodtak azon, hogy Magyarországon, egy óceánon, a Nagy Vízen túli emlékhelyen az ő Thunderbird-jüket, nagy tiszteletben tartott Mennydörgésmadarukat háromszor is kifaragták!?

A totemtársolyt és a totemoszlopot, mint kifejezéseket még feltétlenül meg kell vizsgálnunk, mert elnevezési, nómenklatorikus értelemben azt sugallják, mintha valami közük volna a totemizmushoz. Pedig csak a fehér ember aggatta rájuk ezt a totem kifejezést. A *totemtársoly*kat a mai keresztény indiánok is előszeretettel viselik. Ezek ugyanis minden időben egy-egy példamutató embertársuk ereklyéjét rejtették. A *szenteknek és ereklyéiknek tisztelete* az indiánoknál teljesen általános. Ez és a Boldogasszony megléte a magyarázata annak, hogy a jezsuiták már az első években meg tudták szervezni katolikus mintaállamukat Dél-Amerikában, amit később fehér katonaság zúzott szét, elkergetve a szerzeteseket, megölve a keresztény arató-vető indiánokat...

Ez tehát az úgynevezett totemtársolyokkal kapcsolatos tényállás. A *totemoszlop*oknak titulált gyönyörű faragványok pedig *nemzetségfák* és *családfák*, magyar *kopjafáink* édes testvérei.

Díszítómotívumok vonatkozásában

Az ábrák magukról beszélnek. Minden tabló baloldala az indián eredetű, a jobboldala a magyar motívumokat ábrázolja, pontos forrás megjelölésekkel. A 13 tablós kiállítási anyagon ki-maga győződhet meg a két rokonnép ősi kincséről. Alaposan szemlélve kitűnik, hogy minden motívum (magyar és indián egyaránt) nem csak megegye-

zik, de *mindegyikük a három szakrális számon, a 4-esen, a 7-esen és a 9-esen alapul.*

Az ősi indián motívumok ismert értelme tanúságos és néha egészen lenyűgöző. Szinte úgy érezzük, hogy a már elfeledett ősi tudásból vagyunk képesek valamit újból birtokba venni. Csak egy példát említek: a nálunk „*Rozetta*”-nak, az indiánoknál „*A legkisebb család*”-nak nevezett motívumot. Ezt a jelet festi még a mai napig is a lakodalmas menet az újházások sátrára, vagy házfalára. A szimbólum ugyanis a legkisebb családi taglétszámra, 2 szülőre és négy gyerekre utal, teljes személyi egyenrangúságot kölcsönözve már előre is a születendő gyermekeknek a felnőttekkel. A gyermek személyiségét ugyanis a fogantatás pillanatától egyenlőnek tartották a megszületett, vagy felnőtt emberével. Ez olyan tisztán él bennük a mai napig is, hogy a fehérbőrű temető látogatókat időnként furcsa töprengésre kényszerítik. Hogyan is értsen meg a mi globalizált világunkban valaki például egy ilyen gyermek sírfeliratot: „Little Monon (Kis Hold) szül.: 1969. május 6-án, megh.: ugyanezen év június 8-án. Tehát a mi fogalmaink szerint egy hónapot és két napot élt. Az alatta lévő sorban mégis ez áll: „Mély fájdalomunkra csak 10 hónapra élhetett velünk.” Itt bizony nincs áltatás. Az anya testrészének bizonyos kódos és vitatott időpontig személyes önrendelkezésre eltávolítható

„sejtburjánzása” náluk ismeretlen fogalom. *A magzat a fogantatás pillanatától teljes értékű ember és megismételhetetlen személyiség.* A dakoták elnevezési rendszere csodálatos erővel sugározza ezt az ősi és Isten eredeti elgondolásával harmonizáló meggyőződést a magyar szülőknek és a már régóta várt új magzati törvény alkotóinak egyaránt. A dakoták magukat a saját nyelvükön egyszerűen *emberek*-nek hívják. A gyermekek a *kis emberek*, a magzatot pedig (és most kapaszkodjanak meg kedves hallgatóim!) a *titokzatos ember*-nek szólítják. Micsoda kimondhatatlan bölcsesség és ezer évek letisztult filozófiája szól hozzánk ebben a nómenklatúrában. Ha csak ennek az egy *titokzatos ember* kifejezésnek a misztériumát képesek leszünk mostanában igazán megérteni, hitem szerint gyermekkacagástól lesz újra hangos e Kárpátoktól koszorúzott táj, és Magyarország minden fenyegető demográfiai jóslat ellenére

m e g m e n e k ü ! !

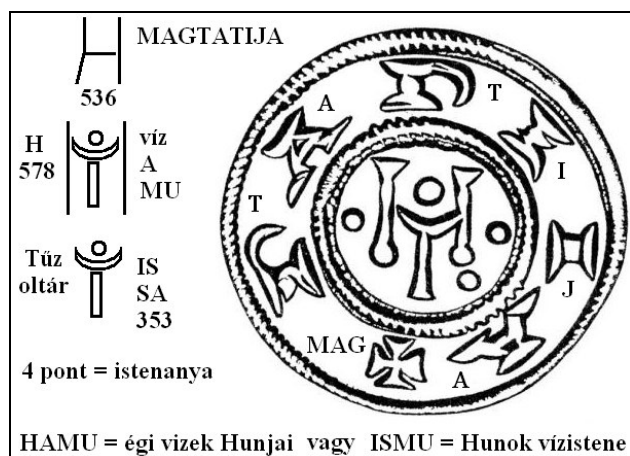
„Hau Kola! Minotakíjja!” „Beszéltem, Testvéreim – most a szívemben újra csend és béke honol!” – mondom én is zárszóként igazi amerikai testvéreink szavaival, ahogy ők minden hosszabb mondandójuk után teszik.

A vétket kizáró erényről

*Ahol szeretet és bölcsesség van,
ott nincs sem félelem, sem tudatlanság.
Ahol türelem és alázatosság van,
ott nincs sem harag, sem felindulás.
Ahol vigasság és szegénység van,
ott nincs sem kapzsiság, sem zsugoriság.
Ahol nyugalom és elmélkedés van,
ott nincs sem aggályoskodás, sem szertelenkedés.
Ahol az Úr félelme őrzi a kaput,
ott nincs helye az ellenségnek a betörésre.
Ahol irgalom és tapintat van,
ott nincs sem pazarlás, sem keményszívűség.*

Assisi Szent Ferenc

Kovács Ágota
ATTILA ALAKJA MONDÁKBAN

Az Orion csillagképet ábrázoló Nimród embléma
12. században az ezüst dénárok verete

Felirat: MAGTATIJA KARASU KIRÁLYA HAMU, ISA

Keleten, ahol a Meotisz mocsarai fölött egykoron is felkelt a nap, a szarvas agancsai között, élt egy rendkívüli nép: a hunok.

Eredetükről a mai napig viták zajlanak. Azonosak-e a hiung-nu néven egykor élt törzsekkel, akikkel a kínai birodalom a Kr.e. 4. sz. körüli időkben küzdött? Miben rejlett a hunok ereje, győzelmeik titka? Ki volt Attila? Mit hagytak hátra nekünk, mai magyaroknak? Kérdések sokaságát veti fel az emberben a sok forrás különbözősége, a kutatók ellentmondásos véleménye.

Egy azonban biztos a számunkra: őseink tudása mindenkinben létezik, csak felszínre kell hozni! Tudtak valamit a hunok, ősnépeink, ami miatt legendák egész szövevénye vette őket körül.

A Római Birodalomban már a 395-ös polgárháborút megelőzően rettegett történeteket zengtek róluk. A 370-es években a Volgától keletre lévő, majd a Kaukázuson túl tanyázó hunok ősi életmódjának és tudásának híre megelőzte megjelenésüket. Az ismeretlen nép hirtelen felbukkanása, életmódjuk, összetartásuk, hadi technikájuk félelmet keltett a környező népekben. E félelem pedig mondák formájában kelt útra. Lehetséges, hogy a hunok maguk is tudatában voltak annak, hogy legendák születnek róluk. Sőt, ezt „előnyükre” fel is használhatták. A kitűnő lovas íjászok harc köz-

beni pillanatai közé tartozik az is, amikor túl kell lépniük a halálfélelmen. A legendákat szövögető ellenfelet pedig valahol félelemmel kellett hogy eltöltse az a hit (jogos hit), amit a hunokkal szemben táplált. Valójában ez már a lelki hadviselés fogalmai közé tartozik.

Természetesen ezek a mondák valóságtartalommal bírnak. A hunok természettel való szoros együttélésük során az íjkészítést tökéletesre fejlesztették. Ehhez társult még, hogy kitűnő lovasok is voltak. Forgósélként támadtak ellenségükre, és több ezer nyilat tudtak kilőni néhány perc alatt. Nem véletlen, hogy máig fennmaradt a „Magyarok nyilaitól ments meg uram minket” felkiáltás. Pontosan véghezvitt támadási stratégiáik nem lettek volna sikeresek, ha nem lett volna köztük szoros összetartozás.

A Római Birodalmat elsőként azok a népek kezdték el bomlasztani, akiket a hunok toltak maguk előtt (vizigótok, alánok, burgundok). A kettészakadt Birodalom nyugati részén pedig egyetlen nép sem tudott önálló maradni, hanem beolvadt a hunok kötelékébe. 425 után Aetius például a hunok segítségével vetette vissza a galliát támadó vizigótokat. 437-ben pedig a burgundokat, szintén hun segítséggel. A hun támadások ezen emlékéiről szól a *Niebelung-ének*. Így a hunok elfoglalták a Bécsi-medencét, és a Dunántúlt.

A Birodalom keleti részét pedig rendszeres támadások érték, elsőként 440 körül Ruga vezetésével, akit halála után Bleda és Attila követ. Egészen addig, amíg 445-ben Attila a tiszántúli birodalom, és ezzel a hunok uralkodója lesz egy személyben. 452-ben pedig Attila szövetséges hadakkal Észak-Itáliára támad, majd lezajlik Aquileia ostroma. Ravennába azonban nem jut el. Mégis érdekes megemlíteni, a Ravennai-mondakör néhány elemét. A jelentős hadi események eredményeként számos monda alakult ki. Ezeknek a mondáknak a szövevényéből emelkedik ki Attila alakja.

A kialakult mondakörökhöz nagyban hozzájárult néhány silány fordítást létrehozó író, mint

például *Ammianus Marcellinus*, vagy a gót *Jordanes püspök*, aki szintén megvető módon tudósít a hunokról. A hunokról kevés írásos forrás maradt fenn, ami létrejött az is csak ellenséges római, vagy más népek tollából. Így érthető, hogy a hunokat miért is állították be barbár, vérengző, nyershúson élő vandálokként. (Sajnos a mai korban is ezek szerint a negatív megfogalmazások szerint írják le a hunokat!) Szörnyű erkölcsű népként vannak elkönyvelve, holott egy ősi hun számára minden harc alapja az ellenfél „eszén való túljárás”, éppen ezért ésszel meghozott, erkölcsös döntéseken alapuló küzdelem a jellemző rájuk!

Említésre méltó a németek szerinti keleti gót mondakörhöz kapcsolódó *Berni Detre alakja*, és Attilával való kapcsolata, a *Waldharius-eposz*, majd a 452 utáni Itáliai támadások révén kibontakozó *Ravennai csata mondaköre*.

Ki is volt Berni Detre, vagy magyarul Detre szász?

Legkönnyebben a Niebelung-énekből kiindulva közelíthetjük meg, aminek második, az Attila-mondakörhöz tartozó részében említődik először neve. Kriemhildét, Attila feleségét Detre fegyverhordozója, Hildebrand öli meg.

Valójában egy német nemzeti hősmonda alakja is, sőt személyét összemoszák Theodorik gót király alakjával. Apjának testvére, Ermanarich római császár elűzi őt Olaszországból. Így Detre Hunniába menekül, ahol Attila szívélyesen fogadja őt, és Hildebrandot. Attila segítségével hadat indít Ermanarich ellen, és másodsorra sikerül legyőznie őt Ravenna falainál. A monda szerint ekkor Ravennában tartózkodik Attila két fia is, Ort, és Scharpf akiket Detre egyik ellensége megöl. Detre üldözni kezdi a gyilkost, akit anyja egy selő, a tengerbe menekít.

Detre alakja a német mondakörben mitikus, azonosítják Thorral, a mennydörgés istenével is, aki óriásokkal, és sárkányokkal vívja harcát. A népi énekek, mondák az egész középkort végigkísérték alakjáról zengve.

Egyes történetírók szerint a magyar hősmondákba a német hagyományból került. Thuróci szerint Detre Gemiánia uralkodója, a hunok ellenségének fővezére. Egy csatában azonban egy hun nyíl megsebzti, melynek végét letörte, de a nyíl vége a homlokában maradt, és így tért vissza Rómába. A magyar krónikások ezért halhatatlan Det-

rének is nevezik. Attila fontos emberévé válik, s később elveszi Attila nővérének lányát.

Ha a németek megteszik, hogy összemoszák Detre alakját Theodorikkal, vagy más számukra fontos személlyel, én is bátorkodom megtenni ezt, csak magyar szempontból.

Szeretném kiemelni a homlokba lőtt nyílvessző motívumát, ami egy több ezer éves népmesénkben is fellelhető! Véleményem szerint Detre lehetett egy hunoktól elpártolt hun, aki később mégis visszatér Attila oldalára. Az arany nyílvessző c. mese tanulsága szerint, egy sokat tudó (táltos) szegény legény segítőjétől ajándékba kap egy arany nyílvesszőt, amit aztán egy kocsis homlokában talál meg. A mesében a kocsis és a legény küzdelmeiből természetesen a legény kerül ki győztesen. Ez a mi népmesénkben meglévő jelet köszön tehát vissza a német krónikákban, így a Detre-mondakörben. Vagyis az áruló Detrét végül egy hun vitéz győzi le.

A Niebelung-ének mellett jelentős helyet foglal el az Attila-mondák sorában a *Waldharius-eposz* is. Ez eredetileg a *Waltharius manu fortis* c. latin nyelvű költemény a X. századból, melynek szerzője Eckehart. Ezt számos nyelven lefordították, (angolra is: *Waldere* címen), sőt még a skandináv országok is átvették.

A monda arról szól, hogy Attila túsokat ejt a germán királyságból. Így ejti túsul a gyermek Walthert is, aki már Attila tiszamenti udvarában nevelkedett, és Attila nagyon megkedvelte. Itt nevelkedett a burgundi királynak szintén túsul ejtett lánya Hildegunda is, akire rábízták a hun kincsekamra őrzését. Itt tartózkodik még Hagen is, aki a frank birodalomból való.

Walther és Hildegunda a kincsekkel együtt megszökik. Mikor a hun határokon túljutnak, híriket veszi a frank király Gunther. A kincsekért cserébe szabadon engedi őket. Walther azonban nem alkuszik, és párbajban kiáll Gunther embereivel. Mindannyiszor győztesen kerül ki. Gunther nem nyugszik bele a vereségekbe, és Hagen segítségével csapdát állít Walthernek. Hagen azonban nem emel kezét egykori társa Walther ellen. Ekkor Gunther áll ki ellene, azonban Hagen közbelép, és küzdelmük döntetlenül dől el. Ezek után békejobbot nyújtanak egymásnak, és Hildegunda ápolja a sebesülteket. Végül mindenki hazatér sa-

ját földjére.

A műben számos fontos hunokra utaló motívumot találhatunk. Ezekből következtetni lehet a hunok kinézetére, fegyvereire, hadi szokásaikra is. Például találunk a mondában olyan részt, amely leírja, hogy Waltharius büszke volt, hosszú fonatos hajviselésére (ez jellegzetesen hun hajvisélet). Valamint kétélű balta, vagy fokos használatáról is ír, továbbá a kard mellett keleti eredetű hosszú kések használatáról.

Érdeemes még kitérni Hagan nevére: hagan-kagán. Ez akár tisztségnevet is jelölhetett. Visszatérve az erkölcsi alapokon nyugvó hadviselésre, hogy ez mennyire így volt a hunok esetében, arról maga a költemény is tanúskodik:

„Harmadik a földnek főrészei közt,
Sok más-más nevű nép, kit a nyelv, a szokás, meg az erkölcs
És a hit elkülönöz, bírálja felosztva e földrészt.
Joggal számítják közibük Pannónia népét,
Melyet többnyire csak hunnak nevezünk mi szokásból.
Im ez erényeiben és harci tusákban erős nép
Nem csak a szomszédos tereken terjeszti hatalmát.
Ám utat is lelt és lenyomult a nagy Óceánig,
Védve a hódoltak, hódítva az ellene állót.
Úgy mondják, hogy e faj ezer éve uralkodik immár.”¹

Említést kell tennünk az olasz Attila-legendákról is. Ezek kialakulásában szintén nagy szerepe volt Jordanes mellett egy VIII. sz.-i longobárd történetírónak ún. *Paulus Diaconus*-nak. Ezek a mondák is negatív színben tüntetik fel a hunokat és Attilát. Sőt mi több, a Rómának elkötelezett történetírók ezzel a keresztények sikereiként könyvelik el Attila „megfutamodását” Ravennában.

Attila valójában soha nem jutott el a Pó folyótól délre. Ennek az az oka, hogy 452 után Marcianus csapatai megtámadták a hun területeket, ezért Attila a Mincio folyónál a római követséggel – amelynek tagja I. Leó pápa is – fegyverszünetet köt. Ezzel szemben a monda arról szól, hogy Ravennában a pápa Attilával azért tárgyal, hogy megállítsa a barbár betörést, és az engedetlen Attila végül a pápa feje felett lebegő szentek, és feltámadt halottak seregétől retten meg olyannyira, hogy megfutamodik... Más változatban, a pápa mellett álló, kivont kardú főpaptól ijed meg, és vonul vissza.

Az olasz legendák képződéséhez hozzájárult az is, hogy Attila neve idővel összemosódott az utána uralkodó Tottila osztrogót király nevével, aki jelentős hadviselést folytatott Itália ellen.

Akármelyik fennmaradt Attila-mondát vizsgáljuk meg, azt elmondhatjuk, hogy egyik sem alaptalan. Nekünk, mai magyaroknak tudnunk kell ezeknek a szövevényes, torzításoktól, hamisításoktól kicsit sem mentes mondakörök mögé látni, és meglátni az igazságot. Meglátni, hogy ősi hunjaink rendszer szerinti élete, természettel való együttélése szinte az egek harcosaivá emelték őket.

Nevük fennmaradása váljon tanulsággá az egész világ számára, nekünk pedig ösztönző erővé ahhoz, hogy megérthessük: bennünk is él még a mai napig, amit ők adtak nekünk!

FELHASZNÁLT IRODALOM

Bóna István - Cseh János - Nagy Margit - Tomka Péter - Tóth Ágnes: Hunok-Gepidák-Longobardok Magyar Őstörténeti Könyvtár. Szeged, 1993.

A hunok legkorábbi története. Írta: Sima Qian, A Shi Ji 110. kötete. Fordította: Du Yaxiong és Horváth Izabella. Magyar Ház kiadó, 1997.

Bóna István: Attila hun király. In: Rubicon [online] 1993/6 [2009. 03. 12]
<http://www.lemontree.hu/egyebkep/linkkep/history/szemelyek/attila.htm>

Hatházi Gábor: Attila és a nyugati világ. Bóna István a hunokról és Attiláról. In.: História [online] 1995/8
<http://www.tankonyvtar.hu/historia-1995-08/historia-1995-08-attila>

Detre. In: Pallas Nagylexikon Bp. 1893-1905

Fehér Mátyás Jenő: A „Waltharius Manu Fortis” hősköltemény avar vonatkozásai

Jött éve csodáknak. A csillagmítoszi hagyomány bennünk élő Attilája. Pap Gábor írása In.: Dobogó [online] V. évf./1. [2009. 03. 12.]

Marton Veronika: A Nibelung-ének. Ősi Gyökér

¹ Solymossy Sándor nyomán a würzburgi kézirat latinból magyarra fordítását Kozma Andor közli hexameterekbe szedve. Fehér Mátyás Jenő: A Watharius Manu Fortis hősköltemény avar vonatkozásai.

GYÁRFÁS ÁGNES

A Zöld király mesék és a gonosz módszertana (meseelemzés)

A Zöld király mesék

A magyar népmesék területén különleges kategóriát képeznek. A Zöld királyság a romlatlan Aranykorban működött és királya aranykori jellemű férfi volt. A zöld szín utal az aranykori selyemrét eszményi szépségére, vonzó puhaságára, tisztaságára. Ettől a fűtől váltak táltossá a paripák és a legkisebbik királykisasszonyt a tó partján selyemréten mentette meg a legvitézebb huszár a 24 fejtű sárkánytól. Nauszika és barátnői a tenger fövenye melletti selyemréten teregették a pelopszokat, a fehér vásznakot és táncoltak vidáman a munka után az álmából ébredező, kábult Odüsszeusz ámuló szeme előtt.

Az első Zöld „király” lovag volt, aki Arthur király udvarába csörtetett be pont karácsonyeste. Amint sir Melory leírta keblére tűzve egy zöld m a g y a l bokor gallyal, piros bogyókkal és az egésztest belepte a frissen esett hó. Az ismeretlen lovag a fejét a kezében hozta és felszólította bajvívásra a daliás Sir Lancelotot jövő karácsonyra, a lovag Zöld várába. Itt Lancelot lélekerejét, igazmondását tette próbára, s emberfeletti módon megértő, megbocsájtó volt a fiatal Lancelot szemben, mert az mindig igazat mondott, vagy, ha nem, akkor is megbocsájtotta, mert Lancelot szerelmes volt. Tehát az ismeretlen Zöld lovag őrizte az aranykori erényeket és megbecsülte, akiben ez erény megmutatkozott.

A kalandokat kereső Zöld király magyar népmese. Benne lelhető fel a fiatal király tipikus jellemábrázolása. Ügyes, okos, jobban lő az íjával, mint az öreg király, de soha nincs ott, ahol lennie kellene. Akkor megy el országot-világot látni, amikor a felesége várandós lesz és úgy belefledkezik a nagy világutazásba, hogy egy tavi béka téríti észre, aki jól megrángatja a szakállát, midőn a király belenéz a tó tükrébe. Értékes c s a l á d i ereklyéit ott hagyja az elvarázsolt kastélyban. Ezeket sosem látott, s lassan legénnyé serdült fia tudja csak visszaszerezni. A Zöld király lelkébe beköltözött a kalandvágy, amelyet családja és királysága ellen fordított. Így ment tönkre a Zöld királyság. Vesztét az emberi gyengeség okoz-

ta. Jakab apostol egyetlen levelet írt, de ebben szépen bemutatja a bűn eredetét, ez a kívánság, mely belefészkel a szívbe. Ott gyökeret ereszt és új, meg új vágyakat szül. A Zöld király észre sem vette, hogy a hosszú kalandozás során már hazátlan csavargóvá züllött. A béka segítségével az Ő sorsa még menthető. A fia, ügyibe való derék legényke visszaszerzi az elhagyott családi ereklyéket, de már itt is kitűnik, hogy a Zöld királyság, vagyis a világ megmentése, megmaradása a tét. Itt is a fiatalság menti meg Zöld királyságot és a mostani mesénkben is. Ebben, amit most elemzünk két királyság van. Az egyik a Zöld király országa, amely romlásnak indult, de a folyamatot a kis boltosfiú és a kis királykisasszony halált megvető bátorsággal még le tudta állítani. A másik királyság népe királyostól kővé dermedt, mert elátkozták, s a boltosfiúra és feleségére vár az átok feloldásának feladata is. Ez a mese a gonosz módszertani bemutatója. Látjuk, hogy mindenre képes, elhinti a jellemtelenség dudvamagvait és lesi, hogyan romlik meg a világ ettől. Ahol ezzel nem ér el hatást, átkot szór, de az átok is hagy egy parányi Zöld szigetet a szív mélyén, ahonnan a világmentő gondolat kivirágzik, s a jó gondolathoz is akad kivitelező, nemcsak a retrográdhoz.

Így hát a Zöld király mesék mind az Aranykor mezsgyéjén játszódnak le, s a világ megmentésnek módszerbeli tanácsadói.

A Zöld király mese, melyben a kővé vált állapot feloldásához kapunk tanácsot

A Zöld király egy elképzelt, álombeli ország uralkodója, aki a gonoszság áldozatává válik. Személyében is átéli azt a megpróbáltatást, amin a világ átmegy többszörös generáció-váltással. A Zöld király képviseli a „jelenkort”, amikor tombol a gonosz, de a legkisebbik leánya már a jóra született, s a megváltott, megjobbult világot teremti meg a boltosfiúval.

A Zöld király boldogan kormányozza Zöld országát, ahol a becsület és jólét működteti a világot. Megérkezik a két boltosfiú, mintha hercegek

lennének és beférkőznek a közösségbe. A rontás elkezdődik.

Lőjj a bagolyfiú szíve közepébe, már álmában is ezt az agresszív utasítást kapja a legidősebb fiú, és a valóságban is beletalál a bagolyfiú szívébe.

A bagoly az istenanya madara. A mese egyértelműen utal az Aranykor végére. Megölik az istennő madarát, s ez az üzenet azt jelenti, hogy ezután ő maga következik.

Ősidők óta a bagoly képviseli Őt. A pusztá malomba cserfa gerenda kezdetű népballadában is a bagoly asszonka a jó anya, aki azonban a félrefordult sorsú fehér gilicét is megéri és szeretettel veszi körül a jövő nélküli bánatos nőt. Nos, a mesében pont szíven találta a fiú a bogolyfit. Ez egy olyan utalás, mint az Infántis Lacikában, amikor a kikötött lova megrágtá az aranyalmafa törzsét, és az recsegve, ropogva kidőlt. Vége az Aranykornak, Tündér Szép Ilonát a földi világba viszik. Jelen mesénkben a bagoly halála üzenet: ezután az anyaisten következik. A bagoly megölése volt a bevezető

A Zöld király legkisebb lánya az istenanya földi képviselője. Gonosz emberek kirabolták, elvették aranylő ékességeit, de nem ölték meg, hanem egy bárkába tették. Kosárban a vízre eresztették. A tenger vize ringatta a bárkát, amiben az égi királynő földi mása megkötözve szenvedett.

A bárka a vízen az életben maradás jelképe. Az élet, amire a gonosz az ég asszonyának leányát kárhóztatta szenvedés. Megkötözve, halálra ítélve, a bárka akár a koporsója is lehetne.

Noé is bárkát épített, de ő a földi világot mentette. A mesebeli bárka az égi asszony lányát menti, tehát nem a földi teremtményeket, hanem az égi jóságot. A bárkának nagy szerepe van őstörténetünkben, a csillagképek földi megfelelői, Nimrud, Hun és Mag sárkánybárkán ereszkedtek alá az égi vizekből a földre, és a bárkájukat is Magurnak nevezték (□ MAGUR L 122) a régi mezopotámiai képjel-írási iratok.¹ A bárka jelképe az ősidőkre nyúlik vissza, s a mese tartalma is sugallja, hogy nemcsak férfiak, hanem az istenanya tündérlányai is bárkán érkeztek a földi világba. Az ókori babiloni és asszír uralkodók

eredettörténeteiket a réges-régi mezopotámiai túráni mondakörből kölcsönözték, de úgy állították be, mintha ők lennének az elsők, akiket kosárban a vízre eresztettek, akik vízhozta királyfiak lettek.²

A mese valóságtartalmát erősítette, hogy nemcsak a királykisasszony, hanem a boltosfiú is megmenekül a bárkán, s így jelenik meg a földi világban a tündéri, égi eredetű királykisasszony által képviselt női jóság és a boltosfiú férfiúi jósága, mivel Ő is égi eredetű, de hogyan?

Boltos, mert az égbolt gyermeke. A bátyjai is innen eredtek, de megromlottak. Égi és földi ronthatják egymást. Nekünk pedig mindkettőt javítani kell, mert csak jósággal lehet a mindenfelől felépő gonoszt elhárítani. Végző soron Jézus a Végítéletkor rendet teremt fenn is, lent is. De addig is élhető világot kell tudnunk magunk körül. Ezért a tűrhető, elviselhető, jóra törekvő világért kell mindent megtennünk imáinkkal és jócselekedeteinkkel, mivel, mi magyarok boltosok, égboltosok vagyunk, a legkisebb fiú kései leszármazottjai. Ez onnan tudható, hogy megértjük, amit a mese üzen. A próbatételt is nekik kell kiállni, mindkettőjüknek. Ebben a mesében nemcsak a férfi teszi meg a világfán a keresztutat. A királykisasszonyra is vár egy feladat. Neki a "másik világ" megmentése érdekében kell a termő aranyágot lehozni és a másik világ királyatyját és királyfiát visszahozni az életbe.

Milyen állapotban van a "másik világ"?

Az bizony el van átkozva és kővé dermedve. A kis királyfi a kőkirály kis fia, a másik világ jövőreménysége a hegy gyomrában, megkötözve szenved. Ott folyik mellette a forrás tiszta vize, de nem éri el, mert rabláncon szomjazik. A mi népünk sorsát az Ő sorsa is jelképezi. Itt élünk a Föld legkisebb helyén, a Kárpát-medencében, a föld gyomrában minden jó megterem, amire szükségünk van, mégis szomjazunk, mégis szenvedünk, mert gonosz erők gúzsba kötöttek minket, s elvesztettük önmagunk feletti önrendelkezési jogunkat, s mi is, akár a kis királyfi teljesen ismeretlen, gonosz erők hatalmába estünk.

A "másik világ" a maga erejéből már nem

¹ Szövetség táblája: "Bárkás Magur és népe a mada építse meg Eridut" Pritchard James B. 599. ábra.

² Pl. Sarkali-Sarri, Sarrukin, Sargon vagy Mózes története, a pe-cséthengerek a Collection de Clercq Paris 1888 c. mű 46 és 47. ábráin olvashatók.

tud megszabadulni a gonosz hatalmától, ha már a jóság képviselői egymáson segítenek, talán kialakulhat egy jövőkép és a segítségadás nem kerülhető el. A boltosfiú és a királyleány minden szavát teljesítik a "másik világ" kővé dermedt királyának. Ennek a királynak megkövülten is van hatalma, de ezt a hatalmat a jó emberek körében tudja csak gyakorolni: mind a boltosfiú, mind a királyleány híven teljesítik a kérését. A "másik világ" tagjai egymásra találtak, megismerik egymást és segítenek egymáson. A "másik világ" összekeveredett a gonosz világgal, mert a gonoszok lappangva, hazudozva elvegyültek a jók között.

Milyen a gonoszság módszere?

Élő példát kapunk erre a meséből. A két idősebb boltosfiú hercegnek tünteti fel magát, pénzükkel, ruhájukkal dicsekedve elhítetik s z á r m a z á s u k a t ! Úgy tesznek, mintha odaválók lennének a királyi udvarba. Azt már nem is részletezi a mese, hogy ki átkozta meg a kővé vált királyt, családját és egész királyságát, mert nyilvánvaló, hogy a besettenkedő gonoszság képviselői: megjelennek, ügyeskednek, hazudoznak, megszerzik a hatalmat és kinyírják a jókat.

Mert ezek az emberek, a lappangó álnokok nagyon ügyesek és "tehetségesek". Eltalálják a fia galambot, pont a szívéen és lelövik, sőt mindenkinél messzebb lőnek parittyájukkal. És milyen "okosok"! Kifundálják, hogy tegyék el öccsüket láb alól úgy, hogy nyoma sem maradjon. Belökik a vízbe, mert a víz mindent elmos...

Hol kezdődik a gonoszság?

Nem a két idősebb boltosfiúnál, hanem a Zöld király szívében, melyet megrontottak. Befészkelődött szívébe a gonoszság mételye. Egyébként hogyan lehetett volna olyan feladatot kitálatni, hogy egy fia-bagoly szíve közepébe kell lőni. A madárnép nem irtja a madarat, a madárnép az istennő madarát szereti és félti, óvja, eteti, s örül, ha ott gubbaszt a legmagasabb fenyőfa hegyén. Az öreg király már megfertőződött. Csak a kis királykisasszony maradt meg tisztán, mivel a sors izolálta. Kifosztották, vagyis megszabadult minden anyagi nyűgtől és bárkában a tengerre tették, hogy isteni közegben legyen. A bárka a régi nyelvben

fényes, mennyei kaput jelent () de jelent kapuban ülő p á r t i s () L 77/1). Nézzük meg,

hogy a kapuban ülő pár egy sematikus írásjel, két vonal összekapcsolása. Ugyanez a lényege az istenséget kifejező írásjelnek a kis házikóban, bárkában, kapuban. Őket a "másik világ" megmentette, mert nagy feladatok várnak rájuk. Ők lesznek a v i l á g m e n t ő f o l y a m a t végrehajtói.

Isteni közeg, amely körülveszi őket a bárkát ringató víz is () A, MU L 578) A és MU az atyai és anyai őshaza fogalmával azonos, a teremtés ősmozzanatára, az istenség misztikumára utal. Végre hát meglelték hazájukat: egymást, a bárkát és a tengert. Sok ázsiai kis nép nyelvében a tengri szó Istent jelent.

Őket kiválasztották, nem szennyeződhetnek be, nekik küldetésük van, és azt teljesíteni kell. Mivel érdemelték ki ezt az elhivatást? Ez roppant egyszerű, a tiszta szívükkel, amely mentes maradt a gonosz fertőzésétől. Mert a gonosz elsőként a szívet, a lelket, a bennük élő isteni szikrát támadja meg. Ez a szikra világít, éltet bennünket. Ennek fénye van, ez áthat másokra is. No, ez kell a gonosznak. Ne világítson, ne éltessen, hanem legyen sötétség.

Ezt a lelki sötétséget pedig álkivilágításokkal leplezi. Nézzék meg a Karácsony előtti városokat. Mint a káprázat, varázslatos, álnok fényözön, s akkor már megértjük, hogyan varázsolódott el a kőkirály és népe. *Befogadták a mesterséges fényt és feladták az istenit.*

Hát így működik a gonosz dominóterve, de valahol mégis megakad. A kővé vált király szívében még maradt egy parányi isteni és a fiacskáját a föld mélyébe kellett zárni – élve, nem kőszoborként – mert nem tudott rá hatni a gonosz káprázat.

A gonosz hívságokkal csalogat. A boltosfiúnak háromszor kellett élelmiszert szerezni a gonosz tündérek palotáiból, ahol a földi örömben dúskálhatott volna, de csak annyit volt szabad elhoznia, amennyi a kidobált maradékból az abroszban elfért. Szinte minden beavatási mesének kulcskérdése, hogy a hős tudjon ellenállni a világi kincsnek, és a fölösleges hívságoknak, s az isteni erkölcs ellen ne kövessen el semmit.

A gonosz módszere nem ismer határt. A föld alatt is csinált fényekkel igéz. Az arany puha fénye vonz, de a gonosz eszközeként ennek is ellent kell állni.

A gonosz úgy rontja a szívet, hogy a magzatba is behatol. Képességeket ültet el a lélekben. A két idősebb boltosfiúnak jós álmái voltak és ennek a segítségével lettek a Zöld királyi család tagjai.

A három fiú közül csak a legkisebb fiúnak volt isteni eredetű álomlátása. *A másik kettőt a gonosz lemásolta* és a maga érdekében beültette az idősebb fiúk agyába.

A következő álmuk, amely hatására újra hazatértek atyjukhoz és öccsükhöz ugyancsak gonosz indíttatású volt, mert az öccsüket akarták elveszejteni.

De hát miért, hiszen nem ártott nekik semmit a legkisebb testvérük. Hát ez az a végső kérdés, amiről a mese szól, ugyanis a gonosznak nincsen célja, mert akinek célja van, az alkot. *A gonosznak programja van.*

A gonosz visszafelé irányít, és *arra van beprogramozva, hogy Isten művét megsemmisítse.* Ez tehát nem cél, hanem program. Úgy hajtják végre, hogy van egy forgatókönyvük, melynek pontjait teljesítik és kipipálják.

Ennek a módszernek van hibahatára. Ezt a gonosz tudja és kábítással, varázslattal, káprázattal leplezi a hatást. A határ azonban ettől még megvan, s akin nem fog a gonosz kábítása, varázslata, káprázata az észreveszi, hogy a gonosz nem tudja átlépni a határt. Mert a gonosz csak gyors, ügyes, okos tehetséges, sőt zseniális, de hiányzik lelkéből az égi fény, az a szikra, amelyet a teremtés mozzanatában kapott meg az ember, akit Isten teremtett "az ő képére, Isten képére teremté őt: Férfiúvá és Asszonyává teremté őket."³ Ezt a teremtéstörténetet őrizte meg a KÉK EMLÉKKŐ,⁴ tehát a mezopotámiai turáni nép teremtéstudata férfi és asszony egyszerre történő teremtését őrizte meg. E tudat egyenes kibontakozása él a mesénkben, mert itt egy világot kell újjáteremteni, férfi és nő együttes teremtőmunkájával.

A próbatétel

Addig, amíg a feladatokat egyedül a boltosfiú oldja meg, ez a tett-sorozat az ő próbatétele, férfiúi beavatása. Segítője a kővé vált király, aki nem

csak megbízza a feladat végrehatásával, de a megoldás módját is közli vele. Nehéz munkákat hajt végre, hiszen óriásokat kell földbe döngölnie. Segítője a kőkirály a feladat nagyságához mérten fokozza fiú képességeit. Neveli, gyarapítja a boltosfiú testi-lelki erejét, s ezáltal hozzásegíti a próbák megvívásához. Az emberfeletti feladat emberfeletti erőt kíván. Vannak dolgok, amelyek emberek-nél lehetetlenek, "de Istennél minden lehetséges".⁵ Ez az a mozzanat, amely a másik világ egyedülálló színvallása: úgy mutatja meg Istentől való származásunkat, hogy emberinél magasabb rendű tettek végrehajtása is megadatik annak, aki lelkében megvillan az égi lángocska.

A próbatétel csak a beavatatlanok szerint jelenti az ifjúnak férfiúvá avatási folyamatát, amely akár egy életen át is folytatódhat. Nem csak arról van szó. A próbatétel célja alapján elvárja az ifjútól lelki fénye felmutatását, s ennek fellobbanása, fáklyává fokozódása várható a folyamat végére. Ahol a lélek felfénylik, ott az erő megsokszorozódik, és menyeivé magasztosul.

Tehát nem az erő kimutatása, hanem az égi erő befogadásának esélye szabja meg a próbatétel minőségét. A minőség legmagasabb pontja a teremtés művében való közreműködés, a teremtés művén esett csorbák kiköszörülése.

A teremtés műve és rontása

Ehhez a ponthoz jutott el a világ. Elrontotta a gonosz a teremtés művét. Kikísérletezte az égi malszt receptjét, és megcsinálta rá a lélekmételyt, s ezt fecskendezi érbe és izomba és rontja az emberi minőséget. És romlik a világ, és a világ romlásba dönti az ég oszlopait és recsegés-ropogás keletkezik, égszakadás, földindulás az eredménye.

A megromlott világot teremtőerővel lehet újjávarázsolni, mert a teremtés varázslat. Így tudta Hermes Triszmegisztoz is. A varázserő rejtve van szemünk előtt, s egy növény képébe öltözött. Ő a termő ékes ág, az anyaság. A legmagasabb hegy tetején, a magosban (X)⁶ található a termő ág

az istenanya maga. Ő az, aki gyökereivel, levelével, virágával gyógyítani tud, és meg is gyógyítja a világot. Ez a gyógyító folyamat a teremtés befejező aktusa. A teremtés egy emberszabású is-

³ I. Móz. 1, 27. A teremtés másik leírásának forrását nem ismertetem. A bűnbeesés története nem turáni eredetű.

⁴ Brit Muz. 140.852. lelt. sz.

⁵ Máté 19,26

⁶ KÉK EMLÉKKŐ I. 1. kartus

teni alkotás. Ki kell állnia a hétpróbát.

A legkisebb fiúk és a királykisasszonyok a teremtés próbatételében Isten segítőitársai. Ez nem verseny Isten és a gonosz között, hanem a teremtés művének egyetlen esélye arra, hogy Isten kezében maradjon, vagyis, hogy megmaradjon. A mese világosan elmondja, mi a teremtés kórjának gyógyítója, a termő ág, az anyaság, a Boldogasszony és a boldog asszonyi lét.

Ezért vesz részt a királykisasszony is a gyó-

gyítás, a világgyógyítás folyamatában, mert a gyógyítás istenanyai munka. Így véli ezt az ugariti monda is (29. ábra)⁷ a magyar mese a bölcsélet síkján, de mesenyelven és nagyon szimbolikusan utal a betegségre, a feltárára és a gyógyításra, annyira, hogy a beteg világot néven sem nevezi, s meg sem említi a gyógyítás szót. A csodát leírja, hogy a termő ág a követ is életre kelti, hogy a ter-

mő ág az élet maga. L 61/1

A meséhez kapcsolódó kis szimbólumtár (Nem betűrendes, a mese tartalmát követi)

Bagoly, fiabagoly

Az istennő madara. Elpusztítása, megölése az istennő elleni erőszak első lépése.

Boltos, bolt

Mindig az égboltot jelenti.

„A királyné egyszer sepregette a boltot, hát egy borsószem ugrott eléje. Kapta a borsószemet és a zsebébe tette. Mit tesz Isten, egy év múlva aranyos kisfia született”. Világszép Júlia, ki erdőt zöldít, fűvet virágoztat.

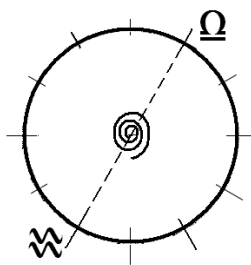
„Volt egyszer egy gazdag boltos” Zöld király

Arany híd

Mindig az Aranykorba ível vissza az évkör ellenkező oldaláról. Pl. Az arany nyílvevő c. mesében is.

Híd

A Tejutat és az Évkört íveli át. Középen az örvény az elveszejtés helye. Sok mesehős ezen át jut az alsó világba, lyukba, mély árokba, tenger fenekére, sötét erdő közepébe.

Csodaital

Erőt adó szer, az isteni segítség eszköze. Ilyen a csodake-nőcs, csodaillat stb. is.

Bárka

Fénykapu. Életmentő, lélekmentő. A sárkánybárka az égi vizekről a földi vizekre hozta a turáni ősoket. (Lásd Vizek könyve I-II.)

Aranyabrosz

A világ élelmiszerkészlete. A kihajigált ételek, az elherdált,

pocsékba ment sok élelmiszert jelentik. Utána a kidobott aranyabrosz jelenti, hogy a világot is kidobták ételéstől, italtól.

A szögletes abrosz a világ négy sarka a kereszténységben az évkörre tett négy evangélista: Máté (Vízöntő), Márk (Bika), Lukács (Oroszlán), János (Skorpió)

„Vedd válladra az abroszt az összeszedett étellel” = Vedd válladra a világot és őrizd a megmaradt értékeket.

Tizenkét garádics

A 12 hónapos kis év

Ólomszérű

Üres álmok lapos helye, a földbedöngölés helye, a fölösleges erőlködések helye. A gonosz, brutálisan testi erő fölényével akarja legyőzni a jót. A csodaital pár cseppje, azonban nagy erőtöbbletet biztosít a hősnek. Üzenet: Az isteni csoda, a lélekerő a gyengét is vasgyúróvá teheti.

Aranyabrosz kidobása

A világnak az Istenanya javaitól való megfosztása. Az Istenanya értékeit kidobálják az ablakon, végül azt a világot is, amelyet az Ő szeretete és jósága fémmjelzett. Szinte szó szerint az Aranykor kipusztítása.

Aranyszérű

Az Aranykor teljes megsemmisítésének üres, lapos helye, ami nem sikerült a gonosznak, mert a hős földbe döngölte az óriást. (lásd ezüst és ólomszérű)

Ezüstszérű

Istentől (AS, AZ, IS, EZ, IL, L 1) és az anyaméh jelképű Istenanyától (AD L 145) megfosztott üres, lapos hely. (lásd még Ólomszérű)

Aranyvessző

A magas hegy legtetején a mada (haza) hármás hal-mán álló életfa. Ez az az aranyvessző, melynek gyógyító ereje van, s még a követ is életre tudja kelteni.

Aranyvessző maga az Istenanya, a növényi Babba, az Ánafa, amely levelet, bimbót, virágot szült, a szűzen születés fája.

⁷ KLENGEL, Horst Geschichte und Kultur Altsyriens. Koehlen – Amelang Verl. Leipzig. 1963.

Hasonló fogalom a termő, ékes ág; ez alatt az édesanyákat értjük. (lásd még magas hegy)

Magas hegy

A "magos" hegy (Kék emlékkő) a teremtés szimbolikus helye. Csúcsa az égig ér. A magas hegyet meg kell jámi, hogy a teremtővel találkozassunk.

A Zöld király mesében ezt az utat csak a kis királykisasszony teheti meg, mert Ő az istenanya, Babba leánya, és az aranyvesszőhöz is csak Ő érhet. Ez a nők privilégiuma, és ezen túl erotikus szimbólum is, mert az égi asszonyok is aranyvesszőn, életfán jöttek a világra. A tavaszi megvesszőzésnek ez a gondolat az eredete.

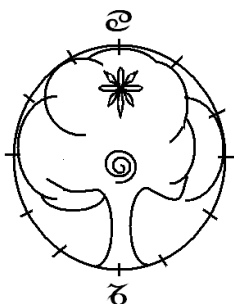
A hímvesző égi mása az aranyvessző, s ehhez csak nő nyúlhat. Ezért "magos" a hegytető.

Kőfal

A hegyet veszi körül, vagyis az ég felé vezető utat zárja le. Az aranyvessző, az élet fája kaput nyit rajta.

A kövesedés Pap Gábor szerint a Bak térdején kulminál. Ha ez így van, akkor a hegy teteje, ahol az aranyvessző terem, pont felette van a Rákban.

A Zöld király mese a Világmindenségről teljes képet közöl.

A kőfal építése jellemzi Galgamást, aki üres kézzel tért vissza másvilági útjáról, aki nem fogadta az Istennő szerelmét, nem tudott hat nap, hat éjjel ébren maradni, mint a

szentek, s nem vigyázott az élet fűvére.

A kőfal áldozatává vált Kőműves Kelemenné, mert az idegenszívűek befalazták. Ez volt az Istennő eltirhítása, eltüntetése, kivonása az életből. A mese bemutatta, mivé lett a világ nélküle.

Visszafelé kerül meg háromszor

Jelenti a precesszió mozgását 39 ezer esztendő. Őseink így számították az időt. (Santillana – Dechend: Hamlet malma. Pontifex. 1995.)

Szomjazó királyfi a hegy gyomrában

Jelzi az emberiség megfosztottságát javaitól. Jelzi, hogy a szabadságtól megfosztott ember lelkiileg, testileg kiszárad, mert nem jut hozzá a természet adta javaihoz.

A királyfi még szinte gyermek, ami arra figyelmeztet, hogy unokáinkról van szó. A mese nemcsak a természeti kincsekre utal, hanem arra is, hogy ha a szabadságszeretet példatárát nem vessük az ifjúság lelkébe, a gonoszság prédájává válik, és rabszolgaszíjra fűzik.

Cédrusfa

A Libanon, Amon és Taurus hegyein tenyésző fa, amely rövid idő alatt igen magasra és vastagra növekszik. Finom anyagát illatos gyanta folyja által, amely azt a rohadtól megóvjá. (Czuczor - Fogarasi II. köt. 1111. old.)

A magyar köznép szájában rejtélyes és regényes értelemmel bír, amiért ez dalaiban és hasonlataiban alkalmazza, tette hozzá Czuczor – Fogarasi (u. ott)

Egyértelmű női szimbólum: Én ültettem a Cédrusfát, más köti hozzá a lovát, idézte Cz – F a népdalt, amely erre utal.

Bírák

Világi törvény alapján ítélik meg. A boltosfiú (égbolti) a törvényét, mint a szkíták a szívében hordja. Nem gyilkolja meg a bűnbe esettet, hanem elbocsátja, hogy legyen alkalma a megjobbodásra.

A zöld király

Hol volt, hol nem volt, hetedhét országon innét, az Óperenciás-tengeren túl, volt egyszer egy gazdag boltos, s annak három fia. Annyi volt a pénze ennek a boltosnak, hogy maga sem tudta, mennyi. De bezzeg nem is adta boltosságra a fiait, hanem járatta mindenféle iskolába, küldötte idegen országokba, s olyan módosan kineveltette mind a hármat, hogy aki nem tudta, bizony nem mondta volna, hogy ezek boltos ember gyerekei, azt gondolta mindenki, hogy igazi hercegek.

Egyszer egy reggel azt mondja az idősebbik fiú az apjának:

— Hej, édesapám, milyen csudaálmot láttam az éjjel.

— Mondjad, fiam, mondjad.

— Hát azt láttam, édesapám, hogy a nagyobbik öcsémmel ketten elmentünk a zöld király országába. Volt a zöld királynak három szép leánya, s kihirdette ország-világ előtt, hogy annak adja legidősebb leányát, aki egy magas jegenyefa legfelső ágán ülő bagolyfiút éppen a szíve közepén talál. Volt sok herceg, gróf s báró, aki szerencsét próbált, de csak én lőttem a bagolyfiú szíve közepébe. Enyém is lett a királykisasszony.

— No, ez igazán szép álom volt — mondja a boltos. — Hát te, fiam kérdi a középsőt —, láttál-e valami álmodat?

— Bizony láttam én is, édesapám. Én is ott voltam a zöld király udvarában, s én a középső királykisasszonyért vetélkedtem. Azt mondta a király, hogy annak adja a középső leányát, aki legmesszebb tud hajítani parittyából. Sokan próbáltak szerencsét a parittyával is, de olyan messze, mint én, egy sem hajított. Nekem is adta a király a középső leányát.

— Ez is szép álom volt, igazán szép álom — mondja a boltos. — Hát te, fiam — kérdi a legkisebbiket —, álmodtál-e valamit?

— Én is álmodtam, édesapám. Én is ott voltam a zöld király udvarában, enyém is lett a legkisebbik leánya, de hogy s mint lett enyém, azt már meg nem mondom.

— Jól van, édes fiam — mondja a boltos —, hiszen ha meg nem mondd, úgyis szép álom volt.

— Na, édesapám — mondja a legidősebb fiú —, nekem már nincs is itthon maradásom. Csínáltasson nekem bíborvörös gúnyát, arannyal, gyémánttal kivert kardot, vegyen nekem drága szép paripát, hadd megyek a zöld király országába, szerencsét próbálni.

— De bizony nekem sincs maradásom — mondotta a középső fiú —, megyek én is a bátyámmal.

— Hát te, fiam — kérdezte a boltos a legkisebb fiát —, mégy-e a bátyáiddal?

Mondotta a fiú:

— Nem megyek én, édesapám, jól ráérek én még.

Vesz a boltos két szép lovat, olyat, hogy nem volt annál külön az egész országban. Vesz drága, bíborvörös gúnyát, arannyal, gyémánttal kivert kardot, s mindjárt el is indult a két idősebb legény szerencsét próbálni.

Mennek, mendegélnek hetedhét ország ellen, s megérkeznek a zöld király városába. Hát a zöld király udvarában csakugyan össze voltak gyűlve hercegek s grófok, éppen úgy, amint álmodták, s lövöldöztek a bagolyfiúra, mely egy jegenyefának a legfelső ágán gubbaszkodott.

Bemennek a boltoslegények is, de bezzeg nem mondták, hogy az apjuk boltos, azt mondták, hogy ennek s ennek a hercegnek a fiai. S bizony el is hitték, mert olyan ragyogó, fényes gú-

nyában voltak, hogy csakugyan beillettek hercegeknek.

Na, fogadta is őket a zöld király nagy tisztelességgel. Puskát adnak a legidősebb kezébe, megcélozza a bagolyfiút, s éppen a szíve közepén találta. Övé is lett a legidősebb királykisasszony.

Következett az öccse. Az meg a legmesszebb hajított a parittyából, s övé lett hát a középső királykisasszony. A harmadik királykisasszonyért még nem kellett vetélkedni, mert az még kicsike volt.

Ott mindjárt megtartották a lakodalmat, s a zöld király nem is eresztette haza a fiúkat. Adott mind a kettőnek akkora darab földet, hogy országnak is elég nagy lett volna, s éltek nagy urasan.

Telik-múlik az idő, egyszer csak azt mondja a legidősebb fiú:

— Hej, öcsém, rossz álmodat láttam az éjjel.

— Mit, bátyám, mit?

— Azt láttam, hogy leégett a házunk, le mindenünk, s az édesapám az isten szabad ege alatt maradt, mint egy koldus.

— Na, látod — mondja a középső fiú —, én éppen azt láttam álomban, csak nem akartam mondani.

Ott mindjárt azt határozzák, hogy hazamennek, s visznek egy-egy zsák aranyat az apjuknak. A feleségüknek nem mondták meg, hová, merre mennek, csak fölvetettek egy-egy zsák aranyat a nyereg kápájára, azzal elindultak, mentek hegyeken-völgyeken át, erdőkön-mezőkön keresztül, addig mentek, míg haza nem értek.

Hát, édes istenem, csakugyan úgy volt, ahogy álmodták. Még csak egy kötője sem volt a boltosnak, s mit volt mit tenni szegény fejének, csordapásztor lett a fiával.

Na, most már nem kellett pásztorkodni, volt ismét pénz, amennyi csak kellett. Akkor aztán a két idősebb fiú visszafordult Zöld országba, de most már magukkal vitték az öccsüket is. Nem valami jó szívvel vitték, mert attól tartottak, hogy amilyen bolond, szókimondó az öccsük, még majd kikotyogja, hogy ők nem hercegek. De az apjuk addig kérte, addig mondta: — Vigyétek el, fiaim, az öcséteket is, hadd legyen belőle is valami, — hogy nagy kelletlenül elvitték magukkal.

Mennek, mendegélnek, elől a két idősebb legény, utánuk nagy búsan a legkisebb fiú. Ő már jól tudta, hogy mi lesz az ő sorsa. Hiszen meglátta

volt álmában, csakhogy — emlékeztek rá, úgy-e? — nem mondta meg senkinek.

Hát bizony, összesúgnak-búgnak a bátyjai, s megegyeznek, hogy amint a legelső hídra érnek, az öccsüket a vízbe taszítják.

Éppen egy tengerhez értek, afelett volt *egy híd, olyan hosszú, hogy hét nap s hét éjjel vágthatott azon a leggyorsabb paripa*, mégsem ért a végire. Ahogy erre a hídra érnek, visszafordul a középső fiú, se szó, se beszéd, betaszítja az öccsét a tengerbe.

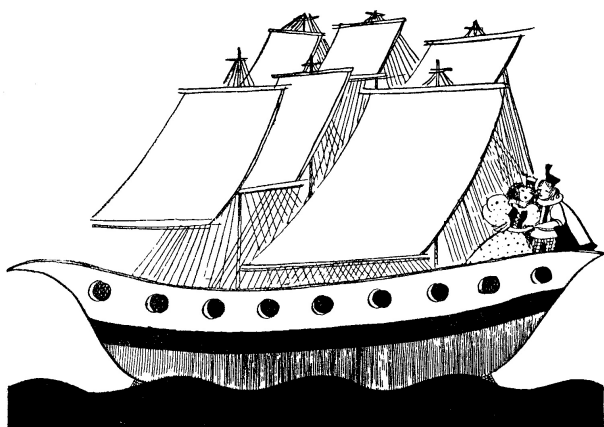
No de ne féljeteK, nem halt bele a fiú. Éppen ott úszott egy *bárka* a tenger közepén, arra felkapaszkodott. Ő ezt a bárkát is meglátta álmában, azt is tudta, ki van benne: a zöld király legkisebb leánya, akit a zsványok elraboltak, aztán elvettek tőle minden drágaságot, de nem ölték meg, hanem belezárták egy bárkába, s úgy a tengerre eresztették.

Fölmászik a bárka tetejére, benéz az ablakon. Hát ott fekszik a bárka fenekén egy szépséges szép leány, akihez hasonlót emberi szem még nem látott. Megkocogtatja az ablakot, s bekiált:

— Ébredj, szép királykisasszony, itt vagyok, eljöttem teérted!

Fölébred a királykisasszony, néz az ablakra, látja ott a fiút. De bezzeg mindjárt kinyitotta az ablakot, beeresztette a bárkába. Ott leültek egymás mellé, elmesélték szomorú sorsukat. Aztán egyszerre csak egymás nyakába borultak, s mondták lelkes szóval:

— Te az enyém, én a tied, ásó, kapa s a nagyharang válasszon el minket.

Csak úszott, úszott a bárka szép csendesen, addig úszott, hogy egy sziget partjára ért. Ott a fiú kikötötte a bárkát, a mátkáját otthagya, maga pe-

dig bement a szigetre, hogy széjjelnézzen, ki s mi-féle emberek laknak ottan.

Elindul a szigeten, de szeme-szája tátva maradt az álmétkodástól, mert ott ember volt ugyan elég, de mind *kővé volt válva*. Megy, mendegél a kővé vált emberek között, s egyszerre csak megszólal valaki a háta mögött:

— Gyere csak, öcsém, mondok neked valamit.

Visszafordul a fiú, s hát a kővé vált emberek közül egy integet felé:

— Gyere csak, gyere!

— Na, fiam — mondja a kővé vált ember —, az isten hozott erre téged. Látod-e amott azt a márványpalotát, eredj oda. Menj fel a *tizenkét garádicson*, nyiss be az ajtaján, s ahogy belépsz, szépséges szép leányok szaladnak eléd, karon fognak, visznek tovább, szobából szobába. Mikor aztán a fehér szobába érkeztek, ottan hínak téged táncolni, de se ne szólj, se ne táncolj, tégy úgy, mintha néma volnál. Akkor aztán teríteneK, lesz ott mindenféle drága étel s ital, kínálnak majd téged, biztatnak mézesmázos szavakkal, hogy egyél-igyál, de te se ne egyél, se ne igyál, még csak egy szót se szólj. Na, megharagusznak majd rád a kisasszonyok, megfognak s kidobnak az ajtón, utánad dobják az *aranyabroszt* mindenestül, kést, villát, tányért, ételt-italt, mindent. De te — oda se neki! — szedj fel szépen ételt-italt, mindent, s indulj vissza énhozzám. Ám, mielőtt énhozzám érnél, elédbe áll egy óriás, azzal meg kell küzdened, de te ne félj, húzd ki a kardomat, s vidd magaddal. A zsebemben van három üveg, vedd ki a legkisebbet, igyál belőle egy cseppet, s aztán az üveget tedd ismét vissza.

Úgy tett a fiú, ahogy a kővé vált ember mondotta. Ivott a legkisebb üvegből, s hétszerte erősebb lett, mint annak előtte. Bemegy a palotába, s hát csakugyan úgy volt, ahogy a kővé vált ember előre megmondotta: elébe szaladott egy csomó szép leány, egyik szebb a másnál, közre vették, s vitték be a fehér szobába, megzendült a muzsika, hívták a fiút táncra, de meg sem mozdult. Aztán asztalt terítettek, leültették az asztalhoz, kínálták, biztatták, mindhiába! Sem nem evett, sem nem ivott.

No, ha nem, bizony ki is dobták, hogy a nyaka majd megszakadt belé, utána dobták az arany abroszt s mindent, ami azon volt.

Ő meg szépen összefogta az aranyabroszt, fölvetette a hátára, s vitte. Kettőt-hármat sem lépett, elejébe áll az óriás, s nagyot kiált:

— Állj meg, hé! Innét tovább nem megy, míg nem jössz velem az ólomszérúre, s ott meg nem birkózol.

— Jól van — mondta a fiú —, csak menjünk, ha meguntad az életedet.

Kimennek az *ólomszérúre*, ott megfogja az óriás, felkapja a fiút, s úgy levágja, hogy bokáig süppedett a szérúbe. Kiugrik a fiú, ő is felkapja az óriást, s térdig vágja a szérúbe. De bizony az óriás is kiugrik, s úgy levágja a fiút, hogy a szérúbe éppen derékig süppedett. De a fiú most is kiugrott, nekifohász kodik, fölkapja az óriást, s nyakig vágja a szérúbe.

— No, most gyere ki, ha tudsz!

Bezzeg hogy nem tudott kijönni. Vette a fiú a kardját, s lenyisszentette az óriás fejét. Azzal megint vállára emelte az abroszt, s ment vissza a kővé vált emberhez, ki — úgy tudjátok meg — nem volt más, mint egy elátkozott király.

— Na, fiam — mondja a király —, most csak dugd vissza a kardomat, menj vissza a mátkádhoz, vígy neki ételt-italt, egyetek-igyatok, aludjatok, s jókor reggel gyere ide vissza.

Hej, istenem, azalatt a királykisasszony vesresre sírta mind a két szemét. Azt hitte, eddig bizonyosan megölték az ő mátkáját. No de mindjárt megvigasztalódott, ettek-ittak, aztán elaludtak. Jókor reggel felkelt a fiú, s ment a kővé vált királyhoz.

— Látod-e azt a márványpalotát, fiam? Nem azt kérdelem, amelyikben tegnap voltál, hanem azon túl van egy másik. Járd meg ezt is! Úgy, ahogy tegnap megjártad a másikat. Vedd ki a zsebemből a középső üveget, s igyál egyet, húzd ki a kardomat, s vigyed. Mert ebben a palotában is szebbnél szebb kisasszonyokat találsz, s ezek is kidobnak, ha nem táncolsz, ha sem nem eszel, sem nem iszol, s itt is egy óriás áll eléd, aki az *ezüstszerúre* hí téged, hogy megbirkózzál vele.

Elmegy a fiú a másik palotába, s világos világra úgy járt, mint azelőtt való nap. Pedig voltak, amilyen szépek voltak a leányok az első palotában, de még a szeme is káprázott, amikor ezekre nézett. De hiába csalogatták, hiába biztatták, olyan volt, mint a néma.

Na, ki is penderítették az ajtón, hogy a nyaka

majd megszakadott. Utána az aranyabroszt mindelestül, s ím, ahogy felszedi az abroszt, s a vállára veti, elejébe áll egy óriás, s hívja az ezüstszerúre, hogy birkózzanak meg. Sokkal erősebb volt ez az óriás, mint a másik. De erősebb volt a fiú is, mert jót húzott volt a középső üvegből. Egyszer az óriás vágta a fiút az ezüstszerúbe, máskor a fiú az óriást, de csak az lett a vége, hogy az óriás maradott nyakig a szerúben. Akkor aztán kihúzta a kardját a fiú, s lenyisszentette az óriás fejét.

Ment a fiú egyenest a kővé vált királyhoz. Jelentette, hogy mit csinált.

— Jól van, fiam, csak eredj a mátkádhoz, egyetek-igyatok, aludjatok, s holnap reggel jókor megint gyere ide.

Harmadnap a harmadik márványpalotába kellett mennie a fiúnak mert volt ám még egy palota. S voltak ott leányok, százszor, ezerszerre szebbek, mint a második palotában. De a fiú rájuk sem hallgatott. Ezer szerencséje, hogy nem, mert akár táncol, akár eszik, akár iszik velük, mindjárt kővé vált volna ő is.

Hát kidobják innét is a fiút, de úgy, hogy megnyekkent belé. Még jóformán föl sem tápázkodott, elejébe áll a harmadik óriás, s hívja az *aranyszérúre*.

Jól van! Kiment az aranyszérúre, de meg is ölte a harmadik óriást is, éppen úgy, olyan módúlag, mint a másik kettőt.

Megy a kővé vált királyhoz, s mondja ez neki:

— No, édes fiam, három próbát kiállottál emberül, vissza se add a kardomat, legyen a tied. Téged illet meg az, nem engem. Most csak siess a mátkádhoz, mert az eddig halálra sírta magát miattad, holnap reggel aztán gyertek ide mind a ketten.

Csakugyan igaza volt a kővé vált királynak. Szakadt a könny a királykisasszony szeméből, mint a záporosó, azt hitte, hogy soha többet meg nem látja jegybéli mátkáját. De bezzeg volt nagy öröm, mikor jött a boltosfiú. Ettek-ittak, vígan voltak, aztán elaludtak, s reggel szépen a kővé vált királyhoz sétáltak.

Fogadja a király szíves szóval, s mondja a leánynak:

— Na, édes leányom, a te jegybéli mátkád emberül kiállott három próbát, mostan tehozzád is vagyon egy kérésem. Látod-e amottan azt a magas hegyet? Menj fel annak a tetejére, ottan találsz egy *termő aranyvesszőt*, azt húzd ki tövestül, aztán gyere le a hegynek az aljába, ottan látsz egy kőfalat, csapd meg háromszor az aranyvesszővel, harmadik csapásra a *kőfal* megnyílik, s ti mind a ketten szaladjatok be. Se jobbra, se balra ne nézettek, csak fussatok, s addig meg se álljatok, míg a hegy gyomrába nem értek. Ottan van egy mélyeséges mély tömlöc. Ott senyved az én drága fiam, nehéz vásra verve. Háromszor kerüljétek meg a fiamat, aztán ahogy csak győzi a lábatok, szaladjatok visszafelé, mert ha csak egy szempillantásra megtántorodtok, becsapódik az ajtó előttetek, *kővé váltok*, ott maradtok, míg a világ s még két nap. Mikor aztán onnét kiszabadultok, gyertek ide hozzám, s te édes leányom, ezt a *cédrusfát*, mely itten énelőttem vagyon, suhintsd meg háromszor az aranyvesszővel, akkor majd láttok csudát.

Kimegy a királykisasszony a hegy tetejére, kitépi a termő aranyvesszőt, lejön a hegy aljába, megsuhintja a kőfalat, s beszaladnak a mátkájával a nyíláson. S hát amint szaladnak végig, erről is, arról is tündérszép kisasszonyok, deli szép vitézek kiabálnak rájuk, nevükön szólítják, mézesmázos szavakkal csalogatják.

— Ne fussatok, maradjatok, táncoljatok velünk!

De ők szaladtak tovább, sem félre nem néztek, sem meg nem állottak. Aztán mindenféle arany- és ezüstmadarak énekeltek szebbnél szebb nótákat. A királykisasszony meg akart állani, hadd lássa, csudálja, de a mátkája megrántotta s vitte magával. Szaladtak tovább s mindenféle drágaság, gyöngy, gyűrű, fülbevaló s minden, ami leánynak való, tündökölt a földön. Szeretett volna ezekből is felmarkolni a királykisasszony, de a mátkája nem engedte, szaladtak tovább. Aztán

aranynyerges, kardok, gyémántos buzogányok heverték a földön. Ezeket meg a boltosfiú szerette volna felszedni, de a királykisasszony megrántotta, szaladtak tovább.

Na, beértek a hegynek a gyomrába. Hát csakugyan ott ült mélyeséges tömlöc fenekén a kővé vált király fia, égő tűz között. Majd elepedett szegény a szomjúságtól, s nem ihatott egy csepp vizet, pedig csak egy lépésnyire volt tőle a jó forrásvíz. De hiába! A lánc nem eresztette odáig. Kérte a királykisasszonyt s a mátkáját összetett kézzel: adjanak egy csepp vizet neki. S a királykisasszony akart is neki adni, de a mátkája nem engedte, hanem, amint a kővé vált király meghagyta, visszafelé háromszor megkerülték a királyfit. Aztán szaladtak ki a hegyből.

Hiszen éppen jókor jöttek ki. Mindjárt be is csapódott az ajtó utánuk. Még meg is ütötte a fiúnak a sarkát, s lehasította a királykisasszony szoknyájának a szélit. Visszafordulnak, s hát szemük-szájuk tátva maradt a nagy csodálkozástól. Ím, előttük áll a királyfi. Az is kiszabadult a hegynek a gyomrából.

Szépen visszamentek hárman a kővé vált királyhoz. Ott a királykisasszony az arany vesszejével háromszor meglegyintette a cédrusfát. Ím, halljatok csudát, az első legyintésre nagyot sóhajtottak a kővé vált emberek, a másodikra megmozdultak, a harmadikra egészen megelevenedtek, igazi emberekké lettek, s köszöntek nagy hálálkodással a királykisasszonynak, a boltosfiúnak, hogy megszabadították a gonosz tündérek varázsától.

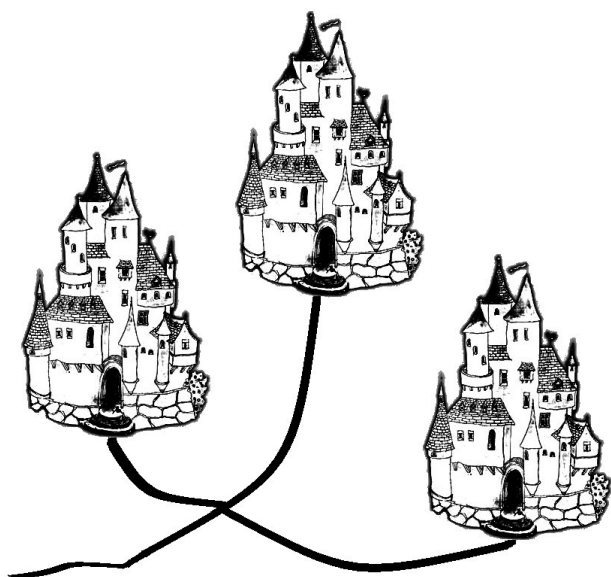
Amikor éppen legjobban örvendeznének, lecsap a levegőégből nagy sebesen egy *fehér galamb*, egyenesen a királykisasszony vállára.

Haj, istenem! Örült a királykisasszony. Az ő drága, kedves galambja volt ez. Csókolgatja, simogatja, borzolgatja a tollát, s ím, a szárnya alatt egy levélkét talált. Jaj, istenem! Mi volt ebben a levélben? Írta benne az édesapja, hogy ha valahol ez a levél megtalálja, tudja meg, hogy tömlöcbe, nehéz rabságba vetették a vejei és a leányai.

Sírva fakadt a királykisasszony, hullott a könnye, mint a záporosó. Mondja, hogy milyen szomorú levelet kapott az édesapjától.

— Ne sírj, édes leányom — mondja a király —, sok nagy jót cselekedtél velem, most majd én segítek rajtad. Eredj, az aranyvessződdel suhintsd

meg a három márványpalotát, aranyalma lesz mind a háromból. Vigyének el magatokkal a három aranyalmát, s az apád országában tegyétek le a legszebb helyen. Ott *háromszor-háromszor suhintsd meg* mind a három almát, s újra márványpalota lesz belőlük. Akkor aztán csináljatok nagy vendégséget, hívjátok meg arra a király leányait s vejeit, az országban ahány herceg, gróf s báró van, s mikor az asztalnál ültök, kérjétek meg tőlük, mit érdemelnek az olyan lányok s olyan vők, kik az apjukat a tömlöc fenekére vetik. A többi legyen a ti dolgotok.

Elmegy a királykisasszony, meglegyinti arany vesszejével a három márványpalotát, lesz belőlük három aranyalma, szépen beledugja a kebelébe. Aztán elbúcsúznak a királytól, a fiától s mindenkitől, beleülnek a bárkába, s elindulnak Zöld ország felé.

Hét nap s hét éjjel úszott a bárka, úgy érkeztek meg Zöld országba. Ott kiválasztottak maguknak egy szép helyet, egymástól jó távol letették a három aranyalmát, háromszor-háromszor meglegyintette aranyvesszejével a királykisasszony, s kerekedett oda olyan három márványpalota, hogy csudájára járt az egész ország. De azt senki lélek nem tudta elgondolni, hogy ki lehet e három márványpalotának a gazdája.

Na, megtudták azt is. Pecsétes levelet küldött a boltosfiú mindenfelé az országba. Vendégségbe hívta a hercegeket s grófokat, de különösen a bátyjait. Hanem az igazi nevét világért nem írta volna be a levélbe, hadd jöjjenek el csak bátran a bátyjai.

Jöttek is azok nagy örömmel, csakhogy kívülből jól szemügyre vehessék azt a három márványpalotát. Megjönnek a vendégek, megtelik az egyik márványpalota, kezdődik a nagy vígasság, van nagy tánc, hejehuja. Egyszerre csak megszólal a boltosfiú:

— Hercegek, grófok, bárók s minden rendű s rangú vitéz urak, azt kérdem tőletek, mit érdemel az a két lány, az a két vő, akik az édesapjukat tömlöc fenekére vetették, nehéz rabságra?

Mind azt felelték egy szívvel-lélekkel:

— Megérdemlik, hogy szörnyű halálnak halálával haljanak meg.

Hej, megijednek a király vejei meg a lányai! Szót sem szólnak, szépen kisompolyognak a palotából. Az ám, csakhogy a palota udvarán fegyveres istrázsák állottak, s visszavitték őket a palotába. Ebből tudták meg a vendégek, hogy kikre célt az a boltosfiú beszéde.

Mindjárt összeültek az országtartó nagy urak, s azt határozták, hogy mind a négyet lófarkára kell kötni, a beretvahídon hétszer meghordozni, akkor a testüket négyfelé vágatni, s szegezzék ki a város kapujára. Hanem azt mondotta a boltosfiú:

— Megérdemelnék mind a négyen ezt a szörnyű halált, de kegyelmezzetek meg az életüknek. Elég, ha a hóhér kiseprűzi őket az országból.

Úgy is lett. Hívták a hóhért, az kiseprűzte az országból a két boltoslegényt s a feleségüket. Akkor aztán felhozták a tömlöc fenekéről az öreg királyt, s folytatták a vendégséget. Hét nap s hét éjjel mindig vigadoztak. Mikor ennek is vége volt, az öreg király a boltosfiúnak adta az országát s egész királyságát. Ő volt ezután a zöld király.

Még ma is él, ha meg nem halt.

A kaposfüredi Mária Ház

Vannak a Földön olyan helyek, ahol az összeköttetés a mennyei világokkal sokkal intenzívebb, mint máshol. Ilyen belépési pontokon tisztábbak és emelkedettebbek a gondolatok, elmélyültebbek imáink. Isten jó szellemei könnyebben tudják teljesíteni Krisztus nevében kért fohászainkat, melyek az egész emberiség javát szolgálják.

Szép Hazánk bővelkedik ilyen szent helyekben.

Ismerjük meg közülük az egyiket: a kaposfüredi Mária Házat!

Mint tudjuk Jézus Krisztus kereszthalálakor édesanyját, Szűz Máriát János Apostolra bízta.

Ők a mai Törökország területén található Ephesosba költöztek, mely akkoriban hatalmas könyvtárral is rendelkező, kiemelt kulturális központ volt. Most gyönyörűen feltárt, régészeti leletekben igen gazdag terület. Választásuk bizonyára nem volt véletlen. Az érdeklődő ma is megtekintheti ott a Szűz Mária Lakóházaként nyilvántartott, jellegzetes, sötét kövekből épült, boltíves, kupolás épületet.

Az, hogy ennek a háznak a pontos mása most Magyarországon is megtekinthető egyedül és elsősorban Török Marcell Atya kitartásának köszönhető, aki egy csodás életúttal rendelkező, rendkívüli ember.

A II. Világháború előtt már Apor Vilmos Püspök, majd Mindszenty Bíboros tervei között is szerepelt a Ház felépítése, amely a zavaros történelmi időkben nem valósulhatott meg.

Marcell Atya megbízatását egyenesen Magyarország Királynőjétől, Égi Nagy Patrónánktól kapta csodálatos körülmények között, aki azt szeretne volna, ha földi otthona, földi országában áll.

A megbízatás idején Marcell Atya még fiatal ember volt, aki a katonasága idején többedmagával súlyos balesetet szenvedett. Minden társa meghalt, és Ő is a klinikai halál állapotából tért vissza különös élményeivel.

A Papság Szentségét csak később kapta meg, és egész életét átszötte a Szent Cél megvalósításán való fáradozás.

Tevékenységét végigkísérte az égi segítség, hiszen saját magán, szerény anyagi körülményein kívül másra nem számíthatott. Egészségi állapota is kor-

látozta, hiszen több mint tíz éve átültetett szívvel él.

A Ház építése során csodákban nem volt hiány. A helyet, melynek kijelölését imában kérte Marcell Atya, hatalmas meteor becsapódás jelölte meg. A meteor darabja megtalálható a Házban. Munkaerőt, pénzt, ételt, építőanyagot mindig volt aki adjon, hiszen az építkezést az Égből irányították. A lényeg, hogy áll a Ház, szépül a kertje, sok látogatót fogad.

Marcell Atya ma már nyugdíjasként viseli gondját a Mária Háznak. Töretlen hittel, derűvel munkálkodik. Itt, az Ő közelében úgy érezzük, mintha minket is áthatna a Béke a Szeretet a Bölcsesség és az Erő négy Szent Angyala. Ha tiszta szívvel megyünk, kéréseink valamilyen módon hamarabb érnek célba. Mintha édesanyánk szerető otthonát látogatnánk meg, ahová jó hazatérni időnként, hogy feltöltődhessünk, és folytatni tudjuk sokszor bizony erőn felülinek tűnő életküzdelseinket.

Mindenkit arra buzdítok, hogy zarándokoljon el erre a csodás helyre! Segítse Marcell Atyát amivel csak tudja, hiszen munkálkodása szent és talán ő maga is az.

Kaposfüred Kaposvár elővárosa. Az út gyönyörű somogyi tájakon át vezet oda.

Ha csak egy óracska gyomlálunk a kertben, már az is nagy ajándék az Ég Királynőjének, aki háttartalan szeretettel várja emelkedni, imában felfrissülni vágyó gyermekeit.

Szombati Mária (Internet)

Kaposfüredi Mária Ház (Internet)

Balogh Sándor

NAGY IMRE ÉS A PESTI SRÁCOK

Nagy Imre a huszadik század egyik legvitatottabb magyar politikusa. Hogy miért foglalkozom vele? Hadd idézzem dr. Bégány Attilát, az Új Demokratikus Koalíció (ÚDK) ügyvivő képviselőjét, aki a legjobb választ adta, amit eddig olvastam: *„Nagy Imrét azért tiszteljük, mert tudta legyőzni magát. Legyőzte korábbi énjét vállalva a halált is. E nélkül csak egy gyűlölt vagy megvetett kommunista begyűjtési miniszterként maradt volna meg emlékezetünkben. De legyőzte önmagát és ellenségből barátunk lett.”*¹

De ez önmagában nem elég. Nagy Imre naplójában, felismerve a kommunista valóságot, ezt írta: *„Csak az borzaszt el, hogy ugyanazok fognak majd rehabilitálni, akik most felakasztanak!”* Nagy Imre valódi tragédiája az, hogy a nemzet amelyért életét áldozta, még mindig nem rehabilitálta. Több, mint ötven évvel '56, és közel ötven évvel halála után itt az idő megismerni az igazi Nagy Imrét, a nemzet mártírját. Ez már csak azért fontos, hogy az ország jelen politikai elitje tanulhasson Nagy Imre nemzeti érzelmeiből. Sokan nem tudnak megbocsájtani a Sztálint és eleinte Rákosit is engedelmesen kiszolgáló Nagy Imrének kommunista múltja miatt. Azonban ha Jézus meg tudott bocsájtani a jobb latornak, akit bűneiért végeztek ki, miért nem tudunk megbocsájtani Nagy Imrének, aki a nemzetért lett mártír?

Azonkívül itt az ideje, hogy ötven év távlatból megfelelő, az akkori hidegháború és globális politika perspektívájába tegyük az '56-os eseményeket annál is inkább, mivel Döbrentei Kornél szerint „1956 letiprása a mai napig, 2004-ben is tart. A demokrácia álorcájába a Globalizmus szlogenje mögé bújva.... Folyik a megfélemlítés, a megtorlás. Rafinált módon, simlis emberekkel és eszközökkel.”²

Bár mozikban is feldolgozták mind Nagy élete utolsó pár évét, mind '56 történetét, a kép amit kapunk nagyon felületes. Érdekesen értékeli Nagy Imrét a kommunistának éppen nem mondható NEMZETŐR. Harsányi Sándor első oldalas cikkében, „Mindszentytől Nagy Imréig,” hasonlítja össze a kettőt, és azzal zárja a cikket, hogy „a NEMZET volt a pont, ahol a kettő találkozott.”³

Pár oldalon nem lehet nagyon részletes képet adni a vértanú miniszterelnökről, de a lényegét ki lehet, és ki kell domborítani. Összes urasainak ismeretében, Nagy Imre elkötelezettségeit így rangsorolnám:

1. Nemzet,
2. Humanizmus,
3. Kommunizmus
4. A Párt

Nagy Imre tudtommal az egyedüli kommunista vezető, akiről az USA Kongresszusban pozitívan emlékeztek meg kétszer is. Újratemetése alkalmából Gerald Solomon iktatta be a Congressional Record-ba⁴ az Amerikai Magyarok Országos Szövetsége Memorandumát jelen szerzőtől, majd kivégzésének 35. évfordulója alkalmából Steny Hoyer méltatta Nagyt többek közt ezekkel a szavakkal: „Még halála után is jelentős személy volt, mert újratemetése 1989-ben fontos mérföldkő volt a modern magyar történelemben.”⁵

Végül Nagy Imre politikai végrendeletében az emigrációt bízta meg, hogy figyelmeztesse a nyugatot, hogy ha nem segítik Magyarországot, holnap ők kerülnek sorra, mert „Moszkva imperializmusa nem ismer határt...”⁶. Az emigráció meg is felelt ennek a feladatnak, mert negyven éven át ébren tartották a Trianon kérdéssel együtt '56 szellemét is a nyugati közvéleményben és politikai körökben.

¹http://www.udk.hu/index.php?subaction=showfull&id=1181882086&archive=&start_from=&ucat=42,48,54

² „A magyar történelem szomorú novembere 2004” Kossuth Rádió/Vasárnapi újság, Döbrentei Kornél írása, elhangzott: 2004. november 7-én. Lásd

<http://www.mariaorszaga.hu/forum/viewtopic.php?p=184972&sid=95d70d5c4aa79e24b7b43e6bc2443bdb>

³ Nemzetőr, 1979. október 15.

⁴ Congressional Record, June 13, 1989.

⁵ Congressional Record, June 16, 1993.

⁶ ENSZ Különbizottság Jelentése a Magyar Ügyről, #291.

Nem vitás, Nagy Imre fiatal korától meggyőződéses és lojális kommunista volt, és az is maradt élete végéig. A másik, ami nem változott, magyar paraszti hiszékenysége és naivitása. Akkor mi változott, miben győzte le magát? Két kérdésben változott meg felfogása. 1953-ban, mikor a Párt megbízásából méltatta Sztálin dicső tetteit,⁷ vagy amikor elfogadta Moszkvában a miniszterelnöki kinevezést, még a régi, lojális és naiv pártkatoná volt. Így például mikor a magyar országgyűlésnek köszönte meg kinevezését, tudta, hogy hazudik, de megtette.⁸ Azonban mikor naivan elkezdett működni, mint miniszterelnök, aki az ország érdekeit képviseli, gyorsan meggyűlt a baja Rákosival, és egészségi állapota miatt, valamint az időközben létrejött kreml-i változások⁹ miatt, Nagy elvesztette miniszterelnöki pozícióját, idejét arra használta, hogy a „moszkvai elvtársaknak” írjon panaszkodó – és kioktató leveleket.

Ezen levelek írása közben jött a második változás. Volt ideje átgondolni a helyzetet és a levelekből egy egészen új, nemzethű Nagy Imre lép elé. Leveleit itthon csak az 1990-es változások után hozták nyilvánosságra, de angol fordításban¹⁰ már 1957-ben megjelent az egyik legnagyobb politikai művekkel foglalkozó amerikai kiadó gondozásában.¹¹ Nagy politikai naivitására jellemző,

⁷ Így kezdte megemlékezését: „Tisztelt Országgyűlés! Fájdalmas csapástól lesújtva lépek a szónoki emelvényre gyászba borult népünk színe elé, midőn a tisztelt országgyűlésnek betérjesztem Joszif Visszarionovics Sztálin halhatatlan emlékét törvénybeiktató javaslatot...” Kétségtelenül ez is része Nagy életművének, azonban nem lehet ezen az alapon Nagy egész életművét meg- és elítélni. Sőt, a szovjetbizánci pártszellemhez hűen, pont azt bízták meg a megalázó Sztálinméltatással, aki legtávolabb állt a sztálini szellemtől, tehát a megbízatás, amit Nagy csak pozíciója veszélyeztetésével tudott volna visszautasítani, közvetve pont Nagy humanizmusát és magyarságát bizonyítja.

⁸ Miniszterelnöki kinevezésének körülményei csak 1993-ban lettek ismertek Magyarországon, mikor a MAGYAR NEMZET, Nagy miniszterelnöki székfoglaló beszédének 40. évfordulóján (július 3), Földvári Rudolf beszámolója és kézzel írt naplója alapján ismertette a részleteket „Hideg zuhany Rákosinak: ‘Legyen Nagy Imre a miniszterelnök’ ” címmel.

⁹ Malenkovot leváltották.

¹⁰ Magyarul pedig egyes részeket 1959-ben kiadtak AZ IGAZSÁG A NAGY IMRE ÜGYBEN (Századvégi Füzetek, Brüsszel), magyarországi kiadás 1989-ben.

¹¹ Imre Nagy, ON COMMUNISM, In Defense of the New Course, Praeger, New York, 1957.

hogy mikor a változott politikai helyzetben 1955-ben újra a Kremlbe rendelték a magyar vezetőséget és ezúttal Nagyt kritizálták, hogy a mezőgazdaságban nem vette figyelembe a szovjet kolhozok példáját. Méray szerint Nagy, ha elfogadja a kritikát, megtarthatta volna a miniszterelnökséget,¹² de Nagy bátran visszafelelt, és sértegette a moszkvai elvtársakat, hogy ők is csináltak hibákat mikor a kolhozokat létrehozták. De fő kifogása az volt, hogy a fentről irányított kollektívizmus rossz módszer Magyarországon, mert a magyar paraszt nem olyan buta, mint az orosz muzsik, a magyar parasztnak nem kell, hogy mindent a szájába rágjanak. Míg egyrészt kritizálja a szovjet elvtársakat, másrészt a miniszterelnöki székbe való visszahelyezését kéri. Ebben az időben írta meg a magyar irodalom egyik legszebb nemzeti dicsőhimnuszát:

A klikkvezetés, majd a Személyi diktatúra szelleme súlyos helyzetet teremtett más tekintetben is. Megsemmisítette azokat az erényeket, amelyek a pártnak is, a kommunistáknak is becsületet szereztek, növelték befolyásukat, az irántuk táplált bizalmat, amelyek reményt keltettek a népben, céljaik megvalósulása iránt. Fel kell éleszteni és ki kell fejleszteni ezeket az erényeket, amelyek már-már kihálnak a párt életéből és a kommunisták magatartásából. Ilyen erény a magyar NÉP szeretete és megbecsülése, a vele való szoros kapcsolat és összeforrottság, a hűség a néphez, érdekeinek igaz szolgálata. Ez a párt és minden kommunista erkölcsi parancsa, ez a morális alap, amelyen minden tevékenységüknek épülnie kell. Harcolni kell a humanizmus, az emberiség elvének a kommunisták tevékenységében való érvényesüléséért és lépten-nyomon le kell leplezni, élesen fel kell lépni a népellenes törekvések ellen, amelyek mind veszedelmesebben uralkodnak állami és pártéletünkben. Ilyen erény: az igazi hazafiság, a hazaszeretet érzése, a „haza minden előtt” magasztos eszményének hű és önzetlen szolgálata, amely nagybecsülést keltett a kommunisták iránt a legszélesebb néprétegek körében és fokozta népszerűségüket. Anélkül, hogy a túlzó nacionalizmus, a sovinizmus elleni eszmei-politikai harcot enyhítenénk és teljes ideológiai fegyverzettel fel ne lépnénk ellene, ott, ahol felüti

¹² Méray Tibor, The Revolt of the Mind, London, 1960, 324 o.

a fejét, a proletár nemzetköziség szellemében, más nemzetek megbecsülésével együtt, ápolnunk kell a hazaszeretet erényét, amit a magyar néptől idegen vezetők a sovinizmus alantas ösztönével igyekeznek azonosítani és beszennyezni. Annyira el vannak szakadva a nép lelkiületétől, a magyarság érzéseitől, hogy talán észre sem veszik, milyen súlyos sérelmeket ejtenek a nemzeti önérzeten. A magyar nép nem sovinizsista, de nem is kozmopolita, nem is akar, nem is fog azzá válni. A néptől idegen, ostoba politika, amely nem más, mint nemzeti nihilizmus, amely a hazaszeretet és nemzeti érzés erényeit elutasítja, magatartásával éppen a sovinizmus veszélyét szítja fel. A szocializmus nem fosztja meg a népeket nemzeti jellegüktől, nemzeti érzéseiktől és sajátosságaitól. Ellenkezőleg, ezekkel minden nép gazdagítja a szocializmus egyetemes erkölcsi-etikai értékeit. A magyar népnek a nemzeti eszményekhez való törhetetlen ragaszkodása, hűsége a szabadság és függetlenség gondolatához, amely hosszú évszázadokon át történelmét formálta, erejének forrása volt és lesz a jövőben is, nem elítélendő nacionalizmus, hanem a magyar nép legnemesebb jellemvonásai, nemzeti erények, amelyeknek a kommunistákban kell testet ölteniök, ha a magyar nép hivatott vezetői akarnak lenni. Akit a magyar nép követni hajlandó történelmének jövőbe vezető rögzős útján, annak számolni kell nemzeti önérzetével, és a nemzeti büszkeség érzésével, amire a kis népek, mint a mi népünk, a magyar is, talán érzékenyebbek, mint a nagy nemzetek. A magyar tehetséges, szorgalmas nép, múltja és jelene egyaránt bizonyítja, hogy tudomány, technika, művészet, irodalom, zene és sport terén mily nagyszerű alkotásokra, teljesítményekre képes. De nem kisebb állam-alkotó képessége és államfenntartó ereje. Minden történelmi korszakban kitermeli nemzeti géniuszeit, nagy államférfiit, és hadvezéreit, akik a társadalmi fejlődés és átalakulás viharos századain át elvezették az országot a szocializmus küszöbéig. Ez a nemzet most sem lett kis-korúvá, most sem szorul gyámkodásra, meg tud állni a maga lábán és a békeszerető népek nagy családjában, a szocializmus, az emberi haladás ügyével együtt, a nemzeti szabadság és függetlenség ügyét is méltóan képviselni és előrevinni tudja. Ezt azonban csak a népből eredt, a néppel összeforrt és érte küzdő vezetők, a néppel együtt

tudják valóra váltani. Nálunk a mai vezetők okatlan politikája elnemzetietlenítés útján akar a szocializmus felé haladni, ami az utóbbi időben mindjobban feszíti a belső ellentéteket és olajat önt a sovinizmus parazsára, mert a magyar nép, mint minden más nép, a szocializmust úgy fogadja el, ha nem kell feláldoznia nemzeti érzéseit, tudatát és sajátosságait, amelyeket a szocialista társadalom kereteiben is tovább kíván ápolni.¹³

Mikor ezeket a sorokat, a kommunistákra utaló részek kihagyásával megmutattam ismerőseimnek, hogy találják ki, ki írta, Széchenyitől Németh Lászlóig és Illyés Gyuláig mentek a találgatások, és senki nem gondolta volna, hogy a „kommunista” Nagy Imre írta ezt.

Nagy azonban a nemzeti tudat magasztalásán kívül társadalomelméletben is jelentőset alkotott. A '70-es években részt vettem a Kansas-i egyetemen egy nyolchetes politikai filozófiai szemináriumon, ahol az ismertebb marxista és neo-marxista filozófusokkal, mint pl. a Frankfurti iskola, vagy a disszidens kelet és közép-európai neo- vagy reform „humanista” marxistákkal foglalkoztunk. Nagy Imre neve nem is volt a listán, és egy szó sem esett róla, míg én fel nem hoztam. A szemináriumvezető professzor javasolta, ismertessem Nagy Imre elképzelését egy dolgozatban. Mikor elolvasta, meglepődött, és bevallotta, hogy Nagy Imrének is a listán kellett volna lennie, de eddig angolul senki nem dolgozta fel Nagy társadalom és politikai filozófiáját. Szakmailag Nagy ON COMMUNISM¹⁴ cím alatt kiadott írásai a legjobb humanista neo-marxisták írásaival versenyeznek.

Saját tapasztalata alapján Nagy az 1955-56-ban írt dolgozataiban nem csak egy humanista elvű marxizmust illetve szocializmust dolgozott ki, hanem elméletben szétválasztotta a pártot az államtól. Míg a Párt Moszkvának való alárendeltségét illetve a Párt internacionalizmusát elfogadta,

¹³ „A magyar közélet időszerű erkölcsi-etikai kérdéseiről; 1955 december havában. AZ IGAZSÁG A NAGY IMRE ÜGYBEN, Századvégi füzetek, Budapest, 1989 (első kiadás Európai Petőfi Kör, Bruxelles, 1959); 153-154 o. Nagy Imrét a téma úgy látszik annyira fellelkesítette, hogy az egészet egy szuszra vetette papírra, egyetlen hosszú bekezdésben.

¹⁴ A több, mint 300 oldalas munka 25 fejezetből áll, tehát 25 témával foglalkozik.

az államhatóságot a nemzeti önrendelkezés joga alapján, a magyar történelmi hagyományok, nemzeti sajátságok és kultúra figyelembe vételével, a Párttól függetlenül akarta berendezni. Ennek az elképzelésnek egyes elemeit a fenti idézetben is fel lehet ismerni. Tette ezt azután, hogy a moszkvai elvtársaktól elfogadta a miniszterelnöki kinevezést. Ez volt szerinte a kommunizmus fennmaradásának az egyetlen lehetősége.

Így valószínű, hogy kivégzésében az ’56-os szerepe csak ürügy volt, elmélete sokkal veszélyesebb volt a pártra nézve, mint amit ’56-ban csinált. Lássuk tehát, hogy mi is történt ’56-ban?

Ötven év távlatából az adatok nagy része már elérhető, azonban nem olvastam eddig egyetlen beszámolót, amely a lényegét maradéktalanul tárgyalta volna, annak ellenére hogy a tavalyi 50. Évfordulóra mindenki akinek bármi szerepe is lett volna ’56-hoz megírta az írnivalóját. Ezért tehát itt az ideje röviden összefoglalni egy csokorba, amit eddig tudunk ’56-ról.

Én doktori disszertációmát 1956-ról írtam, így részletesen foglalkoztam az akkori eseményekkel, már amennyi részlethez hozzáférhettem nyugaton, ugyanis 1989-ig nem voltam kívánatos személy, és nem engedtek haza. Így több hetet töltöttem a müncheni Szabad Európa Rádió könyvtárában, ami akkoriban a legjobb magyar anyaggal rendelkezett Magyarországon kívül.

Disszertációmban két szempontot emeltem ki: először, hogy ’56 nem egyszerű nemzeti felkelés volt, hanem kultúrháború. A sokkal nacionalistább de ortodox vallású és kultúrájú románok, szerbek, bulgárok, sőt maguk az oroszok sem lázadtak fel a bizánci kultúrájú elnyomóik ellen, míg a nyugati keresztény kultúrájú kelet-németek, lengyelek, csehek, és persze mi magyarok mind fellázdattunk. A másik szempont az volt, hogy a forradalmat Gerő provokálta ki,¹⁵ hogy megmentse hatalmát, ami egyre gyorsabban csúszott ki a kezéből. Ezt „Gerő gambitnak” neveztem, de eredetileg csupán egy spekulatív következtetés volt, minden dokumentáció nélkül.

Nyilvánvaló volt, hogy a békés fejlemények végül is Gerő menesztésével fejeződnek be, így egyedül Gerőnek és klikkjének állt érdekében egy drasztikus provokáció, amellyel a fejleményeket meg lehet állítani, illetve visszafordítani, és megmenteni Gerő kezében a hatalmat. Azóta persze több oldalról is találtam dokumentációt, hogy ez így volt. Legmeglepőbb bizonyíték magától Nagy Imrétől származik, és ez megmagyarázza kezdeti tartózkodását és bizonytalanságát.

Október 23-án délelőtt, miután a diákok a Petőfi Körben már követelték Nagy rehabilitálását, Nagy találkozott négy elvtársával, kiértékelni a helyzetet. A jelenlevő Gimesi Miklós, akit Nagy Imrével együtt kivégeztek, beszámolt feleségének a találkozásról, aki elmondta, mi is történt. Gimesi Aliz szerint az elvtársak biztatása ellenére „Nagy Imre hallani sem akart arról, hogy a tüntetésben részt vegyen. Emlékeztetett minket [mondta férje] Mező Imre tíz nappal korábbi figyelmeztetésére, amely szerint Gerő nagyarányú provokációra készül ellene: szántszándékkal hagyja a dolgokat egy Poznań-szerű felkelésig menni, hogy aztán lecsaphasson az egész pártelrenzékre.”¹⁶

Visszatérve az előzményekre, az ENSZ Jelentés szerint van bizonyíték, hogy a szovjet csapatokat már napokkal 23-a előtt mozgósították és megkezdtek az előkészületeket a beavatkozásra.¹⁷

Dr. Tamáska Loránd 10 oldalas beszámolójában szovjet katonai kapcsolatai mellett hivatkozik egy Kádár Jánossal való beszélgetésre, amelyek szinte megjósolták az októberi forradalmat.¹⁸ Ezekre alapozva, Dr. Tamáska biztos abban, hogy Gerő és az oroszok előre tervezték, ki-

¹⁶ Igazság a Nagy Imre ügyben, 55 o.; lásd szintén Tóbiás Áron, in *memoriam NAGY IMRE, Emlékezés egy miniszterelnökre*, 1989, Szabad Tér Kiadó, 1989, 178-179 o. A „tíz nap” előtti figyelmeztetés pont Gerő Titóhoz való október 15-i elutazása előtt történt.

¹⁷ ENSZ Jelentés, # 157-9.

¹⁸ Tamáska Loránd, MD, „Ötszáz gramm prágai sonka - A magyar ’56 háttere,” *HUNNIA*, October 25, 1994, pp. 21-31. A sonka ügy arra utal, hogy az egyik miniszter azzal az ürüggyel utasította el Tamáska panaszát, hogy cukorbeteg fiának étrendjében sonkára van szüksége, és ezt csak mint miniszter tudja beszerezni, tehát nem veszélyeztetheti állását.

¹⁵ Váli Ferenc javasolta ezt az elméletet először, *RIFT AND REVOLT IN HUNGARY* (Harvard University Press, 1961).

provokálták, és robbantották ki október 23-án a forradalmat. Így, Tamáska szerint '56 nem forradalom vagy ellenforradalom, hanem állampuccs volt:

„1956 októberében... nem volt népfelkelés, sem forradalom vagy ellenforradalom, hanem egy, az oroszok és a Párt által 1955-ben kitervelt, később megszervezett és 1956 október 23-án „céltudatosan” kirobbantott puccs. Egy államcsíny, amelynek azt kellett szolgálni, hogy az országot 15 éve megszállva tartó, gyarmati módra kizsákmányoló orosz csapatoknak ne kelljen kivonulniuk és azt követő ‘öt perc múlva’ (Marosán György kijelentése a KB egyik ülésén) ne kelljen a szovjet szuronyokra, tankokra támaszkodó pártnak, politikai rendszernek összeomlani.”

Tamáska felveti a kérdést, hogy honnan szereztek a felkelők fegyvereket, „mert fegyverek és egy kis lövöldözés nélkül nem lehet szavahihető forradalmat csinálni.” Szerinte a fegyvereket először, felsőbb parancsra, a rendőrök adták a lázongó fiataloknak. Azonban más források nagyon érdekes tények közölnek.

Egy videóra vett interjúsorozat¹⁹ szerint, miután az első lövések eldördültek a rádiónál, valaki elkiáltotta, „Menjünk a lámpagyárhoz fegyverekért,” és egy „véletlenül” pont ott álló teherautóhoz vezetett néhány diákot. A „Lámpagyár” valójában szigorúan őrzött fegyvergyár volt. Mikor odaértek, egy öreg nyugdíjas kapuson kívül egy fiatal takarítólányt találtak az udvaron, aki szépen odavezette őket egy raktárteremhez, amelynek a bejárata ládákkal volt eltorlaszolva, ahol fegyverek és lőszer várta a forradalmárokat. Minden baj nélkül megrakták a teherautót és tértek vissza a rádióhoz a fegyverekkel és lőszerrel. Az interjú folyamán az interjú-vezető több alanytól kért erre magyarázatot, de senki nem tudta megmagyarázni, hogy a „lámpagyár” miért állt őrizetlenül. Persze miután a teherautónyi fegyvert és lőszert kiszállították, gyorsan kiküldtek egy szakasz katonát a maradék fegyverek őrzésére.

Ez annál inkább is megmagyarázhatatlan, ha csak fel nem tételezzük, hogy minden terv szerint ment, mivel október 21-én „Javaslat a szükséges intézkedésekre” címmel rendkívüli katonai eligazítás történt a budapesti és vidéki helyőrség részére a Honvédelmi Minisztériumban. Az eligazítás programját a honvédelmi miniszter, Bata vezérőrnagy személyesen jóváhagyta, és fénymásolatban, kézzel írt de olvasható oldaljegyzetekkel megtalálható az Igazságügy Minisztérium kiadásában megjelent beszámolóban.²⁰

A budapesti helyőrség számára nyolc pontot foglalt magába a terv, míg a vidéki parancsnokságoknak hatot, és külön pontok foglalkoztak a „fegyver-, lőszer- és robbanóanyag-raktárak ellenőrzésével”. A terv szerint állandó rádió riadókészültséget kell tartani, valamint utasított „futárrepülőgép és helikopter készletben tartásra a budai repülőtéren”. Tehát nyilván készültek valamire, amit Dr. Tamáska előre sejtett, és amiről Kádár is tudott, és Nagy Imrét is figyelmeztették. Az Igazságügy Minisztérium jelentése ugyanezt a konklúziót vonja le: „Nem igaz tehát, hogy október 23 váratlanul, tehát meglepetésszerűen érte a hadsereg, illetve a politikai felső vezetést”.²¹

Ez megmagyaráz sok mindent, köztük Gerő provokatív rádióbeszédét október 23-án, és Gerő jugoszláviai látogatását Titónál, akit meg kellett neki győzni, hogy az orosz csapatok tervezett bevonulása nem Tito ellen irányul. Azonban Gerő terve nyilván azon csúszott el, hogy a lengyel eseményekre reagáló magyar fiatalság korábban rendezte a tüntetést, mint amikor Gerő tervezte. Minden valószínűség szerint Gerő a november 7-i ünnepléseket akarta felhasználni a provokációra, így október 23-án nem volt kész, de mégis a provokáció mellett döntött, és így terve visszafelé sült el.

Ez megmagyarázza Nagy Imre óvatos kezdeti hozzáállását, amíg nyilvánvaló nem lett, hogy Gerő elvesztette a játszmát. Gerő jelenléte a Forradalom első napjaiban mintegy lidércnyomás nehezített Nagy Imrére. Rácz Sándor szerint „mikor Nagy észreveszi, hogy nincs Gerő – mert 26-án

¹⁹ A Mi Forradalmunk; 5 részes magyar dokumentumfilm, 1995, rendező Magyar József, operatőrök: Vékás Péter, Kőszegi Gyula.

²⁰ *SORTÜZEK – 1956*, II. JELENTÉS; Igazságügyi minisztérium, Tényfeltáró Bizottság, 1994, 62-63 o.

²¹ U. o. 9 o.

Moszkvába szökött –, rögtön változásokat eszközöl a kormány összetételében”.²² Kezébe veszi a külügyek irányítását, közvetlen kapcsolatba lép az ENSZ Titkársággal, és mint magyar nemzeti politikus próbálja menteni, ami menthető, és a nemzet jövőjét új alapokra fektetni.

Nagy tragédiája az volt, hogy feltételezte, hogy Magyarország élhet véres harcok árán kivívott szabadságával, illetve függetlenségével, és nem vette figyelembe a Szovjet hidegháborús érdekeit, és Amerika már kialakulóban levő globális terveit. Sokan a Szezi Csatornával kapcsolatos egyiptomi krízist okolják a magyar kérdés elodázásáért, ami téves magyarázat.

A szovjet terveket a NATO létrehozása befolyásolta. Az osztrák békeszerződés alapján 1956 végén ki kellett volna vonulniuk Magyarországról, amit hajlandók lettek volna megtenni. Azonban mikor a NATO megalakult, azt ellenséges lépésnek tekintették, és elhatározták, hogy benn maradnak Magyarországon. Azonban a békeszerződés szerint ez csak úgy volt lehetséges, ha az országban fellép a fasiszta restauráció veszélye. Így szükségük volt egy kis fasisztának látszó forradalomra, és akkor maradhatnak, amíg a restauráció veszélye fennáll. Dr. Tamáska értesülése szovjet barátaitól tehát igaz volt. Az Igazságügy Minisztérium Sortűz Jelentése az alábbiakban foglalja össze a szovjet tevékenységet: a magyar katonai és politikai felső vezetéshez „hasonlóan gondolkodott a szovjet politikai és katonai vezetés is. A Különleges Hadtest törzse 1956. júniusában parancsot kapott egy ‘rendszerellenes’ megmozdulás leverésére vonatkozó terv kidolgozására. A terv utolsó pontosítását Budapesten Malasenkó ezredes, a Különleges Hadtest törzsfőnöke október 22-én hajtotta végre (Vojenno Isztoricseszki Zsurnal 1993. 10. szám).”²³

Lényegében ugyanezt az információt Malasenkó '56-ról és annak előzményeiről írt könyve alapján, csak kicsit bővebben, megtaláljuk a HADTUDOMÁNY című magyar folyóiratban is.²⁴

²² 22 Rác Sándor, PARÁZSLÓ SZÁNDÉK, Emlékek és tények 1956-ból, 2005, 105 o.

²³ U.o., 9-10 o.

²⁴ E. I. Malasenkó, „A különleges hadtest Budapest tüzeiben” HADTUDOMÁNY, 1994/1, 121-124 o. Malasenkó

Malasenkó szerint már 1956 júliusában kaptak utasítást Moszkvából, hogy készítsenek konkrét terveket egy esetleges beavatkozásra. Tyihonov tábornok koordinált a magyar hadvezetéssel, és Malasenkó egy vastag kötetnyi információt kapott a terv kidolgozásához. Malasenkó pár nap alatt elkészült a papírmunkával a közös szovjet-magyar akcióról, „Magyarország területén a rend visszaállítására. Lascsenkó tábornok jóváhagyta a tervet, „KOMPASZ’ fedőnév alatt. Az alacsonyabb egységek parancsnokai mind megkapták a beosztásukat és az utasításokat.”²⁵

Malasenkó szerint, aki mint katona ember, nem volt beavatva a politikai manőverezésbe, a kormány nem alkalmazott megfelelő szigort. Arra számítva, hogy a helyzet tovább romlik, „Lascsenkó tábornok október közepén megszakította a magasabb egységek parancsnokainak kiképzését és visszaküldte őket egységeikhez, hogy megtehessék a szükséges lépéseket... Így állíthatom, hogy azokban a napokban, általában jól voltunk informálva a Budapesten és Magyarországon kialakuló helyzetről. *De az események meghaladták elképzeléseinket.*”²⁶

Ez az utolsó mondat jelentős. Gosztonyi Péter,²⁷ miután ismerteti a szovjet előkészületeket, az orosz hadvezetést kritizálja: „a szovjet taktika is csapnivalóan rossz volt: páncélos erővel kívánták „móresre” tanítani az ellenük klasszikus partizánharcot folytató felkelőket.”²⁸ Nem a szovjet taktika volt rossz, hanem a szovjet stratégia. Ők nem csatát akartak nyerni a tankokkal, hanem megfélemlítés céljából vetették be őket. Azt hitték, hogy néhány rozoga páncélos megjelenik az

orosz nyelvű visszaemlékezése ugyanezzel a címmel jelent meg Moszkvában.

²⁵ U. o. 122-123 o.

²⁶ U. o. 123 o. Kiemelés tőlem, B. S.

²⁷ Tamáska Lóránt szerint Gosztonyit a nyugati katonai szakértők „nem sokra értékelik és úgy tudják, hogy 1956 október 23-án a Kilián laktanyában mint GH-s tiszt teljesített szolgálatot, laktanya-ügyeletes volt és lövetett a Corvin Közi ‘ellenforradalmi, alvilági csőceselére’.” Majd nagylelkűen hozzáteszi, „De hát az vessen rá első követ, aki nem tévedett életében, nem változtatta véleményét.” Lásd Tamáska, 21 o.

²⁸ Gosztonyi Péter tömör összefoglalója 1956-ról a Bécsi Napló egy 1998-as számában;

<http://kincsestar.radio.hu/jeles/jelesokt.23.php>

utcákon, eldőrdül néhány puskalövés, és ezzel vége lesz. Lesz néhány kommunista „mártír”, akiket majd nagy pompával eltemetnek, de ami a fő, meg lesz az ürügy a szovjet vezetésnek, hogy továbbra is az országban maradjanak, és Gerőnek, hogy leszámoljon a Nagy Imre csoporttal és visszafordítsa a lazulási folyamatot. De Malasenkó szerint „*az események meghaladták az elképzeléseiket!*” Mikoján és Szuszlov még október 24-én is optimisták voltak, mikor ezt táviratozták haza Moszkvába: „Az a benyomásunk alakult ki, hogy különösen Gerő elvtárs, de más elvtársak is túlbecsülik az ellenség erőit, és lebecsülik saját erőinket”.²⁹ Míg 1953-ban a berlini fiatalok a tankok láttán hanyatt-homlok szaladtak haza, a Pesti Srácok molotov koktéllal fogadták a tankokat, és géppisztollyal válaszoltak az ÁVH atrocitásaira!

Ezért érdemelték ki a Pesti Srácok az akkori „szabad világ” osztatlan elismerését. Még a „szabad” Amerika is elismerte hősiességüket, pedig Amerika volt a hibás, hogy a piros pesti vér hiába folyt a pesti utcákon.

Mielőtt tovább megyünk, meg kell említeni egy fontos tény, amit sokan nem vesznek figyelembe. Röviden, „nem mind arany, ami fénylik!” Nem mindenki volt forradalmár, aki részt vett az '56-os eseményekben. Mint azt Malasenkó tábornok is írja, október 23-án, mikor engedélyezték a diákok felvonulását, az MDP utasította a párttagokat is, hogy ők is vegyenek részt.³⁰ Azon kívül, mint az Klepeisz János, a balatonfüredi párttitkár későbbi, bíróság előtt tett vallomásából kitűnik, ő a Veszprém megyei párttitkár utasítására akart „forradalmi bizottságot” alakítani, és a megyei titkár az október 24-én a Veszprém melletti szovjet repülőtérré érkező Szuszlov és Mikoján SZKP KB tagok utasítására adta ki ezt a parancsot.³¹

Amerika akkor már kialakulóban lévő globális „világkormány” terveinek lettünk az áldozata. Az amerikai politikát, de főleg az amerikai külpolitikát nem a nemzeti érdek hanem a globális,

Magyarországon „háttérhatalomnak” nevezett csoport érdekei és emberei irányítják, akárcsak nálunk. A külpolitikai célok, legyenek azok a világkormány³² megvalósítása vagy Izrael támogatása, soha nem képezik, nem képezhetik, a választási kampányok témáját! Az elhallgatott alapfeltevés az, hogy a világbéke Amerikának is jó lenne, és minden ami ebből következik, csak részletkérdés, legyen az a világkormány, a Kínával való kibékülés, vagy Irak megtámadása. Így a Republikánus és a Demokrata pártok külpolitikája is csak részletekben különbözik, az alap feltevés és a végső cél ugyanaz, mert ugyanaz a háttérhatalom áll mögöttük illetve felettük.³³ A magyar forradalom elárulása tipikus példája, hogy hogyan, milyen diktatórikusan és alattomosan, a nemzeti érdek és a nép kívánságát semmibe véve működik a háttérhatalom által irányított országok külpolitikája.

A 20. század második felében Amerikának mind a bel-, mind a külpolitikájának megértéséhez el kell olvasni Arthur Schlesinger liberális politikai író Vital Center (Létfontosságú közép) című könyvét.³⁴ Schlesinger, aki a Kennedy kormányban az elnök „tanácsadója” volt, összegezi az 1949-ben írt könyvében a nemzetközi elit érdekeit képviselő amerikai politikai célokat és terveket. A könyv lényege, hogy a „világkormány nem eszméje” addig nem valósulhat meg, amíg Amerika és a Szovjetunió nem találkozik a „létfontosságú középben”.³⁵ Ezt pedig úgy lehet elérni, hogy Amerika belpolitikája mozogjon a szocializmus irányába, a szovjet pedig tisztelje jobban az emberi jogokat. Így tud a két hatalom közepén találkozni. Ehhez az is fontos, hogy külpolitikával

³² Ezt a kérdést részletesebben tárgyalom az Autonómia és az új világrend c. könyvemben, lásd

<http://www.corvinuslibrary.com/autonom/katalog.htm>

³³ Carroll Quigley, TRAGEDY AND HOPE (Macmillan, New York, NY, 1966) c. könyve részletezi, hogy a 19. század végére hogy hajtották uralmuk alá mindkét politikai pártot Amerikában (71-73 o.) A módszer egyszerű; „mindkét pártot támogatni, megengedni, hogy a pártok váltogassák egymást, ezzel eltitkolják a befolyásukat és egyben megakadályozzák a politikusok függetlenségét, és mivel van a két párt közti választásnak lehetősége, a nép azt hiszi, hogy saját akarata érvényesül”. (73 o.)

³⁴ Schlesinger, Arthur M. Jr. THE VITAL CENTER: THE POLITICS OF FREEDOM, (Boston: Houghton Mifflin Company, 1949). Másik fontos dokumentum Carol Quigley

³⁵ U.o. 240 o.

²⁹ Hiányzó lapok 1956 történetéből – Dokumentumok a volt SZKP KB levéltárából, Zenit könyvek, 102 o.

³⁰ Malasenkó, 124 o.

³¹ Mészáros Gyula, „Forradalom és szabadságharc 1956-ban.” BALATONFÜRED ÉS BALATONARÁCS TÖRTÉNETE, Veszprém, 1999, 507 o.

egyrészt gyakoroljanak nyomást Moszkvára, hogy engedélyezzenek több jogot a polgároknak és az elnyomott népeknek, másrészt közben ne ijesszék el túlságosan a Szovjetuniót. Például felhossa Rákosi Mátyást, aki sokkal elvetemültebb mint Peron argentinai diktátor, de Rákosival kesztyűs kézzel kell bánni, nehogy Moszkva megharagudjon ránk.

Eisenhower és Dulles külügyminiszter ebben a szellemben árulták el forradalmunkat. Először, a hidegháború szerves részeként nyomásgyakorlás céljából lázították az elnyomott népeket a Szabad Európa és Amerika Hangja propagandájával, de úgy látszik, akár csak a Szovjet, Amerika is elszámította magát: a budapesti események meghaladták Amerika elképzelését is. Mikor lázításaiknak konkrét eredménye lett, megijedtek és kétségbeesve próbálták menteni ami menthető volt. Mint alább láthatjuk, Eisenhower elnök utólag magyarázta ki magát, hogy nem volt szándékuk fegyveres lázadást kiprovokálni, de akkor már késő volt.

Miután a Pesti Srácok visszaverték a szovjet tankokat, a Kreml kész volt tárgyalásos alapon kivonulni és visszaállítani függetlenségünket. Washingtonnak legalább három üzenettel kellett, egyre sürgetőbb hangnemben, rábírní Hruscovot, hogy küldje vissza Pestre a tankokat. Az alábbi pontokat Radics Géza részletesebb ismertetéséből idézzük.³⁶

Az első üzenet "John Foster Dulles külügyminiszter úr október 27-én Dallasban mondott választási beszédében hangzott el. Eisenhower „indítványára” illesztette be a Szovjetuniónak szánt üzenetet: „Az amerikai kormány nem tartja a kelet-európai államokat lehetséges szövetségesnek.”³⁷

Majd Radics folytatja, Charles Bohlen az USA moszkvai nagykövetét idézve: „Jó néhány fekete, nagy Zisz limuzint láttak a Kremlbe menni október 29-én, mely jelezte, hogy a teljes szovjet

vezetőség gyűlésezik, vagy gyűlésezett, amikor a hivatalnokokat utasították a terv kivitelezésére. Ekkor kaptam táviratot Dullestől, aki utasított, hogy sürgősen adjam át a szovjet vezetőknek, mely értelmében az Egyesült Államok nem tekinti Magyarországot és bármelyik csatlóást lehetséges katonai szövetségesnek. A távirat idézett Dulles beszédéből, melyet Dallasban mondott, és hangsúlyozta, hogy beható elemzés után a „legmagasabb szinten” – nyilvánvaló utalás Eisenhower elnökre – hagyták jóvá.”³⁸

Bohlen a távirat átadásáról a következőt írja: „Az üzenetet Hruscovnak, Bulganyinnak és Zsukovnak még aznap délután az afgán követségen rendezett fogadáson adtam át, melyet a török nemzeti ünnep alkalmából rendeztek. Az amerikai álláspont nem volt különösebb hatással a szovjet vezetőkre. Ők már elhatározták a forradalom letörését...”³⁹

Ami 29-ét illeti, Bohlennek eme megfigyelése meg is állja a helyét, mert ekkor még a szovjet vezetők valóban a forradalom leverése mellett voltak. Mindebből az tűnik ki, az Egyesült Államok mindent elkövetett, hogy a Kreml urainak tudomására hozza; szabad az út. Uraim! Vagy elvtársak! Ahogy gondolják! Sőt,...!?

Éppen ezért, nagyon figyelemreméltó ama határozat, amelyet a szovjet vezetők közös megegyezés alapján hoztak október 30-án, melyről a The 1956 Hungarian Revolution: A History in Documents című gyűjtemény tudósít. A jegyzőkönyv a Szovjet Kommunista Párt Központi Bizottságának gyűléséről szól, amely szerint Molotov így foglalta össze a tárgyalás eredményét: Molotov: „Ki kell nyilvánítanunk a viszonyunkat az új kormánnyal. Mi tárgyalásba lépünk a csapatok kivonásáról.”

A Kiáltványt megírták, amelyet megküldtek az illetékes kormányoknak, és amely megjelent 31-én a Pravdában. Úgy nézett ki tehát, hogy csoda történt, a szovjet vezetőség elhatározta a csapatok Magyarországból, sőt a másik csatlós-országokból való kivonását is tárgyalások útján. Úgy tűnik – folytatja Radics –, hogy a kiáltvány na-

³⁶ lásd Radics Géza, 1956 és előzményei. Megjelent a Magyarságtudományi Intézet honlapján <http://www.magtudin.org/RG%201956.htm>

³⁷ Békés, Csaba – Byrne, Malcolm – Rainer, János M. The 1956 Hungarian Revolution: A History in Documents. Page XXXIX.

³⁸ Bohlen, Charles E.: Witness to History: 1929-1969. W. W. Norton & Company, INC. New York, 1973, 412 o.

³⁹ U.o. 413 o.

gyon meglepte az USA elnökét, Dwight D. Eisenhower is, mert szükségesnek tartotta, hogy október 31-én elhangzott rádió és televízió beszédében ismét biztosítsa a Szovjetuniót, hogy „Az Egyesült Államok nem tekinti sem a lengyel, sem a magyar vezetőséget lehetséges katonai szövetségeseinek.”⁴⁰

Október 31-én Hruscsov nyitotta meg és vezette le a tanácskozást, amely nagyon rövid volt. Nem volt ingadozás, bizonytalankodás. Az USA táviratban tisztázta álláspontját. Saburov volt az egyetlen, aki kitartott az előző napi határozat mellett. Marsall Zsukov kiadta a parancsot, és a szovjet csapatok előzönlötték Magyarországot. Azonban, nehogy Moszkvában kételkedjenek az Egyesült Államok jóindulatában, a külügyminisztérium újabb táviratot küld november 2-án Titónak, akkor, amikor a jugoszláv diktátor Brion szigetén tanácskozott Hruscsovval és Malenkovval. E táviratból Michael A Feighan, az Egyesült Államok képviselője 1960-ban iktatta be a Kongresszusi Naplóba (Congressional Record) a következőt: „Az Egyesült Államok kormánya nem jó szemmel néz olyan kormányokra, amelyek nem barátságosak a Szovjetunióval, a Szovjetunió határán.”⁴¹

Eme sorsdöntő napokban volt egy másik emlékezetes sajtótájékoztatója is az amerikai elnöknek, amikor többek között a következőt mondta: „Az Egyesült Államok sem most, sem a múltban nem javasolt (biztatott) nyílt forradalmat egy védtelen társadalomnak, olyan hatalom ellen, amely ellen nem győzhet.”

Oh! Yeah? – mondaná az amerikai. Amolyan kézmosás, mint kétezer évvel ezelőtt?

Annyiban igaza volt Eisenhower elnöknek, hogy Amerika soha nem biztatott „nyílt forradalmat”. Azonban emlékszem rá, hogy 1953 nyarán tett egy kijelentést, hogy ha egy nép ki akarja harcolni szabadságát, Amerika minden erejével („all our might”) segíteni fog. És ezt az üzenetet Amerika Hangja és a Szabad Európa napokig bömbölte!

A Kreml már bedobta a törülközőt, mikor Amerika elkezdett üzengetni! Nem attól tartottak, hogy a magyarok nem győznek, hanem attól, hogy mi lesz az amerikai külpolitika dédelgetett globalizációs terveivel, amit akkor még világkormányoknak, majd „Új világrendnek” neveztek, ha Magyarország felszabadul a szovjet járomból, és esetleg a többi rabnemzetek is követik a példát, és ne adj Isten, esetleg a Szovjet Birodalom felbomlik. Ha a magyar forradalom győzne, a zűrzavarban sokkal nehezebb lenne megvalósítani a világkormányt, mint egy kétpólusú világban. Így a Pesti Srácok és a magyar melósok, a „vörös Csepel” munkásai, beleköptek nem csak a Szovjetunió de Amerika illetve a világkormányt építő háttérhatalom levesébe is. Ezért kellett Amerikának elárulni bennünket.

Viszont ez azt is jelenti, hogy a Pesti Srácok és a csepeli melósok nem csak magyar, hanem világtörténelmet írtak 1956-ban. Azonban ha ez valóban így van, akkor érthető az is, hogy a háttérhatalom miért gyűlöl és büntet bennünket annyira.

Az árulás ezekkel az egyre sürgetőbb üzenetekkel nem ért véget. A Titón és Bohlen nagyköveten keresztül küldött üzenetek mellett sokkal fontosabb volt az az üzenet amit Lodge, az USA ENSZ delegátusa és maga Dulles külügyminiszter a New York-i ENSZ palotában adtak a Kremlnek: csinálhattok amit akartok, az USA megakadályozza, hogy az ENSZ beleavatkozzon a kommunista birodalom belügyeibe! Így Eisenhower és Dulles fent idézett üzenetei teljes harmóniában vannak az USA ENSZ-beli viselkedésével. Ezért az alábbi nem lephet meg senkit.

Gordon Gaskill, amerikai újságíró október 28-án érkezett Budapestre, így volt személyes tapasztalata is, de ami számunkra érdekes, az a 30 oldalas beszámolója, hogy az ENSZ hogyan kezelte az un. „Magyar Kérdést”.⁴² Általában ami az ENSZ-ben történik, ha nem is titok, de a végeredményen illetve az elfogadott határozatok szövegén kívül kevés információ kerül a nyilvánosság elé. Azonban a Magyar Kérdés annyira fontos volt, és a folyamat annyira érthetetlen, hogy az amerikai

⁴⁰ History in Documents. XLI. oldal.

⁴¹ Congressional Record, Volume 106, Part 14, Eighty-sixth Congress, Second Session, 31 August, 1960. 18785.

⁴² Gordon Gaskill, „Timetable of a failure,” VIRGINIA QUARTERLY, Spring 1958, vol. 34, # 2, 61-91 o.

újságíró, miután Magyarországról visszatért Amerikába, egy részletes tanulmányt írt róla. A cikk a Virginia Quarterly, a Virginiai Egyetem irodalmi lapjában jelent meg. A Quarterly Amerika egyik legtekintélyesebb egyetemi folyóirata. Gaskill tanulmánya az egyik legkevésbé ismert, mégis a legfontosabb dokumentáció '56 történetével kapcsolatban, amit történészeinknek részletesen fel kell dolgozniuk.

A tanulmány címe „Egy kudarc menetrendje,” napról napra, óráról órára, sőt, néha percről percre ismerteti párhuzamosan a New York-i és a budapesti eseményeket. Gaskill azzal kezdi, hogy Nagy Imre irodája november elsején az ENSZ életében példa nélküli 48 perces távíró összeköttetést létesített a miniszterelnöki iroda és az ENSZ Titkárság közt, készenlétben tartva a vonalat arra az esetre, ha esetleg sürgős üzenetet kellene küldeni. Ez alatt a 48 perc alatt Budapesten történelmi esemény folyt le. Nagy magához kérte Andropov szovjet nagykövetet, közölte vele, hogy ha a szovjet csapatok beözönlése azonnal nem marad abba, az ENSZ-hez fordul segítségért. Nagy nem blöffölt: a vonal nyitva volt direkt a titkársághoz, megkerülve a Rákosi által kinevezett, a Dr. Kós Péter néven futó Leo Konduktorov szovjet állampolgárt, a magyar ENSZ delegáció akkori vezetőjét. Mikor Andropov megígérte, hogy nem jön be több orosz katona, a távírókapcsolat megszűnt.

Majd amikor a szovjet benyomulás folytatódott, Nagy másodszor lépett érintkezésbe az ENSZ titkársággal, ezúttal táviratilag, kiváló angolsággal, beszámolt az újabb csapatmozdulatokról, bejelentette, hogy Magyarország kilép a Varsói paktumból, és Magyarország semlegességének elismerését illetve megvédését kérte az ENSZ-től, illetve a négy nagyhatalomtól.

Nagy harmadik táviratkapcsolatában kérte, hogy vegyék fel a magyar kérdést az EnsZ Közgyűlés rendkívüli gyűlésének napirendjére, és Kós-Konduktorov helyett megbízta Szabó Jánost, az ENSZ delegáció első titkárát a magyar ügy képviselésével.⁴³

⁴³ 1956 nov. 4-re virradóan 0¹⁵-0²⁰ között tette közzé a Szabad Európa rádió, hogy az USA javaslatára az ENSZ közgyűlése elé terjesztő kérelmet leszavazták. Négy ország szavazott a magyar ügy mellett: Norvégia, Luxemburg, India,

A részletek mellőzésével, három említésre méltó tényt kell kiemelni;

- A szuezi krízis miatt a nagy káoszban Nagy Imre üzenetei megkésve, néha a tények után kerültek az illetékesekhez, azonban ennek nem volt lényeges szerepe a végeredményben;
- Dr. Emilio Nuñez-Portoundo, a kubai delegátus, aki mint Kuba delegátusa, tagja volt a Biztonsági Tanácsnak, egy kis csoportot alakított Cassandra Klub néven, akik megpróbálták a magyar kérdést ébren tartani és napirendre tűzni; és végül, de jelentőségében elsődlegesen.
- Henry Cabot Lodge, az USA ENSZ delegátusa mindent megtett, hogy a magyar kérdés tárgyalását akadályozza, és a kubai delegátus erőlködését zsákutcába terelje.

Gaskill így foglalja össze az USA viselkedését:

„...a kisebbség keresztshadjárata, hogy az ENSZ csináljon valamit, lelassult és megbukott, mert az USA nem támogatta. Ahogy egyik küldött mondta, ‘Az Egyesült Államok elhatározta, hogy nem megy háborúba Magyarországgal, ezért elhatározta, hogy semmit sem csinál’. A tények igazolják ezt a véleményt, amit természetesen az USA külügyminisztériuma tagad. De ez alatt az 58 óra alatt, majdnem minden kivétel nélkül, amikor választás volt a halasztás vagy azonnali intézkedés közt, az USA mindig a halasztásra szavazott.”⁴⁴

Csupán egy példát hadd emeljek ki Gaskill cikkéből. Vitetti olasz delegátus semmitmondó sürgetésére reagálva, hogy az ENSZ kell, hogy csináljon valamit, Dulles képmutatóan támogatta, mondván „remélem, hogy ez az ügy, amely a Biztonsági Tanács (BT) ügyrendjén van, sürgősen ott is marad, és nem leszünk annyira lekötve a Szezi ügygel, hogy az kizárná Magyarország megsegítését, hogy visszanyerje függetlenségét”. Gaskill erre megjegyzi, hogy Magyarországon és az egész világban, akik nem ismerik az ENSZ működési sza-

Cuba. Hajnal előtt Miskolcon már hallottuk a bevonuló orosz tankok dübörgését (szerk).

⁴⁴ U.o. 171-172 o.

bályait, nagy lelkesedéssel fogadták, hogy íme, Amerika mennyire a magyar ügy mögött van! Azonban akik ismerik az ENSZ módszereit, tudják, hogy amíg egy ügy a BT előtt van, ahol a Szovjetnek vétő joga van, addig a Közgyűlés nem tűzheti az ügyet napirendjére. A megoldás az lett volna, hogy BT előtt való tartás helyett a BT-ben vigyék szavazásra az ügyet, essenek túl a szovjet vétón, és akkor szabad az út a Közgyűléshez, amely egyedül hozhat kötelező határozatot. Az amerikaiak által támogatott olasz javaslat tehát garantálta a további halasztást, semmittevést.

Itt meg kell jegyezni, hogy Gaskill nem tudott a fenti üzenetekről és a Titónak küldött táviratról, így elemzéséből hiányzik egy fontos elem. Utólag nézve, Lodge „érthetetlen” viselkedése és halogatója nagyon is érthető: az ő feladata volt, hogy megakadályozzon minden esetleges UN határozatot, ami esetleg elrettentené a Szovjet Uniót Magyarország megtámadásától! Még Magyarország semlegességének elismerését, amit Nagy kifejezetten kért, sem tették napirendre, mert akkor nyilvánvaló lenne, hogy a Szovjet agressziót követett el!

A tények és a részletek ismeretében Amerika álláspontja rosszabb volt, mint mulasztás. Ez bünyös és cinikus cinkosság, sőt agresszióra való felbujtás volt. Ezt az amerikaiak is érezték, mert az USA által pénzelt, New Yorkban székelő Magyar Bizottság egyik kiadványa⁴⁵ lehozza ugyanezt a Gaskill cikket, de teljesen kicenzúrázva, hogy Amerika szerepe úgy tűnjön az olvasónak, mintha Lodge valóban akart volna valamit tenni a magyar ügy érdekében. A Gaskill cikk teljes egészében rajta van Botos László Magtudin honlapján.

Az egész ENSZ cirkusznak annyi eredménye lett, hogy a kubai delegátus, Dr. Emilio Nuñez-Portoundo és főnöke, Fulgencio Batista kubai elnök, kegyvesztettek lettek Amerika előtt, és mikor Batista kormányát Fidel Castro inváziója fenyegette, Amerika, saját nemzeti és ideológiai érdekei ellenére, megtiltott minden fegyverszállítást

Batista hadserege részére,⁴⁶ így Castro majdnem minden ellenállás nélkül foglalhatta el Kubát, és Batista menekülni kényszerült 1959 január elsején.

Így végül is, ami az amerikai kormányt illeti, Kuba elárulásával zárult le a magyar forradalom ügye. Az amerikai nép persze minderről nem tehet, és még ma sem tud róla, és ami a népet illeti minden elismerést megérdemelnek azért, ahogy 1957-ben a kb. 30,000 magyar menekültet, az un. Szabadságharcosokat (Hungarian Freedom Fighters) fogadták akiket az árulás után, árulásuk fedezésére Amerika kormánya nagylelkűen beengedett.

Jelen írás méltó befejezéséül hadd idézzek Nagy már említett politikai végrendeletéből:

Az egész világ látja, hogy a szovjet hadsereg, minden nemzetközi szerződést és szabályt megsértve, töri le a magyar nép ellenállását. Azt is láthatják, hogy hogyan rabolják el egy ENSZ tagállam miniszterelnökét a fővárosból, ezért nem lehet semmi kétség, hogy ez a legbrutálisabb formája a beavatkozásnak. Ezekben az utolsó pillanatokban kérem a forradalom vezetőit, hogy ha tudják, hagyják el az országot. Kérem, hogy amit rádióüzenetemben mondtam, és amiben megegyeztünk a forradalom vezetőivel a Parlament épületben tartott megbeszéléseken, tegyék Memorandumba és forduljanak a világ összes népéhez segítségért és magyarázzák meg, hogy ma Magyarország, holnap vagy holnapután más országok kerülnek sorra, mert Moszkva imperializmusa nem ismer határt, és csak időre van szüksége.

A magyar nemzeti emigráció, minden erejét és befolyását latba vetve igyekezett megtenni ezt és folytatni a nemzetközi fórumokon a forradalmi szellem ébrentartását egész 1990-ig, mikor is úgy tűnt, hogy vége lett az átkozott rendszernek.⁴⁷

Sajnos, nem volt vége, csak átfestették, és ahogy Kiss Dénes mondta, „elmentek a tankok jöttek a bankok”.

⁴⁵ FACTS ABOUT HUNGARY, szerk. Imre Kovács, Amerikai Magyar Bizottság, New York, 1958. 119-143 o. Kovács Imréék összesen 14 kritikus részt hagytak ki az eredeti írásból.

⁴⁶http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Cuba#The_Cuban_Revolution

⁴⁷ ENSZ Jelentés, #291.

L. Kecskés András

A FA (KARÁCSONYI REGE FORRADALOMMAL)

1956. Pannonhalma. Diáknyelven: Szentkupa. A kollégiumban két fiútestvér. Apjuk a mátraaljai Pásztón, anyjuk a Budapesthez tartozó Csillaghegyen, nővérük Debrecenben. Karácsonyi készülődés. Végre, megy egy vonat. Mindenki haza! A füstöst se a Délibe, se a Nyugatiba nem engedték be. Kelenföldről döcögünk egy mocskos, ablakhíjas, fázós villamoson a Margit-híd irányába. A városi latyakban szétlőtt tankok, feketére égett, töpörödött holttestek helyei, nagylukas házak, szakadt vezetékek. Rombolás. Majd a békésebb budai tájak mutatták magukat: Óbuda, Aquincum. Vonatunk zöld színűre váltott. Kalauzunk nem volt. Még az ütközők is foglaltak voltak. Hosszú zötykölődés után végre megérkeztünk – Csillag-hegy – Árpád-fürdő – nyöszörögtek a vén vicinális fékpofái. Az egész napos utazás nyúge rögvést elillant; anya megölelt. Aggódva simogatta gyermeki buksinkat. Hogy utaztatok? Nem esett bajotok? – kérdezte, s közben öröm bujkált reszkető hangjában.

Tekintetünk azonnal az üres zongoratóróra meredt. FA nélkül nincs karácsony. Laci bátyámmal tudtuk, hogy a környéken csak egy helyen található, de ott az oroszok vertek tanyát. Fegyverekkel jól védhető tábor rendeztek be a Csillaghegy lejtőin: lokátorral, nehéz gépjárművekkel, tankokkal. E területről – a régi erőd-állítások receptje szerint – ellenőrizték az egész Duna-partot Római-fürdőtől Békásmegyeryig. A hadi vonalaik alatt fiatal lucfenyők sorjázta. Tűlevelükre ráült a fehérség. Nyílt terep: mező és havas szántás. Fű, fa, bokor sehol. Bátyámmal aggódó fürkészéssel kerestük egymás tekintetét; vajon a másik fejébe mi jár? Odakünn lomhán szálltak a fehér pamacsok. Szép karácsonyunk lesz. Még az este áramszünet. Statárium. Lőni mindenre ami mozog! „Pár napja két szovjet kiskatona robbant fel "békés" lőszerszállítás közben s ezt most a "forradalmárok" nyakába varrták” – világosított fel anya. A téli esthajnal korai szürkülete növelte elszántságunk. A jótékony alkony szinte kínálva ösztökélt: rajta!...most...! S lódultunk. A kerítések mellett osontunk mackóban, viharkabátban és nyítt kucsmáinkban egészen a Szépkilátó utcáig, az egykori önfeledt hócsaták és szánkózások színhelyéig. Hirtenlen mintha még a hold s a csillagok is elrejtöztek

volna félelmükben. Szívünk majd' kiugrott helyéből. Kalapált rendesen. Saját szusszanásunk is zavart a sötét csendben. Anyánk minderről nem tudott. Elkezdődött.

A hazai pálya kedvezett; a kutyák megismertek, egy vakkanás nem esett. Örültek voltunk. A „csak-azértis” elszántsága lett úrrá rajtunk. Csak a FÁ-ra gondoltunk. A jussunkra. Csigákká lettünk. Kúsztunk. Más választásunk nem volt. Egy órányi oda, – rövid fűrészesz – egy vissza. Édes terhünk árulkodó csíkot húzott a szűzi havon. Egy vatta-fehér mező terült el még előttünk.

A tisztviselőtelep szélső házai szinte kínálták védő falaikat, mikor rakéta dörrent. Beleremegtünk. Hosszú fényár fürdetett. Észrevettek! Bátyám a FÁ-val utánam nyomakodott. Földdé váltunk. Zúzmarás rögöt izleltem. Csak most jött ránk a halál félelme, hogy a mozdulatlanság csontig hatoló hideg hálót dobott reánk. A percnyi végtelenben nem bírtuk tovább. Hajlott bukdácsolással tettük meg az utolsó métereket egy oltalmat adó korhadat fakerítésig. Sikerült.

A kissé még mindig havas FÁ-val kezemben, mosolygós zihálással estünk be az előszobánkba. Pelyhes arcunkra a decemberi szél festett pírt, a jól végzett férfimunka örömét. Anyánk halottsápadt, büszke arcát máig nem felejttem.

A FÁ-ról egész este nem esett szó. Mind a mai napig hármunk titka maradt. Kevéssel éjfél előtt készültünk el a több éve használatos sztaniolok és a belécsavart/belécsomagolt házi szaloncukrok művészi párosításával: sodortuk, göngyölgettük, cernáztuk; villany híján mindezt az öreg salgótarjáni vaskályha izzásánál. Karácsonyfánk betérítette majd az egész zongorát s gyantás illatával egész egy-szobánk. Ültünk a templomi csöndben s ébren... álmodva, némán... beszélgettünk. A maradék gyertyák sercegő lobbanásaival és pöttöm kisöcsém édesded gögicselésével észrevétlen átkarolt a szenteste. A kimondhatatlan hála árja egyszerre tört ki mindnyájunkból:

*Mennyből az angyal lejött hozzátok pásztorok,
pásztorok,
Hogy Betlehembe sietve menvén lássátok,
lássátok...*

Pásztorfi István

HOVÁ LETT A 9000 PERGAMENT TEKERCES

HUN IMÁDSÁG

MIATYÁNK ISTENÜNK BENNÜNK VAN ORSZÁGOD.
ELÓTTÜNK SZENT NEVED TÖRVÉNY AKARATOD.

MINDENNAPUNK GONDJÁT, MAGADON VISELED.
BŰNEINKET MINT MÁSNAK, NEKÜNK ELENGEDED.

TE KEZED VEZET KÍSÉRTÉSEKEN ÁT,
S LEFEJTED RÓLUNK A GONOSZ JÁRMÁT.

TIÉD A NAGYVILÁG ÖSSZES HATALMA, ÜDVE,
MINDÖRÖKTŐL KEZDVE, LEGYEN MINDÖRÖKRE.

(A Kr. u. 410-460 táján keletkezett hun ezüstveretes szíjvégen rovásírással írva. A kijevei Nemzeti Múzeumban található.)

”A kijevei múzeumban őrzött Hun övvereten, szíjvégen levő rovásírást íma gyönyörű. Nem tudom, hogy tudtok-e róla, hogy a szíjvégen talált rovásírást szöveg megfejtésére Magyar rovásírás szakértőt-nyelvészt kértek fel.

Előlk mégis mindenáron eltítkolták, amíg lehetett.

Istennek hála ma már nem lehet szinte semmit titokban tartani! Érdekesség, hogy az 1960-as évek elején szintén Kijevben...

((=Kővár, amiről ma már tudjuk, hogy Árpád nagyapja Álmos őse Ügyek fejedelem alapította építette szabír-magyar város híres szabír kovácsiparával. Ott készültek a csodálatos Magyar szablyák.))

...régészeti feltárás során a Magyar hegyen találtak 9000 darab rovásírással teleírt pergamentet tökéletes állapotban.

A kutató régész Armatov akadémikus az egészet elküldte futárral a Magyar Tudományos Akadémi-

ának úgy gondolván, hogy mi vagyunk a megfejtésében illetékesek. Őt száműzték Szibériába.

A 9000 darab pergament pedig szőréen, szálán eltűnt!!! Mai napig semmit nem tudni róla.

A finnugoristák hallgatnak (vagy lapítanak, mint az a bizonyos a fűben). Ma már kideríthetetlen, hogy megsemmisítették, vagy csak eltűntették, nem tudni. Talány kinek állt az érdekében.

Óriási, pótolhatatlan veszteség, mert minden bizonytalanság és teljesen autentikus információs tömeg állna rendelkezésünkre, a hazatérés vagy honvisszafoglalás előtti, alatti és utáni időkből. S még mennyi minden van, amit eltítkolnak, vagy éppen megsemmisítenek előlk. Visszatérve az imához: gyönyörű. Nemhiába mondták a Görögök, hogy a szkíták - hunok - avarok - magyarok tudnak a legszebben imádkozni Istenükhöz.”

Somos Zsuzsanna

MAGYARORSZÁGI SZENT ERZSÉBET EMLÉKEK
FRANCIAORSZÁGBAN

Az Árpád-házi királyi családból csaknem 30 szent származik, közöttük is világszerte a legismertebb Árpád-házi Szent Erzsébet. Ennek magyarázata abban van, hogy olyan területen élt, amely közvetlenül kapcsolatban volt az európai szellemi élet fejlődésével. Szentté avatása is gyorsan zajlott: halála után 4 évvel – még apja életében – megtörtént. (Unokahúga, Árpád-házi Szent Margit szentté avatása csak halála után 653 évvel történt meg).

Szülei Katona József „Bánk bán” c. művéből oly jól ismert II. Endre és meráni Gertrúd voltak. Endre apja, III. Béla korának egyik legműveltebb és leggazdagabb uralkodója volt, anyja antiochiai/Chatillon Anna francia fejedelem-leány volt – ők kezdték meg az új királyi székhely építését Esztergomban. III. Béla bizánci neveltetése folytán forradalmasította a diplomáciát: a kancellária megalapításával véget vetett a panasznapokon zajló szóbeli áradatnak, mivel előtte a királyok (sőt kortársa, Anjou Szent Lajos francia király is) egy hatalmas fa alatt ülve ítélkeztek.

Valószínűleg meglepte a német földről érkezett ifjú királynőt, Gertrúdot a nyugati civilizáció és pompa az akkori esztergomi várban, annál is inkább, mivel az egykorú német krónikások Magyarországot lenézték, és barbár földként emlegették. Talán éppen ez sarkallta arra, hogy állandóan távollévő férje helyett magához ragadja a hatalmat és családtagjait segítse fontos vezető pozíciókba. Ez a magyar nagyurak ellenállását váltotta ki, ami tragikus véget ért: a királynőt lemészárolták a pilisi erdőben.

A kor szokásának megfelelően – hogy abban az országban nőjön fel, ahol uralkodni fog – négy éves korában eljegyezték Erzsébetet a türingiai örgróf fiával, Hermannal. A kislány kincsekkel megrakott poggyászában egy színezüst fürdőkád is volt utalva a tisztaságszeretetre. Két magyar komorna is elkísérte, akik csaknem haláláig vele maradtak.

Erzsébet már kislányként is különbözőt tár-

saitól: a játszópajtások tekintetében nem válogatott származás szerint, továbbá erősen vonzotta a templom csendje és áhítata: játék helyett szívesebben imádkozott a templomban. Menyasszony korában a mise alatt az úrfelmutatáskor levette koronáját, mert nem tartotta azt magához méltónak a mennyei úr jelenlétében. Vőlegénye meghalt, de annak öccse, Lajos beleszeretett a szép és okos királylányba és 14 éves korában feleségül vette. Őszinte szerelem fűzte őket össze. Erzsébet nagy hatással volt férjére, aki mindenkit érdemei szerint ítélte meg. Környezete ellenszenvvel volt iránta, mivel nem járt apró léptekkel és szívesen lovagolt. Férje egy asztalnál étkezett vele, aki megértette Erzsébet azon különöségeit is, hogy éjjel felkelt az ágyból vezekelni: néha kőpadlón aludt, vagy az asztalnál nem evett semmit, mivel böjtölt. Férje gyakran volt távol, a Szentföld visszahódításában vett részt. Ilyenkor Erzsébetet nevezte meg helyettesének. Hazatérő férje elé minden alkalommal kilovagolt és heves szenvedéllyel üdvözölték egymást. Számlálatlanul szórta a pénzt a szegényeknek. Egyszer éhínség és járvány idején megnyitotta a királyi magtárakat a szegények előtt, amit férje megértéssel vett tudomásul. Undort keltő betegeket ápolt, így egy bélpoklost fektetett férje ágyába és ott gondozta. Hazatérő férje a betegben a szenvedő Krisztust látta, Erzsébet számára lelki vezetőül felkérték marburgi Konrád franciskánus prédikátort. Boldog házassága alatt három gyermeke született. Erzsébet tökéletes összhangot teremtett Isten és férje iránti szeretetében.

Férje halálakor kimondhatatlan fájdalmat érzett: ”Jaj, uram, Istenem, most az egész világ meghalt számomra” – mondta. Jótékonykodásait ezután is folytatta: az egyik alkalommal, amikor a szegényeknek ételmezt akart vinni kötényében, sógora meglepte és ellenőrizte, azonban az élelem rózsává változott, ez a legismertebb és legtöbbet ábrázolt csodája.

Férje halála után gyermekeivel együtt elhagy-

ta a várat és özvegyi javaiból, valamint ékszereinek eladásából szerzett pénzen ispotályt rendezett be a szegényeknek Marburgban: felöltötte a ferences harmadrendűek szürke gyapjú-ruháját, mint betegápoló. Minden munkában szívesen vett részt, így a fonásban, szövésben is, azaz dolgozott. Gyermekait Konrád mester nevelőkre bízta, hogy szívét osztatlanul Istennek a szentelhesse.

Marburgi Konrád kíméletlen lelki vezetőnek bizonyult, Erzsébet hálás volt neki azért, hogy áldozattá tette életét és segítette elfelejteni hercegnői mivoltát. Egyszer azt kérte Konrádtól, hogy koldulhasson, de ő azt nem engedte meg neki, viszont eltiltotta tőle két kedves magyar szolgálóját, így hazamentek és hírt vittek róla. Apja követeket küldött érte, akiket egyszerű szürke gyapjú-ruhájában fogadott, nemet mondott a hazahívásra, tovább teljesítette küldetését.

Halálakor magas láza, hidegrázása volt, egyszer csak magyarul kezdett énekelni. Mivel egy kis madár ült le mellé, aki édesen dalolt, és vele kellett együtt énekelnie, aztán csendesen felsóhajtott: „itt az óra, amikor a Mindenható magához hívja barátját” – és elszenderült.

Halálakor Marburgban vendégeskedett a cambrai-i püspök, aki magához vette Erzsébet szívét, és ereklyeként elhelyezte az akkor megépült és Erzsébet által arannyal és kincsekkel támogatott főszékesegyház „Szent Szív” oltárában (Cambrai, Normandia). Az ereklyét a kifejezetten egyházellenes francia forradalom idején egy másik templomba vitték megőrzésre, a forradalmi zűrzavarban azonban nyoma veszett. Ma a főoltár egyik bemélyedése és az egyik mellékoltáron lévő rézszív emlékeztet erre.

Árpád-házi Szent Erzsébet 24 évet élt önkínzásban, áldozatok vállalásával marburgi Konrád hajthatatlan szellemű lelki vezetése alatt. Boldogan halt meg, hisz a letett hercegi korona helyett égi jegyességet nyert el. Erzsébet életére igaz a mondás: „ha a füvet este letiporják, talpra áll reggel”.

A 3. kerületben, a *Rue de Temple* (metrómegálló: *Temple*) áll a *Szent Erzsébetről elnevezett templom* (1. kép). A templom valaha a templomos lovagok erődítményének kápolnája volt. Mint ismeretes, a francia király, IV. (Szép) Fülöp (1268-1314) a papságot is meg akarta adóztatni,

így összetűzött a pápával. Több esemény után Avignonba helyeztette a pápát, aki francia befolyás alatt állott hosszú ideig. Hogy a Szentföldön meggazdagodott templomos lovagrend vagyont (a templomosok legtöbbje, így nagymesterük francia volt, legjelentősebb birtokaik is Franciaországban feküdtek, egyharmaduk itt élt) megszerezze. V. Kelemen pápával a rendet feloszlatta, vezetőiket kivégeztette, birtokaikat lefoglaltatta. 1628,-ban a francia királyné Medici Mária a kápolnát Szent Erzsébetnek ajánlotta, amelyet 1646. július 14-én szenteltek fel. A templom homlokzatán van Szent Erzsébet szobra, a főoltár felett jobbra és balra egy-egy csodálatos magyar címeres üvegfestmény: az egyik kép legismertebb csodáját, kötényében rózsákkal mutatja, a másik kép (2. kép) Erzsébet temetési menetét mutatja. A nagy francia forradalom alatt itt, a lovagvárban raboskodott a király, XVI. Lajos családjával (egy festmény utal erre a templomban), berendezési tárgyaikat a *23 Rue de Sevigné* (a házat Mansard építette és lakhelye volt a leveleiről híres marquise-nek) alatt lévő *Hotel et Musée Camavalet* tartalmazza. Megjegyezni kívánom, hogy a templomban tilos fényképezni.

1. kép

2. kép

A *St Etienne du Mont* templom (3. kép) 1492 és 1625 között épült, amelyet a Panthéon hatalmas, neoklasszicista épülete elrejt. Itt van Párizs védőszentjének, Szent Genovénának/Saint Geneviève-nek kápolnája és benne a kőlap, amelyen a Szent földi maradványai nyugodtak, amíg a Nagy Francia Forradalom meg nem semmisítette: ma a díszes ereklyetartó néhány csontját őrzi csupán. A kerengő festett üvegablak-sorozatának egyike egy beteg gyermeket ápoló Szent Erzsébetet ábrázolja.

3. kép

A *St Eustache* templom (2 Rue du Jour) csodálatos építménye (4. kép) a második legnagyobb templom Párizsban: évszázadokon át a párizsi történelem középpontjában állt, a legutóbbi időkig *Les Halles/piac* helyi templomának szerepét töltötte be. Itt van Szent Cecília kápolnájában *Liszt Ferenc szobra*, mivel itt mutatták be Liszt Nagy Miséjét először, 950 hallgató jelenlétében. Az épület mai alakját 1532 és 1640 között nyerte el. Hatalmas, pompás festett üvegablakainak egyike, a főbejáratától jobbra a 2. ablak Szent Ferenc társaságában ábrázolja – többek között – *Szent Erzsébetet a harmadrendűek sűrű ruhájában*. (5. kép).

4. kép

5. kép

Vincent de Paul/Paulai Szent Vince (1581-1660) a lazarénus rend megalapítója, a jótékony-ság apostola, hittérítő. A róla elnevezett templom (*St Vincent de Paul*) (6. kép) (*Square St Vincent de Paul a 10. kerületben, metrómegálló: Poissoni-ére*, ahol a Liszt utca is van) neoklasszicista épü-lete büszkén tekint le a térre. A főhajó melletti monumentális vitrázsok a jótékonykodó szenteket mutatják, így kapott helyet a pompásan ábrázolt *Szent Erzsébet* (7. kép).

6. kép

7. kép

St Vincent de Paule egész test-ereklyéje megtekinthető a *95 Rue des Sevres (metróállomás Vaneau)* alatti missziós kápolnában: a Főoltár felett (lépcsőn megközelíthető) a színezüst koporsó-ban nyugszik a szent bebalzsamozott teste.

Cambrai (Normandia) Párizstól kb. 200 km-re, az A2 autópálya/E 19 autóút mellett, Arras és Valenciennes között van. Katedrálisában (8. kép) őrizték Szent Erzsébet szívét: Szent Erzsébet halálakor de Fontaine püspök a frankfurti udvarban tartózkodott, így vehette magához a szent ereklyét, amit a Nagy Francia Forradalom idején egy másik templomban helyeztek biztonságba, azonban ennek helye feledésbe merült. A katedrálisban Erzsébet szentté avatásának évében, 1235,-ben szentelték fel a szívet rejtő oltárt a főoltár egy kis bemélyedésében. A kereszthajóban egy vitrázs ábrázolja Szent Erzsébetet. A templom homályában megbúvó mellékoltáron rézszív emlékeztet a neves ereklye birtoklására, azonban ebben az oltárban sosem pihent a szent ereklye.

8. kép

Fontosnak tartom megemlíteni, hogy a katedrális építője (Villard de Honnecourt) készítette el a Pilisben Gertrúd anyakirályné síremlékét is, amely romjaiban ma is látható. 1967.-ben Gerevich professzor és De Vos kanonok találkoztak a Pilisben.

Szent Erzsébetről készült vitrázst láttam a Loire menti várak egyikében, Blois-ban*. A Várkápolnában gyönyörűen megmunkált vitrázsok szenteket ábrázolnak, a képen jobboldalt *Szent Erzsébet* kötényében a rózsa-csodával (10. kép).

* Bemutatjuk a Blois-i vár kapuját (9. kép)

IRODALOM

Dümmerth D.: Az Árpádok nyomában. Panoráma, 1976.

Knight, Ch., Lomas, L.: A második Messiás. A templomos lovagok, a Torinói Lepel és a Szabadkőművesség Nagy Titka. Gold Book Kft, Bp, 1999.

Kulcsár Zs.: Rejtélyek és botrányok a középkorban. Gondolat, 1978.

Mayeurs ET: Etudes Cambresiennes de la Societe d'Emulation de Cambrai. Decembre 1986. (Erzsébet szentté avatásának 750. évfordulójára készült kötet)

Messik M., Varda I.: Párizs és környéke magyar emlékei. Gálos, 1997.

Párizs. Az American Express zseb-útikönyve. Budapest, 1988.

Párizs. Útikalauz. Polyglott. Pegazus, 1991.

9. kép

10. kép

UFÓK ELLEN FEGYVERKEZIK JAPÁN

A japánok fegyverkeznek. A védelmi miniszter ki-jelentései szerint Japán fel akar készülni a földön-kívüliek támadására, nagyon komolyan véve ezt a veszélylehetőséget.

A volt védelmi miniszter, Shigeru Ishiba (akinek a helyét a 2008. augusztusi kormányváltással Yoshimasa Hayashi vette át) kinevezését az ufótámadások elleni felkészülések megtervezésére hivatalosan is meghosszabbították. Hivatalának feladataival kapcsolatban Shigeru Ishiba egy tokiói konferencián röviden így nyilatkozott: „Nincs jogunk vitatni, hogy ufók és idegen lények léteznek, és egy másik életforma ellenőrzése alatt tart minket.” Emiatt kell a japán hadseregnek egy speciális kiképzésen átesnie, hogy megfelelően tudjon védekezni az ufók ellen.

Shigeru Ishiba szerint egy másik életforma tart ellenőrzés alatt minket

A japán védelmi minisztérium fel akarja készíteni haderőit az azonosítatlan repülő tárgyak váratlan felbukkanásának esetére. A minisztérium vizsgálja, hogyan reagálna a hadsereg, ha egy ilyen támadás bekövetkezne. Problémákat szülne azonban az a tény, hogy a rendkívül szigorúan pacifista alkotmány miatt ez a védelem akadályokba ütközne, ugyanis az államirat rögzíti, hogy a haderő bevetése csak egy külső ország támadásakor történhet meg. A törvényeket tehát módosítani kell, ha a hadsereg ez idő szerint hivatalosan csak ellenséges roham esetén védheti meg az országot. Tisztázatlan az is még, mit is takar valójában egy ilyen utótámadás visszaverésének a fogalma. Minthogy ez ideig erre nézve nincsenek kidolgozott tervek, a sajtó további kérdéseire nincs elfogadható válasz.

Az ufóviták kiváltója egy ellenzéki vezető volt, aki hivatalos körkérdésben tudakozódott a kormány tagjainál az idegen űrhajók létezésének

realitásáról. A kérdést mostanában nagyon komolyan veszik. Nobutaka Machimura kormányzóvivő kijelentése nem kis meglepetést okozott az újságírók körében: biztosította őket, ő maga teljes mértékben meg van győződve az ufók létezéséről.

Nobutaka Machimura kormányzóvivő hivatalosan is hisz az ufók létezésében

Valóban tart Japán a földönkívüliektől? Vagy ez a félelem sokkal inkább egy küszöbönálló, a negyvenes éveikhez hasonló cészealj-invázióknak szól? Hisz emlékezzünk csak az idegen űrhajók gyakori feltűnésére a Texas állambeli Stephenville-ben. Belső információ szerint a „fekete hatalom” már régóta figyeli az USA-t és Japánt. Az idegen civilizációk hatalmi utódja most ezeket az országokat készül megtámadni? A japán vezetés jó ideje tud a manipulációkról, és tart a hirtelen agressziótól.

Mindenesetre az kétségtelen, hogy ellentétben a ma általános helyzettel, az egész világon folytatott ufómegfigyelések alapján megállapítható, hogy a megbízható, elegendő tanúval és bizonyítékokkal alátámasztott észlelések száma Japánban elhanyagolható a többi országhoz képest, a megfigyelések igen ritkák. Természetesen itt is, mint minden más országban 1947 (Roswell) óta több százezer beszámoló ismert. A legtöbbször azonban hiányoznak a jellegzetes, összetéveszthetetlen ismertetőjegyek, amelyek megkülönböztetnék azokat, az egyéb természetes magyarázattal bíró jelenségektől, közönséges hallucinációktól. Mindemellert figyelemreméltó, hogy japán neve mégis sokszor szerepel hiteles ufómegfigyelésekkel kapcsolatosan, jóllehet ezeket más országokban tették. Egyetlen példa a sok közül a híres 1986-os alaszakai észlelés, mely éppen egy japán légitársaság, a Japán Airlines gépének fedélzetéről történt.

UFÓ MAGAZIN. V. J.

CANTERBURY ÉRSEKE IS NYITOTT A MUZULMÁNOKKAL VALÓ PÁRBESZÉDRE

Canterbury anglikán érseke is válaszolt arra a levélre, amelyet tavaly októberben a világ 138 muzulmán vezetője és értelmiségije küldött a pápának és más keresztény egyházak vezetőinek, határozott együttműködést ajánlva keresztények és a muzulmánok között a béke elősegítésére.

A Canterbury érsek sajtóirodájának közleménye szerint Rowan Williams „Egy közös szó a közjóért” című válaszlevele az anglikán közösségen belüli világszintű, hosszú konzultáció után született meg. A válaszával kapcsolatban az érsek a múlt hónapban szakértőkkel és tudósokkal is tanácskozott Londonban.

Williams bejelentette, hogy a Cambridge-i Egyetemmel együttműködésben konferenciára hív meg egy keresztény és muzulmán vezetőkből álló csoportot ez év októberében, éppen egy évvel a

muzulmán vezetők „Egy közös szó” című nyílt levelének megjelenése után.

A találkozó olyan programot szeretne majd beindítani, amely gyakorlati célkitűzéseket tartalmaz a kölcsönös megismerés és barátság elmélyítéséhez és a közös cselekvés elősegítéséhez.

Levelében az érsek többek között azt írta, hogy nagyra értékelt a muzulmán vezetők kezdeményezését, mert jelentős fejlődést fejez ki a keresztények és muzulmánok közötti kapcsolatban, valamint olyan platformot jelent, amelynek keretében mindkét vallás hívői elkötelezhetik magukat arra, hogy kielégítsék világunk és közös emberiségünk legmélyebb szükségleteit – idézi a SIR az anglikán érsek válaszlevelét.

Magyar Kurír

KÉTKEZI MUNKA A SZELLEMI FEJLŐDÉSÉRT

A brit gyerekek szellemi fejlődése veszélybe került, mivel sem az iskolában, sem otthon nem végeznek manuális tevékenységet – jelentették be egy friss tanulmány készítői.

Az iskolákból száműzték a fa- és fémmunkákat, mindenféle kézművességet, autószerelést, de még a zenét is. A gyerekek otthon számítógépes játékokkal mulatják az időt, ezáltal lassacskán a brit társadalom a „csavarhúzó helyett szoftver” állapotába kerül – összegzik a kutatók a Ruskin Mill Oktatásügyi Szövetség megbízásából készült jelentésben.

„A kutatás adatai szerint a virtuális térben eltöltött idő egyre növekvő mértékben szorítja ki a manuális játékot és tanulást, holott a szellemi fejlődés feltétele, hogy a valós, háromdimenziós világot a saját kezünkkel végzett tevékenységek révén fedezzük fel” – magyarázta Aric Sigman, a felmérés vezetője.

A fiatalok csak az érzékszerveik által képesek tapasztalatokat szerezni a világ működéséről, az anyagok természetéről, és ezáltal lesznek képesek arra is, hogy elvont fogalmakról megfontolt ítéletet alkossanak – tette hozzá.

A tanulmány beszámol olyan 11 évesekről, akik bizonyos megismerő képességeik terén komoly lemaradással küzdenek, valamint a fiatal mérnökhallgatóknak a mechanikai problémák elképzelésére való egyre csökkenő képességéről.

„Tapasztalataink szerint világos, hogy a szakpolitikának intézkednie kellene a „háromdimenziós” tanulás és a kézi tevékenységek ismételt oktatásáról, ugyanakkor pedig a szülők felelőssége is, hogy biztassák gyermekeiket a mind több manuális foglalkozásra” – jelentette ki Sigman.

(Internet)

A FÖLDÖN KÍVÜLI ÉLETRŐL TANÁCSKOZTAK A VATIKÁNBAN

XVI. Benedek pápa

A földön kívüli élet lehetőségéről, és az ezek által felvetett teológiai kérdésekről tartott ötnapos konferenciát a Vatikán. A találkozó illeszkedik XVI. Benedek pápai programjába, melynek a hit és az értelem közötti kapcsolat erősítése az egyik célja.

Az élet eredetéről, a földön kívüli élet lehetőségéről, és az ezek által felvetett teológiai kérdésekről tartott ötnapos konferenciát a Vatikán.

”Az élet eredetére és a földön kívüli életformákra vonatkozó kérdések nagyon helyénvalók és komoly megfontolást érdemelnek” – mondta José Gabriel Funes csillagász-pap, a Vatikáni Csillagvizsgáló igazgatója.

A konferenciára több mint 30 csillagász, fizikus, biológus és más tudós érkezett az Egyesült Államokból, Franciaországból, Nagy-Britanniából, Svájcban, Olaszországból és Chiléből, köztük sokan nem katolikusok. A tudományos találkozó, melyet 2005-ben hasonló témájú konferencia elő-

zött meg, illeszkedik XVI. Benedek pápai programjába, melynek a hit és az értelem közötti kapcsolat erősítése az egyik célja.

A modern tudomány felé való nyitás volt a jezsuita Funes egyik tavalyi nyilatkozata is, melyet a vatikáni L'Osservatore Romano nevű lapnak adott. Ebben az argentin tudós-pap kijelentette, hogy a földön kívüli életformákban való hit nem zárja ki az Istenben való hitet. Ha ugyanis kizárnánk ennek lehetőségét, az olyan lenne, mintha korlátoznánk Isten teremtő szabadságát – érvelt.

Funes akkor kitért arra a bonyolult teológiai kérdésre is, hogy ha valóban léteznek földönkívüliek, ők is megváltásra szorulnak-e. A pap szerint ”ha léteznek földönkívüli lények, nem biztos, hogy szükségük van a megváltásra. Elképzelhető, hogy teljes barátságban maradtak teremtőjükkel, így nem követték el az eredendő bűnt”.

(Internet)

Tóth Sándor

ÁRPÁD NYOMÁBAN

Árpád sírja Altenburgban

Mindig is érdeklődéssel figyeltem, de soha nem volt célom Árpád vezér sírjának kutatása. A „Győztes csatáink” című könyvsorozatomban első részének, a „Pozsonyi csatá”-nak adatgyűjtése során, kutatás céljából végigjártam Ennsburgtól Pozsonyig a történelmi színhelyeket. Hainburg an der Donau területén, Árpád sírjának lehetséges helyszínére leltem. Mivel a források meggyőzőek voltak, úgy döntöttem, hogy kutatásomat erre a kényes területre – Árpád sírjának kutatására – is kiterjesztem.

Régóta vallom, hogy egy turáni fejedelmet csak a hagyományoknak megfelelően, rangjához méltón temethettek el. A mi kultúránk ezt egyszerűen megkövetelte. Legfőképpen és megkülönböztetett módon érvényesült ez a tisztességadás a legnagyobb fejedelmek és királyok részére. Ennek tükrében, a feladat súlyosságát mérlegelve, kutatási eredményeimet tényekkel, meggyőző forrásokkal és fotókkal kívánom bemutatni. A munkát csak az adott helyszínre, a Hainburg an der Donau területére koncentrálok. Magyarként azt kívánom, bárcsak ne lenne igazam, és Árpád sírja mégis csak hazánk mai területén kerülne elő. Az igazság azonban úgy érzem fontosabb, mint sze-

mélyes érzelmeim. Fontosnak tartom, hogy a kutatást saját akaratomból és a magam költségén végeztem, mindennemű elkötelezettség nélkül.

Deutsch Altenburg szakrális temetőjében a Duna fölött, a Templom-hegyen áll egy tumulus, (hügelgrab, kurgán), amit a helyi legenda Attila esetleg Árpád sírjának vél. A kurgán magassága talán 16 méter, míg kúp alakú hantjának átmérője 80 méter körüli lehet.¹ A sírdombra kerengő út vezet fel, egészen a csúcsáig. Alakjában monumentálisnak hat, és magányosan áll a temető parkban. Formailag hozzá legközelebb a zempléni honfoglalás kori vezéri sírhalom áll véleményem szerint. Az ausztriai dromosz sírok sorozatába nem illik bele. Ezek közül a Balácán, és Rapportkirchenben feltárt sír építményekkel tudtam összehasonlítani, amelyek jelentősen más formájúak. Az ilyen jellegű sírhalmokra nyugati tájolású, egyenes feljárt vezet, és szinte valamennyi ellipszis alaprajzú. A dromosz sírok falazott, kőépítmény jellege sok esetben azonnal felismerhető. Az egykori Noricumban és Pannóniában található dromosz sírok főleg a Rábától délre, a Dráva felső fo-

¹ Otto H. Urban felmérése alapján.

lyásánál csoportosulnak. Ezek a kelta, boi népek temetkezésének kulturális emlékei. Korukat az osztrák archeológia az I-II. századra keltezi. A Duna menti provinciák vezető rétegei szintén átvették a halomsíros temetkezés kultúráját alkalmazkodva az őslakosok temetkezési szokásához. Továbbra is építettek falazott sírkamrákat, de ők is földdel fedték be, így hasonlítottak a kelta sírépítményekhez. Később a kelták egyszerűbb sírépítményeket is emeltek, amelyhez nem tartoztak falak és boltívek, csupán a földfeltöltés alatt egy méhkas formájú kőrákás állott. Ilyen jellegűek a pannóniai tartomány inotai, kálozi és környei kocsis temetkezések sírjai. Az altenburgi kurgán azonban ezekhez sem hasonlít.

Természetesen a sírhalom korát és történelmi szerepét csak egy ásatás során lehetne kétséget kizáróan tisztázni. Ennek megindításához azonban szükséges a történelmi háttér kutatása, adatgyűjtés az objektumra vonatkozóan. A hely fontosságát felismerve Keil József már végzett a területen kisebb ásatást 1934-ben. Kutatóárkokat ásatott a tumulus közelében, amit később dunai kavicssal töltetett be, nyilván azt feltételezve, hogy egyszer a kutatás még folytatódni fog. Keil kutatását egy ide vonatkozó lengyel legenda indította be, amelynek nyomára ez idáig nem sikerült rá bukkannom.² Mivel az osztrák archeológia is hun-türk típusú tumulusként határozta meg a sírépítményt, van rá remény, hogy a magyar történelmi források összegyűjtésével a kurgán a figyelem központjába kerüljön. Az osztrák kutatók a sír hun jellegét azal indokolták, hogy az, alakjában és formájában jelentősen eltér a megszokott Alsó-Ausztriai hasonló temetkezési építményektől. A vaskori tumulusok kutatói, Otto H. Urban és Karl Kaus³ az altenburgi tumulust nem sorolta be a vaskori kelta és római császárkor halomsírhalmjai közé. Urban, a bécsi egyetem őskori-koraközépkori régész és történész kutatója írt röviden a tumulusról. Kutatásai alapján szerinte „ide temették a legendás királyt, Árpádot, vagy a hunok királyát, Attilát.” Tanulmányában leírja, hogy a XVIII-XIX. században sokan keresték itt a királyok kincsét, ami állítólag egy szekérnyi arany lehetett. Jól érzékelték, hogy egyedülálló sírok ritkán fordulnak elő a tarto-

mányban, túlnyomórészt csoportokban (3-15 halom) helyezkednek el. Sőt Schandorfban, Königsdorfban és Raxban több mint 50 halom is áll egy csoportban. Az altenburgi e miatt is egy egyedi esetnek számít a területen. Általában a hun sírokat elrejtve, meglehetősen elhagyatott vidéken, alig lakott területen emelték. Ezzel szemben az altenburgi tumulus mintegy demonstratíván a Duna feletti szent hegyen, a figyelem központjában, sűrűn lakott területen található. Carnuntum – a császárkorban mint Pannónia Superior fővárosa – 50 000 lakossal bírt.

A Brockhaus Encyklopédia, az altenburgi tumulust magyar temetkezési helyként tartja számon, mint Aryads (Árpád?) temetkezési helyét. Sajnos a keresztnevet rosszul fordították németre, de szinte biztos, hogy Árpádot értettek alatta.⁴

A Natural History Múzeum (Bécs) 13. szobájának termében látható egy freskó, ami az altenburgi székesegyház ábrázolja. A képet Robert Russ festette 1889-ben. Itt a festő kiemelt szerepet szánt a tumulusnak. A kép címe szerint Árpád vagy Attila sírja lehet.

Enea Lanfranchi,⁵ a dévényi kőbányák tulajdonosa is az altenburgi kurgánban vélte megtalálni Árpád vezér sírját. A hölgy mérnökként 1870-ben jött Magyarországra és Pozsonyban telepedett le. Magyaraként élt, alapítója volt a Magyar Történelmi Társulatnak. Komolyan foglalkozott a magyar történelemmel, így Árpád sírjával is. Határozottan állította, hogy a fejedelem sírját rejteti a templomhegyi tumulus. Enea Budapestnek ajándékozta 14 000 darabból álló térképgyűjteményét, festményei és metszetei egy részét. Az ő találmánya volt az önműködő sikló, amit főleg a dévényi gránitkő bányájában használtak. Találmányát a legfejlettebb országokban is szabadalmaztatták. Az ő emlékének tiszteletére írtam le rövid történetét.⁶

Most pedig vizsgáljuk meg a történelemben, hogy lehetséges elmélet-e Árpád sírját Deutsch Al-tenburgban keresni. A források szerint⁷ Árpád a pozsonyi csata (907. július 6.) után röviddel el-

² Újság című lap híradása.

³ Norisch Pannonische Hügelgraber-Noricum pannóniai halomsírok. Várpalotai konferencia 1988

⁴ Brockhaus Encyklopédia, Bécs 1894-1896 14. Kiadás

⁵ Született Lombardiában 1850. május 30-án. Elhunyt Pozsonyban 1895. március 9-én.

⁶ Megtalálható a Hainburg an der Donau honlapján. Alsó-Ausztria, Bruck-Lajta tartomány

⁷ Anonymus

hunyt. A halál oka lehetett a fejedelem csatában szerzett sebesülése is. A sebesültet a csataterőről a nyári melegben dühöngő pestis elől menekíthették a közeli Carnuntumba, a Kárpát-medence akkori legnagyobb városába, lényegében a fővárosba. Hiszen Pannónia újraegyesítése után ismét Carnuntum látta el ezt a szerepet. A sebesült, ekkor már a hatvanas éveit taposó fejedelem az altenburgi hőforrásoknál gyógyulhatott. Sőt mivel az itteni gyógyvíz jód és kén tartalmú, a sebek fertőtlenítését is megoldhatta. Azt már az adott kor gyógyítói is nyilván felismerték, hogy a jód milyen hatással van a sebek kezelésére. Ám a vezért a gondos kezelés sem tudta megmenteni. Ez az esemény valószínűsíthető, hogy Árpádot itt helyben helyezték örök nyugalomra. A nyári melegben nem is volt ésszerű hogy a testet messzire szállítsák, már csak kegyeleti okokból sem. Egy turáni fejedelmet, jelen esetben Árpádot a kötelező szokás szerint méltón és pompával kellett eltemetni. Maga a *Gesta Hungarorum* is hangsúlyozza a tisztességes temetés valóságát.

A magyarság temetkezési szokásait feltárta Kiszely István (233-236. old.)⁸, és Bakay Kornél (II. Köt.)⁹, akikben tanáraitam tisztelhetem.

Tehát az adott kor szokásához híven, a hagyományoknak megfelelően temették el a fejedelmet, nem, pedig valamiféle misztikus módon. A tisztaság, szokás szerint azt jelenthette, hogy teljes lovas, vagy részleges lovas temetkezési formában történjék meg a szertartás. A hosszú túlvilági útra helyezték melléje fegyvereit, használati tárgyait, lovának szerszámzatát valamint lássák el étellel-itallal bőszégesen. Hasonlóképpen, mint őseit a keleti pusztákon, vagy mint a zempléni vezéri sír lakóját.

Az osztrák régészek magányos lovas sírt találtak Gnadendorfban, ami egy ifjú magyar harcos földi maradványait tartalmazta. A csontvázat gazdag lelet együttes kísérte a túlvilágra. Aranyozott ezüstszerelések szablya, ezüst hajkarikák, pénzek, gazdag lószerszám. A mellékletek hosszan tartó használatról árulkodtak, részben korabeli javításokat találtak rajtuk. Tehát a tárgyak nem a fiatal harcos számára készülhettek, hanem valamely őstől örökölte. Az ifjú harcos, előkelőség sírjában talált pénzek 902-ben kelteztek, így akár a pozso-

nyi csata áldozata is lehetett. Számunkra fontos, hogy a Gnadendorfban eltemetett ifjú nemes magyar vitéz is halálának helyszínén helyezték örök nyugalomra a szokásoknak megfelelően, tisztességesen. Melléje került lovának szerszámzata és teljes hadfelszerelése. Igazi pompával küldték a túlvilágra. A pompa egy fejedelemnek még inkább kijárt. Az égi istenek földi helytartója, a fejedelem vagy király, csak rangjához méltóan távozhatott az örök élet birodalmába. Ez az adott korban azt jelentette, hogy testét földbe temessék, és sírjára halmot emeljenek. A halom nagysága a földi életének megfelelő rangos emléket kívánt. Semmi sem indokolta az adott korban, hogy a testet bárhová száműzzék, elrejtsek. A misztikus temetések története sok esetben fantázia, egy turáni fejedelem számára esetleg szentségtörés is lett volna.

Most nézzük meg, mit írnak az ősi krónikák erről a témáról. Nemzeti történelmünk legrégebb és legnagyobb Eposza, a *Gesta Hungarorum* Anonymus P. mester munkája szinte egyedülként ír az ide vonatkozó eseményekről. Anonymus értelmezésénél az a legfontosabb, hogy bízzunk eleinkben, és jó szándékkal értelmezzük ezt az írott forrást. Anonymus a királyi kancellária bizalmasa, Isten hű szolgája, már csak státusza miatt sem írhatott valótlanokat. Tanult kortársai szintén tisztában lehettek a múlt történéseivel, és nyilván szóvá tették volna a ferdítéseket. A *Gesta* megírása után eltelt évszázadok folyamán, legfőképpen az újkorban mégis támadták ősi krónikáinkat, sokszor idegen érdekek uszítására. 1827-ben Dobrovsky cseh apát nyíltan hirdette, hogy „nem fog névtelen jegyzőnkön egy hajszálnyit becsületet sem hagyni”. Mi magyarok soha ne álljunk a hamis próféták uszítása mellé, ne söpörjük le nemzeti történelmünk legértékesebb információit a bölcsek asztaláról.

A *Gesta Hungarorum* 52. fejezetében ez áll. „Ezután az Úr megtestesülésének 907. esztendőjében Árpád vezér is elköltözött ebből a világból. Tisztességgel temették őt el egy kis folyónak a forrása felett, amely kőmederben folyik alá Attila király városába. Egyszersmind ott a magyarok megtérése után a Boldogságos Szűz Mária tiszteletére egyház épült, amelyet Fehérnek hívnak.”¹⁰ Megvizsgálva az idézet valóságtartalmát az altenburgi

⁸ Magyar őstörténet. Gödöllő, 1996.

⁹ Magyar őskutatás régészeti forrásai. MBE. Miskolc, 1998.

¹⁰ *Gesta Hungarorum*: Anonymus

tumulus függvényében, meglepő azonosságok kerülnek elő. A szent hegy alatt, ahol a tumulus is áll, fakadnak a hóforrások, amelyek vizét egy patak a Dunába vezeti. Ennek a pataknak a medrét részben már a római időkben kikövezték. A kőmeder főleg a patak torkolatánál maradt meg mostanáig, ahol még a római köves út is látható. A patak itt lényegében egy szabályozott egyenes vonalú csatorna. Tehát ez az állítás igaz, mégpedig minden belemagyarítás nélkül. Ráadásul közvetlen a hegy alatt fut a patak, amely melegvize miatt tűnhetett fel olyan mértékben, hogy szerepeljen a szűkszavú krónikában.

Az idézett krónika második része is helytálló adat a mai viszonylatban. A kurgántól alig hatvan lépés távolságra ott áll a ma is Boldogságos Szent Szűz Máriáról elnevezett monumentális kegytemplom. Az építmény közepső traktusában megmaradt

a korai Árpád-kori templom rész. Ezt Szent István királyunk építtette 1028-tól. A baloldali templomhajó Szent István oltára felett a király lovas alakja látható az oltárképen, amit Gróf Koháry István 1726-ban készíttetett. A székesegyház főoltárképén a Boldogságos Szent Szűz Mária alakja látható a kis Jézussal. Az egész templom még a mai korban is őrzi a magyar egyházi kultúra emlékeinek egész sorát. A szentély irányában bővített templom mér műves ablakokkal tagolt magas gótikus toldalékot kapott. Szintén ekkor épülhetett a karsú harangtorony is az épület túlsó végére. A két gótikus toldalék tehát mindkét oldalról lezárja a Árpád-kori ősi templom részt. Ám a török időkben a jelentősen romossá vált tornyot a XX. században átépítették. Ekkor került ide az új bejárat is. Tehát a krónika idézett második része is beillik a feltételezett Árpád sír legendájába.

Boldogságos Szent Szűz Mária temploma Altenburgban

A hosszahajós hatalmas székesegyház mellett áll egy másik szakrális egyházi épület is, amelyet ma temetkezési kápolnának használnak. Ez egy ősi, Árpád-kori kerektemplom. A rotundához keletre tájolt félköríves szentély karéj csatlakozik. Az egyik épület kövére az „élet rózsája” magyaros szimbólumát faragták. Egy másikon a hun liliom látszik. Építési korát az osztrákok a XII. század

elejére datálják. Az építés időpontja régészeti szempontból erősen vitatott. A kerektemplomok kor meghatározásánál sajnálatos gyakorlat, hogy az építmények korát „fiatalítják”. Ennek egyik fő oka, hogy Szent István királyunk római keresztény államának megalapítása előtt nem épülhetett egyházi épület a Kárpát-medencében a hivatalos egyháztörténet szerint. Ez az álláspont tarthatatlan,

hiszen pl. az osztrák és német történészek is keresztény avar püspökségeket tartanak számon e területen már a 9. századtól. A kereszténység hitvallása Pannóniában töretlenül kimutatható a római kortól egészen Árpád népének bejöveteléig. Igaz, voltak olyan időszakok, amikor csak szórványban. Az avar idők kereszténységének központja Moseburg (Zalavár) írott forrásokkal is igazolható. Számos esetben a pannóniai kerek templomok Szent István uralkodása előtt épültek. A kerek templomok funkciója és a bennük zajló liturgia inkább a keleti keresztény rítusnak felel meg. Altenburg esetében, a hosszahajós templom építése után vajon mi indokolta egy kerek templom felépítését a hatalmas épület árnyékában? Szinte biztos, hogy a rotunda épült előbb.

Összefoglalva:

A Szent-hegyen álló Árpád halom mellett szakrális épületek állnak, amelyet felszentelési nevükkel igazolnak az ősi krónikák. Az egész hegy, összességében egy szakrális temető helyszínét mutatja még a mai korban is. Egy kis folyó feje fölött található, ahogy azt Anonymus írja, a kőmederben folyó patak felső folyásánál. A kövezett meder egyenes, láthatóan mérnöki munka. Az egyházi épületek fehér mészkőből épültek, tehát hívhatták Fehér¹¹ Templomnak is, mint ez számtalan esetben elő is fordul a Kárpát hazában. Esetleg utalhat Györffy György magyarázatára is, amely „a helynevekben a fehér szín a királyi udvarral való kapcsolatra, esetleg a templomok királyi alapítására utal”. Ez a magyarázat levezethető a fehér színnek a hatalmi elithez való kapcsolatából. Kiegészítésül: „A fehéregyházak, fehértemplomok a fehér magyarok, tehát az államhatalomhoz hű, kereszténységükben erős közösségek templomai is lehetnek”.¹² Tehát a Szent István király által építtetett altenburgi székesegyház is nyilván ide sorolható.

Amennyiben Árpádot valóban ide temették akkor ez a hely a krónikák szerint azonos kell, hogy legyen Sicambiával, illetve Attila városával Etilburggal. Vizsgáljuk meg ennek a lehetőségét is a legendák szövegére hivatkozva. „Attila királyi székhelyet állított magának a Duna melletti felső hévizek fölött. Minden régi épületet, amit ott talált

megújított, és az egészet igen erős fallal vétette körül. Ezt magyar nyelven most Budavárnak mondják a németek, pedig Etilburgnak hívják.” A pannóniai tartomány Duna menti „felső hévizei” a folyó legfelsőbb folyásánál nézve a régi Carnuntum, illetve a mai Bad Deutsch-Altenburg területén vannak. Tehát a krónika „felső hévíz” jelentése egyértelműen ide azonosítható. A Duna mentén feljebb nincs Pannóniában több hőforrás. Ráadásul a „civitem Athilae regis” elnevezés is jelzi, hogy a „Ecelburg” név Attila és nem Aquincum (Acincum) félremagyarázott változata. Különösképpen, hogy a Hainburgot is említő Nibelung ének valójában Etilburgnak nevezi Attila városát. Maga a vár szó (burg) különben ma is él a város elnevezésében, csak Német Öreg Várrá alakult, a nemzetség váltás során.

Többen írják¹³ „Kétségtelen, hogy Attila király a régi Sicambiát felújította, ami később avar székhely is lehetett, majd Árpád esküdttársaival együtt megcsodálta annak maradványait, de a romok ez időbeli helyreállításáról se a Gestában sem a Krónikában nem esik szó.” Itt kétségtelenül egy hatalmas romvárosról van szó, amit Attila új-jáépíttetett. A római hódítások révén Carnuntum Pannónia¹⁴ tartomány részévé vált. Területén az I. század közepén a XV. Apollinaris légió állandó katonai táborát építtette. Vespasianus uralkodása alatt tovább bővült kaszárnyák, kórház, műhelyek, raktárak sokaságával. A század végén a táborból délnyugatra lovassági telepet létesítettek. A polgárvárost Hadrianus municipium rangra emelte. (Municipium Aelium Carnuntum). A Jupiter szentélyt a város keleti peremén emelkedő Pfaffenbergen emelték. Trajanus uralkodása alatt vezényelték a városba a XIV. légiót, amelynek a római uralom végéig ez lett az állomáshelye. Ezen kívül itt állomásozott a Classis Flavia Pannonica dunai flotta első hajórajja is. A markomann háborúk idején a 171-173 közötti években Marcus Aurelius főhadiszállása volt. Carnuntum Pannónia fővárosa, majd a ketté osztást követően Pannónia Superior fővárosa lett. A főváros helytartóját Septimius Severus 193. április 9.-én Carnuntumban római császárrá kiáltották ki Pertinax császár meggyilkolását követően. Légióinak gerincét a dunai provinciák, de főleg pannóniai katonák alkot-

¹¹ A Gesta, Alba – Fehér templomot említ.

¹² Idézet Darai Lajos: Kitagadott Árpád örökség? Turán 2008 I. szám

¹³ Akár Berenik Anna: Nem oda Buda! tanulmányában

¹⁴ Jelentése: „Kenyeres Tartomány”

ták. Carnuntum lakossága Septimus Severius császár idejében már 50 000 lakossal bírt. Később az újraegyesítésnél ismét Pannónia fővárosa, sőt a Kárpát-medence legnagyobb városa lett. Ezzel szemben Aquincum 15 000 lakosú.

Sicambriában a középkori krónikák szerint Attila a Duna mellett fényes palotában lakott. Ez időben Attila városának és Etilburgnak is nevezték. Etilburgban keresztény egyház is állt, amelyről a krónikák sűrűn tesznek említést. Deutsch-Altenburg egy része ma is hatalmas rommező, amely a régészeti kutatások tükrében szinte minden időben lakott hely, főváros volt. A város régészeti kutatása közben előkerült leletek egy része is elkülöníthető a római hagyatéktól. Ezek közül talán csak a rovásos gyűrűket említeném, amelyek megfejtése bizonyára érdekes feladat lenne a magyar kutatók számára is. A múzeumi ismertetőben az ilyen jellegű tárgyak csak tényként vannak közölve, de minden esetben magyarázat nélkül. Szintén elgondolkodtató a tucatnyi „Attilus”¹⁵ feliratú faragott kőemlék, amely az itteni formákban sehol nem került még elő a provinciában.

A Frank Birodalom császára, Nagy Károly az avarok feletti utolsó nagy csatáját Pannóniában, a Duna mellett vívta. Ott, ahol az avarok fővárosa, Attila Etilburgja állott. A császár a győzelem után az elfoglalt várost elpusztította, majd a helyén a Duna közelében, a nagy hegyek alján, egy jelentéktelen dombon keresztény templomot építtetett.¹⁶ És láss csodát: a leírás megegyezik az altenburgi helyszínnel. A valóban jelentéktelen, 20 m magas dombon állnak az egyházi épületek a Duna fölött. Ezt a templomot építtette újjá Szent István és nevezték el Fehéregyháznak (Alba Ecclesia). Természetesen ilyen jelentős építményt nem akárhová és nem akárkinek a tiszteletére, emlékére emeltek.

A szakrális temetődomb és egyházi építmények fölött ott áll a nagy hegy, amit egykoron Sicannak neveztek. A mai neve rendkívül érdekes. Hundsheimer-berg. Magyarul Kuttyák Otthona. Ez az elnevezés eleinte Hunsheimer-berg formában

szerepelhetett, ami valójában a Hunok Otthonát jelentette. Ám a németek térnyerése után egyszerűen lekutyázták a hunokat, így kaphatta új nevét és lett belőle Kuttyák Otthona. Tudjuk, hogy Attilát a nyugati keresztény világ Isten Ostorának nevezte és sok esetben kutya fejjel ábrázolta. A hunok és magyarok szokása volt ketté vágott kuttyára esküdni, amelynek megszegése főben járó bűnnek számított. Az ellenség is jól tudta ezt és nem egyszer fordult elő, hogy döglött kuttyákat dobáltak a csatatereken a magyarok elé. Ezzel az ellenség igyekezett felbőszíteni minket, és elhamarkodott támadásra ösztönözni. Legfőképpen a csehek, így II. Ottokár ingerelte ily módon seregeinket. A gúnynev azonban egyértelműen utal a hunok lakhelyére, ami ez esetben Etilburg, Attila városa volt.¹⁷

Nagy kérdés azonban, miért Buda neve maradt fenn az utókor számára egy város elnevezésében Attilával szemben. Hiszen a történelem mai álláspontja szerint Attila volt az ismertebb, nagyobb hatalmú hun király, míg Buda, csak mint társuralkodó szerepel a köztudatban. Így nyilván az lenne logikus, ha és amennyiben Attila városa azonos lett volna a mai Budával, azt a nagyobb méltóságról, Attiláról nevezték volna el. Azonban lehetséges, hogy Attila városa Buda városával nem volt teljesen azonos, sőt nem is ezen a környéken lehetett. Külön volt tehát Attila városa Sicambria, Etilburg, illetve Buda városa. Mivel a történelem viharai során Sicambria területe elveszett a magyarság számára, a németek új nevet adtak neki. Ámbár ez a krónikából is kiderül, mert a teutonok a várost sokáig Etilburgnak nevezték. Ám a keveredés abból is fakadhat, hogy néha Buda király is tartózkodhatott Etilburgban, esetleg még ezt a várost is elnevezthették róla. Attila ugyanis nem kedvelte a kőfalú házakat, városokat. „A városoknak, váraknak ura vágyott lenni, s azokon uralkodni, de bennük lakni nem szeretett. Idegen fajta kísérete lakik vala városokban és falvakban”¹⁸ Attila ezért inkább a Duna-Tisza között keresendő úgynevezett nyári szállásán, fővárosában lakott. Tudjuk a követjárások idején is ott tartózkodott. Hiszen Prizkosz rétor írásában megmaradt, hogy azon a sík helyen sem kő, sem pedig erdők nem

¹⁵ Archeologisches Museum Carnuntinum Bad Deutsch Altenburg a jelzett példa leltári száma 301. 1891-ben találták Petronell Pfaffenbrunnwiese területén.

¹⁶ Sashegyi Sándor: Pomáz-Florentia-Sicambria-Ósbuda. Napmadár füzetek

¹⁷ Később a törökök is ebhitűnek nevezték a gyaurokat

¹⁸ Szabó Károly fordítása.

voltak. Csupán Onogesus fővezér épülete volt Pannóniából hozott kövekből építve.

Lényeges továbbá, hogy a sicamberekről szóló első említések a római történetírásban akkor bukkannak fel, amikor Pannóniát hódoltatják a légiók. Ez azt jelenti, hogy a sicamberek pannóniai népek voltak. Tacitus, Claudius és Plinius is írt a sicamberek seregeiről, akik a rómaiak szövetségesei voltak. A valóság igazolását, eredetiségét bizonyítja Chlodwig megkeresztelése, aki később megalapítja a Frank Birodalmat. „Hajtsd meg a fejed büszke Sicamber, imádd, amit eddig megégettél és égesd el, amit eddig imádtál.”¹⁹ Mondta Remigius püspök Reimsben midőn megkeresztelte Chlodwigot. Figyelemre méltó továbbá, hogy a régi Kézai, Thuróczy, Budai, Képes Krónika mind azt állítják, miszerint a régi Buda Sicambria romjain épült fel. Ezek a történelmi kútfők ismertették a frankoknak és gallusoknak Duna melléki Sicambriából való származásának legendáját is. A francia hagyomány szerint őseik Trójából származtak, és Sicambriából indultak el nyugatra, ahol később a Szajna partján Párizst megalapították. Az egykori trójai herceg Paris emlékeztére.

Sicambria a Kárpát-medencében ősi helységnévnek számít, hiszen az Árpádoktól a XVII. századig említik a krónikák, Kézaitól Istvánffyig. A XVI. század végén még Oláh Miklós püspök is említi Sicambria városát. Azonban pontos földrajzi meghatározások nem mutatnak rá a város helyzetére. Ezért is vitatott a pontos helyszíne a mai napig is. Egy biztos csupán, hogy a város a Duna partján, a felső hévizeknél, egy nagy és ősi romvárosra épült. Ezek a mutatók bizony így a mai Deutsch-Altenburgra is kétségtelenül ráillenek.

A város alatt, ahol a kövezett medrű patak torkollik a Dunába, megtalálható az egykori római kövesút maradványa. Ezt az utat a hajó vontatók is használhatták, hiszen szinte a vízparton vezet. A város alatt egy ma is látható gázló vezet át a Dunán, ami az egykorú Borostyán út vonalába esett. Az értékes ásványi anyagot ezen az útvonalon szállították nyugatra. A gázlóról a krónikák is megemlékeznek, midőn Attila hadai itt keltek át a

Dunán, majd az „ausztriai Tulna városa felé vultak, ami három pihenőre van Bécstől.”²⁰ A krónikás azt is hozzá teszi, hogy Tulna városát ekkor még a latinok lakták. Tehát itt a mai ausztriai Tullnról lehet szó, amely közel esik Carnuntumhoz, illetve Attila városához. Itt meg kell jegyezni, hogy Dümmerth Dezső a pannóniai Tolnával azonosítja a krónikában szereplő Tulna városát. Ezt Berenik Anna „nagyszerű meglátásnak” állítja be a Nem oda Buda című tanulmányában. Ehhez viszont előbb be kéne bizonyítani, hogy a hazai Tolna létezett-e városként Attila idejében. Az ausztriai Tulln viszont létezett, a római időkben Comagena néven jelentős erődített település volt a Duna déli partján. Akárhogy is volt, Tulln városában áll a Duna parton Európa legmonumentálisabb hun szoborcsoportja, méltó emléket állítva a legendás hun királynak. A Nibelung éneket tartalmazó „könyv” a szoborcsoport része és az olvasható benne, hogy egykoron itt volt Magyarország és Németország határa. A kutatások szempontjából rendkívül jelentős ez a mondat. Visszatérve Carnuntumhoz, a stratégiai fontos hely biztosított átkelést a magyarok nyugati hadjáratai alkalmával is. A Duna főágán ezen a helyen volt a legbiztonságosabb átkelő nyugat felé. A római korban a markomann háborúk idején is ezért játszott fontos szerepet Carnuntum a történelemben. Marcus Aurelius éppen ezért három évig innen irányította a római légiókat.

Állításomra a további bizonyítékot a Fehérvár – Fehérfolt Alapítvány címlapjának XVII. századi metszete szolgáltatta.²¹ A metszetet Jacobius Tollius „Epistolae” című könyvében közölte, az ábrát John van Vianen, valószínűleg az 1683-as bécsi török hadjárat során készítette, amikor is a törökök Altenburgot is elfoglalták. Ez a metszet a mai Óbuda területére nézve földrajzilag nem illik rá, viszont pontosan egyezik Hainburg an der Donau geológiai viszonyaival. A metszetet, a mai Budával azonosítani nem lehet. Talán a budai várhegy és a mögötte álló Gellért-hegy még belefér a képbe, de a hegytől balra álló Csepel-szigetre ábrázolt két magas hegy bizony hamis állítás. Sőt a Duna ellentétben a valóságtól a metszeten a Gellért-hegytől számítva balra kanyarodik, így ez

¹⁹ A 496-ból származó írás a keletről jött frankok és gallusok nyugatra vándorlását igazolja, amit a modern francia történelemtudomány is aláhúz. Németh Péter: Ismeretlen romok a Pilisben. Történelmi Szemle, Buenos Aires 1970.

²⁰ Mivel ez az adat Kézaynál nem szerepel Berenik Anna szerint az Anjou krónikás toldotta csak be.

²¹ Zolnay László nyomán.

sem igaz. A metszetet rajzoló mester, ekkorát nem tévedhetett. A metszet tehát máshol készült. Egy másik állítás szerint a Szűz Mária temploma az Ezüst-hegyen állott, de valljuk be őszintén, erre sincs perdöntő bizonyíték.²²

Nézzük meg mi a helyzet Deutsch-Altenburg függvényében. A mester a metszetet az egykori római Petronell városából nézve ábrázolta, így látva Deutsch Altenburgot, illetve az egykori Sicambriát. Először a Templom-hegy tűnik elő, mögötte a Gellért-hegyre kissé hasonló hainburgi-várhegy, amely már a Nibelung énekekben is szerepelt. Ettől balra egy magashegy látható a Braunberg, amelyen egy kelta oppidumot tártak fel a régészek. A Templom-hegytől jobbra az egykori Sican-hegy, mai nevén a Hundsheimerberg látható. A domborzati viszonyok szerint tehát a Vetus-Buda, Alt-Offen című XVII. századi metszet egyértelműen a valóságot rögzíti Altenburgban, és nem tényszerű a mai Óbuda területét nézve. Sőt a Duna itt a hainburgi-várhegy mellett balra kanyarodik, úgy ahogy a művész is ábrázolta a metszeten.

Maga a városkép ábrázolása sem egyezik meg a török kori Budával, ezt a legnagyobb lokálpatrióták sem merik vállalni. A metszeten semmilyen várra utaló erődítmény nem látszik, csak a kerítő fallal övezett székesegyház. A képen látható romok inkább az ősi Carnuntum, Sicambria épületeinek maradványai lehetnek, amelyek még ma is megvannak a városban. A metszeten ábrázolt templom a Szent István király által építtetett Boldogságos Szűz Mária templomának pontos, XVII. századi ábrázolása. Jól látható a romos egy tornyú, épület, magas szentély részletével, aminek gótikus romjait Darai Lajos is jelezte a metszeten.²³ Ez a gótikus szentélyrész valójában igen fontos bizonyíték, hiszen igencsak egyedi, és csakis Altenburgban áll ebben a formában. Sőt a torony támpillérei is a mai valóságot tükrözik. A torony ablakait és annak új bejáratát a II. világháború után neogótikus stílusban állították helyre a Marienkirche Bad Deutsch-Altenburg szakkatalógusa szerint. Szintén azonosságot mutat a kerítő fal, és a székesegyháztól jobbra látható a kerek templom épülete, amely már meggyőzően hatásos kell, hogy legyen a szkeptikusok számára is. Még az épület tájolása is a mai helyzet pontos megfelelője. Sőt a

20 méter magasságú Templom-hegy is konkrét helyszínnek tekinthető. A metszeten a templomtól jobbra látható egyedi piramisszerű építmény ismét feltűnik egy 1774-es altenburgi templom ábrázolásának metszetén pontosan azonos helyen. Ez az épület az 1774-es Wien-Albertina nevű metszeten kettős kereszttel ábrázolt feltehetően temető kápolna. Az egyedi épületek a metszeten kétséget kizáróan azonosak, tehát a két metszet egy helyen készült. Úgyszintén a metszeten ábrázolt út feljárata, ami ma a hegyről a városba vezet.

További fontos tényező, hogy az altenburgi Mária templom megvan a valóságban és helyét nem csak feltételezni lehet, mint azt teszi Sas-hegyi Sándor és az ő nyomdokain haladó kutatók, a Szentetanya helyét illetően.²⁴ A közeli településrészekben, így Pomáz falu közepén álló ősi templomra nincs semmilyen kézzelfogható konkrét bizonyíték, főleg annak Szent István kori jellegére. Írom ezt azért, mert itt, a Budai Káptalan egykori területén is folytak kutatások Sicambria helyének azonosítására. A fentebb jelzett területen igen sok romot rejt a föld, tehát a kutatások fontosak lennének, de sajnos jelen esetben a konkrét bizonyíték kevés. A feltételezések, pedig nem túl meggyőzőek.

A mai Óbudán előkerült középkori leletanyag is kevés ahhoz, hogy egy Árpád-kori főváros maradványait bizonyítsa. Itt a XIX. század közepétől vallatják a földet a régészek, hiába. Schoenwisner osztrák régész nem ismerte el a mai Óbudát Sicambriának és Herculliának, csak azt tudta kimutatni, hogy ennek a városnak a régi római neve Aquincum volt. A magyar régészek és Óbuda kutatók egész hada szintén nem ért el kézzelfogható eredményt Sicambria és Árpád, illetve Attila sírjának kutatásában. Érdy János, Rómer Flóris, Thay Kálmán, Wekerle László és sokan mások kutattak itt évekig, de ásatásaik Sicambria ügyében kudarcot vallottak. Sőt Rómer Flóris határozottan azt állította, hogy a Viktória téglagyár területén előkerült templom rom sem lehetett a Szent István kori Alba Maria egyháza az előkerült régészeti leletek alapján. Azóta sok év eltelt, számtalan régészeti kutatás történt a területen, még sincs új bizonyíték Óbuda és Sicambria azonosságára.

²² Szörényi Levente: Az eltűnt Ósbuda nyomában. Bp.1996.

²³ Turán: 2008 I. szám

²⁴ Darai Lajos: Kitagadott Árpád örökség? Turán Tudományos Lap 2008. jan.-márc.

Feltételezhetjük, hogy esetleg a kudarc oka az, hogy hipotézisek alapján nem a megfelelő helyen folytak a kutatások. Erre több szakember, történész, régész is utalt már, de a lokálpatriotizmus erősebbnek bizonyult. Álláspontom szerint azoké a kutatásoké a jövő, amelyek nem álmokat kergetnek, és állításait konkrét bizonyítékok támasztják alá. A sok feltételezéssel szemben az altenburgi kutatások tényszerűek, a megtekinthető valóságon alapulnak. A krónikákban különös hangsúllyal említett székesegyház, amelyet Szent István alapított 1028-ban és a Boldogságos Szent Szűz Mária tiszteletére szenteltek fel és amely Árpád fejedelem sírjánál épült, ma is megtekinthető. Pontosan a hévizek fölött, amint azt Anonymus is leírta. Itt az ideje, hogy higgyünk neki.

Visszatérve John Vianen metszetéhez, a rajz előterében jól látszanak a megfelelő helyen ábrázolt egykori városfal kapujának romjai Carnuntumban. Az építmény boltíves kapuzata ma is szinte az ábrának megfelelően tükrözi a valóságot. A kapu monumentális méretei lenyűgözőek. Helyzete és tájolása a metszettel azonos. A kapunyílás mögött ma is látható oszlopot a művész a metszeten is jelezte. A még álló kaput Heidentor azaz Pogány-kapu néven nevezik ma is. Ez a név egyértelműen utalhat Attila városának egykori fő bejáratára. Egy római keresztény város kapuját aligha nevezték volna el pogánynak, amennyiben annak lakói Isten hű szolgálói lettek volna. Sőt mivel a bejárat a város nyugati oldalán van, még a pogány keleti szomszédok hollétére sem utalhat. A kapu pogány elnevezése egyértelműen inkább a város lakóinak vallási hovatartozását jelöli meg. Etilburg városának főkapuját a németek a hagyományoknak megfelelően, évszázadokon át megőrizve az eredeti nevét, nevezik ma is Pogánykapunak. A középkorban az osztrákok még úgy tudták, hogy a kaput a pogányok építették.²⁵ A mai hivatalos megállapítás szerint II. Constantín római császár számára, a pogányok feletti győzelmének tiszteletére emelték a diadalívet 354-361 között. Azt azért a legszkeptikusabbak sem hiszik el, hogy a római keresztény világ bajnoka, jelen esetben II. Constantín egy Pogány-kapun keresztül vezette diadalmenetét. Arról nem is beszélve, hogy ebben az időben Pannónia északi ré-

sze már nem a rómaiak diadalaitól volt hangos. A ma is folyó ásatások remélhetően komoly eredményekkel szolgálnak a jövőben ezzel a hatalmas építménnyel kapcsolatban is.

A metszeten a Duna mentén tovább tekintve azonosíthatóak Hainburg városának ma is álló tornyai közvetlenül a folyó mentén. A város valóban ma is ilyen. Az eredeti városkapuk és kerítő falak körülölelik a várost, megőrizve a középkori állapotot. A kettős tornyú Bécsi-kapu a nyugati oldalon áll. Kelet felé a Magyar-kapu nyílik, míg a Duna felőli oldalon a Halász-kapu és a Vízi-kapu engedett bejárást a folyó felől. A város déli oldalán meredek hegyen Hainburg ősi erődítménye koronázza a városképet. A metszeten a vár épületei is jól azonosíthatók.

Jacobius Tollius könyvében ábrázolt John van Vianen²⁶ metszet szerint a geológiai és építészeti azonosságok is félreérthetetlenül bizonyítják, hogy a kép Deutsch Altenburgban készült. A Vetus Buda elnevezés nem a mi Budánkat jelöli, ezért is tette elé a művész a Vetus megkülönböztető előnevet. A régi és az új főváros megkülönböztető előneve egyértelművé teszi, hogy két Buda nevű főváros volt. Az egyik – Ósbuda – a mai Altenburgban, majd midőn Szent István korától elveszett a magyarság számára, a későbbiekben az új fővárost is így nevezték el. Azt, hogy miért hívták az altenburgi fővárost Budának bármilyen formában, nyilván további kutatást igényel. Természetesen az sem kizárt, hogy a művész csupán tévedésből a régi főváros nevének ismeretében nevezte el a metszeten látható várost ilyen formában, illetve így akarta közölni, hogy itt a régi fővárosra gondolt. Vianen korának igen híres térkép és metszet rajzolója volt, de nyilván kevésbé ismerte a magyar történelmet és földrajzi elnevezéseket. Alkotásának valóságtartalma, szinte fényképszerű ábrázolása viszont megkérdőjelezhetetlenül reális egész életművében.

Hat pontban összefoglalva megismétlem azokat a legfontosabb tényszerű bizonyítékokat, amelyek ma is megvannak, vizuálisan láthatók és igazolhatók:

1. Carnuntum szakrális temetőjében áll egy fejedelmi, királyi hatalmas sír építmény.

²⁵ Das Heidentor von Carnantum: Werner Jobst

²⁶ John van Vianen kiváló holland művész (1660-1726)

2. Mellette látható a Szent István király által építtetett Boldogságos Szent Szűz Mária tiszteletére szentelt Árpád-kori katedrális, amelyről Anonymus tudósít.

3. A hegy alatt fakadó forrás (ma termálfürdő) vizét kőmedrű patak vezet a Dunába. Anonymus ezt is említi a Gestában.

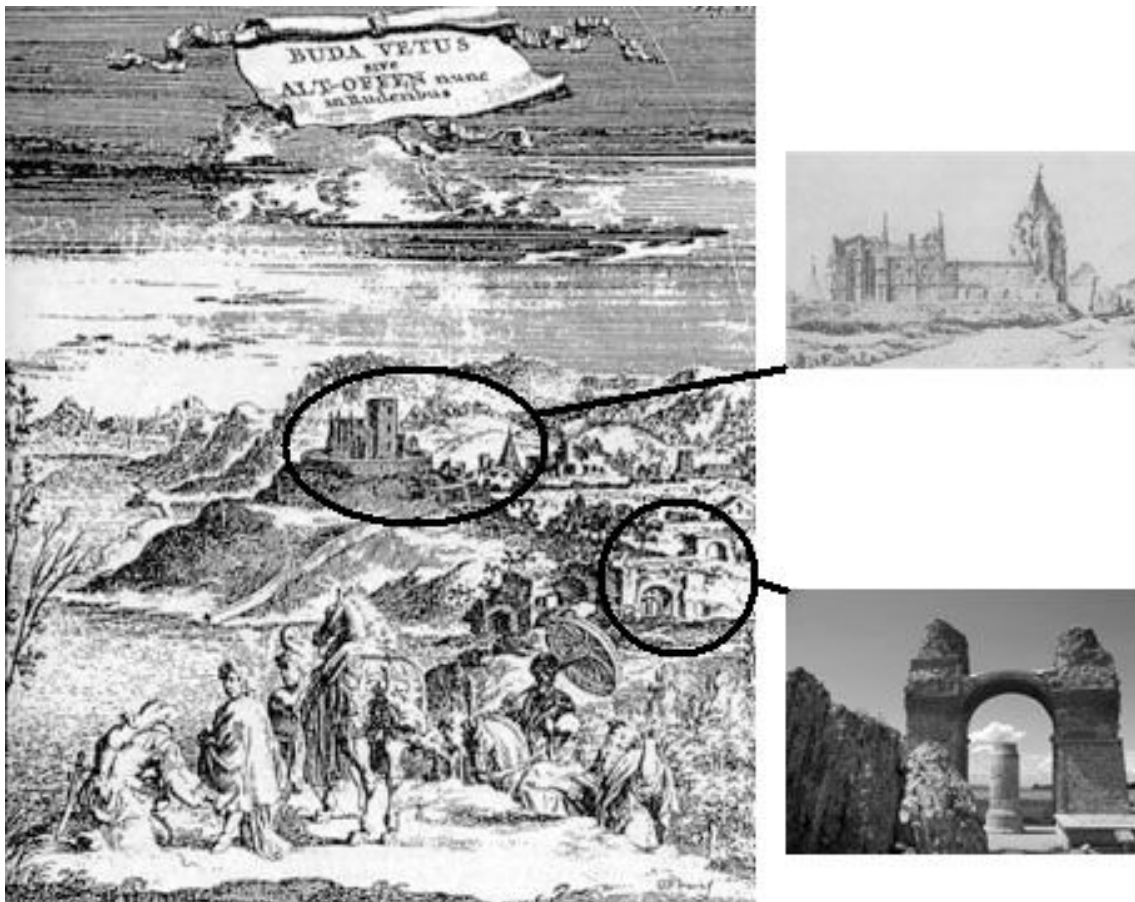
4. A város alatt van a dunai átkelő, amely a Borostyán-út része és a legendák említik.

5. Pannonia Superior (Felső Pannónia) „Felső hévizei” itt vannak. Erről is tudósít a Gesta Hungarorum

6. A Pogány-kapu, Sicambria kapuja ma is megtekinthető, a metszettel azonosan.

Deutsch-Altenburg szakrális temetőjében álló Árpád sírját nem kell keresni, mert ott van. Helye nem csupán feltételezés. Bizonyosság a látható valóság és a rá vonatkozó ősi krónikák elemzése. Az a hely, ahol a fejedelem elhunyt, és ahol el is temették. A mi feladatunk, hogy rávilágítva a tényekre, elősegítsük a tumulus feltárását, a hely

közös osztrák-magyar (német-magyar) közös történelmének függvényében. Mindkét nemzetnek érdekében áll a történelmi valóság kiderítése, a történelmi fehér folt megvilágítása. A kissé álmosan szendergő Bad Deutsch-Altenburg idegenforgalma, történelmi jelentősége magasra szárnyalhat. Kulturális világa megélnéülhet. Anonymus krónikája, a Gesta Hungarorum igaz történet. Nekünk, magyaroknak, új szilárd történelmi alapokat adhat, amelyen elindulva végre igaz úton haladhatunk. Bizhatunk krónikásainkban, mondáinkban úgy, amint azt eleink tették. Carnuntum ősi városa, az egykori Pannónia fővárosa, Attila szék-városa népünk történelmében igen jelentős szerepet töltött be, és emlékezetében, romjaiban ma is nemzetünk egykori hagyatéka. Most, hogy a határok Európának ezen a részén csak jelképesek, érezzük meg jobban a lehetőséget a népek barátságának és együttműködésének fontosságában. Szent István király életműve ezen a területen közös a magyar és németajkú népek hagyatékával, úgy ahogy a kegytemplom is befogadta mind két nemzetet könyörgését és adott számukra irgalmat.

John Vianen metszete

Székely Gyöngyi

ÚT A HÁZSONGÁRDI TEMETŐHÖZ

A Házsongárd hívott, a feladat adott volt és én örömmel indultam.

Hajnali órába terveztük az útra lépést, hogy az ott-honi táj rezgéseit legyen időnk felvenni, hogy a táj színes foltjaihoz szemünk hozzászokjon, hogy a madarak kicsit fázós, de a napfényben megcifrázott füttyét fülünk felismerje, és felkészülhessünk a feladat teljesítésére.

A sötét lassan felszakadozott, a szembe jövő autók fénye már nem vakított, Kelet felé haladva az ég-alja kezdte ledobni magáról a nehéz, fekete terhet. Kezdődik egy új nap, a maga friss gondolataival, történéseivel, a feltekert gombolyag szálai lefutottak előttünk és mi követtük a jelölt utat.

Napfelkelte

Közel jártunk a határhoz, mikor a napocska álmosan ásítózott, kibújva az őt védő fekete, nehéz takaróból, felém küldött egy fénysugarat. Megkapaszkodtam a fénysugárban, és kértem segítsen megtalálni a mai nap batyuba zárt, gondosan becsomagolt, dombok, erdők, kanyargós utak közé elrejtett kincseit. Kincseket? Gyöngyszemeket? Értékeket, melyek egy szeletkét jelentenek abból a teljesebből, mely múltunk, kultúránk egészét képezi.

Egy ilyen kis szeletet tapasztaltam, a kalotaszegi Ketesd településen. Első írásos említése a falunak 1399-ből való Ketesd néven, 1437-ben Kethesd, 1576-ban Kettesd-nek írták.

A ketesdi templomot kerestük, melynek híres, szép 30 m magas fatornyát 1930-ban kőtoronnyal

helyettesítették. A templom bővítését Kós Károly tervei szerint végezték. A falu szerette volna megtartani a régi fatornyos templomot, és felszabadítottak területet az új, nagyobb templom részére, de ezt nem fogadták el az egyházi méltóságok, inkább lebontatták a régi templomot, meghagyva annak az északi falát és hozzáépítették az új nagyobb templomot. A régi templom festett kazettáit kidobták, pedig Gyalui Asztalos János még 1692-ben készítette a kazettákat és ez a mester egyik legrégebbi ismert munkája. Szerencsére a Lelkész, összeszedte a patak partjáról a kazettákat, és az új templomba beépítette azokat. Így megmaradtak és most is gyönyörködhetünk a mester munkáiban.

A templomtoronyban két harang lakik.

A templom lelkésze, Bálint Zoltán erősen hagyományőrző, felújítja a régi bútorokat, összegyűjti az ősi használati és dísz tárgyakat, gondosan ápolgatja, elhelyezi azokat. Szeretne egy kiállító termet, vagy tájházat nyitni a faluban. Elmondása szerint a közelmúltban éppen egy kalotaszegi pártát mentett meg, azzal, hogy a feketetői vásárban megvásárolta és a tánccsoport egyik tagjának ajándékozta, hogy ne a vásárporában lelje halálát ez a csodálatos gyöngymunka.

Sajnos Ketesdet sem kerüli el a modernizáció, az ünnepi viseletet már nem a csodálatos bujkák, mellrevalók, muszujok – a női viselet egyik jellegzetes ruhadarabja Kalotaszegen – réklik, fehér harisnyák, szűrök jelentik, hanem a városi ruházat és még konfirmáláskor sem öltöznek a helyi, örökölt ünnepi viseletbe. Pedig van egy mondás, hogy „addig terjed Kalotaszeg, ameddig a muszuj ér”. Biztosan leomlottak már a határok a vidéken, és megszűnt a muszuj szabta szigorúan őrzött kerítés, de kérdem én jó ez így? Csak remélni tudom, hogy a csodálatos ruhák, hímzések nem az arra járó turisták hátizsákjában ébrednek, elmolyosodott hosszú álmuk után.

Haladva az újabb szelet meglelése felé, dombok és kanyargós utak fordulataiban megpillantottam a Magyarbikali templom tornyát, beágyazódva a

körülötte lévő fák koszorújába. Igaz, hogy ez nem a régi fatorony, melyről Kós Károly azt írta, hogy Erdély legszebb magyar haranglábja.

Magyarbikal

Kis faragott kapun belépve a cinterembe, nagy nyüzsgés fogadott, a sírok megtisztulva, a falevelek meleg burkától megfosztva, színes virág ruhába öltöztek és mindenhol szorgos kezek, rendezték a sír ruhák ráncait.

Régi harangláb

Lépcsőkön felsétálva a templomhoz kicsit elszomorodtam, hiszen a templomon lévő repedések tártongva kiáltanak segítségért. A lebontott faharangláb helyett, Kós Károly tervei alapján készült egy kőtorony hozzá tapasztva a templomhajóhoz.

Ez a torony siratja fából faragott elődjét, és hagyja, hogy az időfoga beleharapjon, távolodik a templomhajótól, a hézag egyre nagyobb, az állapot egyre sürgetőbben kéri a megoldást.

Magyarbikal, első írásos említése 1249-ből származik, Bekaly föld formában. IV. Béla, Pál országbírónak adományozta ezt a földet.

Az 1400-as pápai bulla adata szerint Tamásfalvi Gergely, a falu akkori patrónusa engedélyt kér IX. Bonifáctól templomépítésre. Azzal indokolta a kérést, hogy a rossz utak miatt nehezen tudnak eljárni a bánffyhunyadi Szent Erzsébet templomba, mely 3-4 km-es távolság. Megkapták az engedélyt, és 1401-ben hozzáfogtak a templom építéséhez, melyet Szent Lénárd tiszteletére szenteltek fel. 1694-ben földrengés következtében beomlott a templom gótikus boltozata, a kijavított mennyezetre már kazetták kerültek, ezt Gyalui Asztalos János készítette. A templomban az 1746-os földrengés következtében újabb károk keletkeztek. Ekkor átépítették a templomot, az északi falat meghagyva kiszélesítették a hajót. A kazettákra itt vigyáztak, de mivel nagyobb lett a templom már nem volt elég a kazetta, ezért újakat készíttetnek ifj. Umling Lőrincsel, majdnem száz évvel Gyalui Asztalos János halála után. Umling összhangba dolgozott a fennmaradt Gyalui formákkal, de a motívumokat változtatta, alkalmazta pl. az Apjánál már jól ismert „gyümölcslopó” madarat. Érdekes ez a motívum, jelzi a vidék gazdagságát. Bikal gyümölcstermelő vidék, a gyümölcsfákon kívül, a határos domboldalokon szép szőlő ültetvények vannak. Igaz, hogy a falevelek az elmúlást mutatták, bár a sárga, vörös színekkel még incselkedve játszadoztak, de eszembe jutott Kalotaszeg nagyasszonyától, Gyarmati Zsigánétól származó áradozás a falu tavaszi látványáról „nem is falu, hanem egy fehér virágtenger, amelyre a tavaszi ég ragyog ... ringó virágözön ... csodálatos illat a tavaszi légben”.

Ifj. Umling Lőrinc munkája a szószékkorona és a nyugati és az orgonakarzat 9-9 kazettája. Az orgonakarzatnál még szerepel 3 kazetta (középsők), amely Lőrinc János munkája. A templomot többször javították, aztán 1923-ban nagyobb felújításra került sor, a hajót nyugat felé bővítették. A munkák során a Gyalui-féle 1697-es mennyezetkazetták sorrendjét megbontották, kiselejtezték a

megkopott kazettákat, és helyükbe Umling Lőrinc néhány 1794-es kazettáját helyezték. Ezen kívül „a szentély mennyezetébe huszonnégy, a hajóéba ötvennégy sablonnal festett táblát építettek be, melyeket Csöregi Márton és Asztalos József festő készített”.

Lukács Endre lelkipásztorral beszélgetve kiderült, hogy kevés a gyerek a faluban. A másik nagy gond a templomnak a helyzete, egyre sürgetőbbé válik az újabb javítás. Most már sikerült összeállítani a dokumentációt, tudtam meg a Lelkésztől, következik az engedélyeztetés megkérése és a nehezebb feladat a pénz előteremtése. Napjainkban egyre gyakrabban találkozunk segítségre szoruló közösségekkel, de biztos vagyok benne, hogy ez a Teremtő mérlegelése, mennyire tudjuk elengedni a dolgokat, mennyire szabadítjuk fel lelkünket, mennyire ürtjük ki tenyerünket, hogy azt adott időben, Isten elé állva imára kulcsolhassuk. Hiszem, hogy a templom tátongó hasadécai, hang nélküli kiáltások, melyek felerősödnek a tavasszal fehérbe öltözött, bódító illatban tovaszálló felhők, nyáron beérett, gyümölcsöt nyújtó ágak, ősszel színekben pompázó levelet hullató, és elmúlásra készülő gyümölcsfák táncának forgásában.

A helyé a templom, a cinterem csendes megtisztulásában érezni lehet a segítség nyújtás örömeinek sugallatát. A templomot ne hadd testvér!!!

Magyarbikal templom

Indulunk tovább, az újabb szelet vár minket, a titkokat rejtő kanyarok legyőzésében kíváncsian haladunk az újabb csoda birodalmában. A templomtorony már messziről köszönt, integetve szólít: erre-erre vendég, jöjj, nézd meg csinos ruhám ékeit, belsők értékeit.

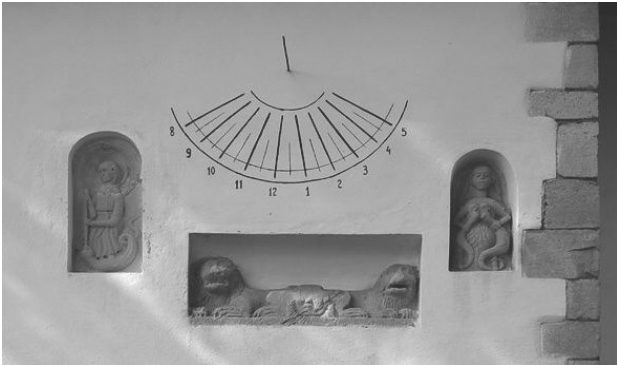
Magyargyerőmonostorra érkeztünk

Magyargyerőmonostor templom

A Gyalui havasok lábánál fekszik a település. A honfoglalás idejében a Kalota nemzetségből öt család telepedett le ezen a területen. Közülük a Mikola család 1196-ban családi monostort épített a területen, ez sajnos elpusztult a tatárjárás és belső viszálykodások következtében, értékeit szét-hordták. A tatárjárás után 1242-ben a Gyerőffy (Kalota nemzetségből) család adományából kezdik építeni az új templomot. 1700-ban III. Károly rendeletei következtében a templomot lerombolták. Újjáépítését a szintén Kalota nemzetségből származó harmadik család Kabos Ferenc kezdi el 1734-ben. Négy fiatornyos kőtemplom épül, nagyon hegyes és magas toronycúccsal. Déli homlokzatán, a külső falon található a régió egyetlen napórája és három szobor. A szobrokat Debreczeni László helyeztette el az 1936-ban végzett felújítási munkálatok alkalmával. Nyugat felől Szent Mihály szobra, melyet tévesen sok leírásban Szent Györgynek neveznek meg. Hover Zsolt Sándor lelkes úr hívta fel a figyelmem erre a tévedésre, elmondása szerint a szobor valószínűleg a régi szentségházban (mely ma is áll) volt, innen került a templom külső falára. Középen, a napóra alatt két egymásnak háttal fekvő, nyitott szájú, kifelé tekintő oroszlán található, melyek között egy megromgálódott szakállas emberfej van. A Lelkesz úr elmondása szerint ez a szoboregyüttes a közeli temetőből került a templom falára, valószínűleg egy római sírt díszített valamikor. Kétségkívül a kő anyaga és faragási technikája jelentősen eltér a

másik két domborműtől. És végül Kelet felől a számomra legkedvesebb szobor, a kígyókat szoptató, vastag hajfonattal ábrázolt leány, a Madárleány.

Magyargyerőmonostor templomfal

A templom kazettáit, a padokat és a karzatot Umling Lőrinc festette, a szószéket Sípos Dávid kőszobrász faragta. Szépek és talán egyediek a fehér tartógerendákat körülölelő szőlőfürtök és ezeken megpihenő, vagy éppen szőlőszemet csipegető fekete madarak, Lelkész úr szerint a lelkekre váró paradicsomi állapotot szimbolizálja a kép.

A templom alatt sírbolt, vagy altemplom volt, ennek félköríves ajtajának egy részlete látszik ma már csak. A szembelevő falból nyíló szentségházban régi kopjafákat tárolnak és itt található a régi templomtorony?? is, mely őrzi a falut megszálló katonák lövéseinek nyomát.

A templom cintermében található a falu egykori református lelkészének, Hory Farkasnak a sírja, akinek leánya, Etelka később „Kalotaszeg nagyszökevénye” lett, Gyarmati Zsigáné.

A templom szomszédságában található a parókia, melyet Anthony Gall ausztráliai építész tervezett, aki Kós Károly örökségét folytatja. Nagyon egyedi ez az épület, kicsit el is üt a falu házeitől, de a tájba beleillik.

A tervezet, utolsó szelet megtekintésére indultunk Magyarvalkóra, három km a távolság a két település között. Az út kicsit gödrös, rázós, de a táj kárpótol. A reggel kapott fénysugár, kicsit megfakulva, de még jelzi az utat, mely csodálatos kasszalók és legelők között kanyarog. Hol piramisformát ölt az élénk ékelődő domb, hol felfekszik a fennsíkra, kicsit koporsót formálva, elhalást szín-

elve, de a természet még él, és a csendesen lengő fűszálak között ott ékesedik a Szamárkóro, a Bábakalács hirdette az életerőt, mely bármilyen időnek képes ellenállni és megmaradni. A meglátogatott szeletekbe ékelődött települések is állják az idő múlását, bármilyen ellenség tör a falura, délcegen, erősen, szikáran kapnak az élet fonala után és hirdetik a megmaradás fenségét. A domboldal hajlatában előtűnik a templom tornya, jelezve, hogy létezik, hogy áll, hogy őrt áll, hogy megvár.

Magyarvalkó templom

A négy fiatornyos, fazsindelyes templom a domb tetején van, a cinterem közepén, fallal elbástyázva a sírok soraitól. Lépcső vezet fel a bejárathoz, és a földbe vágott lépcsőfokok meg vannak szórva Szent László pénzzel, (40-50 millió éves óriási őskori egysejtűek megkövesedett maradványai) lehet, hogy az ellenség megtévesztése miatt.

Ferenc-rendi barátok alapították a templom elődjeként működő kis kápolnát 1261-ben. 1452-ben a Valkai család átalakította a templomot és kibővítette azt.

A Valkai család egyik tagja, Valkai András értelmiségi volt, aki otthonosan mozgott a fejedelmi udvarban. Históriai énekeket szerzett, legismertebb műve az úgynevezett Ős-Bánk bán, amely 1567-ben íródott és megjelent a Heltai Gáspár nyomdájában. Később 1574-ben újra kiadták, szintén a Heltai nyomdában, a Históriai énekeskönyvben, ekkor már versbe szedve. Ez a mű szolgált forrásként a Katona József drámájához.

A templomot Rákóczi György fejedelem vetette körül kettős fallal védelmi szempontból. A templom 1974-75-ös felújításakor találták meg azt a

csontkamrát, amely a Rákóczi idejében bekövetkezett második tatárdúlás alkalmával, a templomba menekült és itt elpusztult több száz ember maradványait őrizte. Az elhunytaknak a templomkertbe emléket állítottak.

A templom még őrzi az eredeti, katolikus jegyeit, például a szentélyt, szentségtartó fiulkét. A szentély keresztboltozata kétszer hornyolt bordákból

áll. Zárkövei holddal, csillaggal és hatszirmú motívumokkal díszített. A szentségtartófülke arabeszkkel díszített.

A festett, faragott szószék Sípos Dávid munkája, a kazettákat, a karzat tábláit Umling Lőrinc és fia festették. A templom díszét képezik még a festett ajtók, melyek Kelemen Márton munkái és 1807-ből származnak.

Magyarvalkó - Templom külső falán lévő faragás

A templom különlegességei a falába és a kőkerítés falába épített régi kőszobrok, bár nem annyira ismertek, mint a Madárlány a Magyargyerőmonostori templom falában. A valkói templom falában egy (római kori) családot ábrázol a faragvány, míg a kőkerítésben egy szakállas férfifej van.

A kőkerítés öleléséből kilépve, a cinterem színes nyüzsgésében eszembe jutott, hogy vár a Házsongárd. Igaz, hogy a temető itt is szelíden hordja a díszruhát, de nekem mégis csak Ott van dolgom.

A már nyugovóra készülő napocska sugarát megkeresve, máris repülök a feladat teljesítésére. A rossz úton történő dőcögés alatt van időm elköszönni a varázslatos tájtól. A kitérő gazdag volt, felkészített a feladatok teljesítésére. Bejártam egy tündérvilágot, mely a HAZA része, a hazatérő lélek Ott-HON-ja. Eszembe jutott egy idézet, egy mondat foszlány, vagy csak a szellő dúdolta fülembe a szavakat „ami az idegen számára eltűnik, az egy hazatérőnek előtűnik” és eltűnődtem a jelentésén. Én a hazatérő, megtaláltam az eltűnt, a láthatatlan, az eltitkolt, az eltakart, eldugott világot, mely az én szemembe egy csoda, a megmaradás, az idő múltat elővarázsoló és megtartó játéka és ez az a szép világ, mely Ott-HON és az

enyém is, és másoké is, azoké, akik akarják ezt a világot, ezt a HON-t.

A hazatérő eltűnődik és megerősödik a megtalált világ érzékelésével, az Ott-HON ölelésében. Érzéseimbe elkalandozva, ízelve a szavak szemem elé varázsolt valóságát, egy fekete folt jelent meg a tájban, egy holló repült elém, mikor gépemért kaptam, ott hagyott és tovább szállt, aztán letelepedett egy oszlopra és bevárt, megengedte, hogy lefényképezzem, megszemlélt, egyet intett és tovább szállt a barázdák közé. Én, a hazatérő üzenetet kaptam. Istenem, eddig kétszer láttam hollót ilyen közletről tavaly Énlakán és most itt Kalotaszeg határában. A helyek varázsa, a tündérvilág megvannak, élnek, szárnyra kapnak, és olykor a hazatérőnek előtűnnek, újra eltűnődök az üzenet bontogatásában.

A Házsongárd csendes, a szorgos kezek már díszbe öltöztették, a gyertyák már szórják a megtalálás fényét. Megérkeztem. Az emlékezés panteonjában, a szeretteim hallgatag sokaságába, érzem a holló szárnyának suhintását, tenyeremből a nap kis sugara eloszlik és átadja helyét a gyertyaláng már ébredő, kicsit még reszkető fényének. Emlékezek szeretteim körében.

Székely Gyöngyi

MÚLT KERESÉS – KIRÁNDULÁS⁺

Vannak kérdések melyekre, nem keressük a választ. Kezünkbe kerül egy hír, egy szórólap, és csak egyszerűen jelentkezünk, részt veszünk a meghirdetett, tudomásunkra jutott „kereső úton”, melyet éppen a kirándulás köntösébe öltöztettek számunkra. Boncolgathatjuk az okokat, ki miért lép erre az „útra”, a felfedezés varázsa, a múlt egy kis szeletének megismerése, a kíváncsiság, az egyedüllét, vagy a társaság, egy előadó mítosza, egy sugallat, egyszerűen a kellemes időtöltés vonzza a résztvevőket.

Sok idegen ember, vagy inkább ismerős ember – kik már találkoztak egy előző kiránduláson, előadásán – a megadott napon, reggelen elindulnak, rálépnek egy „útra”, melyet kijelöltek, meghirdettek számunkra az adott időre.

És mi az, amit tapasztalunk az „úton”, mi az, amivel visszatérünk? – talán ez jelenti a kirándulás varázsát. Marad-e valami kis gondolat, valami kis érzés, kis zsidongás a fejünkben? Foglakozunk-e a tapasztalt, a látott emlékekkel, vissza szállnak-e gondolataink egy-egy elhangzott mondat kifejtéséhez, kibővítéséhez, egy-egy gondolat kibontásához, egy-egy üzenet, itt hagyott, vagy feltárulkozó – mert éppen itt az ideje – kép összefüggéseinek, időbeli sajátosságainak, megkeresésére, az elénk tárt kódok feltörésére, az elénk tárt képek meg-látására.

Szeretem a „kirándulásokat”, melyen hagyom magam elkápráztatni a táj, a Kárpáthaza adott zengugának színeivel, dallamaival, üzenetével. Múltunk megismeréséhez szükség van a még fellelhető, vagy az éppen előbújít, a vakolatot magáról ledobó, kivillanó üzenetek meglátására, a helyek varázsának megérezésére és az eltakart, eltitkolt emlékeink megismerésére.

Hát, akkor induljunk el az „úton”. A város zaját elhagyva, a természet máris bontogatja csodás birodalmát, elkápráztatva szemünket, felüdítve lelkünket. Beléphetünk a pirosra festett kapun, melynek kapufélfáját, a megtisztulást elrendelő fehérségbe, a bodza virágába, a Tündérek ottho-

nába öltöztették. A pirosuló pipacstengert átlépve, a szemünket megnyugtató zöld kerekesség következik, mely egyben biztat az út megtételére, hiszen a domborulatok mögötti világ rejti a csodákat, melyek feltárását vállaltuk mai „utunkkal”. A völgyek csodáit megismerve következhet az újabb dombtető, melyre felérve körülnézhetünk, megkeresve a következő ösvényt, melyen a lelkünk szökdeléseit, eszménk megfontoltsága egy testté kovácsolja. Így máris megérkeztünk első állomásunkra – Bény községbe.

A korai történelem szemszögéből Bény község a legjelentősebb területegységeinkhez tartozik. A legrégebb történelmi időktől fogva állandóan (megszakítás nélkül) lakott település. Rendkívüli figyelmet érdemel a 9. és 10. századból származó római-barbár település, a 11.-14. századból származó sáncok és árkádok, a 12. században épült Tizenkét Apostolnak felajánlott (felszentelt) román stílusú rotunda (körtemplom), valamint a 13. század elején épült Szűz Mária templom.

*A Szűz Mária templom egy kéttornyos prépostsági templom, mely hazánk egyik nevezetes románstílusú építészeti emléke. A templom 1217-ben épült keleti felén a tizenegyszög felével zárt nagy apszis és annak oldalán a tízszög felével zárt apszidiol van, mely nagy kiszökésével szinte kereszthajót képez; az osztatlan hosszanti hajó főkapuja előtt (nyugat felől) széles előcsarnok van, mely hajdan nyitva volt. A soká romokban heverő templomot Scitovszky primás 1862. restauráltatta. A kolostor ma is romokban hever. A prépostságot Omode gróf (az Amadé grófok) őse alapította; 1294-ben a sionhegyi apát, 1516-ban a sági prépostság felügyelete alá helyezték, 1561-ben I. Ferdinánd a nagyszombati jezsuitáknak adományozta. Bény nevét Byntól, Hunt fiától kapta. / V.ö. Lehocsky T., Lévai és bényi régiségek (sáncok) Arch. Ért. 18.; A bényi monostor, Századok, 186./**

⁺ A MBE magyarságkutató hallgatóinak kirándulása Bénybe (Szlovákia) Dr. Tomory Zsuzsa szellemi vezetésével

Ennyi dióhéjban a fellelhető leírásokból, a település ismertettét múltjáról. Ami engem megérintett, mondhatnám megmaradt és foglalkoztat, az a Szűz Mária templomban fellelhető apró kis oszlopdísz, faragvány, mely egy üzenet számomra, hogy lám ebben a templomban jelen vala a női minőség. Az áldott állapotban lévő, áldozó asszony, oszlopban megfaragott alakja, mely kiemelkedik a mellette lévő két másik oszlop növényi faragásaiból, jelezve, hogy az elnövényesedett világnak, van folytatása, ez a kis szobrocska hordozza egyben a templom üzenetét, a csodát, melyet őseink hátrahagytak számunkra és az idő foga sem tudta eltakarni.

A templom egyéb érdekes faragásai – például az áldozási jelenet, mely körülöleli a számára helyet adó tartópillért, és a templom egyéb részletei annyira elragadták a látogatókat, hogy sokan elhaladtak a templom egyik szegletében felállított aratókoszorú mellett. Pedig nem véletlenül került ide ez a jelkép, hiszen ilyen apróságok, látszólag nem oda illő dolgok mentik át hagyományainkat, ezek hordozzák őseink üzenetét. Ilyen apróságoknak köszönhető, hogy nem halt ki a magyarság, még a Szlovákfennhatóság alatt is évről évre megújítja, felújítja, átmenti az ősöktől kapott tudást.

Mit rejt a korona formáját magán hordozó aratási koszorú? A helyi plébánossal, Nagy Andrással beszélgettünk a koszorúról. Elmondása szerint ezen a vidéken és a szomszédos településeken is hasonló koszorúkat készítenek, de a formát, a mére-

tet tekintve minden településnek megvan a sajátos jegye. Ezek, lehet, hogy apró kis különbségek, de az érdeklődő számára hordozzák a felismerés kódját. A szalagok fonata, mérete, a koszorú formája, a díszítés elemei, a csüngők száma és mérete, a csüngők alján elhelyezett fonások, harangok, csörgők, kereszték mind, mind ismertető jegyek. A bényi sajátosság például, hogy fiú és lány babákat helyeznek a koszorúra, helyi viseletbe öltöztetve, aprólékosan visszaadva a hely őrzött, nemzedékről, nemzedékre átmentett sajátos öltözetét. A babák ruhája aprólékos és korhű, a fiúbaba oldalán még a bicska is ott lóg. A bényi aratókoszorú, Szentkoronánk jegyeit hordozza magán, megtűzdelve a hely sajátosságaival, közvetítve a teljesség szentségét. A plébános úr elmondása szerint a településen az aratási ünnepségre készítik el a koszorút, mellyel felvonulnak a településen, majd az ünnepségek lezárultakor a templomba viszik, ahol áldás után elhelyezik a templomban a koszorút és itt egy évig őrzik, vigyázva a benne rejlő emlékek, hagyomány, erő, átadott ismeret, a megkapott és továbbadandó tudás szimbólumainak a tisztaságára. Kicsit utánanézttem az aratókoszorúknak és az alábbiakat találtam:

Tátrai Zsuzsanna és Karácsony Molnár Veronika említést tesznek az aratókoszorúk különféle alakjáról, például csigaszerűkről, a korona formájúakról vagy a koszorú alakúakról. Mint írják: „A legtöbb helyen harang alakú favázra erősítették a búzát. A koszorút a legszebb búzakaralászból fonták, gyakran mezei virágokkal és szalagokkal is díszítették. Kézben, rúdon vagy fejre helyezve vitték.” (1997.)¹

A Jeles napok, ünnepi szokások című kiadványban olvassuk, Manga János hivatkozását, hogy „A bényi (Esztergom vm.) és érsekvadkerti (Nógrád vm.) aratókoszorút vivő menetben férfi- és női alakot ábrázoló figurákat is vittek, zsúpból készített, felöltöztetett bábok voltak ezek, melyek néhol a farsangi és szüreti szokásokban is megjelennek.” (1977.)²

Ujváry Zoltán a következőképpen fogalmaz: „A nyári időszak szokáskörében aratási antropomorf

¹ Csáky Károly – Szent Ivántól Erzsébet napig / Lilium Aurum, 2008

² Csáky Károly – Szent Ivántól Erzsébet napig / Lilium Aurum, 2008

bábuk jelentek meg. Az ide tartozó szokások lényege az, hogy az aratás befejezésekor gabonából gyakran az utolsó kévéből, esetleg fából, rongyból bábut készítettek és a mezőről a lakóhelyre vitték. Kontaminált változatok szerint az aratót az utolsó kéve gabonájával borították körül, és így mint szalmajelmezes alak haladt az aratási menetben.”³

Sajnos a szalmabábuk helyett most már a koszorúkra műanyag babákat helyeznek. Hogy a váltás mikor és miért történt nem sikerült még megtudni, de talán érdemes foglalkozni a kérdéssel a továbbiakban.

És akkor egy dal, mely megmaradt, átmentődött a múltból, a lányok a koszorúk készítése közben ezt énekelték:

*„Búzakalász, nyújtózzál,
Az abroncsra fonódjál!
Lányok, ti is fonjatok,
Nekem kalászt adjatok
Az én koszorúmba.*

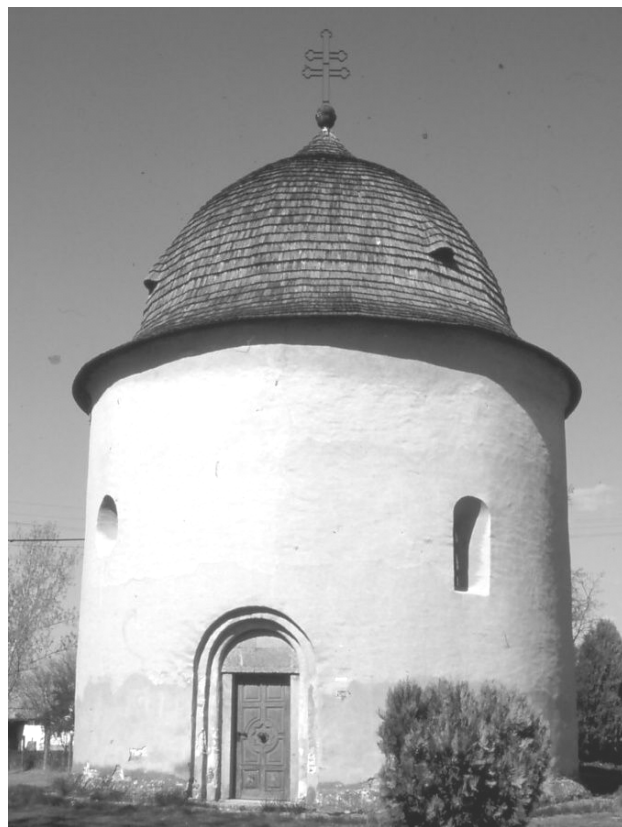
*Ki-ki szedjen jó korán
A világból szaporán,
S adja ide fölfüszve
Szépen koszorúba.
Bokrétába a rózsát,
A fehéret s pirosát,
Szalagokkal fonjátok,
S nekem ide adjátok
Az én koszorúmba.”⁴*

³ Ujváry Zoltán – Népi színjátékok és maszkos szokások /Debrecen 1997

⁴ Csáky Károly – Szent Ivántól Erzsébet napig / Lilium Aurum, 2008

A Szűz Mária templom mellett található a Tizenkét apostol rotundája.

Leírások szerint románkori kápolna, a XII. századból. Sisakszerű tetejét fazsindely fedi, középcsúcsán Szent István király apostoli kettőskeresztje látható. Az épület 1683-ban megrongálódott és több mint 70 évig állt gondozatlanul. 1755 után lett barokk stílusban felújítva. 1944-ben – a bombázás következtében – levált a kápolna barokk vakolata és előjött az eredeti románkori állapot, mely falfestményeket rejtett. Most már sajnos a románkori falfestmény töredéke látható. A körfalban 12 boltíves mélyedés, ülőke van – és az itt átélt hangjáték, zúgás-búgás jelentette számomra az igazi élményt.

A kápolna bemutatása, a beszélgetések, és a közös éneklés után, néhányan még bent maradtunk a kápolnában. Beültem egy fülkébe és behunytam a szemem. Egyszer egy igen érdekes hangra ébredtem, mintha belőlem áradt volna, mintha a saját rezgéseim hullámai terjedtek volna tova, de egyben behálózott egy olyan zsibbadás, melytől nehéz, talán nem is akarok megszabadulni, ez egy különösen megélt hangulat. Meglepetten kerestem a választ, honnan jön ez a hang? Beszűrődik, vagy a fülkében van? Mi ez a rezgés?

Aztán rájöttem – szemem kinyitva és keresve a választ – egy másik, tőlem távoli fülkében Hervay Tamás barátom énekelt. (Énekelt, mert templomban vagyunk.)

Ezt a hangot, ezt a rezgést nem tudom elfelejteni és ez segített megérteni a hely fontosságát és kicsit megérezni a beavatási SZER-ek tartásának, résztvevőkre ható erejét. Egy szó, egy mondat elhangzott egyik fülkében és az körbe járta a többi fülkét is, de a hang egy olyan rezgéssé változott, mely képes megérinteni a fülkék „lakóit”.

Biztosan, hogy megváltoztak a résztvevők gondolatai, az esetlegesen negatív hozzá állások megintogtak, megszakadtak, hiszen a hangnak az ereje eltörölte a „másképpen gondolkodók” szavakba való kitörését. A rezgések bénítottak, vagy buzdítottak, a hang, a határozat, a gondolat súlyának megfelelően. Ezen a helyen a hangok tiszták és csengenek, mint az igazi kristályok. Aki pedig nem bírja elviselni a tiszta csengést, az kiáll a körből.

Ilyen tapasztalatok szerzéséért jó az „útra” lépni, hiszen az élmények nem maradnak el, múltunk bennünk él, ilyenkor felszakad, kiszabadul, a bennünk lévő, lehet már elfáradt, elfásult molekulák, részecskék fogságából, ezáltal mintha megtisztulna egész lényünk, a természet frissességével összeborulva egy erőhullám végig simítja bemélyedt ráncainkat.

Gondolataimba burkolózva érkezünk meg „utunk” következő állomására. Érdekes kíváncsiság, nyugtalanság kerít hatalmába, mielőtt belépek a helyi templomba, valami van bent, valami vár rám. Fokozódik, a már utamat szegélyező élmény. Megérint a hely. Zselizen vagyunk.

Zseliz és vidéke már az őskorban lakott terület volt. A Kőkorszak idején a Garam folyó bal, illetve jobb partján megélhetésre talált az itt élő paleolit-, neolitikori ősember.

A városról az első írásos emlék 1075-ből származik. Garammikola városrész nevével először a garamszentbenedeki apátság alapítólevelében találkozunk. Zseliz mint helységneve oklevelekben először 1209-ben fordul elő.

*A középkori Zseliz történelme érdekes. A királyi birtokokat földbirtokos családok örökölték. Először a Becseiek – Becsei Imre, majd halála után három fia: Töttös, Vesszős és Tövises volt a helység ura. Később az említett családba házasodtak be a Dessewffy, majd az Eszterházy család tagjai, végül a Breunner hercegi család örökölte a birtokot.**

A Szent Jakab római katolikus plébániatemplomot látogatjuk meg, melynek helyén már 1081-ben román stílusú templom állt, védőszentje Szent György volt. Építtetője a Zselizi család leghíresebb képviselője Atha volt, aki egykor az ország nádori tisztségét viselte. A helyi esperes-plébánostól Galgóczi Rudolftól még sok érdekességet hallunk a település családjairól, történetéről, a templomban található freskókról, képekről.

1353 és 1388 között építették a gótikus templomot a román stílusú templom helyén. Az időmeghatározásban segítenek a fennmaradt freskók, melyből eredetileg 14 volt. A középkori templomok ilyen gazdag képanyaga természetes volt, hiszen ezek jelentették a szegények bibliáját. Mára csak 3 maradt, 2 a szentélyben és 1 a templomhajó jobb oldalán. A többi 1945-ben elpusztult, amikor a templom tornyát a németek felrobbantották. A freskók korának megállapításában segített az a falikép, amely Becsei „Vesszős” György halálát, illetve külön-ítéletét ábrázolja. A képet Margit asszony, György leánya készítette, a jobb felső sarokban, kék alapon olvashatjuk nevét: „Apjáért, Margit leánya, apja dicső emlékére”.

Becsei Vesszős György kegyetlen lelkületű lovag volt. Részt vett Nagy Lajos király olaszországi hadjáratában. A király által reá bízott területeket kifosztotta, temérdek zsákmányra tett szert. Budára érkezve, hogy ne legyen feltűnő mennyi kincset bitorol, Aquincumból egy római szarkofágot kiürített, ebbe helyezte el kincseit és azt a látszatot keltve, hogy halott katonát hoz, Zselizre menekítette vagyonát. A templom építésekor Becsei a

szarkofágot a templomnak adományozta, mely így oltárasztallá alakult.

*A gyilkosságok, kegyetlenségek egy idő után nyomták Becsei V. György lelkét. Bűnei feloldozását keresve, útra kelt és a középkori híres zarándokhelyre, a spanyolföldi Compostellába ment. Fél évig remetéskedett a compostellai Szent Jakab legendás, csodatevő síjánál. Böjtölt, imádkozott, szőrcsuhában járt, de megnyugvást nem talált. Felkerekedett és tovább ment Írországba, itt alá szállt Szent Patrik barlangjába. Az alámerülés előtt tizenöt napot töltött böjtben, imádkozásban. Itt elnyerte az örök üdvösséget, megszabadult bűneitől. **

Jó hallgatni a Plébános urat, aki lelkesen és nagy-nagy szeretettel mesél a templom történetéről és természetesen az ezzel szorosan összefüggő településről, ennek hírességeiről. Kíváncsian jártam körbe az oltárt és sokáig néztem, a Becsei Vesszős György halálát és ítéletét ábrázoló képet. Elgondolkodtató ez a freskó, számomra szimpatikus az Apa és Leánya viszony, mennyire tisztelhetette Margit Édesapját, hogy ilyen emléket állított számára. Bár a Plébános úr elsorolta a képszalagok fordítását, csak részben tudtam megjegyezni. Utána néztem és a következő leírást találtam, Bálint Sándor kalendáriumában:

A halott Becsei György szájából kiszálló, gyermekalakban ábrázolt lélek Krisztushoz fordul irgalomért, kérését Mária is támogatja. A halottaságnál álló angyal, nyilvánvalóan Mihály, György töredelmére, az ördög pedig bűneinek sokaságára hivatkozik. Az ördög képszalagján: HANC ANIMAN PECCATO QUAM NINIVE PLENAM NOSCO, vagyis: úgy ismerem ezt a lelket, hogy bűnökkel telt, mint Ninive városa. Az angyal szalagján: SI PECCAVIT NECE PRESSA OPEM ROGITAVIT, azaz: ha vétkezett is, a halál gyötrelmében segítséget kért. A kisgyermek alakjában elszálló lélek szalagján: NUNC X (RISTE) MORTE ME SALVE TUA PRECOR TE, magyarul: most ments meg halálot érdemből Krisztus. A Mária jobb kezéből kinövő szalagon: HANC QUI SUXISTI FILI VENIAM PRECOR ISTI, azaz: fiam, aki ezt az emlőt szoptad, bocsánatot kérek neki. Krisztusnak az Atyához intézett szava: VULNERA CERNE PATER FAC QUOD ROGITAT MEA

*MATER, vagyis: Atyám, tekintsd sebeimet, és tedd amit édesanyám kér. Az Atya megígéri György üdvözülését.*⁵

Az igazi meglepetés számomra ebben a templomban akkor történt, amikor a templomhajó jobb hátsó falán megláttam a Fekete Madonnát. Erről a képről nem szólt a plébános úr. Ismét egy „szellet” a múltunk és jelenünk ellentéteiből egy szent helyen, egy templomban együttzárva „gyilkos és áldozat”. Hol a felismerés, hol a magyarázat?

Becsei Vesszős György és a karzat alatti szegletben hangtalanul meghúzódó áldozat, Zách Felicián, Sebe nevezetű leányának testvére Zách Klára. Zách Klára, akiről Nagy Lajos király készített képet, ez a fényeshegyi Fekete Mária, ahogy a Magyar Pálos hagyomány tartja.

Becsei Vesszős György üdvösséget nyer, bár bűnei között ott van a Károly Róbert király ítéletét végrehajtó, Zách családdal szemben elkövetett emberélet elenni cselekedete, s ezt megörökíti a lánya által elkészített és felajánlott freskó, míg a másik, a Lengyel internált katonáktól 1944. február 2.-án, Gyertyaszentelő Bódog asszony napján, kapott fényeshegyi Szűzanya képe, aki mögött meghúzódik Zách Klára, kit csak azért nem öltek meg a család többi tagjával együtt, mert Nagy Lajos ragaszkodott hozzá, de sajnos az elcsúfítását már nem tudta megakadályozni.

A Magyar Pálos hagyomány úgy tartja, hogy a képet Nagy Lajos király, Zách Kláráról készítette, mikor a király leprás lett, és ezt annak tudta be, hogy Károly Róbert, az ő apja, kivégeztette a Zách családot. Egyedül csak Klárát hagyták életben, mivel gyermekkori játszótársa volt Lajosnak, de büntetésül elcsúfították az arcát. Lajos vezeklésül, Kláráról készített egy idealizált Madonna képet, de Szkíta nemzeti rítus szerint, a gyász jelét, az arcon lévő bevágást is megejtették, mint ahogy ezt Hérodotosz műveiben is megtaláljuk, ősi szkíta rítusként megfogalmazva. (Természetesen erre a Lengyel hagyomány másként emlékszik, mint ahogy a Pálos Rendel kapcsolatban sok minden egyébre is.)⁶

⁵ Bálint Sándor – Ünnepi kalendárium II.

⁶ (Fekete) Lengyel Madonna – Rostás László

A Becsei család múltjához két véres cselekedet fűződik. Becsei Imre ölte meg Zách Felicián, Sebe nevezetű leányát, Becsei György pedig Károly Róbert vetélytársát, Durazzói Károlyt.

Nos Klára, arcán a kettős vágással az, aki csendesen, szomorúan, de méltósággal viseli a rajta ejtett sebeket. Hallgatagon figyeli a gyilkos üdvözlését.

Megérintett a történet, ráléptünk egy „útra” mely tartogat jót és rosszat, de részünkké és sajátunkká válik egy-egy kapott történet. Vajon hány olyan szenthely van még körülöttünk, ahol ott áll az áldozat és a lesújtó, a kegyetlen, de idővel üdvösségért könyörgő gyilkos? Melyik kép előtt állunk meg? Melyik faragás kerít hatalmában? Hol van az a kis rejtély, felfedezés, meglátás, mely belénk hasít, és amellyel foglalkoznunk kell? Melyik „utat” követjük?

Elindultunk egy kirándulásra, ráléptünk az „útra” és múltunk ott hömpölyög előttünk, vannak rezgések, vannak hangok, színek, képek, gondolatok és csak haladnak néha cérna vékonyan, néha felduzzadva tömött sorokban. Mindenki felpakol, zsákjába csomagol egy szeletet a végtelen, felde-

rítésre, meglátásra váró, dombok közt kanyargó „utak” gyümölcséből. Tudom, hogy soha nem vagyunk egyedül, a bodzavirággal díszített kapun belépve, ott a pipacs tenger. Istenem mennyi piros, mennyi vér, mennyi értünk ontott vér – de a tenger zsugorodik, széle szárad, a pipacsszirmok peregnék, Földanyánk keblébe zárja, erőtlenné teszi Őket – és helyükön emeli fejét a kalász, Krisztus Urunk magokba itatott arca.

Az „utunknak” csak pillanatnyilag van vége, az újabb üzenet már fogalmazódik, a vakolat már csendesen pereg valahol, és minket hív, vár a templom tisztaságát, fényjátékát körülhatároló misztérium.

*A *-al jelölt részeket internetes hálózatról idéztem*

SZÜLETÉS NAPRA

20 ÉVES A MISKOLCI BÖLCSÉSZ EGYESÜLET

Ha unokám lenne mesélnék neki az álmokról is. Azokról az álmokról, melyeket ébren szoktunk szövögetni. Aki mer álmodozni, az tettekre is képes. A nyolcvanas években mi is álmodoztunk Gyárfás Ágnessel, aki akkoriban könyvtárigazgató volt, de mint színháztörténész rendszeresen szerepelt a Magyar Rádió miskolci stúdiójának műsoraiban. Hol színházi kritikákkal, hol színháztörténeti érdekességekkel jelentkezett. A rádiós találkozások aztán barátsággá fényesedtek olyannyira, hogy már közösen is mertünk álmodni. Főutcai irodalmi kávéházzal és miskolci bölcsészképzésről. A nyolcvanas évek végén még inkább hitünk ezekben az álmokban, de akkor már nem voltunk egyedül. Ahhoz a felhíváshoz, amit Ágnes megfogalmazott százával csatlakoztak és nemcsak Miskolcon, a megyében, hanem országszerte. Akkoriban a kezdetek kezdetén – amikor az álom már kezdett valósággá válni – magam is kilincseltem az alapító Gyárfás Ágnessel. Nem volt egészen könnyű. Több embert kellett meggyőznünk a miskolci bölcsészképzés fontosságáról.

Miközben emberek sokasága állt az ügy mellé, aközben voltak szép számmal hitetlenkedők, néhanem még irigykedők is. Ám, aki mer álmodni, az kitartón küzd a megvalósításért, a célért, amiben hisz. És talán a hit volt ezután a legfontosabb.

Sokan talán mosolyogtak is némi fintor kíséretében, csakúgy mint később a miskolci Operafesztivál születésénél vagy az Európa főváros pályázat hallatán. És akik akkor mosolyogtak, most vagy hallgatnak, vagy ámuldoznak. A lényeg persze ez nem változtat. Létrejött a Miskolci Bölcsész Egyesület, amely bölcsője is egyben a város humán felsőoktatásának. Lehet, hogy sokan voltak olyanok, akik hiányolták a miskolci bölcsészképzést, de addig senkinek nem jutott eszébe annak létrehozása. Missziót vállalt magára az Egyesület, amely rögzös utat tett meg idáig.

A magam sajátos eszközeivel tudtam követni és kíséreni az Egyesület eseményeit, hiszen mint rá-

diós elég sok riportot, műsort készítettem róluk. Szívesen emlékszem az Igaz Magyarágért kitüntetésre, amit először Gyöngyösi Gábor újságíró vett át. Gábor tanított itt csakúgy mint Gyarmati Béla újságíró. Így ismerősökkel is találkozhattam egy-egy látogatás alkalmával. De említhetném Berecz József könyvtárost vagy dr. Végváry Lajos művészettörténészt is. Ám találkozhattam olyan nagyszerű tudósokkal, akikkel ha nincs ez az Egyesület soha nem hozott volna össze jó sorsom. Szívesen emlékszem Badiny Jós Ferencre, akivel nagyszerűt beszélgettem a magyarságkutatásról. Szívesen őrzöm emlékeimben különböző konferenciák előadóit, Pap Gábor művészettörténészt, Kocsis István író, akit a magyar koronatanról faggattam vagy László Gyula professzor urat, aki beszélgetésünk végén azért sírta el magát, mert a Honfoglalás című film siralmas költségvetéséről kérdeztem.

Sok-sok nevet sorolhatnék és akkor még nem említettem az Egyesület saját kiadású könyveit, melyek igazi értéket képviselnek.

Aki végigkísérte az elmúlt húsz esztendő az elmondhatja, az Egyesület túl van a gyermekbetegségeken, és túl van a tinédzser koron.

Felnőtt!

Az egykori álmokból valóság lett, ám ebben a valóságban amelyben a szavaknak is karmuk van, bizony nem könnyű. De a HIT, amely az álmokat sem hagyja veszni, az éltethet embert, egyesületet egyaránt.

Ha unokám lenne az álmokról is mesélnék neki, hogy tanulja meg az álmok nem hazudnak csak tudni kell merésznek lenni, és tudni kell álmodni is.

De, mert nincs unokám, ezért Önöknek meséltem el mindazt, amit egy nagy és szép álom megvalósulásáról gondolok.

Jakab Mária

A MBE OKTATÓI CSÍKSZEREDÁBAN

Az első ízben megrendezett **Magyar őstörténet és kereszténység c.** Konferencián 2009. október 22-24. között több tanárunk is előadást tarthatott Csíkszeredában.

Bakos Batu a Szent Korona-tanról és a magyar küldetésről beszélt. Előadásában szóba került az Ősevangélium, a szabad akarat és a Szabadítót szülő asszony hagyománya is. Apostoli királyaink önálló püspökkijelölési joggal rendelkeztek, nem voltak más uralkodók és a pápa vazallusai. Mi, magyarok az Istenanya népe vagyunk és a kereszténység erős védőbástyája voltunk a tatár és a török betöréseinek korában!

Czeplédi Katalintól a szkíta-hun-avar-magyar folytonosság nyelvi hátteréről hallhattunk. Eddigi könyvei az ősmondattannal, a magyar nyelv hangtanával és a gyökrendszerrel (a szóbokrokkal) foglalkoznak.

Végvári József, a debreceni Tudományegyetem nyelvtanára személyesen nem tudott eljönni. Beküldött tanulmányában az *áll* és a *nő* szavak szócsaládjairól írt. Lugossy József, és Fogarasi János nyelvészeink nyomában e két fontos alapszavunk szerves kapcsolódásait vizsgálta.

Záhonyi András az ősvallással, az újpogánysággal, a kereszténység tanaival és a magyar hagyományokkal kapcsolatos kérdéseket, véleményeket mutatta be, célul tűzve ki az erkölcsi értékek tekintélyének visszaállítását, az egységes és hatékony fellépést a pénzközpontúság, az egoizmus és korunk túlzottan liberális elvei, oktatási és nevelési programjai ellen.

A Konferencia a Segítő Mária Gimnázium dísztermében az előadók bemutatásával és ökumenikus istentisztelettel kezdődött – a 2001-ben megalakult Sapientia Egyetem előadótermében pedig közös imával végződött. A nyitó ünnepségen az Árvácska zenekar működött közre: közismert, ma-

gyar lelkületet erősítő, Istennek tetsző dalokat adott elő.

Hazajöttünk Csíkszerdába! – ezzel a jó hangulatú beköszöntéssel üdvözölték egymást az előadók, akiknek többsége már tartott előadást a megyeszékhelyen. A magyarországi vendégeknek is élnek rokonaik Székelyföldön és Partiumban, így családi hangulatban kezdődött meg a vallással, történelemmel és írástörténettel foglalkozó kutatók találkozója.

A Katolikus Püspöki Karnak az újpogányság térhódítása ellen tiltakozó körlevele és a Heti Válasz cikksorozata ellenére sokan eljöttek meghallgatni a Konferenciát, amely a kisebb technikai nehézségek ellenére sikeresen megvalósult. A kialakult szakmai viták, véleménynyilvánítások során a hozzászólók mindnyájan betartották az alapvető udvariasság és a tolerancia szabályait.

A Konferencia során célként megfogalmazódott a „belső tűz” őrzése, az igazság kimondása, mások véleményének tisztelete, a manipulált kutatási eredmények kiszűrése.

A Konferenciát megtisztelte jelenlétével a *Világ Győzelmes Királynője, Magyarok Nagyasszonya, Szent Korona Lovagrend* erdélyi tartományának alapítója és egyik nagymestere is.

A TOVÁBBI ELŐADÁSOK

Daczó Árpád (Lukács atya, Csíksomlyó egykori papja) Csíksomlyó titkáról és a kosteleki Babba Máriáról tartott előadást. A magyarság legnagyobb éves találkozásán kiemelkedő pillanat a pünkösdi napvárás. A napkeltét ekkor imádságokkal és virasztással ünneplik meg. A papok nélküli szertartás élő mitológiánk része, melyre a szakrális néprajz kutatóinak is érdemes lenne több figyelmet fordítani.

Bazsó-Dombi Attila a magyar kereszténység keleti rítusú vonatkozásaival ismertetett meg bennünket. A kereszténység folyamatosan születik, a történelem pedig majd üdvtörténetbe fordul – ezekkel a

szavakkal biztatott mindnyájunkat a görög katolikus lelkész. Amikor a máriapócsi Mária-képet Bécsbe vitték, a másolat kezdett könnyezni – ez jelzi, hogy a földi diktátumok igyekezete hiábavaló Isten szándékával, akaratával szemben.

Szakács Gábor székely-magyar rovásírásos emlékeink fennmaradásáról, a papok és tanítók ebben játszott szerepéről beszélt.

Kocsis István drámaírótól a magyar szakrális királyság helyreállításának szükségességéről és a táltos paripáról hallhattunk. Megtudtuk, hogy két magyar kezdeményezés is volt az EU elődjének létrehozására: az egyik Szent Istváné, a másik pedig Mátyás királyé. Hallhattunk a „kizökkent időről”, a magyarokkal szimpatizáló Dante (az Isteni Színjáték írója) gondolatairól. „Akit Istenre emelt fegyverrel próbálnak megsemmisíteni, nem semmisül meg – sőt megsemmisíthetetlené válik!”

Pásztori-Kupán István a szkítákról a Bibliában olvasható verseket vette vizsgálat alá. Egy érdekesség: az Újszövetségben a „barbár és szkíta” mint ellentétpár szerepel, ebből pedig egyenesen következik, hogy a szkítákat akkor nem tartották barbárnak. A szkíta nemzeti-népi szertartásrend is őseink keresztény voltát támasztja alá.

A képzőművészetben jártas *Z. Tóth Csabától*, a Turán c. folyóirat szerkesztőjétől a korai kereszténység és a sztyeppei népek kapcsolatáról hallhattunk beszámolót.

Marác László nyelvész a szkíta népekkel kapcsolatos, gyakran idézett közhelyeket mutatta be. Pl. az Attilára vonatkozó „Flagellum Dei” (Isten ostora) jelző csupán 7. századi toposz. Szó esett Kőrösi Csoma Sándorról is, aki valószínűleg a Közép-Ázsiáért folyó angol-orosz versengésnek esett áldozatul.

Puskás-Kolozsvári Frederic régész a székelyek eredetéről és ősi hitéről beszélt.

Ferenczi Enikő Ausztráliából hazatért történész a „szkíta” nevet elemezte.

Szekeres István rovásjeleink őtörök (és kínai) kapcsolatairól tartott előadást.

Tóth Gyula az eddig még megfejtetlennek tekintett székelydályai rovásfelirat egy lehetséges olvasatát mutatta be (nem túl meggyőzően).

Zomoráné Cseh Márta Désről ősi rovásjeleinkről beszélt nemrég megjelent könyve alkalmából.

Végül *Csapai Árpád* egyetemi lelkész fejezte ki köszönetét az előadóknak és a résztvevőknek.

Sajnos elmaradt *Obrusánszky Borbála* beszámolója (témája az Epheszoszi Zsinaton, 431-ben eretnekségnek bélyegzett nesztorianizmus lett volna). *Varga Tibor* sem érkezett meg, pedig sokan kíváncsian várták előadását a magyar kereszténység ősi nyomairól. *Aradi Évát* is hiába vártuk, pedig Indoszkíták c. előadása sok érdekességet tartalmaz a heftalitákkal (fehér hunokkal) kapcsolatban. *Balogh Sándor* 1956 novemberében az Egyesült Államokba menekült. Elküldött írásos anyagában a hagyományos vallások és az ősmagyar vallás viszonyát, népünk isteni küldetését is érinti: Európa népei számára a magyarság a megbékélés, a bizakodás és a keresztény hitben elfogadott valódi emberi értékek közvetítője. Ezért különösen fontos a magyarság egységének helyreállítása.

A Konferenciával párhuzamosan zajló programok (a budapesti Szépművészeti Múzeum jóvoltából 2010. február 7-ig látogatható az *Egyiptom művészete a fáraók korában* c. kiállítás a Csíki Székely Múzeumban, a Hivatásos Táncegyüttesek Találkozója Székelyudvarhelyen, a Kontinentális Kupa jégkorongtorna Csíkszeredában) ellenére az előadások iránt nagy volt az érdeklődés: mindkét napon közel 100 fős hallgatóság követte figyelemmel az eseményeket.

A fokozott érdeklődésre jellemző, hogy a hallgatóság rengeteg kérdést intézett az előadókhoz, s az ebéd után is pontosan érkezett vissza az előadóterembe.

Köszönjük Csíkszereda Polgármesteri Hivatalának, a Sapientia Egyetem vezetőinek, Marác Lászlónak és Veress Dávidnak, hogy támogatással illetve munkájukkal segítették a rendezvény sikeres megvalósítását!

Záhonyi András

GOLENYA ÁGNES KÉPEI EQUADORBÓL A CRESPI GYŰJTEMÉNYBŐL (CUENCA)

Golenya Ágnes író, aki sokat tartózkodik Dél-Amerikában. A múzeumokat járva felfigyelt olyan tárgyakra, melyek a régi mezopotámiai civilizáció jegyeit hordozzák. Elküldte a képeket, melyek olyan érdekesek, hogy megosztjuk olvasóinkkal az élményt, gondolkodjunk együtt...

(Szerk.)

CRESPI GYŰJTEMÉNY. CUENCA - EQUADOR (Móricz Táltosok Barlangja)

Kígyóisten pillangó ruhában

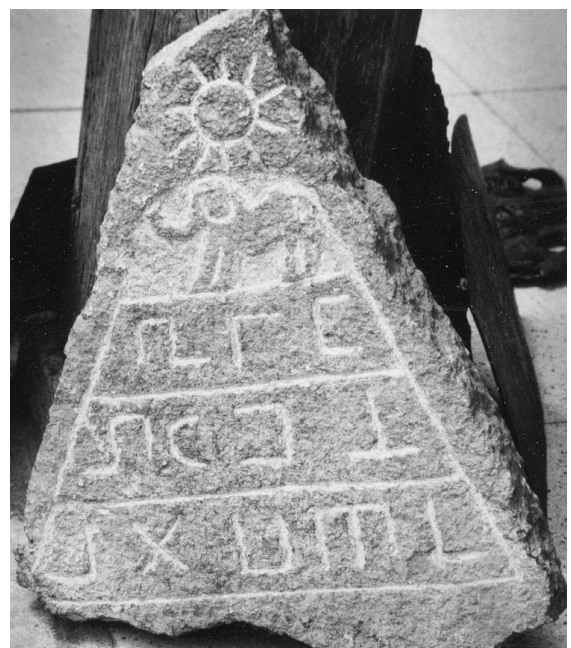
Innen nézi
a királyfi

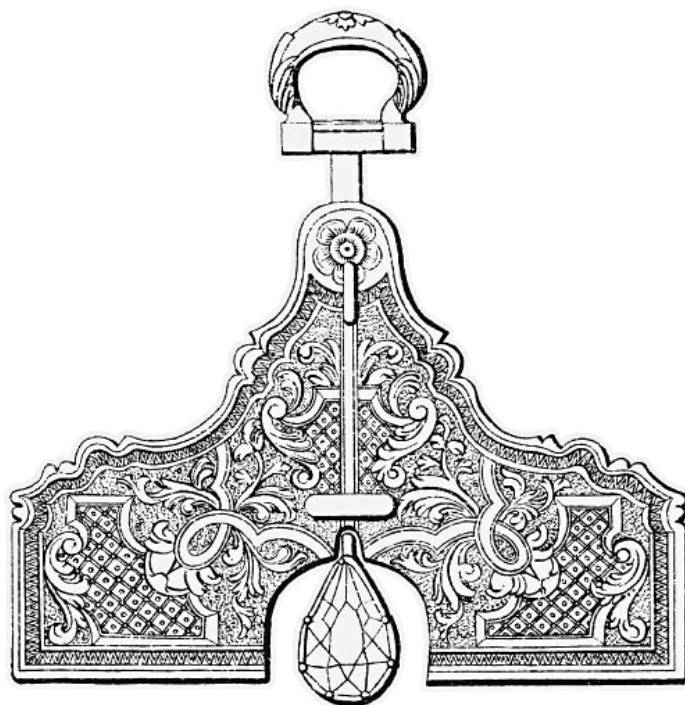
Kiválasztott szellemiségű ifjú tollal könyvet ír,
trónon ül és kígyóktól tanul.
A fejdíszre hasonlít Árpád vezéréhez.

Van-e analógia?

Elefánt Észak-Amerikában?

Kneph -ékszer (Nef - Dagon - Oannes - Nergal)
18-19. századi ízlést tükröző régi tárgy

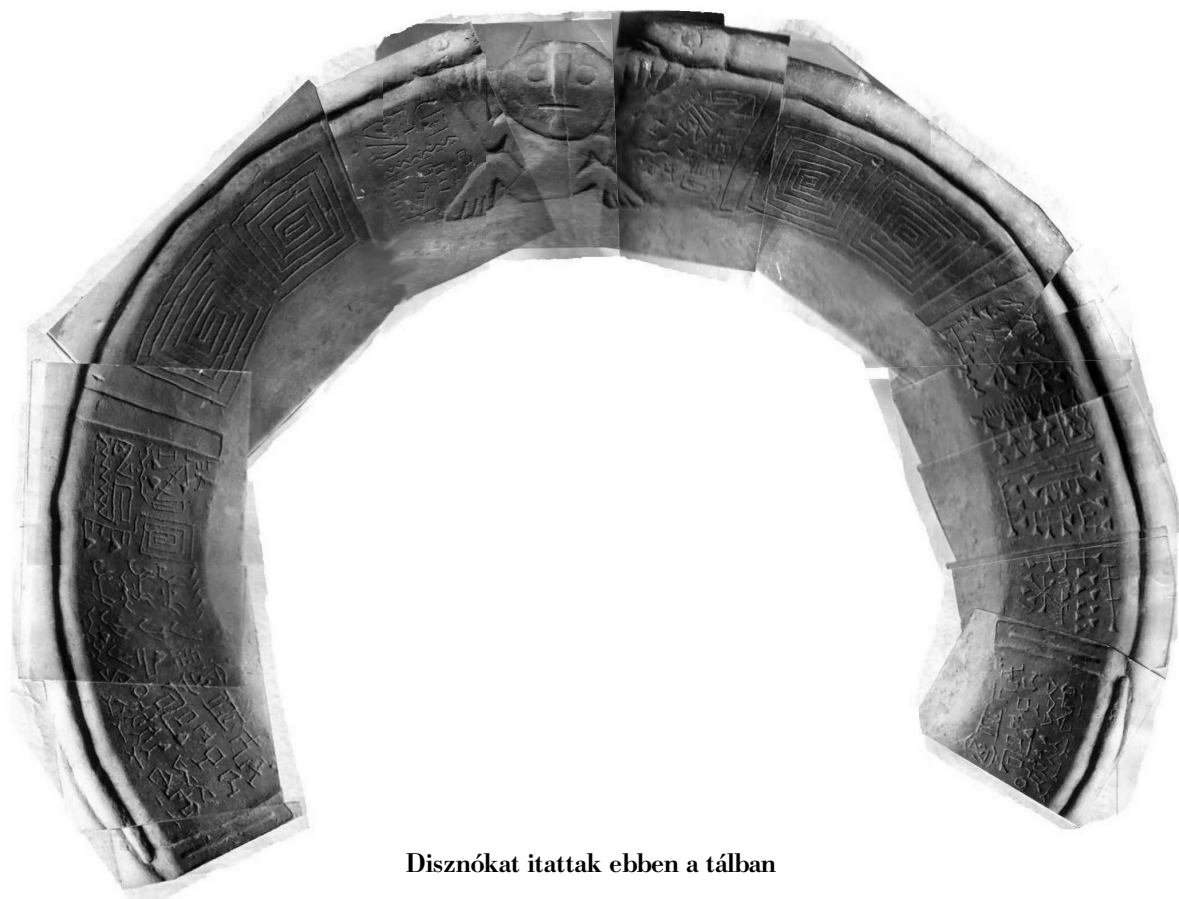

A szoborlába kinagyítva

A szobor lábán látható írások

POKOTIA - MONOLITH (BOLÍVIA, TIWANAKU)
2 m magas
4 ékjel, 4 borda, mint az esztergomi oroszlánokon

**FUENTA MAGNA
BOLÍVIA TITICACA-TÓ
(TIWANAKU)**

Disznókat itattak ebben a tálban

Szülő ősanya
(NIA vagy NIASH)

Ugariti típusú ékjelek

Tisztelt Szerkesztőség,
kedves Olvasók!

Az Ősi Gyökér 2009 július – szeptemberi számában, az *Olvasói levelek* rovatban közölt, Bradák Károly, *A Magyar Szent Korona képeiről* című „tényfeltárásáról” a következőket...

Az 1880-as koronaszemlén Rauscher Lajos által készített Szent Bertalan kép megítélésében a Koller-féle – s általa a zománckép főlé helyezett – ARTHOLO felirat nem releváns! A nevezett 1792-es koronaszemle az összes többihez hasonlóan jól vagy rosszul végzett pillanatképfelvétel. Az elmúlt két évszázad vizsgálatai alatt és között számtalan lehetőség kínálkozott avatatlan kezek beavatkozására, gondoljunk csak Orsovára, a koronázások előtti, nem dokumentált javításokra, cizellésekre, a kereszt eltávolítására stb., nem is beszélve a Szent Korona II. Világháborút követő vizsontagságairól, ismert és ismeretlen vizsgálatairól. Ezek ismeretében azt *állítani*, hogy 1792 és 1983 között nemzeti ereklyénken nem történt semmiféle, a Szent Bertalan képet érintő beavatkozás, arra hivatkozva, hogy erről „értesítést nem adtak”, kisiskolás hiba! Egyébként minden szavahihető „tényfeltárónak” a gyanútlan olvasó elé a teljes igazságot kell feltárnia. Így félrevezetés elhallgatni az 1983-as szemlén elhangzottakat, különösen akkor, ha ez az egyik sarkalatos pontja a kritizált szövegnek. Nevezetesen... az aranyművesek egyöntetűen megállapították, hogy az 'ARTHOLO' felirat alatt NINCS zománc (felmerült a *dummy* kérdése)!

Továbbá...a Koller József vezette, akár Bock Ferenc által végzett szemle, illetve más, kevésbé ismert személyek írásainak, vizsgálatainak „tudományos” értékéről Ipolyi Arnold így írt: „Az Akadémia archæologia szakbizottsága e végett azon javaslatot terjesztette az Akadémia elé, hogy mivel a magyar szent korona eddig megjelent **leírásai** s

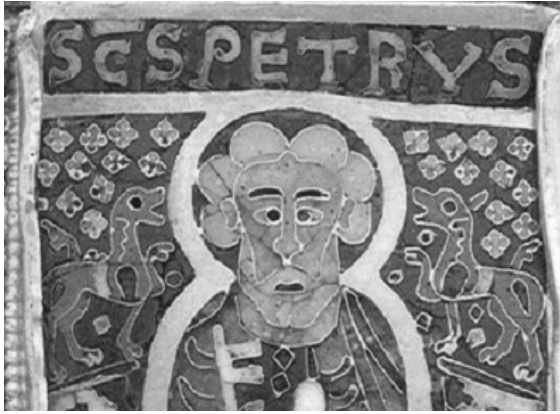
ábrái sem a valóságnak, sem a műarchæologiai tudomány mai állásának nem felelnek meg, s e miatt több fontos kérdést megoldatlanul hagynak, vállalkozzék az Akadémia a szent koronának művizsgálatára, annak újabb fölvételére, leírására és kiadására...” Ipolyi Arnold, *A Magyar Szent Korona és koronázási jelvények története és műleírása*. Előszó. [A vastag betűs kiemelés tőlem származik!]

Ugyanakkor ...

- *Tény*, hogy a hajdan volt ötvösmester a keresztpántokra párosával helyezte el az apostolokat.
- *Tény* az is, hogy mondanivalójának képi megjelenítéséhez az apostolképeket *párosával díszítette* fel, melyből mindmáig három pár ún. fej/oldal-díszei minden kétséget kizáróan azonosak.
- Ezek alapján jogosan *feltételezhető*, hogy az ősi mester az eredetileg negyedik párt képező Szt. András és Szt. Bertalan ábrázoló apostolképeket is azonos fej/oldaldíszekkel látta el.
- *Tény* továbbá az is, hogy Rauscher Lajos 1880-ban lerajzolta a teljes képet. Ezen a rajzon Szent Bertalan feje két oldalát Szent András fej/oldal-díszével azonos madarak és leveles kereszték díszítik.
- Mindehhez *megállapíthatjuk* azt is, hogy 1880-ban a ma is látható képrend volt a keresztpántokon (SCS ANDREAS az oldalpánton van), így Szent András és az oromzati Pantokrátor képe mögött ma takarva lévő Szt. Bertalan apostolok jelzett kapcsolata Rauscher Lajos számára nem volt nyilvánvaló.

NB.: A *tényekről* tudni kell, hogy azok nem szorulnak bizonyításra!

Bradák Károly további megjegyzését honorálva ismételtelen bemutatom a Szent Korona apostolképeinek tisztán követhető felső harmadát, az átrendezés előtti, *eredeti párosítás* sorrendjében. Bővebb kifejtését a *Kikelet* című könyvem 53.-105. oldalain találják.

Oroszlánok leveles kereszttel

Indák/agancsok között négyzöggel

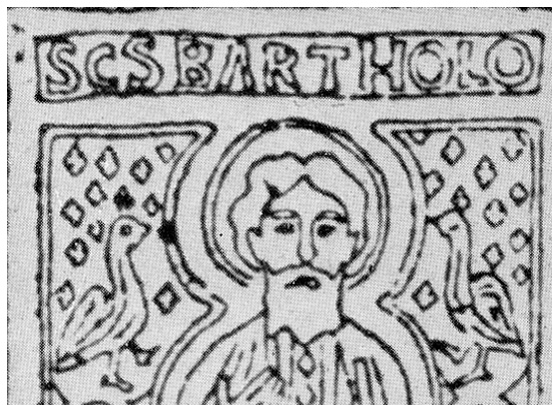
Madarak indákkal és az ár jelével

Szent BERTALAN
várhatóan
madarak
és a
leveles keresztek

Szent András párjának *várható* díszei vele azonosak: madarak leveles kereszttel.

És a valóságban: a jobb oldali SCS BARTHOLO feliratú kép Rauscher Lajos rajza

A koronakutatás terén számos kérdés maradt mindmáig megválaszolatlanul. Kutatása az ez irányban felkészült, tényeket felismerő, a tárgyilagos elemzés és logikus következtetések terén jártas, egymást kiegészítő/segítőképz társaink közös feladata.

Ezekkel a tulajdonságokkal Bradák Károly sajnos nem rendelkezik. Immár másodjára kell megjezennem, hogy sem a felszínes elemzéseivel, sem

az azokból levont félrevezető következtetéseivel nem járult hozzá közös feladatunk, a Szent Korona ősi üzeneteinek megismeréséhez.

Mérlegelve a fentieket... a levélváltás további folytatásának nem látom értelmét.

Tisztelettel

Borbola János

Dr. Gööz Lajos
Gondolatai az Időről

Kedves Szerkesztők!

Nagyon köszönöm az Ősi Gyökér számot, s a közlést.

Nagyon élveztem a népmeséidet, az Almásy – által talált – barlang rajzait hasonlítottam a háromvadas mese rajzaihoz, milyen érdekes hasonlóságok, de a pszichológiai elemzés zseniális, az idő lineáris, de a Világmindenségben nincs origó, amiből valami mindent értelmező dimenziórendszert alkothatnánk. Csak mi alkottunk olyan fogalmakat, hogy „fejlődés”, ez csak egy emberi fogalom.

Van elemi anyagi neuronális, s egy pszichés tudati szint, arról hogy az anyagi érzékeléstől a tudatig hogy jut el a kép, hogyan lesz belőle tapasztalat?

Dr. Gööz Lajos

ÚJ KÖNYVEK KARÁCSONYRA

Könyvkiállítás 2009. december 14-én 11⁰⁰-kor
a Miskolci Bölcsész Egyesületben (3534 Miskolc, Vár u. 9.)

A MBE kiadó három könyvvel szeretné tartalmassá tenni olvasói hosszú téli estéit, és a karácsonyi könyvajándékozás szép szokását értékek felmutatásával segíteni.

Meséskönyvünk, amelyet 2009 Karácsonyára adtunk ki **A SÁNTA HARKÁLY** valójában Tündér Erzsébet meséje, s ez már meg is határozta, hogy tündérmeséket tettünk közzé a sok képpel illusztrált, szép könyvben, s meglepetésként nemcsak mesék, hanem hasonló tárgykörből **m a g y a r n é p b a l l a d á k** is szerepelnek a kötetben. (Ára 2000,- Ft)

Történeti mű gyanánt **TÓTH SÁNDOR** PhS **GYÓZTES CSATÁINK** című kötetét adtuk ki, amelyben a Pozsonyi diadalt és a Cserhalmi ütközetet írta meg. Pozsony mellett Árpád fejedelem és fiai elestek ugyan, de a 140 ezer fős túlerővel szemben 40 ezer magyarral megnyerték a csatát, és ezzel véglegesítették a honfoglalás művét. Cserhalomnál zajlott le Szent László király és a kun vitéz párviadala; ez ugyan történelmi esemény, de a régi, kultikus tendenciák miatt már mondai fényt kapott a nemzeti emlékezetben.

A szerző kutatás közben Árpád fejedelem sírjával kapcsolatban is talált új adatokat, amelyek Szikambriára, Attila városára is fényt derítenek.

(Ára 2000,- Ft)

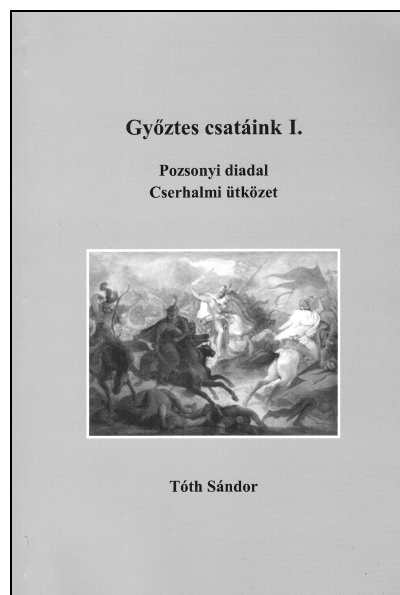
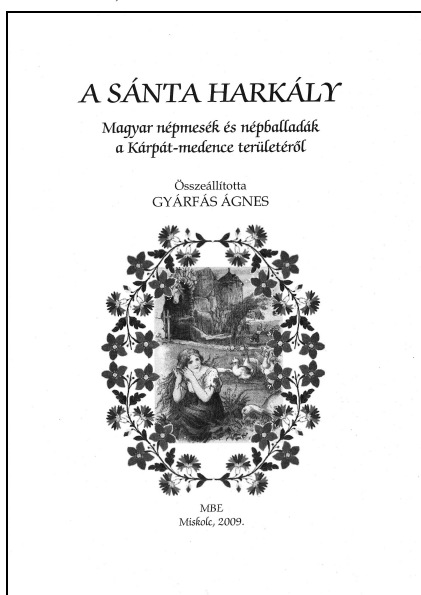
Megjelent a **CZUGZOR GERGELY - FOGARASI JÁNOS: A MAGYAR NYELV SZÓ-TÁRJA V.** kötete! Hosszú időn keresztül állt a kiadás sorozata, mert a feltornyosult nehézségek kásahegyei vették körül a MBE kiadót. A nehézségek ugyan nem csökkentek, mégis összegyűlt a kiadás folytatásához szükséges lelki és anyagi erő, és azok, akik az első négy kötetrel rendelkeznek hozzájuthatnak az ötödikhez, és jövő év folyamán három új kötethez is. Akik most hallanak róla, azok a sok nehézség árán csekély példányszámban megőrzött első négy kötethez még hozzájuthatnak.

A Czuczor-Fogarasi szótár a magyar nyelvet **g y ö k r e n d s z e r e** alapján fogja fel, és ezáltal a magyarság eurázsiai jelenlétét a messzi régmúltba képes visszavezetni, és a finnugor felfogással szemben eredeti, ősi múltját felmutatni. (Egy-egy kötet ára 5000,- Ft)

A könyveket egy kiadói kis kiállítás keretében 2009. december 14-én hétfőn 11⁰⁰-kor mutatjuk be. A kiállítást és a bemutatót **BORKUTI LÁSZLÓ**, a Miskolci Városi Könyvtár igazgatója nyitja meg.

Kis kiállításunkat és könyveinket szíves szeretetükbe ajánljuk és várjuk kedves olvasóinkat.

Gyárfás Ágnes

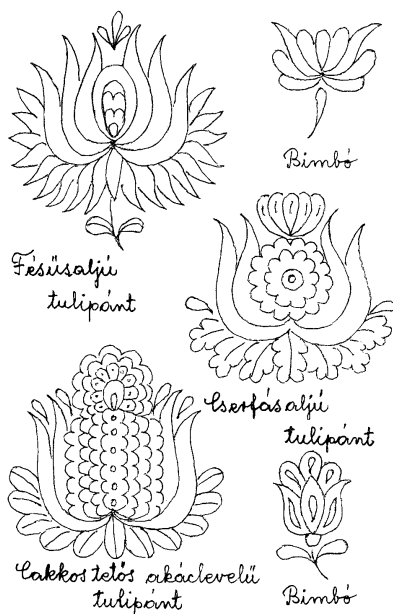

AJÁNDÉKKÖNYVEK

Pető Margit
ROZMARING ÁGA, VIRÁGNAK VIRÁGA
Gondolat K. Bp., 1984

Ajándékba kapta a MBE könyvtára ezt a művet Szőnyi Magda pszichológustól. Régi, 27 éve megjelent könyv, mégis szükségét érzem, hogy írjak róla, főleg azért, mert, szerencsére egyre többen írnak szülőföldünk múltjáról, de talán természetes szemérmességből nem hozzák nyilvánosságra személyes emlékeiket, lelki benyomásaikat.

Pető Margit idézi Illyés Gyulát könyve megírásának céljakor: „A múltat is alkotni kell, különben elvész, elmúlik, ha nem lesz belőle műalkotás”. A könyvet elsőként az öregeknek ajánlja, akiktől a matyó hagyományokat örökölte, hogy tisztos múltjuk példát adjon az utókornak. Nem kíván a szerző összefoglaló néprajzi gyűjteményt kézbe adni, az olvasó mégis átveszi a matyóföld népének lelki rezgéseit és azonosul vele. Egy-egy kedves személyiség vagy kis közösség (iskola, lakodalom, keresztelő) révén kerülünk lelki kapcsolatba e különleges magyar világgal, ennek szereplőivel, eredeti életformájával, népművészetével. A kis gyermekek lócalovaglásától kezdve a betlehemes játékokig minden sajátos játékformát bemutat, de a felnőttek világát is végigéljük a búcsújárástól a lagzin át a szappanfőzés titkáig és a ló-tartás, mezőgazdaság minden mozzanatának személyhez kötődő bemutatásáig.

Különösen vonzó a szerény, mégis figyelemreméltó képanyag. A fejezetek végén egy-egy matyórózsát mutat be, néven nevezve. Van itt pávafarkú tulipánt, surerózsa, katicavirág, pisze tulipánt, lipés rózsabimbó, eredeti tetős surerózsa, eredeti tetős cakkosaljú rózsza meg még vagy harmincféle más rózsza és tulipánt.

A családi fényképeken megjelenik a matyó világ. A jegyespár, a fiatalasszony, a kislány, a kisgazda, az iskolások, tűzoltók és az egész archaikus gyökerein megélő 20. századi matyó társadalom.

Van benne egy szellemes, könnyen előadható betlehemes szállást keresés, szóval olvasni, tanulni, hímezni, előadni való bőven van benne.

(Szerk.)

Gyenes József – Feleky Erzsébet
ORIONTÓL TATÁRLAKÁIG
A MAGYAR ROVÁSÍRÁS TÜNDÉRKÖNYVE
Magánkiadás 2009.

A rovásbetű írásforma. Több ezer éves, melyet mi a teremtés kódrendszerének fogadtunk el, mert felfedeztem benne a gondolati síkon és a realitás talaján működő világ modelljét, az X betűtől kiindulva.

Gyenes József hasonló szellemben gondolkodik és szisztematikus képi úton közelíti meg az írásjelek értelmezését és felállít hozzá egy grafikus rendszert, melynek alapja a magyar írásjegyek mértana, s ezeket képi és jelképi úton értékeli.

Elemzi az összetevő vonalakat, félköröket, majd hasonlósági alapon betűcsaládokat képez, például az S, G, L betűkből a Piramis családot. Amellett, hogy a piramis formáról is pontos képet ad, kultúrtörténeti ismeretanyagot közöl a piramisról, irodalmi és tudományos műveket idézve. A piramis forma elvezet a Zigguratokhoz (GG), a Gúlához (G), a hímzéseink kereszt szeméhez, melyek magukban foglalják a sátor, ziggurat, lépcső elemét, s mindez elvezet a lépcsős piramishoz és

a magyar létra szavunkhoz (L,R).

Aztán a létra családot elemzi (R, CS, Z, DZ) s itt a fenyőfa létrás voltából indul el, s eljut a lélek szintig, a leledzésig. A létra kapcsán kitér a régi vallások révülő módszereire, közöttük Jézus Hegyi Beszédére, melynek nyolc útja a keresztyén ember lelki életének szabályozója.

És így folytatja a 12 leckét, melynek áttanulmányozása során nemcsak a rovásírás 42 jelének elsajátításra nyílik lehetőség, hanem a magyar ősiség alapjaiba is, ezért máig fenntartom korábbi javaslatomat, hogy Gyenes József műve oktatási segédanyag gyanánt minden magasabb iskolában alkalmazható lenne a rovásírás oktatásához, leegyszerűsített változata pedig általános iskolások számára.

Ma, amikor gonosz lelkek zűrzavart szítanak a magyarok között, tisztelettel adózunk Gyenes Józsefnek, hogy hátat fordítva minden áfiumnak nemzeti tankönyv írásán fáradozik. Képzelem, hogy mekkora anyagi megterhelést jelentett a kiadás is, s őszintén kívánom, hogy térüljön meg a sok befektetett forint.

(Szerk.)

Tóthné Bóta Gabriella
LÉLEK, TEST, KÖTŐDÉS
Ad Librum K. Bp., 2009.

Magyarországon a felvilágosodást megelőző időkben szent Bábák vigyázták az édesanyákat és őrködtek a szülés tisztasága és szentsége felett. Mária Terézia a holland Van Szvieten doktor tanácsai alapján a megyei főorvosokra bízta a szülések felügyeletét, de a bábák szerepe egészen a 20. század 60-as éveivel bezáróan töretlenül működött. A Horthy korszakban zöldkeresztes védőnő és a falusi vagy körzeti bába végezték az áldott állapotban lévő édesanyák felvilágosítását fogamzástól a gyermek 5-6 éves koráig. Még a tejfogakat is a bába néni vagy gólya néni húzta ki, ha nehezen hagyta el a helyét.

Miután a bábáság, mint intézmény megszűnt, kórházban szültek az asszonyok és védőnők segítettek az újszülött gondozásában. A „kismamákat” könyvekkel látták el, hogy megtanulják az anyaszerepet. Ezek a könyvek kezdetben mind idegen fordítások voltak, míg végre 1976-ban Velkey László miskolci gyermekgyógyász professzor meg-

írta a magyar nyelvű csecsemő és gyermekápolás-gondozás nagyközönségnek szóló kézikönyvét. Az idők változása újabb feltételeket szabott ezen a téren is. Ezeknek tudott megfelelni Tóthné Bóta Gabriella hasznos és szépen megírt könyve, melyben figyelmet szentel az anyai szerep mai nehéz feltételrendszerének. Betekint a magzati lét titkaiba, tanácsot ad, hogyan „ismerkedjék meg” az egész család a leendő újszülöttel. A várandós lét nehézségeire, a váratlan helyzetekre figyelmeztetve biológiai és antropológiai betekintést is nyújt matrixokról, hormonokról és lélektani tanácsokat ad az anyai énkép, én-ideál kialakításához.

Szép magyar nyelven megírt hasznos könyv a Lélek, test, kötődés amely minden nyugati könyvvel szemben a gyermekvárás és nevelés központi magjának a lélekkel való törődést tekinti.

(Szerk)

Kiss Dénes
BESZÉLGETÉSEK AZ AGGYAL
AKI FÁZIK, FÁT KERES
Püski K. Bp., 2009.

Szerző költőként került a nyelv labirintusába, s egyre mélyebbre jutott, közelebb a végtelen mélységben rejlő origóhoz.

Az agynak azzal a képességével foglalkozik művében az átölelt változatos témakörökben, hogy hogyan egészíti ki egymást a két agyfélteke. Háromi József kutatásait figyelembe véve utal az agy aszimmetrikus voltára. A „jobb félteke az esetek 95%-ában nem tud beszélni, nem érti a beszédet, s ... híjával van az ön-, illetve éntudatnak is” (13. old.) Ez a félteke néma, de muzikális, viszont nem magától alakult ki, hanem szerzett tulajdonság, az agy érésének jele. Ezért kellene bevezetni a Kodály módszert az iskolákban, mert a dallammal együtt gyorsabban tudatosul bennünk a szöveg.

Ezt én nagyon jól tudom, hogy így van, mert hat éves koromban Édesanyám az „Én vagyok a petri gulyás...” kezdetű Petőfi verset egy népdal dallamára tanította meg nekem. Azóta a dallamot és a ritmust veszem észre elsőként minden régi (időszámítás előttre is vonatkozik) írásműben, s onnan ismerem fel a rokon vonásokat, hogy a sorok a lelkemben tárolt dallamra és ritmusra szólnak meg.

Kiss Dénes tanulmányozta az agykutatók írásait, s a maga mélyen érző költői stílusában felfedezte azt, hogyha az agy dallammal ingerelhető, akkor fejleszthető is, s így egyetemesen növelhető a magyarság IQ-ja.

Megjegyezzük Falvay Károly hasonló megfigyelését, aki a z e n é s r i t m i k u s t á n c - j á t é k o k b a n találta meg a gyermeki agyműködés és intelligencia lehetséges növelésének módját.

Kiss Dénes vallja az agy munkájának a sejtosztódásra emlékeztető tudati képességét, mert nemcsak az idegvezetékek juttatnak el egyik sejtől a másikba tudást, hanem hullámokkal is dolgozik az agy. A hullámok a levegőben terjednek, így a két agyfélteke a levegő rezgésein át észleli egymás impulzusait. Ez fantasztikus. Ez a találkozás az egyetlen megfogható mozzanat a j e l e n észleléséhez.

A magyar nyelv az emlékek léke és laka, tehát csak akkor halhat ki, ha kihál a föld valamennyi nyelve. A magyar nyelv gyök-tára minden nyelvben fellelhető, de gerinces szervezete csak a magyarban van. Ezért látta Papp Lajos szívsebész a Kárpát hazát olyannak, mint az emberi agy. (79. old.)

Azért is szeretem nagyon ezt a könyvet, mert pontosan arról szól, amiről beszélgetünk, arról, amiről gondolkodom.

Kiss Dénes világosan látja, hogy a magyar filozófiai gondolat a költészetében ölt testet, s Berzsenyi Dánielnek egy-két sorában bennfoglaltatik az einsteini relativitáselmélet és Bolyai János felfedezése a lét általános tünékeny törékenységéről.

*Oh, a szárnyas idő hirtelen elrepül,
S minden míve tűnő szárnya körül lebeg!* (260. o.)

A magyar nyelv valóságorientált. Erre épül gyökrendszere. A valóságot képező gyökalapok kapcsolódása szervesül újabb valóság tényekké. Milyen igaz, olvassák el hozzá a „fennhéjázó” szavunkról szóló leírását. Ez a nyelv megidézi a valóság ábrázolásán át az ősválóságot, és olyan szintre visz, ahol már nincs fizika, biológia, antropológia, történelem és nyelvészet, hanem minden egy ősválóságban zsúfolódik össze, de engedi, hogy szeretettel, kérdve és válaszolva, logikával és dallammal, szóval vagy a szó belső képével kibontsuk és a megértéshez szükséges rendszerbe

rakjuk azt, ami világméretű, de számunkra „saját anyag”, mert az anyanyelvünk.

(Szerk.)

M. Gulyás Mária
VELEM VÁNDOROL UTAMON JÉZUS
Saját kiadás. 2007.

Az író bejárta az u. n. Camino utat, a Szent Jakab Útját, mely a Pireneusokban található és 10 nap kell a megtételéhez. Vezeklő zarándoklat ez az út, önmagunk és Isten mélyebb megismeréséhez vezet. Aki ezt megjárja új emberként tér vissza, mint azok, akik halálközeli élményekből tértek vissza. A Camino zarándoklat mindegy, hol történik, mert a Camino útja földrajzilag egy helyet jelöl ugyan, de összeköti a föld népeit és a történelmi korokat egyaránt, tehát térben és időben működik. Mindenki megjárhatja akkor is, ha soha nem lépi át Spanyolország határát.

Útközben az embernek akarva, akaratlan különleges álmái születnek, különleges dolgok történnek vele, s érdekes egybeeséseket tapasztal. Ezek hatására változik a lélek, és fejlődésnek indul.

Az írónt Mester vezette az útra és kíséri végig rajta. A mestere Jézus, Ő a kísérője. Különös lelki életrajú ez a mű, mert nem az Egóé a főszerep, hanem a léleké.

Ez az út a lélek mélyét érinti meg, ezért van lélekformáló hatása.

Mivel intenzív közelségbe visz a Másik Világgal, halálközeli élményeket nyújt. Lenyűgöző, ahogy ezeket kezeli. A halálközeli élmények a lélek legmagasabb rendű víziói. Júlia szép leányi magasságba képes általa felemelkedni. Tíz napig szinte lebeg az ember, tíz napig alig él a test, csak vegetál, de a lélek bejárja a maga hosszát és az író emelkedett módon számol be a lélek által látott világról.

Olvastam annak idején Moody könyvét, azután sok, más hasonlót. M. Gulyás Mária műve egyikhez sem hasonlítható, mert nem pusztán adatközlés, hanem lélekgyógyító és lélekemelő lelki gyakorlat a könyve. A mai világ kitikkadt lelki emberét elvezeti egy Másik Világ éltető forrásához, amelytől nemcsak felfrissülünk, hanem életvize által gyógyulunk, s így a lelki tudatosság

kapuin is képesek vagyunk átlépkedni, s talán még a gyógyító képességeink is kialakulhatnak.

(Szerk.)

Leontyev, N. V. Kapeljko, V. F.
Jeszin, J. N.
**KŐBÁLVÁNYOK ÉS EMLÉKOSZLOPOK
AZ OKUNYEVÍ KULTÚRÁBAN**
Püski Kiadó, Bp., 2009.
Ford. Kovács J. Béla,
tipográfia Püski Atilla és Boros Ágnes.

A Jenyiszej folyó medencéjének déli részén található az okunyei emlékhely őskori kőbálványaival és emlékoszlopaival. Ezt a Minuszinszki völgykatlant kulturális oázisnak nevezték vagy szabad ég alatti ősmúzeumnak, melynek tárgyain finom vonalú vésetek, tisztán olvasható rovásfeliratok, színpompás rajzok találhatók.

Az okunyei múlt feltárása még nincs lezárva, az alkotóit nem is ismerik pontosan, de arcuk, testük szép, arányos és európai.

Mit mondanak a tudósok magukról az alkotott művekről, nézzünk utána ennek is, mivel a kőemlékek rajzolatai műrecek, gyönyörködtető, elgondolkodtató művészi alkotások. „A kutatók különbözőképpen magyarázzák az okunyei kultúra alkotásait, mint az életforma dolgainak, mítoszoknak, mágiáknak stb. tükrözését. Ma már nyilvánvaló, hogy ennek a kérdésnek megközelítése helytelen – a művészet, a kultúra jó néhány területéről egyszerre tartalmaz közléseket.” (65. old.)

Kik lehettek az okunyei kultúra létrehozói.

Erre egyértelmű választ nem kapunk, Jeszin véleménye szerint, s reá Bakay Kornél is szokott hivatkozni.

Figyelembe kell venni az okunyei művészet ábrázoló metaforáit és a Közép-ázsiai metaforikus hasonlóságát, mert például mitikus ragadozók és ezeknek kígyóként való ábrázolása a bronzkorban Baktriában is ismeretes, állítja Szarianidi. (130-137. old)

A nagyszerű képanyagot tartalmazó műhöz alapos irodalomjegyzék járul. Kovács J. Béla fordítását jól esik olvasni. Püski Atilla és Boros Ágnes tipográfiája hozzáértésről és jó ízlésről tanúskodik.

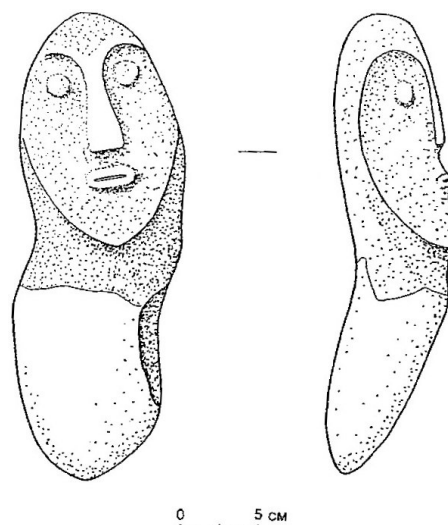
Képanyagában nem harmonizál ezzel az anyaggal a könyv végére betoldott tanulmány: Deutsch Botond: Az omega-tamga-szkítáknál, hunoknál, magyaroknál. Nyelvében is más, de tartalmilag érdekes kis külön világ, amely már a XIII. miskolci Őskutatási Fórumon is érdeklődést váltott ki a folyosói beszélgetésekben. Sajnos a nevét is elírták, Botond helyett Borond szerepel.

A Püski Kiadó nagyon érdekes művet adott ki, nagyszerű tudományos anyagot bocsájtott a kutatás rendelkezésére, remek grafikai anyaggal és magyar nyelvűségében is méltó szépségben. A mű legfőbb érdeme, hogy szövegében, képanyagában lenyűgöző és hagyja az embert tovább gondolkodni.

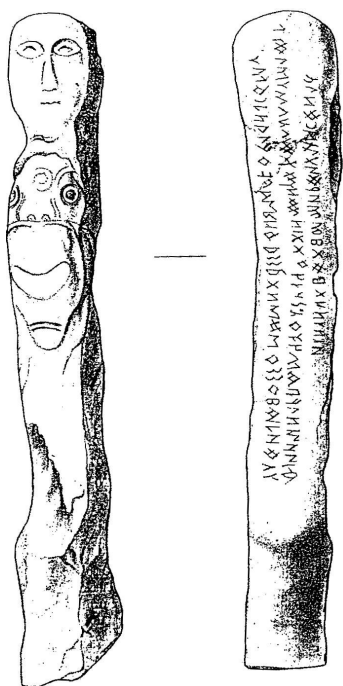
Kiadó ennél vonzóbb gesztussal nem szolgálhatná olvasói körét. Köszönjük.

(Szerk.)

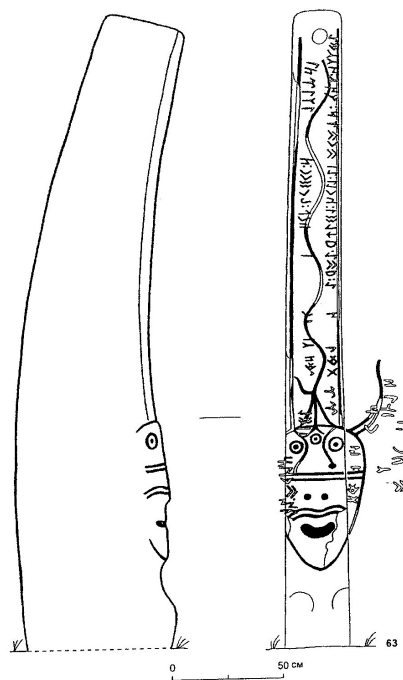
KÉPEK A KÖNYVBŐL

Álmodozik, révül, imádkozik...

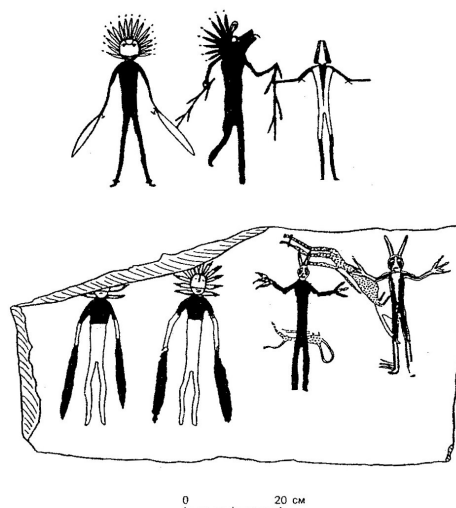
Különleges kőoszlop. Első oldalán keblében harmadik szemmel ellátott sárkánygyíkot tartó nőalak. Hátul rovásfeliratok

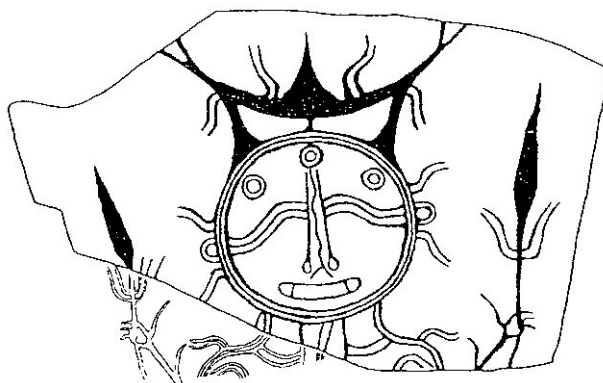
A kőoszlopon rovás feliratok található

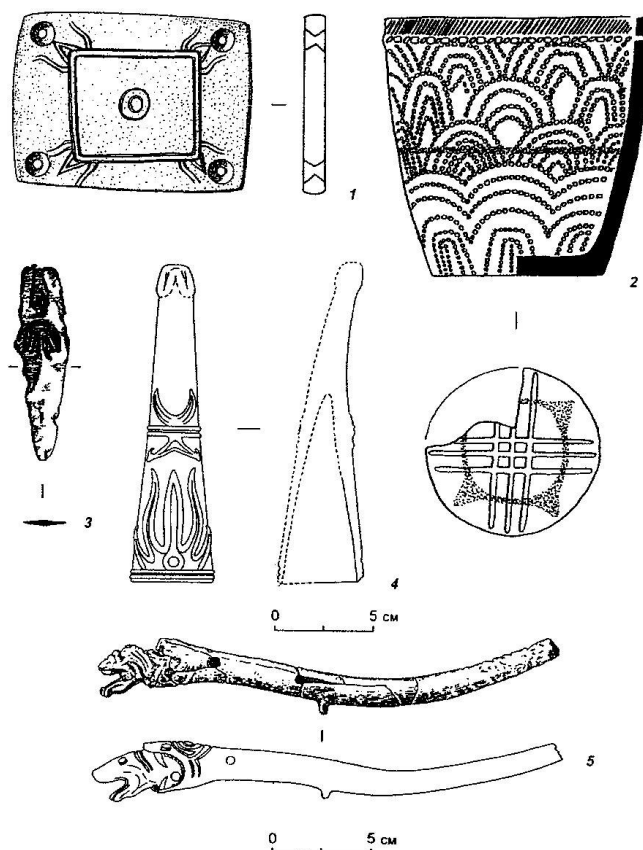
Emese álma nagyon régi képzet az emberiség kultúrtörténetében

A Karakol temető kőlapjain látható emberszerű figurák ábrázolása (V. D. Kubarjov nyomán)

Szarvakkal ellátott emberarc, benne a Turul ősfomája. A szarvakon hajó, bárka, a metaforikus égi utazás emléke. Az alak kezében tulipán az atyai és anyai képegyüttes (ad-OK)

Tárgyak az okunyevi kultúra sírjaiból: 1, 3 – Ujbat V, 2 – Lebjaszje I, 4-5 – Csernovaja VIII (1 – kő, 2 – kerámia, 4-5 – csont)

Márkus Gyula
A PIATSEK VÉR
Torontó, 2001.

2001 Karácsonyán az alábbi sorokat írta a szerző egy torontói zárt kolostorban:

„Ezúton jelentem ki, hogy amit ebben a könyvben leírtam, mindent én találtam ki. Ha véletlenül valaki, magára ismer, vagy valami megegyezik a történelemmel, vagy a valósággal, vagy nem úgy történt, – az mind a véletlen műve. A történetek leírása során nem törekedtem arra, hogy bárki tettségét elnyerjem. Semmilyen adatot nem ellenőriztem le. Családom történetét, saját múltamat egy torontói zárt kolostorban írtam, ahol nem kérhettem tanácsot sem orvosoktól, sem ápolóktól, egyedül emlékezetemet hívhattam segítségül.

Olvasásra ajánlom a könyvet, aki nyílt szívoperációra vár, tanulságul, lelkesítésül. Aki viszont átesett már ilyen műtéten, ezt a könyvecskét bizonyára azzal a kíváncsisággal fogja forgatni, hogy egy sorstársa, én, hogyan éltem meg eddigi életem legnagyobb eseményét.”

A szerző bevezetője után nagy érdeklődéssel olvassuk a könyvet, amely a Magyar regényírás legszebb hagyományait követi. Élete sorsfordu-

lóján, szív műtét előtt álló férfi elvonulva a világtól több szálon vezeti a regényt. Hol családját mutatja be megható nosztalgiával, hol a műtetre koncentrálnál, vagy saját, személyes életének titkai kötik le a figyelmét.

A lét- és nemlét határán, a kiszámíthatatlan pillanat sodrásában lelki fotomontázs, mégis igazi, veretes epikus mű.

Szántó György Stradivárija tudott így lekötöni és elgondolkodtatni, de Szent Antal Gobbinói farkasára is gondoltam olvasás közben.

Az írást gyakorolni kell, érdeklődéssel várjuk a mű folytatását.

(Szerk.)

TOVÁBBI AJÁNDÉKBA KAPOTT KÖNYVEK

Művészetek – szimbólumok – terápiák. Pszichológosz Bt. Kiadványa 2009.

A lélektudomány iránt érdeklődő kedves Olvasóinknak ajánljuk.

VASS ALBERT: Átoksori kísértetek. Kráter Kiadó 2008.

Magyar nemzetstratégia. Püski Kiadó. 2008.

FARAGÓ MELINDA: Szenvedélyek forró ketrece. PRO-TEAM KHT. Nyíregyháza

FRIDRICH KLÁRA: Hajnalkövek. Bp., 2008. Verseskönyv, rovásírásos mű

FRIDRICH KLÁRA: Rovásírásos naptár. 2010.

Testünkben egy életen át. A III. Országjáró Konferencia előadásai. Győr, 2009.

A pszichoterápiás relaxáció első európai kongresszusa 1991.

JÁMBOR MÁRK: Hun piramisok. Újabb szeg a finnugorizmus koporsójába. Kárpátia Műhely Bt. 2009.

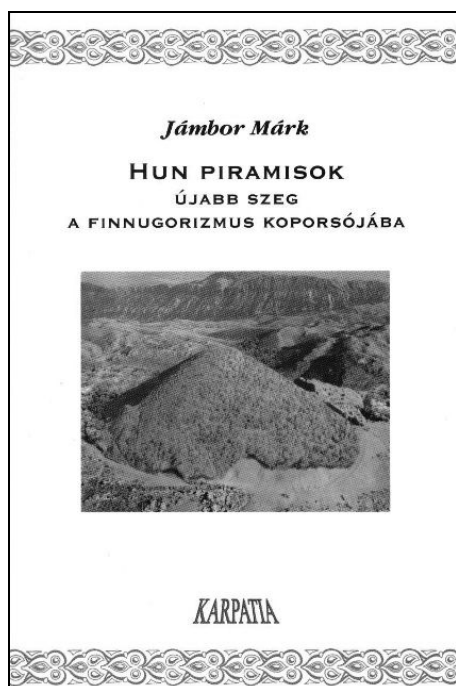
KISS ISTVÁN: ...és megszületék az építészet. Építésügyi Tájékozt. Közp. Bp., 2003.

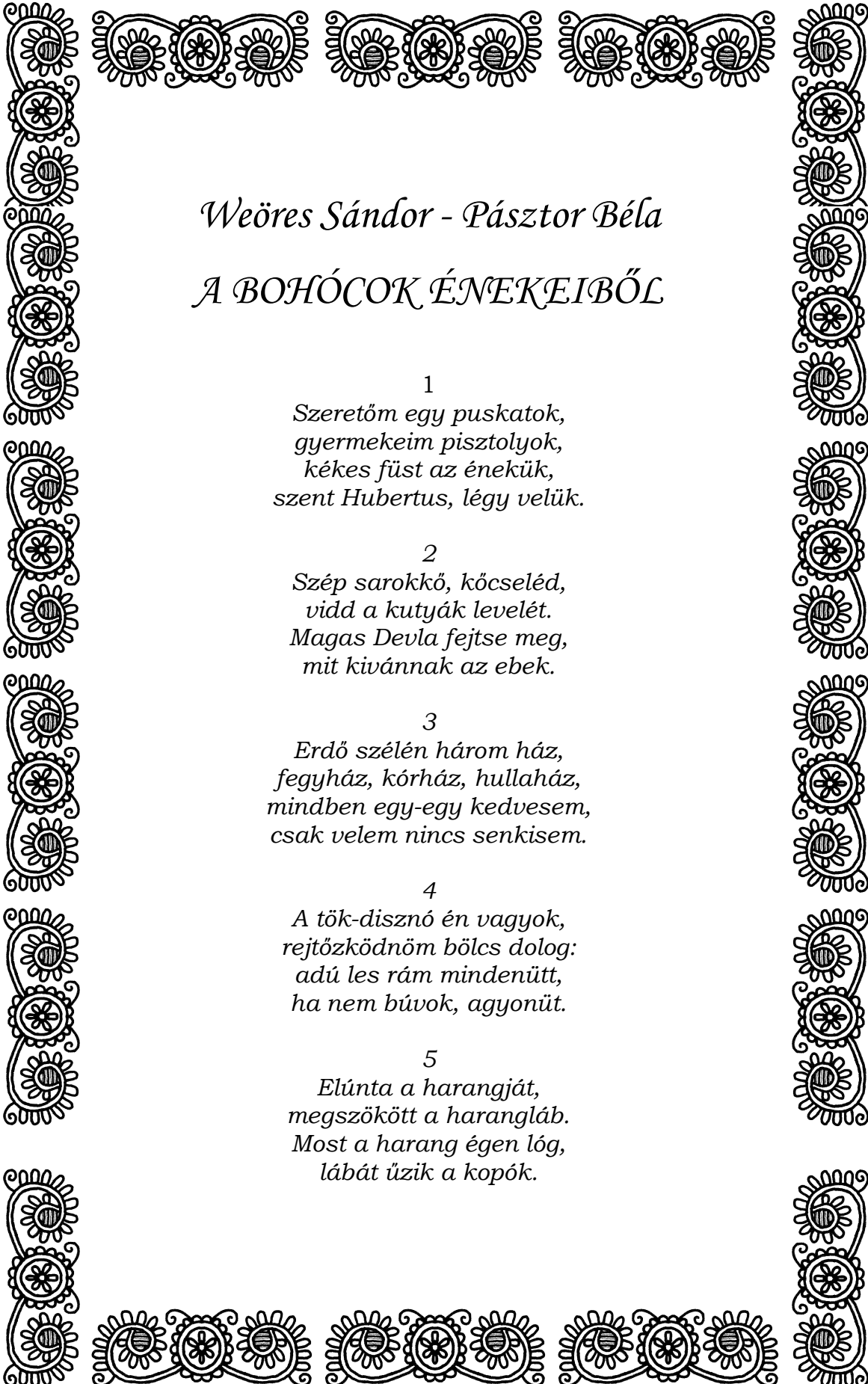
HAARMANN, Harald: Universalgeschichte der Schrift. Campus Verl. Frankfurt- New York. 1990.

CSERI KÁLMÁN: Isten kérdez. Bp., 2002.

A PASTINSZKY ANTIKVÁRIUM árverési katalógusa. Magyarok Háza. Bp., 2009.

MISÓCZKI LAJOS: Vallás- és egyházügy a Rákóczi-szabadságharc idején. Gyöngyös Város Önkormányzata. Gyöngyös. 2009.

Weöres Sándor - Pásztor Béla
A BOHÓCOK ÉNEKEIBŐL

1

*Szeretöm egy puskatok,
gyermekeim pisztolyok,
kékes füst az énekük,
szent Hubertus, légy velük.*

2

*Szép sarokkő, köcseléd,
vidd a kutyák levelét.
Magas Devla fejtse meg,
mit kívánnak az ebek.*

3

*Erdő szélén három ház,
fegyház, kórház, hullaház,
mindben egy-egy kedvesem,
csak velem nincs senkisésem.*

4

*A tök-disznó én vagyok,
rejtőzködöm bölcs dolog:
adú les rám mindenütt,
ha nem búvok, agyonüt.*

5

*Elúnta a harangját,
megszökött a harangláb.
Most a harang égen lóg,
lábát üzik a kopók.*

Minden kedves olvasónknak Istenáldotta Karácsonyt,
Boldog Új Évet kívánunk!

Fernando Gallego: Epiphany (Internet)

Következő szám tartalmából:

Somos Zsuzsanna: Kossuth Lajos pátense a párizsi Szabadkőműves Múzeumban

Kiszely István: A magyarság DNS vizsgálatáról

Egyéb írások a DNS kérdésről
